T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİMLERDE HALKLA İLİŞKİLER:

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN YEREL BASINA YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLI KUŞ

ANABİLİM DALI: HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM
PROGRAMI : HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM

KOCAELİ – 2008

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİMLERDE HALKLA İLİŞKİLER:

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN YEREL BASINA YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ASLI KUŞ

ANABİLİM DALI: HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM
PROGRAMI : HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM

DANIŞMAN: PROF. DR. HÜLYA YENGİN

KOCAELİ – 2008

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ* SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİMLERDE HALKLA İLİŞKİLER KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN YEREL BASINA YANSIMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan : Aslı KUŞ
Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarih ve No: 25/06/2008-2008/18

Prof. Dr. Hülya YENGİN

Prof. Dr. Füsun ALVER

Doç.Dr. Pınar ERASLAN YAYINOĞLU

İÇİNDEKİLER

Özet……iv
Abstract……...v
Kısaltmalar……...vii
Şekiller Dizini……viii
Tablolar Dizini……ix
Giriş……1

BİRİNCİ BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERLE İLGİLİ KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Halkla İlişkiler Kavramının Tanımı……3
1.2. Halkla İlişkilerin İşlevi……..7
1.3. Halkla İlişkilerin Doğuşu ve Türkiye'deki Gelişimi……....10
1.4. Halkla İlişkiler Sınırlarının Belirlenmesi…….....15
1.4.1. Halkla İlişkiler ve İnsan İlişkileri……15
1.4.2. Halkla İlişkiler ve Reklamcılık…….....16
1.4.3. Halkla İlişkiler Ve Propaganda……..……17
1.4.4. Halkla İlişkiler Ve İletişim……...19
1.5. Halkla İlişkiler Kuramları……..22
1.5.1. Halkla İlişkilerde Sistem Kuramı……22
1.5.2. Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramı……25
1.5.3. Durumsal Kuram……..27
1.6. Grunig ve Hunt'un Dört Halkla İlişkiler Modeli……..29
1.6.1. Basın Ajansı Modeli……....29
1.6.2. Kamuyu Bilgilendirme Modeli….....31
1.6.3. İki Yönlü Asimetrik Model……...33
1.6.4. İki Yönlü Simetrik Model……34
1.7. Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler Çalışmalarının Önemi……..36

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNETİMİN GENEL ÇERÇEVESİ VE TÜRKİYE'NİN YÖNETİM YAPISI

2.1. Yönetim Kavramı……..40
2.2. Türkiye'deki Yönetsel Kuruluşlar……42
2.3. Türkiye'nin Genel Yönetim Yapısı……....43
2.3.1. Merkezden Yönetim……44
2.3.2. Yerinden Yönetim……45
2.3.2.1. Hizmet Bakımından Yerinden Yönetim……...46
2.3.2.2. Yer Bakımından Yerinden Yönetim……47
2.4. Kamu Yönetim Birimi Olan Yerel Yönetimler……...47
2.4.1. Yerel Yönetim……..48
2.4.2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Gelişimi……51
2.4.3. Yerel Yönetimlerin Özellikleri……54
2.4.4. Yerel Yönetimlerin İlkeleri……..55
2.4.4.1. Yeterli, Verimli ve Etkili Hizmet İlkesi……..55
2.4.4.2. Açıklık (Saydamlık-Şeffaflık) İlkesi……..56
2.4.4.3. Tarafsızlık (Yansızlık) İlkesi……..57
2.4.4.4. Katılım İlkesi……58
2.5. Yerel Yönetim Birimi Olan Belediyeler……..59
2.5.1. Belediye……59
2.5.2. Belediyenin Görevleri……..61
2.6. Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Ve Planlama……...65
2.7. Yerel Yönetimler Bildirgesi ve Türkiye……..68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YEREL YÖNETİM BİRİMİ OLAN BELEDİYELERDE HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

3.1. Belediyeler ve Halkla İlişkiler……..74
3.2. Belediyeler Açısından Halkla İlişkilerin Amaçları……75
3.3. Belediyelerde Halkla ilişkiler Uygulamasının Temel Evreleri……80
3.3.1. Tanıma……..81

3.3.1.1. Danışma……..82
3.3.1.1.1. Kamuoyu Araştırmaları…….83
3.3.1.1.2. Temsilcilere Danışma……..84
3.3.1.2. Basını İzleme……..85
3.3.1.3. Halkla Yüz yüze İlişkiler…….86
3.3.2. Tanıtma…….88
3.3.2.1. Basılı araçlar……..90
3.3.2.1.1. Yazılı Kitle İletişim Araçları……..90
3.3.2.1.2. Yönetimin Basılı Kaynakları…… 92
3.3.2.2. Yayın Araçları……. 93
3.3.2.3. Diğer Araçlar…….. 93
3.4. Belediyelerin Halkla İşbirliği Yapma Gereği…… 94

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE FAALİYETLERİNİN YEREL BASINA YANSIMASI

4.1. Kocaeli İlinin İlk Adı ve Merkez Kenti Olan İzmit'in Kuruluşu……98
4.2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Yapısı ve Birimleri……..99
4.3. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Halkla İlişkiler Biriminin Örgüt Şeması ve Çalışmaları……104
4.4. Kocaeli Yerel Basınında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Faaliyetlerinin Analizi…….....106
4.4.1. Araştırmanın Amacı……..107
4.4.2. Araştırmanın Objesi ve Yöntemi…….108
4.4.3. Elde Edilen Bulgular…….110
4.4.3.1. Gazete Yazı Türlerinin Kantitatif (Niceliksel) Analizi….111
4.4.3.2. Gazete Yazı Türlerinin Kalitatif (Niteliksel) Analizi……..133
4.4.4. Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi……..159
SONUÇ ……..170
YARARLANILAN KAYNAKLAR…… 178
ÖZGEÇMİŞ……183

ÖZET

Günümüz çağdaş devletlerinin halkı yönetime katma gayretleri, gelişen demokratik haklar ve örgütsel etkinliliğin artması halka ilişkiler kavramını da önemli hale getirmiştir. Halkla ilişkiler uygulaması ile yönetim, halkın bilgi ve aydınlanma gereksinimini karşılayabilmekte, onların tepkilerini öğrenerek kendi eylemlerine yön verebilmektedir. Bu bağlamda; halkla ilişkiler hem demokratikleşmenin, hem de örgütsel etkililiğin belirlediği bir süreçtir.

Halkla ilişkilerin, yönetsel, siyasal ve toplumsal amaçları bulunan bir yönetsel işlev olduğu üzerinde durulmakla birlikte literatürde kavramın içeriği hakkında tam bir görüş birliği sağlanabilmiş değildir.

Ancak, halka dönük bir politika izleyen kamuda halkla ilişkiler tanımlarına dikkat ettiğimizde; halka hizmet politikalarının aktarılmasını sağlayan, kurumla halk arasında işbirliğini amaçlayan ve halkta yönetime karşı olumlu düşünceler geliştiren bir yönetim işlevi olduğunu söyleyebiliriz.

Yönetim yaklaşımlarındaki hedef kitleye verilen önemin artması, yönetim ile halk arasında etkin bir iletişimin sağlanması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Ortak anlayış ve bütünleşmeyi gerçekleştirebilmek için çift yönlü bilgi alışverişinin döngüsünü kapsayan bu süreç içerisinde halka ilişkiler uygulamalarının önemi yadsınamaz. Halkla ilişkilerin bu önemi, demokrasi sistemi içinde vazgeçilmez bir kurum haline gelen yerel yönetimlerde de her geçen gün hissedilmektedir. Özellikle; belediyeler gibi halka yakın olarak hizmet sunan yerel yönetim birimlerinde bu konu diğer kurumlardan daha fazla anlam ve önem kazanmaktadır.

Bu çalışma, Kocaeli ilindeki yerel yönetim birimi olan belediyenin hizmetleriyle ilgili halkın üzerinde olumlu izlenim bırakmak ve halkın onayını almak için kullandığı halkla ilişkiler tekniklerini analiz etmemize olanak tanırken kentte yaşayan insanların yapılan çalışmalara karşı düşüncelerinin oluşmasını sağlayan bir çok olguyu da değerlendirme imkanı sunacaktır.

ABSTRACT

Efforts of present day's contemporary states for incorporating people in the administration, improving democratic rights and increasing organizational activity have also made the concept of public relations important. With the practice of public relations, the administration has been able to cover the people's need for information and enlightening, to orientate its own activities learning about their reactions. In this context, the fact of public relations is a process, which both democratization and organizational activity determine.

Notwithstanding that the public relations has been laid stress upon to be a supervisory function having administrational, political and social targets there is no full uniform view implemented in the literature about the content of the context.

However, when attention paid to the definitions of public relations in the public pursuing a policy orientating to people we can say that it is a supervisory function, which provides the transfer of servicing to people, intends the cooperation between organization and people and works up affirmative opinions in community about administration.

Increasing the value of the target mass appreciated in the administration approach brings along the necessity of providing an effective communication between administration and people as well. To achieve the common understanding and integration it is not to be denied the importance of public relations exercises in this process, which covers the loop of double directional information traffic. This importance of the public relations fact has been perceived day after day in local administrations, which has become an indispensable organization in the democratic system. Especially in the local administration units like municipalities, which render service close to people, this fact has gained much more value and sense than other organizations.

While this study will enable us to analyze the public relations techniques, which have been employed by the municipality being the local administration unit in the province Kocaeli to create an affirmative impression among people by means of services and to meet with the people's approval it will also offer the possibility to evaluate a number of facts, which constitute opinions of the people living in this city about the works carried out.

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği
AÜBYYO: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu
CPLRE: Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı
DPT: Devlet Planlama Teşkilatı
İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İÜ: İstanbul Üniversitesi
IPRA: İnternational Public Relations Association
İSU: İzmit Su ve Kanalizasyon İdaresi
İzaydaş: İzmit Atık ve Artıkları Yakma ve Değerlendirme Anonim Şirketi
İzgaz: İzmit Gaz Dağıtım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
Kent Konut: Kent Konut İnşaat Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi
TODAİE: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
Org: Organizasyon

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Basın Ajansı/ Tanıtım Modeli……30
Şekil 2: Kamuyu Bilgilendirme Modeli……31
Şekil 3: İki Yönlü Asimetrik Model……...33
Şekil 4: İki Yönlü Simetrik Model……35

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Gazete Yazı Türlerinin Kasım Ayı Süresince Sayı ve Oranları….111
Tablo 2: Gazete yazı Türlerinin Yayınlanan Sayı ve Oranları……...112
Tablo 3: Gazete Yazı Türünün yer Aldığı Sayfa……..113
Tablo 4: Haberin Yapılış Nedeni……114
Tablo 5: Köşe Yazısının Yapılış Nedeni……...115
Tablo 6: Haberin Güncelliği……116
Tablo 7: Köşe Yazısının Güncelliği……117
Tablo 8: Haberde Ana Başlığın Özellikleri……118
Tablo 9: Köşe Yazısında Ana Başlığın Özellikleri……...120
Tablo 10: Haberde Ana Başlığın Metinle İlişkisi……..121
Tablo 11: Köşe Yazısında Ana Başlığın Metinle İlişkisi……122
Tablo 12: Haberde Ana Başlığın İçeriksel Özelliği……..123
Tablo 13: Köşe Yazısında Ana Başlığın İçeriksel Özelliği…… 123
Tablo 14: Haberde Fotoğraf Kullanımı……..124
Tablo 15: Köşe Yazısında Fotoğraf Kullanımı……125
Tablo 16: Haberde Fotoğraf Kullanım Sayısı……...125
Tablo 17: Köşe Yazısında Fotoğraf Kullanım Sayısı……..126
Tablo 18: Haberde Fotoğraf Metin Uyumu……...127
Tablo 19: Köşe Yazısında Fotoğraf Metin Uyumu……..128
Tablo 20: Haberde Fotoğrafın Alt Yazı İçeriği……..129
Tablo 21: Köşe Yazısında Fotoğrafın Alt Yazı İçeriği……130
Tablo 22: Haberde Fotoğrafın İçerik Özelliği……131
Tablo 23: Köşe Yazısında Fotoğrafın İçerik Özelliği……...132
Tablo 24: Gazetede Yer Alan Haberin Konu İçeriği……134
Tablo 25: Gazetede Yer Alan Köşe Yazısının Konu İçeriği……...140
Tablo 26:Haberde Ana Başlığın Çalışmalarla İlişkisi……..142
Tablo 27:Köşe Yazısında Ana Başlığın Çalışmalarla İlişkisi……152
Tablo 28:Haber Metininin Çalışmalarla İlişkisi……154
Tablo 29:Köşe Yazısı Metininin Çalışmalarla İlişkisi……...155
Tablo 30: Haber Türünde Kaynak Temsili……156

GİRİŞ

Dünyada kabul edilmiş tanımı ile yerel yönetimler, belli bir coğrafi alanda yaşayan bireylerin ortak ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla oluşturulmuş, karar organları yerel toplulukça seçimle işbaşına gelen, yasalarla belirlenmiş görev ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, merkezi yönetim ile ilişkilerinde özerkliğe sahip kamu tüzel kişileridir.

Ekonomik ve sosyal yapıdaki değişim ve gelişme, yeni buluşlar ve yeni çalışma alanları, yaşam standardının yükseltilmesi amacıyla gösterilen çabalar, sanayileşme, şehirleşme ve kırsal alanlardan şehirlere olan nüfus akını günümüzde hem merkezi hem de yerel yönetim kuruluşlarının gittikçe artan bir şekilde yeni görevler yüklenmelerine ve hizmetler sunmalarına neden olmaktadır.

Yerel kuruluşlar, siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı sağlanması açısından önemli temel yönetim kuruluşlarındandır.

Bilgi çağındaki baş döndürücü gelişmelerle birlikte, toplum kitle iletişim araçlarından ve teknolojinin kolaylıklarından daha çok yararlanmaya başlamıştır. Gündemi takip eden, bilinçlenen kitleler karşısında da yönetimin kayıtsız kalması düşünülemez. Günümüz toplumunda bilinçlenen ve daha seçici bir hale gelen halkın istek ve desteğine yönetimin kayıtsız kalması olanaksızdır.

Bu noktadan yola çıkarak halkla ilişkiler yöntemlerinden biri olan kitle iletişim araçlarının yöneten ve yönetilen ilişkisinde önemi gün geçtikçe artmaktadır. Belediye yönetimlerinin de halkın nabzını tutmak ve çalışmaları halka tanıtmak için kullandığı en önemli yöntemlerden birisi de yazılı basın araçlarıdır. Özellikle yerel basın, kent gündeminin belirlenmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Bu yüzden Kocaeli ilinde önemli yerel medya kuruluşlarından beş tanesi üzerinde özellikle “Açılış Bayramı” diye nitelendirilen,

çalışmalarının tanıtımının yapıldığı “Kasım” ayı seçilerek gazete yazı türleri üzerinde içerik analizi uygulanmıştır.

Konu olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yerel basına yansıması olarak belirlenmiştir ve içerik analizi yönteminden faydalanılmıştır.

Konu sınırlaması olarak çeşitli bakış açılarına sahip ve okur sayısı en fazla olan Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Barış, Kocaeli Demokrat ve Kocaeli gazetelerini obje olarak belirledim ve Kasım ayı içerisindeki yazı türleri (haber ve köşe yazısı) incelenmiştir.

Varsayımlar;

Birinci varsayım; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin yazılı kitle araçları vasıtasıyla yaptığı tanıtım çalışmalarının, yerel çapta yayınlanan gazetelerde haber türünde büyük ölçüde başarılı olmasına karşın, köşe yazı türünde başarısız olduğudur. Ayrıca; gazete yayın kimliklerine ve politikalarına sahip olan Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Bizim Kocaeli gazetelerinde yapılan çalışmaların da değerlendirmeleri de farklılıklar göstermektedir.

İkinci varsayım; belediye çalışmalarının köşe yazılarında büyük oranda negatif başlıklarla ve metinlerle değerlendirilmesinin en büyük nedeni; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin işlevsel kılınmış halkla ilişkiler etkinliğinin bulunmamasıdır.

Üçüncü varsayım; “19 Kasım” Açılış Bayramı belediye yönetim faaliyetlerinin tanıtılması ve belediye hizmetlerinin etkinlikler vasıtasıyla tanıtılması açısından önemli bir organizasyondur ve yerel basında haber türünde genel anlamda pozitif olarak yansımıştır. Ancak; gazetelerin farklı kimlikleri nedeniyle değerlendirmelerinde farklılıklar bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
HALKLA İLİŞKİLERLE İLGİLİ KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Yönetim yaklaşımlarındaki hedef kitleye verilen önemin artması, bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle iletişimin kolaylaşması yönetim ve halk arasındaki sürekli ve aktif bir iletişim döngüsünü sağlayacak bir köprü kurulmasını gerektirmiştir. Bu görevi yerine getirecek olan unsur ise modern yönetimin en önemli aracı haline gelen halkla ilişkilerdir.

1.1. Halkla İlişkiler Kavramının Tanımı

Sosyal bilimler alanındaki birçok kavram gibi, halkla ilişkiler kavramının da herkesin üzerinde birleştiği, kesin bir tanımı yoktur. Kavramın tarih içinde geçirdiği değişim, komşu dallarla olan içiçeliği ve özellikle çok farklı alanlara uygulanabilir olması tek bir tanım üzerinde birleştirilmesini güçleştiren temel nedenlerdir[1].

İngilizcedeki ‘‘Public Relations’’ terimi, dilimizde halkla ilişkiler olarak kullanılmaktadır. Literatürde, halkla ilişkilerin oldukça fazla tanımına rastlanmıştır. Halkla ilişkiler konusunda kabul gören tanımlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz.

Mesleğin İngilizceden çeviri olan isminin İngilizce karşılığı “Public Relations”daki “public” aslen bağlam içinde hedef kitleler, muhataplar anlamında kullanmaktadır; halkla ilişkilere muhatap olacak kitleye hedef kitle denilmektedir. Bir kuruluşun muhatap olabileceği tüm hedef kitleleri ile halkla ilişkiler amaçları doğrultusunda ilişki içinde bulunan halkla ilişkilerin, yapısı gereği pek çok hedef kitlesi vardır. Ancak Türkçe kullanımındaki “halk”, hedef kitle olarak sadece geniş halk kitlesi ile ilişkileri ifade etmekte gibi anlaşılmaktadır. Oysa halkla ilişkilerin “halkı” değil “halkları” vardır. Yani halk olarak tabir edilen kamu, halkla ilişkilerin hedef kitlelerinden birisidir.

[1] Filiz Balta Peltekoğlu, **Halkla İlişkiler Nedir**, 2. b., İstanbul: Beta Basım Yayın, 2001, s. 1

Kamu kavramı İngilizce'de "public", Fransızca'da "publique", İtalyanca'da "publica" sözcükleri ile nitelendirilmektedir. Günümüzde kullanılan anlamını tam olarak yansıtmamakla birlikte Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze değin "umumiye","umumi", "amme", "halk" gibi sözcükler kamu kavramını karşılamak amacıyla kullanılmıştır. Kavram ile anlatılmak istenen "halkın tamamı ya da büyük çoğunluğu"dur[2].

Halkla ilişkiler açısından hedef kitle olarak kamu konusunda değişik yaklaşım ve kabuller bulunmaktadır. Ancak kamu kavramı, halkın tamamı ya da büyük çoğunluğu anlamına gelen tanımlamadan yola çıkılarak bir hedef kitle olarak incelenmektedir.

Kamu, ister siyaset bilimcilerin siyasal davranışı gerçekleştirme çerçevesindeki anlatımları gibi ister ise, sosyologlar veya sosyal psikologların toplu davranış tarzı veya süreciyle açıklamaya çalıştıkları gibi tanımlansın, halkla ilişkiler açısından ortak çıkarlar çerçevesinde oluşan ve karar birliğine varmak için etkileşimde bulunan bir hedef kitleyi ifade eder.

Uluslararası Halkla İlişkiler Derneği'nin (IPRA- Internatıonal Public Relations Association) 1954 tarihli kongresinde kabul edilen tanımına göre halkla ilişkiler, bir işletmenin ya da özel veya kamusal bir kuruluşun bağlantı kurduğu veya kurabileceği kimselerin anlayış, sempati ve desteğini elde etmek ve bunu devam ettirmek için yaptığı sürekli ve örgütlenmiş bir yönetim görevidir[3].

John Marston, "The Nature Of Public Relations" adlı kitabında halkla ilişkileri, hedef kitleyi etkilemek için planlanmış iknaya yönelik iletişim" [4] olarak tanımlamaktadır.

---

[2] Peltekoğlu, a.g.e., s. 3
[3] A. Fikret Işıkyakar (çev), **Halkla İlişkiler İPRA Raporu**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 251, 1987, s. 56
[4] Peltekoğlu, a.g.e., s. 4

Tortop'a göre ise halkla ilişkiler; yönetimin izlemekte olduğu politikanın halka benimsetilmesi, çalışmaların sürekli ve tam olarak halka duyurulması, yönetime karşı olumlu bir hava yaratılması, bunun yanı sıra halkında yönetim hakkında ne düşündüğünü ve yönetimden ne istediğinin bilinmesi ve halkla işbirliği sağlanması işlevidir[5].

Halkla ilişkiler, belli bir davranışı benimsetmek yada belli yönde hareket oluşturmak için halkı inandırma (ikna etme) sanatıdır[6]. Bu betimleme, örgüt ve kamuları hakkında karşılıklı iletişim kurma ve bu yolla karşılıklı kabul ve işbirliğini sağlama etkinliğinin altını çizmektedir.

Özellikle gücü elinde bulundurmak için, kamu yararına çalıştıklarını halka benimsetmek isteyen iktidarlar, çok eski devrimlerde dahi bilinçli ve sistematik olmasa da halkla ilişkiler faaliyetlerini gerçekleştiriyorlardı. Halkın desteğine, yönetim şekli ne olursa olsun tüm iktidarların ihtiyacı vardır. Çünkü yönetimin başarısı büyük ölçüde halkın desteğine bağlıdır[7]. Ancak tarihsel süreç içinde değişen ekonomik yapılanmalar ve üretim şekli toplum yapılarında da değişimlere neden olmuş; tarım çağından iletişim çağına dek yönetim şekillerindeki bu değişimler doğrultusunda demokrasi kavramı halkla ilişkiler kavramının öneminin artmasını sağlamıştır.

Demokrasi geleneğimiz, halkın baskı grubu olarak örgütlenmesi, ekonomik yaşantıda amaçları birbirinden farklı olan grupların ortaya çıkması, kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler hem özel hem de kamuda kesiminin halkla ilişkilere özel bir yer ayırmasının en önemli nedenidir[8]. Demokrasi ve insan haklarının gelişmesi, devletin güce dayalı uyguladığı baskıcı yönetimlerin yerini çift yönlü iletişime dayanan ikna yöntemlerine yerini bırakmasını sağlamıştır. Karşılıklı güvene dayalı ilişkiler geliştirme, modern demokrasilerin vazgeçilmez koşulu haline gelmiştir. Böylece halkla ilişkiler,

---

[5] Nuri Tortop, **Kamu Kuruluşlarında Halkla ilişkiler**, Ankara: TODAİE, 1975, s. 4
[6] M. Alaaddin Asna, "Yönetim Halk İlişkileri", **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:1, Sayı: 3-4, 1968, s. 56
[7] Gönül Budak ve Gülay Budak, **Halkla İlişkiler; Davranışsal Bir Yaklaşım**, 3. Baskı, İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 2000, s. 7
[8] Metin Kazancı, **Kamuda Ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler**, Ankara: Turhan Kitabevi,1995, s.12

yönetimin etkinliğini arttırmak için kullanılan bir teknik haline gelmiştir.

Kamu yönetimine halkla ilişkiler, bir kamu kuruluşunun ilişki içinde olduğu toplumsal kesimin güven ve desteğini sağlamak amacıyla giriştiği iki yönlü iletişime dayalı, sonuçta kamuoyunda kuruluşun, kuruluşta da toplumun istediği yönde değişikliklerin gerçekleşmesine, böylece kuruluş ile çevresi arasında olabilecek en uygun ölçekte uyum ve denge sağlanmasına yönelik sürekli ve sitemli çabalar olarak ifade edilmektedir[9]. Yönetime örgüt ve kamuların karışıklı yararına olacak yeni siyasa, usul ve eylemleri düzenler. Halkla ilişkiler bu rolüyle, örgüt ve kamuları arasındaki iletişimin sürekliliğini de sağlamış olur.

James L. Mc. Camy ise halkla ilişkileri kamu alanında, devlet mekanizması ile yurttaşlar arasında doğrudan doğruya veya dolaylı olarak yapılan temaslar ile bu temasların saklı tesir ve davranışlardan doğan tepkinin bütünü[10] olarak tanımlamıştır.

Rex Harlow, yüzyılın başlarından 1970'lere kadar yapılan çeşitli tanımları derlemiş ve birbirinden az çok farklı 472 içeriklerindeki esas itibariyle; halkla ilişkilerin sosyal sorumluluk çerçevesinde yapılan kamuoyunu yorumlama ve etkileme etkinliği olduğu ve bir yönetim işlevi üstlendiğini belirtmiştir[11]. Halkla ilişkiler bu yanıyla bir yandan örgütsel amaçlar ve felsefenin tanımlanmasına, öte yandan da örgütsel değişmenin gerçekleştirilmesine katkı yapan bir işlevdir.

İşte halkla ilişkiler yönetimin belirtilen türden iletişim ve etkileşimlerine ilişkin bir çalışmadır, çalışma alanıdır. Alanın veya etkinliğin adı halkla ilişkiler olunca, vurgu da doğal olarak yönetiminin ilişkilerinde olduğunu kanısındayım.

---

[9] Selçuk Yalçındağ, **Kamu Sektöründe Halkla İlişkiler Uygulamaları Sempozyumu**, Ankara: TODAİE, 1987, s. 57

[10] Ahmet Bülent Göksel, **Halkla ilişkiler**, İzmir: Bilgehan Basımevi, 1988, s. 5

[11] Muharrem Varol, **Siyaset ve Halkla İlişkiler**, Bişkek: Kırgızistan -Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları:16, 2002, s. 13

Yönetim yaklaşımlarındaki hedef kitleye verilen önemin artması, bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle iletişimin kolaylaşması yönetim ve halk arasındaki sürekli ve aktif bir iletişim döngüsünü sağlayacak bir köprü kurulmasını gerektirmiştir. Bu görevi yerine getirecek olan unsur ise modern yönetimin en önemli aracı haline gelen halkla ilişkilerdir[12].

1.2. Halkla İlişkilerin İşlevi

Çoğulcu bir özellik kazanan yüzyılımız toplumlarında gelişen demokratik haklar ve vatandaşların ve baskı gruplarının yönetim üzerinde artan belirleyici etkileri halkla ilişkiler konusunu oldukça önemli bir hale getirmiştir.

Halkla İlişkiler, örgütsel amaçlar ve felsefeyi tanımlamaya ve örgütsel değişmeyi kolaylaştırmaya yardım eden bir yönetim işlevidir. Halkla ilişkiler uygulamacıları örgütsel hedefler ile toplumsal beklentiler arasında tutarlılık yaratma çabasıyla örgüt içinde ve dışında olmak üzere ilgili kamularla ile iletişimde bulunurlar. Halkla ilişkiler uygulamacıları örgütlerin çevresel parçaları ve kamuları arasında anlayış ve etki değişimini arttıran örgütsel programları geliştirir, uygular ve değerlendirmesini yaparlar[13]. Bu yüzden iletişim ve iletişim bağlamlı etkinliklerin tümü halkla ilişkiler kapsamında ele alınmalıdır. Çift yönlü bir bilgi alışverişinin mevcut olduğu bu alan ortak anlayış ve bütünleşmeyi gerçekleştirme amacıdır.

Halkla ilişkiler uygulaması ile yönetim, halkın bilgi ve aydınlanma gereksinimini karşılayabilmekte, onların tepkilerini öğrenerek kendi eylemlerine yön verebilmektedirler.

Halkla ilişkilerin temel amacı kurum ve kuruluşların ilgili çevreleriyle

[12] Hatice Metin ve Mustafa Altunok, "Karşılaştırmalı Bir Yaklaşımla Kamu Yönetimi ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler", **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** İzmit: KOÜ Yayınları 3, 2002/1, s. 80
[13] Varol, a.g.e., s. 15

olumlu ilişkiler kurmasını sağlamak, verimli ve etkin bir iletişim/etkileşim oluşturmaktır.

Kamu kurumlarında halkla ilişkilerin amaçlarını kısaca sıralayacak olursak; Kurumsal kimliği oluşturmak ve benimsetmek, kamuoyunun kamu kuruluşuna ilişkin eğilimleri ölçmek ve gerekli düzenlemeleri yapmak, halkta yönetime karşı olumlu tutumlar geliştirmek, kamuoyunu aydınlatmak ve halkın kamu kuruluşlarıyla olan ilişkisinin kolaylaştırılmasını sağlamak, halka kuruluşun hizmet politikasıyla ilgili bilgi vermek, kuruluşlar tarafından yürütülen önemli projeler hakkında kesin kararların alınmadan önce halka görüşlerini bildirme fırsatı tanımak, kararların daha isabetli olmasını sağlayacak bilgileri kamudan elde etmek, yasal düzenlemeleri yurttaşlara duyurmak ve vatandaşın yasalara uymasını sağlamak, kurumla halk arasında işbirliği sağlamak, yasalar ve uygulamalarla ilgili aksaklıkların saptanmasında ve giderilmesinde kamuoyunun görüşlerinden yararlanmaktır[14]. Bu özelikler bakımından halkla ilişkilerin daha çok eylem alanına ilişkin bir kavram olduğu ve eylem alanında yapılacakları, uygulamayı anlatmakta olduğu kabul edilmektedir. Bir başka deyişle, gereksinim duyulan kamusal anlayışın halkla ilişkiler programlarıyla sağlanması gereği ortaya çıkmaktadır.

Kamu kesimi halkla ilişkilerinde iletişim, tek yönlü değil, çift yönlüdür. Bu sektörde halkla ilişkiler, halkta kuruluş için olumlu bir imaj yaratılmasının yanı sıra, halkın beklentilerinin, istek ve şikâyetlerinin kuruluşa iletilmesi ve kuruluşta da bu beklentiler doğrultusunda değişiklikler yapılmasına yönelik amaçları içermektedir[15].

Bir yeniliğin kabulü, bir projenin uygulanmasında yeniliğin kişiye ve ülkeye getireceği faydaların açıkça anlatılması, halkın girişilen çabaların doğruluğuna inanması ve yönetimi desteklemesi sonucunu verir. Halkla ilişkilerin bu önemi, her geçen gün özel sektörde olduğu kadar demokrasi

[14] Türksel Kaya Bengsir, "Halkla İlişkilerde Etkileşimli İletişim", **Amme İdaresi Dergisi**, ç. 33, Ankara: TODAİE, 2000, s. 113
[15] Selçuk Yalçındağ, "Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt: 19, sayı:1, 1986, s. 133-134

sistemi içinde vazgeçilmez bir kurum olarak yerel yönetimlerde de her geçen gün hissedilmektedir.

Kar amacı gütmeyen örgütler ekonomik kar amacı elde etmek amacıyla değil, kamu yararı yada ya da çıkar gruplarının yararı için çalışmak üzere örgütlenmişlerdir. Toplum yaşamında oldukça etkileri görülen bu gruplar ekonomik kurallara göre hareket ederler, ancak çalışmalarının nihai amacı kar oluşturmak değil, toplumsal ya da grup gereksinimlerini genel kamu ya da çıkar grubu yararına uygun olarak gidermektir. Günümüzde, kar amacı gütmeyen örgütlerde de halka hesap verme zorunluluğu oluşmuştur. Hesap verme zorunluluğu da halkla ilişkilerin etkili biçimde kullanıma sokulmasını gerektirir[16]. Bu amaçla; halkla ilişkiler uygulamacılarının örgütsel hedefler ve toplumsal beklentiler arasında tutarlılık yaratma çabasıyla örgüt içinde ve örgüt dışında olmak üzere ilgili tüm kamularla iletişimde bulunmanın sistematik yürütümünü sağlaması önemlidir.

Kamu niteliğindeki örgütlerin halkla ilişkiler yapma ihtiyacının kaçınılmazlığını ortaya koyan iki temel gerekçe daha vardır[17]. İlki, halkın gözünde kamu yönetimini güven duyulan bir statüye oturtmak, ikincisi ise halk ile yönetim arasında yeni sorunların doğmasını önlemek ya da var olan sorunları çözmektir.

Kamu yönetimi örgütleri, ticari örgütlerin kar amacına karşılık, hizmet verme amacını taşırlar. Kamu yönetimi örgütlerinde nicelikten daha çok nitelikle ilgili bir verimlilik anlayışı geçerlidir. Kamu yönetimi ile ticari örgütlerin yönetimi arasındaki görüş ve anlayış ayrılığı da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, ticari işletmeler, kamu yönetimi örgütlerinden daha çok özerkliğe sahiptirler. Çünkü kamu yönetimi örgütleri nasıl yönetileceklerini belirleyen yasal çerçeve içinde iş görmek zorundadırlar. Yasal ve düzenleyici işlemler çoğu kez kamu yöneticisinin hareket özgürlüğünü kısıtlayıcı niteliktedir[18].

[16] Yayınoğlu, **Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler**, İstanbul: Birsen Yayınevi, 2005, s. 28
[17] Acar Örnek, **Kamu Yönetimi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1988, s. 77
[18] Yayınoğlu, a.g.e., s. 29

1.3. Halkla İlişkilerin Doğuşu ve Türkiye'deki Gelişimi

Halkı bilgilendirmek ve onun desteğini kazanmak amacında olan çabalara tarihin eski çağlarında bile rastlamak mümkündür. Halkla ilişkiler konusunun ayrı bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkışını ve 19ncu yüzyıl boyunca Amerikalı politikacıların halkla ilişkiler tekniklerini sıkça kullandıklarını görüyoruz. 20nci yüzyıl ile birlikte kamuoyunun gittikçe güç kazandığı ülkelerde halkla ilişkiler çalışmaları demokratik toplumun gereği olarak gün geçtikçe önem kazanmaya başlamıştır.

Halkla ilişkiler deyimi ilk kez, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Thomas Jeffrison'ın 1807 yılında Kongreye gönderdiği mesajda kullanılmıştır. Woodrow Wilson Beyaz Saray'da sürekli ve düzenli basın toplantıları düzenlemiştir. Kamuoyu araştırmaları Başkan Jackson'un danışmanı A. Kenall tarafından 19. yüzyılda başlatılmış ve hızla da yaygınlaştırılmıştır. 1896 yılında yapılan seçim kampanyalarında halkla ilişkiler çok önemli bir yer tutmuştur. Be seçim halkla ilişkilerin planlı ve düzenli biçimde uygulandığı ilk seçimdir.

Yine bu yıllarda bir firma G. Harvey adlı bir gazeteciyi, yalnızca halkla ilişkilerle uğraşmak ve kamuoyu ile ola sorunlarını çözmek üzere bünyesinde çalıştırmaya başlamıştır. 1917'de Halkı Aydınlatma Komitesi (Committee On Public İnformation) kamu yönetiminin ilk halkla ilişkiler birimi olarak çalışmaya başlamıştır[19].

1916 yılında ise Rockfeller'in özel danışmanı olarak göreve başlayan gazeteci Ivy Lee ilk halkla ilişkiler adamı olarak bilinmektedir. Bu alanla ilgili ilk eser olan "Kamuoyunun Belirginleşmesi" 1923 yılında E.C. Bernays tarafından yayımlandı. Ancak, halkla ilişkiler konusunun önemi 1929 Ekonomik Buhranından sonra daha iyi anlaşıldı ve tüm dünya ülkelerini etkilemeye başladı. O güne kadar önemli olaylar, savaş, başkanlık seçimleri, yerel grevler nedeniyle başvurulan ve olağanüstü dönemlerin bir uygulaması

[19] Kazancı, a.g.e., s. 5-6

olan halkla ilişkiler, hem özel sektörde hem de kamu kesiminde sürekliliği olan ve her dönem başvurulan bir teknik olmuştur[20]. Bu arada kamu yönetimi de toplumsal sorunların bir bütün içinde ele alınması gerekliliğiyle ilgili yeni çözüm yolları aramaya yöneldi. İşte halkla ilişkiler açısından 1929 Büyük Bunalımının en önemli sonucu bu noktada oluştu.

Uzun yıllar boyunca, Kara Avrupası'nda ve onun etkisinde kalan ülkelerde kamu yönetiminin bir hukuk sorunu olarak incelenmiş olduğu görülür. Diğer yandan, Anglo-Amerikan ülkelerde yönetim bilimi açısından ele alınmıştır. Bu ülkelerden uzmanların "Uluslar arası Yönetim Bilimleri Enstitüsü" tarafından bir araya getirilmesi ile Kara Avrupası'nda kamu yönetimine yönetim bilimi açısından da bakabilmiştir. Böylece, bugün kamu yönetimi örgütlerinde yönetim biliminin bir gereği olarak halkla ilişkiler işlevinden söz edilebilmekte ve bilimsel bir dayanağa sahip bulunmaktadır[21].

Türkiye'de halkla ilişkiler anlayışı Batı'daki, özellikle de ABD'deki gelişimi gösterememiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde yapılan kervansaraylar, halkın faydalanabileceği çeşmeler, padişahın belirli dönemlerde halkı dinleme faaliyetleri çok basit birer halkla ilişkiler örneği olarak değerlendirilebilir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası dönemde, Atatürk'ün halkla ilişkilere önem verdiği görülmektedir. Atatürk, 4 Eylül 1919'da Sivas Kongresi'nde alınan kararların halka duyurulması için İrade-i Milliye gazetesini yayınlatmıştır. Ankara'ya gelişinden kısa bir süre sonra da, Hakimiyet-i Milliye gazetesinin yayın hayatına girmesi, 1920 yılında da Anadolu Ajansı'nı kurması[22], bu dönemde halkla ilişkilere verilen önemi göstermektedir.

[20] Cemal Mıhçıoğlu ve Fermani Maviş (der), **Halkla İlişkiler Nedir**, Eskişehir: Detay Yayınları, 1986, s.17
[21] Yayınoğlu, a.g.e., s. 29
[22] M. Alaaddin Asna, **Endüstride Halkla İlişkiler**, Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları: 75, 1970, s. 7

Türkiye'de cumhuriyetin kuruluşundan, çok partili hayata geçirilen 1946 yılına kadar görev yapan hükümetlerden, yalnızca 1 Kasım 1946'da göreve başlayan Celal Bayar hükümetinin programında da polisin halkla ilişkilerine dair bir hüküm yer almıştır. İktidarın demokratik seçimlerle değişmesiyle birlikte, devlet ve vatandaş arasındaki ilişkiler daha fazla sorgulanmaya başlamıştır[23].

Ülkemizde kamu yönetiminin önemli bir sorunu olan halkla ilişkilere son yıllara kadar gereken önemin verilmediğini bilmekteyiz. Yetmişli yıllara kadar gerek akademik düzeyde gerekse yönetimin içinde konuyu ele alan araştırma ve çalışmalar yok denecek kadar azdır. Halkla ilişkilerin varlığı bilinmesine karşın toplumsal ve yönetsel sistemimiz böyle bir uygulamaya gereksinme duymadığı için kamu yönetiminde halkla ilişkiler sürekli olarak bir yana bırakılmıştır. Çünkü planlı bir toplumsal çalışmanın doğması kuşkusuz başka ülkelerdeki örneklerin varlığından çok, o sistem içindeki böyle bir gereksinmenin duyulmasına bağlıdır[24]. Ülkemizde yönetsel bir uygulama olan halkla ilişkiler uygulamalarının yer edinmesi zaman almıştır.

Asna, kamu yönetimi içinde halkla ilişkiler tarihindeki ilk uygulamalar arasında ise 1950'li yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri'nde yürütülen çalışmalardan söz eder. Bu dönem kurulan birimin adı "Basın ve Halkla Münasebetler" olarak anılmıştır ve genellikle de basına yönelik çalışmalar ile protokol işlerini yürütme görevi üstlenmiştir[25].

1961 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra ortaya çıkan yeni anayasal hakların kullanımı, toplum içinde çıkar kümelerinin hızlı bir biçimde örgütlenmeleri ve etkinliklerinin giderek artması ve en önemlisi halkın değişik siyasal seçeneklerle mevcut iktidara karşı koyma gücüne erişmesi, ister istemez kamu yönetimini de harekete geçirmiştir.

---

[23] Ayla Okay ve Aydemir Okay, **Halkla İlişkiler, Strateji ve Uygulamaları**, İstanbul: Der Yayınları, 2002, s. 14
[24] Kazancı, a.g.e., s. 11
[25] M. Alaaddin Asna, **Public Relations**, İstanbul: Osmanlı Matbaası, 1983, s. 241

12 Eylül askeri darbesinden sonra toplumun birçok sektörü gibi halkla ilişkiler birimleri de belirli bir süre asıl işlevini terk ederek daha çok rutin sorunlarla uğraşmaya başlamışlardır. Özellikle kamu yönetiminin karşısında onu eleştirecek güç kalmamış, toplumun duyarlı kesimleri ya askeri cunta tarafından susturulmuş ya da mevcut olanların amaçları değişikliğe uğrayıp özellikle baskı kümeleri ortaya çıkan demokratik tepkileri kanalize edip siyasal iktidarı etkilemeye çalışmışlardır. Gönüllü kuruluşlar, meslek örgütleri, gazeteler ve sendikalar 12 Eylül yönetiminin yüksek korumasına girmişler, yönetimin istediği biçim ve ölçüde seslerini kısıp "sözde" çalışmalarını sürdürmüşlerdir. 27 Mayıs ihtilali de benzer sorunları karşımıza çıkarmıştır. Hiç kuşkusuz böyle bir ortamda ülkenin halkla ilişkiler haritası da değişmektedir. Halkla ilişkiler uygulamaları amaç olarak birer propaganda niteliğine dönüşmektedir.

Çeşitli dönemlerdeki hükümet programlarında ve siyasi iktidarların uygulamalarında, halkla ilişkiler yer almakla birlikte, modern anlamda halkla ilişkiler uygulamaları, 1961 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nda kurulan 'Yayın ve Temsil Şubesi'nin faaliyete geçmesiyle oluşturulmuştur. Bu şube, Türkiye için yeni olan iktisadi ve sosyal plan ya da planlı kalkınma olgusunun Türkiye'ye yayılması, Türkiye'de planlama çalışmalarının yahut planlama gereğinin bilincine varılması göreviyle ortaya çıkmıştır[26]

1962 yılında hazırlanan Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi'nde (MEHTAP), halkla ilişkiler konusuna yer verilmektedir. Bu projede, "Devlet kuruluşlarının her kademesindeki çalışmalarda ve kararların alınmasında halkla yakın temas sağlamak zorunludur", ifadesi yer almaktadır. Ayrıca sözü edilen projede; "Gelişmiş ülkelerdeki yönetimler, bu temaslar bakımından çeşitli mekanizmalar ortaya koymuş durumdadırlar. Bunların başında, fertleri ve ilgili kuruluşları karardan önce dinlemek, onların istek ve görüşlerini almak ve değerlendirmek için bulunan usuller gelmektedir. Türk yönetiminde de, çeşitli kademelerde, her kurumun bünyesine uygun olarak halkla temas ve dinleme usulleri kurmak gerekmektedir" ifadeleri de

[26] Asna, Endüstride Halkla İlişkiler, s. 7

bulunmaktadır[27].

1971 yılının Mayıs ayında, devlet kesiminin genel yönünü ve stratejisini belirlemek üzere 10 kişilik bir Danışma Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul, halkla ilişkiler konusunda da araştırmalar yaparak bazı öneriler getirmiştir. Raporda, Türkiye'de Halkla İlişkiler ve Enformasyon hizmeti gören birimlerin değişik isimler taşıdığına işaret edilmiş, Başbakanlığa bağlı ve koordinasyonu sağlayacak merkezi bir örgütün gerekli olduğu belirtilmiştir. Bakanlık ve diğer örgütlerde halkla ilişkiler ve enformasyon birimleri kurulması, halka yol gösterecek, yardımcı olacak danışma birimlerinin bulunması veya esas görevlere ek olarak bu görevi diğer memurların yapmaları belirtilmiştir. Raporda ayrıca, "Halkla İlişkiler ve Enformasyon birimleri, kuruluşun baş yöneticisine bağlı olmalı, çalışan elemanların seçiminde özel bir titizlik gösterilmeli, hizmet alanı ile ilgili eğitim görmüş kişiler seçilmelidir" [28] denilmektedir.

Yukarıda görüldüğü gibi Türkiye'de halkla ilişkiler, devlet teşvikiyle kamu kurum ve kuruluşları tarafından gelişme göstermiştir. Kamunun ve hedef grupların desteği olmadan kurumların ayakta kalmaları oldukça güç olduğu için, halkla ilişkiler bugün artık tüm kurum, organizasyon ve kişiler için önemli bir uygulama haline gelmiştir[29]. Ancak henüz ülkemizde halkla ilişkiler istenilen seviyeye ulaşamamaktadır. Türkiye'de halkla ilişkilerin önemi bütün kamu kuruluşlarınca anlaşılmaya başlanmış olmasına rağmen halen görevli elemanların çoğunluğu halkla ilişkiler alanında mesleki eğitim görmüş kişiler de değildir.

[27] Merkezi Hükümet Teşkilatı, **Araştırma Projesi Yönetim Kurulu Raporu**, 1966, Ankara:1966, s. 55
[28] Nuri Tortop, **Halkla İlişkiler**, Ankara: Yargı Yayınları, 1990, s.22
[29] Okay ve Okay, a.g.e., s.14

1.4. Halkla İlişkiler Sınırlarının Belirlenmesi

Yöneten- Yönetilen ayrımının bulunduğu her ortamda halkla ilişkiler uygulamasından bahsedilebilir. Örgüt- çevre etkileşimi kaçınılmaz olduğuna göre örgütün içinde bulunduğu her ortamda halkla ilişkiler ya kendiliğinden ya da planlı olarak ortaya çıkan bir faaliyet olacaktır.

Ancak halkla ilişkilerin çok yönlülüğü, birden çok amacı olması ve kendiliğinden oluşması onu bir örgüt eylemi olarak tanımlamada bazı güçlükler yaratmaktadır[30]. Halkla ilişkiler uygulamasının komşu teknikler ve yöntemlerden farklı olan yönlerini ve özelliklerini açıklayalım.

1.4.1. Halkla İlişkiler Ve İnsan İlişkileri

Örgütün etkin haberleşme tekniklerini kullanması halkla ilişkiler uygulamasını kullanmakta ve kendi uyguladıklarıyla bu alanda uygulananlar iç içe girmektedir.

Halkla ilişkiler, örgüt içi ilişki ve gelişmelerle de ister istemez bağıntılıdır. Çünkü iletişim örgütün her basamağını, her türlü öğesini ve çevresini ilgilendirmektedir. Kimi kez dışarıya gönderilen bir mesaj iç gelişmelerin, çalışmaların bir sonucu kimi kez de dışarıdan gelen bilgisel girdiler çevre faktörlerinin bir bileşkesi ya da sonucudur.

Halkla ilişkiler gibi insan ilişkileri yaklaşımı da, bireylerin gerek örgüt içinde gerekse örgüt dışında bir yana itilmelerini, ihmal edilmelerini önlemek için ve daha önceki yanlış uygulamalarını ortadan kaldırmak amacıyla ortaya çıkmıştır.

Birey, ister örgütte çalışan olsun ister örgüt dışından birisi olsun, bu iki çağdaş yaklaşımın değerlendirme ve uygulama alanı içindedir. Daha da önemlisi insan ilişkileri yaklaşımında da halkla ilişkiler gibi örgütte verimlilikle

[30] Kazancı, a.g.e., s. 33

ve örgütte dirlik düzenle yakından ilgilidir. Hatta bu iki yaklaşım iç içe girmiştir. Hatta kim kez iki teknik aynı alanda çakışırlar[31].

1.4.2. Halkla İlişkiler ve Reklamcılık

Bir tanıma göre; reklamcılık diğer bir ifade ile tanıtımcılık, bir malın veya hizmetin satışını arttırmak amacıyla basında yer, yayın kuruluşlarında ise zaman satın alma olarak tanımlanmaktadır[32]. Reklamcılık, halkla ilişkiler faaliyetlerinde etkili bir biçimde kullanılabilecek bir araçtır. Kuruluşa güven ve saygınlık sağlamakta kullanılabilir.

Reklam; üretilen herhangi bir mal veya hizmete olan talebi artırmaya yönelik ve kısa dönemde sonuç alınması istenen bir eylem biçimidir. Oysa halkla ilişkiler tam tersine, mesajlarını belirlediği hedef kitlelere dolaylı bir biçimde ve sabırla iletmeye çalışır. Reklamda ürün ön planda yer alırken, halkla ilişkilerde ise kuruluşun kendisi ön planda yer almaktadır[33]. Reklamın amacı ticaridir. Buna karşılık halkla ilişkilerin amacı ticari değildir, tam tersine daha geniş bir kitleyi olaylardan haberdar ederek onları bilgilendirmektir. Kamuoyunu belirli bir konuda etkilemek, halkın bu konuda bir görüşe sahip olmasını sağlamak, halkla ilişkilerde esas amaç olup, bunu da ancak uzun sürede gerçekleştirebilmektedir. Halkla ilişkiler ile reklamcılık arasında benzer yönler olduğu kadar, farklı yönler de bulunmaktadır. Ancak, ikisinin arasındaki en belirgin özellik reklamda paranın,halkla ilişkilerde ise inanç, ikna ve karşılıklı iletişim ve etkileşimin daha ağır biçimde kullanılmasıdır.

Reklamın satış gibi ticari sonuçlara yönelik amaçları, halkla ilişkilerin ise kuruluş hakkında kamuoyunda olumlu bir imaj yaratmak, prestijini yükseltmek, güven ve destek sağlamak gibi amaçları vardır. Dolayısıyla halkla ilişkilerde amaçlar uzun yıllar gereken çalışmaları ve programları gerektirir. Üstelik reklamın bir bedel karşılığı yapılması ve yaptıran kurumun reklam üzerinde denetim olanağının olması gibi belirgin özelliklerini halkla

[31] Kazancı, a.g.e., s. 34
[32] Cemal Mıhçıoğlu, "Halkla İlişkiler Nedir?", **Halkla İlişkiler Semineri**, Ankara: MPM Yayınları, 1971, s. 21
[33] Yücel Ertekin, **Halkla İlişkiler**, Ankara: TODAİE, 1986, s. 45

ilişkilerde göremeyiz. Başka bir ifadeyle, medyayı kullanma biçimlerinde bariz bir fark söz konusudur. Halkla ilişkiler medyayı bir bedel ödemeksizin "misafir" gibi kullanırken, reklam bir bedel karşılığı "kiracı" gibi kullanır. Doğal olarak birincisinde ev sahibinin kuralları geçerliyken, ikincisinde, önemli ölçüde kiracının kuralları geçerlidir[34].

Kurumsal reklamcılık kavramı belki de Halkla İlişkilere en yakın bir kavram niteliği taşır. Her ikisi de kurum imajı yaratmayı amaçlar. Ancak Halkla İlişkiler kurumsal reklamın ücretsiz biçimde yapılışıdır, denilebilir. Firma çıkarlarını çok yakından ilgilendiren bir durum kamuoyuna yansıtılmak istendiğinde kitle iletişim araçlarına özellikle medyaya bir basın bülteni verilebilir. Medyada ücretsiz olarak bu duyurum yer alırsa sorun çözülür. Fakat medya her zaman bu duyurumu yapmaz veya yapmayabilir. Bu durumda kurumsal reklamcılık devreye girer ve medyadan yer veya zaman satın alır[35]. Yani Halkla İlişkiler reklam aracını planlayabilir veya kullanabilir. Ancak reklamın halkla ilişkileri planladığı veya kullandığı durumlar kanımızca yoktur. Bu bir işleyiş prensibidir. Halkla ilişkiler bütünsel bir plan yapabilir ve bu planın bir parçası da reklam kullanımı olabilir. Ayrıca halkla ilişkilerin yönetimsel bir faaliyet olma yönüyle de reklamdan taban tabana ayrıldığı gözükmektedir.

1.4.3. Halkla İlişkiler Ve Propaganda

Propagandayı en geniş anlamı ile bir fikri yayarak ona taraftar bulma tekniği olarak tanımlamak mümkündür.

Başka bir tanıma göre ise propaganda, bir amaca hizmet ya da karşı bir amaca zarar vermek için fikirlerin, olayların, iddiaların amaçlı olarak yayılması şeklinde tanımlanabilir. Kamuoyunu ve toplumun güdümünü etkilemek için yapılan bir hareket olarak da tanımlanan propaganda ile varılmak istenen amaç, insanlara belirli bir düşünceyi, fikri, inancı, davranış

[34] Alper Menteşoğlu, "Halkla İlişkiler", http://www.bpi.somee.com/hi7.htm, (15.04.2008)
[35] Mustafa Sami Koç, "Halkla İlişkiler ve Yönetim", http://www.ekitapyayin.com/id/051/halklailiskiler1.htm, (18.06.2008)

biçimini benimsetmektir[36].

Görüldüğü gibi propaganda ile halkla ilişkiler tek bir amaçla üst üste gelmektedir. Her ikisi de, devletin topluma ideolojik aşılamak ya da mevcut ideolojiyi sürdürmek için kullandığı teknikler arasındadır. Açıkçası çevreyi etkilemek gibi bir amaç, hem halkla ilişkilerde hem de propagandada ortak özellik, ortak amaçtır. Fakat propagandada amaç, mesajı hedef kitleye tek yönlü olarak aktarmaktır. Tek yönlü olduğu için de tartışmaya açık olamamaktadır. Halkla ilişkiler ise iki yönlü bir iletişim sürecini kapsar. Ayrıca, halkla ilişkiler sadece kitle iletişim araçlarını değil, örgüt için düzenlemeler, yüz yüze iletişim ve örgüt çalışanlarıyla ilgili faaliyetleri de kapsar.

Bunun dışında örgütsel bir çaba olarak nitelendirilebilen propagandada genellikle duygusal sözcükler kullanılarak ve bunu birçok kez tekrarlayarak halk üzerinde belli davranışların özendirilmesi sağlanmaktadır. Bu noktada da halkla ilişkiler ile propaganda birbirinden ayrılmaktadır.

Halkla ilişkiler doğruluk, iyi niyet ve dürüstlüğü esas ilke olarak kabul ederken propaganda, abartmalı olarak kuruluşu tanıtma amacı taşımaktadır. Propaganda gerektiğinde yanlış bilgiler vererek, tekrarlar yapıp kişileri belli bir tutumu kabule zorlamaktadır. Oysa halkla ilişkiler yanıltıcı değildir. Kişileri ikna etmek için gerçekleri olduğu gibi açıklamaktır.

Halkla ilişkilerin propaganda ile olan farkı daha çok serbesti yönünde olmaktadır. Propagandada siyasi, dini, ideolojik konularda insanlar etki altına alınarak kandırılmaya, inandırılmaya çalışılırken halkla ilişkilerde bilgi vermek,belgeler sunmak sureti ile insanlar ikna edilmeye çalışılmaktadır. Halkla ilişkilerde inancın serbest oluşumu söz konusu iken, propagandada ise inanç aşılama söz konusu olmaktadır. Kamuoyunun hizmetinde olan halkla ilişkiler, tanımı ve niteliği gereği kamuoyunun hizmetinde olmayan propagandadan bu noktada ayrılmaktadır.

[36] Tortop, **Kamu Kuruluşlarında Halkla İlişkiler**, s. 8

Propagandada aynı mesajın defalarca tekrarlanması önem taşımakta olup, bu tekrarda ise kitle iletişim araçları kullanılmaktadır[37]. Kaldı ki, halkla ilişkilerde başarı, kuruluşların eylem ve işlemlerindeki başarıları ile kenetlenmiş olmasına rağmen, propagandada kuruluşun başarısı ile propagandanın başarısı arasında kesin bir ilişki bulunmamaktadır. Bu yüzden halkla ilişkiler iki yönlü bir akım olarak her zaman dürüstlük ve açıklık ilkesi ile hareket ederken, kazanacağı başarının da hedef kitle ile kuruluşa ait olacağı söylenebilir.

1.4.4. Halkla İlişkiler Ve İletişim

İletişim, halkla ilişkilerin temelidir. İletişim sözcüğü, Latince kökenli communication sözcüğünün karşılığıdır. "Özel ve tüzel kişilerin belirtilmiş kitlelere dürüst ve sağlam bağlar kurup geliştirerek onları olumlu inanç ve eylemlere yöneltmesi, tepkileri değerlendirerek tutumuna yön vermesi, böylece karşılıklı yarar sağlayan ilişkiler sürdürme yolundaki planlı çabaları kapsayan bir yöneticilik sanatı[38]" olarak tanımlanmasına dikkat edildiğinde temel konumuz olan halkla ilişkilerin özünü oluşturan öğenin iletişim ve dolayısıyla etkileşim olduğu göze çarpmaktadır.

İletişim; belirli kişilerin, belirli bilgilere, düşüncelere ve tutumlara sahip olması amacıyla, düşünce ve duyguların ve bir olay ve bir durum üzerine bilgilerin aktarılması suretiyle belirli bir insan topluluğu içinde benzeşme ve birlik taşıyan bir ortaklık yaratılacaktır[39].

Toplumdaki tüm işlevler, iletişim vasıtasıyla yerine getirilmektedir. İletişimi kişisel ve toplumsal olarak ikiye ayırabiliriz. Özel yaşamımızda ikili ilişkilerde iyi ilişkiler kurarak başarıya ulaşabilmek için sağlıklı iletişim kurmak gereklidir. Toplumu oluşturan bireylerin kişisel yaşamları ve kurdukları ilişkiler, bireysel davranışları toplumsal sonuçları oluşturur.

---

[37] Ertekin, a.g.e., s. 48
[38] Alaadin Asna, **Public Relations Temel Bilgiler**, İstanbul: Der Yayınları, 1993, s. 13
[39] A. Raşit Kaya, **Kitle İletişim Sistemleri**, Ankara: Teori Yayınları, 1985, s. 1

Özellikle kamuoyunun oluşum süreci açısından ele alındığında, iletişim bir tarafın, diğer tarafın davranışını istenen yönde etkileme ve değiştirme sürecidir[40]. İletişim bilimcilere göre kamuoyu iletişim ve toplumsalsal etkileşim süreci içerisinde oluşmaktadır.

Toplumsallaşmanın en temel öğelerinden birisi de iletişimdir. Toplumsal iletişim süreci, diğer bir deyişle günümüzün bir özelliği olarak kitle iletişim araçları vasıtasıyla gerçekleşen kitle iletişim süreci, siyasal toplumsallaşmanın en temel unsurudur. Toplumsal iletişim siyasal katılımı arttırarak, iktidar tabanının değişme ve genişlemesinin aracı olmakta ve kamuoyunun oluşumuna da büyük ölçüde katkı sağlamaktadır[41]. İletişim araçlarının kullanımıyla, çok geniş kitlelere kısa sürede ulaşma imkanı ve söz konusu kitlelerin siyaset ile buluşabilme olanaklarının kolayca sağlanabilmesi gerçekleşmektedir.

Halkla ilişkiler çalışmalarının önemli bir bölümü, belirli bir örgüt ya da merkezden çevreye bilgi vermeyi içerir. Kitle iletişim araçlarından yararlanılarak kimi kez çevreyi aydınlatma, kimi kez de kamusal ya da işletme eylemlerinin gerekçelerini halka anlatma bir halkla ilişkiler çalışmasıdır.

Halkla ilişkiler uygulamasında odaklardan biri olan kitle iletişim araçlarının devletin ideolojik çabasında özel bir yeri vardır. Bu özel yer kitle iletişiminin yoğunluğu kadar yayınlığı ile e ilgilidir. Etkisi, bireyin günlük yaşantısının her anında kendini belli eder[42].

Görüldüğü gibi, iletişim insanın toplumsallaşmasının bir yansıması olmasının yanı sıra, kişiler arasında bilgi, fikir ve davranışların paylaşılması ve etkileşimidir.

---

[40] İrfan Erdoğan ve Korkmaz Alemdar, **İletişim ve Toplum**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990, s. 51

[41] Arsev Bektaş, Kamuoyu, **İletişim ve Demokrasi**, 2. basım, İstanbul: Bağlam Yayınları, 2000, s. 97

[42] Kazancı, a.g.e., s. 22

Genel olarak üç iletişim ilkesinden söz açılır. Bunlar, açıklık ilkesi, dikkat ilkesi ve doğruluk ilkesidir. Bu ilkelerde kullanılan dilin anlaşılır olması, alıcısının mesajı almakla kalmayıp, anlamını kavramış olması gibi özellikler üzerinde durulmaktadır. İletişim süreci konusunda oluşturulmuş birçok model vardır. Bu modeller incelendiğinde altı öğe göze çarpar; Gönderici, mesaj, kanal, alıcı, geri bildirim (feed-back) ve gürültü (parazit) Gönderici iletişimin başlangıç noktasıdır ve düşünce ve isteklerini iletmek isteyen kaynaktır. Kaynak kimi zaman tek bir kişidir, kimi zaman bir gazete, ajans, radyo ya da televizyon istasyonudur. Tek bir kişi olduğunda kişi; gazete yada televizyon olduğunda kurumsal yapı söz konusudur. Kaynağın saygınlığı, güvenirliği ne kadar iyiyse iletişimin başarısı o derece yüksek olacaktır. Göndericinin sevilen bir kişi olması da ayrıca bu başarıyı etkileyecektir. Ayrıca yüz yüze iletişim sürecinde bir iletiyi kodlayıp sözel olarak karşımızdakine ilettiğimizde onun ne yanıt verdiğini sözel olarak duyabileceğimiz gibi, mimik ve jestlerinden de çözümleyebiliriz. Kitle iletişiminde, bu destek yankıyı (feed back) çözümlemek zordur.

Görüldüğü gibi iletişim sisteminde kullanılan araç ne olursa olsun temelde üç öğenin bulunması gerekir. Bu öğeler, göndereceği bir mesajı olan kaynak, mesajın gönderilmesinde kullanılan sembol ve mesajın ulaşmasını bekleyen hedef kitle. Bu işlemin başarısı geniş ölçüde kullanılan sembolün anlatacağımız konuya en uygun sembol olmasına bağlıdır. Bir başka söyleyişle, sembolün alıcının kolayca anlayabileceği biçimde seçilmiş olması büyük önem taşır[43]. Sonuç olarak halkla ilişkilerde başarı ancak iletişimin gücü ile gerçekleşir.

Kaynakla hedef arasında iletişim birliği, karşılık güven sağlandıktan sonra hedefin tutum değiştirmesine çalışılır. Mesajların bireysel gereksinimlerle doğrudan doğruya bağlantılı olması ve bu gereksinimleri karşılaması iletişimin etkinliğini arttırır. Halkla ilişkiler çalışmalarında iletişimin bu özelliklerini bilmek ve ondan yararlanmak başarının ön koşuludur.

[43] Güngör Onal, **Halkla İlişkiler**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1977, s. 23

1.5. Halkla İlişkiler Kuramları

Kuram veya teori, sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünüdür. Ayrıca, bilimde bir soruna olan bakış açısını ve soruna yaklaşımın özelliklerini belirler.

Kuram; kavramlaştırmaya yönelik olarak, değişkenler arasındaki ilişkiyi basit ve anlaşılır bir biçimde ifade etmek amacıyla birleştirilmiş tanımlar, örgütlendirilmiş bilgiler, koşullar ve ilkeler bütünüdür.

Halkla ilişkiler alanında çeşitli kuramlardan yararlanılmaktadır. Biz bu çalışmada konumuzla bağlantılı olarak halkla ilişkiler kuramları başlığı altında 3 kuramdan bahsedeceğiz. Bunlar; Sistem Kuramı, Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramı ve Durumsallık Kuramı'dır.

1.5.1. Halkla İlişkilerde Sistem Kuramı

Sistem yaklaşımı, örgütü bütün yönleriyle ve içinde bulunduğu çevreyle devamlı ilişki içinde bulunan tüm bir yapı olarak ele almaktadır. Böylece sistem, meydana getiren bütün ile bütünü oluşturan parçalar arasında karşılıklı ilişkinin ve etkileşimin bulunduğu bağımlı bir değişkendir. Sistem kuramında örgütün amaç ve gereksinimleri ile örgüt üyelerinin amaç ve gereksinimleri arasında tam bir paralelliğin sağlanması ve örgütün amaçları ile örgüt üyelerinin amaçlarının aynı zamanda gerçekleştirilebilmesi öngörülmektedir.

Örgüt amaçlarının üyelere benimsetilmesi etkin bir halkla ilişkiler çalışmasıyla mümkündür[44]. Üyeler ancak örgütte serbest, açık ve çok yönlü ve etken bir iletişim sisteminin varlığı halinde örgütte olup bitenden haberdar olabilirler ve böylece örgütün birer parçası, onun ayrılmaz unsurları olduklarına ve kişisel gereksinimlerinin büyük ölçüde örgütün amaçlarının

[44] Muharrem Çetin, "Örgüt Kuramları Perspektifinden Halkla İlişkilerin Gelişimi", http://www.ilet.gazi.edu.tr/iletisim_dergi/18/CETIN.pdf+kuramlar.tr, (04.05.2008)

gerçekleşmesiyle giderilebileceğine inanabilirler.

Sistem yaklaşımı ile bakıldığında, halkla ilişkiler mesleğinin fonksiyonunun, bir örgüt ile çevresi arasında karşılıklı bağımlı ve etkileşimli ilişkiler kurarak bunu sürdürmek ve çevreden gele etkilere ve baskılara karşı direnç göstermek suretiyle yaşamını devam ettirerek kendini yeni durumlara, gereklere ve tehlikelere adapte etmek veya çevreyi kendi maçları doğrultusunda ikna edip değiştirerek amaçlarına ulaşmak olduğu söylenebilir. Halkla ilişkiler danışmanının görevi, örgütsel sistem ile onun çevresi arasında bir "arabulucu rolü" oynayarak, örgütün amaçlarını, hedeflerini ve icraatlarını örgüt dışı gruplara iletmek; bu grupların örgütsel sistemden taleplerini ve ona yönelttikleri eleştirileri de örgütsel sisteme geri bildirmektir[45].

Bu yaklaşımda örgütsel yapı içerisinde halkla ilişkilerin belirleyicilerinin ortaya çıkarılması, bir örgütün amacı, işlevi ve örgütsel yapısı kadar, otorite, karar verme ve iletişim dizgesi ile örgütsel kültürün niteliği, etkileşimde bulunduğu grupların özelliği de kuramın belirlediği çerçeve içinde birbiriyle ilişkilendirilmektedir.

Halkla ilişkiler açısından sistem teorisi ile konulara yaklaşmanın kolaylığı konuları bir bütün olarak görebilirken, alt alanlarını da rahatlıkla gözlemleyebilmektedir. Ayrıca kurumlara da çevrelerini de mutlaka göz önünde bulundurmaları gerektiğini de hatırlatmaktadır. İletişimsel boyutta, kitle iletişim araçları ve bu araçları kullanan halkla ilişkiler uzmanları ürettikleri iletilerin anlamlar, değerleriyle sistemin ideolojisine uygunluk sergilemektedirler[46]. Böylece sistem yaklaşımıyla birlikte örgüt çevresinden izole edilmiş bir varlık olmaktan çıkarılarak, çevresiyle bir bütün içinde, sıkı ilişkileri olan dinamik bir yapı konumuna yükseltilmiştir.

Sistem yaklaşımının en önemli özelliklerinden birisi olan çevre ile sistem arasında var olan etkileşim, çevrenin örgüt için önem kazanması ile

[45] Oktay, a.g.e., s. 18
[46] Hülya Yengin, **Halkla İlişkilere Başlarken**, İstanbul: Gaye Yayıncılık, 2004, s. 23-24

beraber halkla ilişkilerin aynı ölçüde önemli bir etkinlik olarak ele alınıp algılanmasına ve geliştirilmesine zemin hazırlanmıştır. Çevreden örgüte örgütten de çevreye doğru bilgi akışının örgütü yok olmaktan kurtarabilecek bir nitelik taşıdığının vurgulandığı, ayrıca örgütü oluşturan parçaların bir bütünlük arz edebilmesi için kendi içlerinde ve üst sistemle de bilgi alış verişinde bulunmaları gerektiğinin ileri sürüldüğü bu yaklaşımda, bilgi akışının ne denli önemli olduğu görülmektedir.

Örgüt, çevresini yani kamusunu tanıma ve kendisini de çevresine tanıtmak durumundadır. Tanıtma faaliyetiyle örgüt, kamuda kendisine karşı iyi niyet oluşturmayı ve kamunun desteğini sağlamayı, dolayısıyla kendisini kamuya benimsetmeyi ve onda iyi bir imaj oluşturmaya çalışmalıdır. Tanıma faaliyetiyle ise, kamunun kendisine karşı tutum, düşünce, davranış ve beklentilerini öğrenerek izlediği stratejiyi ve elde ettiği çıktıları (örgütün amaçları ile kamunun beklentileri arasında bir fark var ise) yeniden değerlendirmeye tabi tutmak durumundadır. Bir örgütün çevresini faaliyet gösterdiği toplum, bölge ya da ilişkide bulunduğu diğer sistemlerin yanı sıra üyeleri de oluşturur[47]. Bir örgütün çevresi belirlenirken, o örgütte alınan kararlar üzerinde herhangi bir etkisi olabilen örgütün içindeki ve dışındaki özel ve tüzel kişilikler o örgütün çevresini oluştururlar.

Genel olarak sistem kavramından özele doğru gidildiğinde, başka bir deyişle örneği yerel yönetim örgütlerini "toplumsal sistem örneği" olarak ele aldığımızda, daha somut unsurlardan söz etmek mümkündür. Bir toplumsal sistem örneği olarak örgütler; birey, biçimsel örgüt, doğal örgüt, rol ve statüler ve fiziksel ortam olarak beş elemandan oluşur[48].

Birey; Bireyin örgüte getirdiği kişilik yapısı ve bireyin kendisi sistemin birinci temel öğesidir.

Biçimsel örgüt; görevlerin karşılıklı ilişkilerin bir modelidir ki bununla

[47] Mehmet Küçükkurt, Halkla ilişkilerde Araştırma Yöntemleri ve Değerlendirme, **Halkla İlişkiler Sempozyumu 87**, Ankara, TODAİE- A.Ü. BYYO, 1988, s. 160
[48] Yayınoğlu, a.g.e., s. 114-115

örgütün ekonomi ve verimlilik amaçlarına ya da uğraşlarına hizmet edecek bir yapı amaçlanır.

Doğal Örgüt; bir örgütte iş durumu içindeki bireylerin doğal gruplanışıdır.

Fiziksel Ortam; işin yapıldığı ortamdır. Birtakım teknik yeterlilik ya da verimlilik durumlarını içerir.

Statü ve Rol Düzenleri; örgütlerde her pozisyondaki bireyden o pozisyonun gereği olarak beklenen davranışlara rol denir. Örgüt yapısında statü ve roller hiyerarşik bir sıralama ile birbirlerine bağlanmışlardır.

1.5.2. Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramı

James Grunig'in 1985 yılında başlattığı ampirik araştırmayla devam eden kuram oluşturma çabası, halkla ilişkiler alanında Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramını oluşturmaktadır.

Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramı A.B.D.'nin en büyük iki halkla ilişkiler meslek kuruluşlarından birisi olan International Association of Business Communicators (IABC) 1985 yılında halkla ilişkilerin ve dahili iletişimin sistematik konumunun ve başarı koşullarının araştırılması için 400 bin dolarlık bir parayı araştırma grubuna sunmuştur. Bu projenin yürütülmesi görevi ise yine bu ülkeden altı kişinin, James E. Grunig, Larissa A. Grunig, David M. Dozier, William P. Ehling, Fred C. Repper, John White katıldığı bir gruba verilmiştir[49].

Araştırmanın hareket noktasını iki soru oluşturmaktaydı: Etkinlik sorusu, nasıl, neden ve hangi kapsamda iletişim yönetiminin organizasyon hedeflerine daha etkili bir biçimde ulaşabilmek için katkı sağladığı ve bu katkının finansal olarak nasıl değerlendirilebileceğiydi. Mükemmellik projesi değişik araştırma yöntemlerinin kombinasyonlarından oluşmaktaydı. Öncelikli olarak yapılan bir literatür anlaşması çerçevesinde, halkla ilişkiler araştırmasının, organizasyon teorisi, karar teorisi ve benzer ilgili kavramlar

[49] Yengin, a.g.e., s. 26

üzerine bir çalışma gerçekleştirmek biçimde oluşturulmuş ve bu araştırma neticesinde halkla ilişkilerin stratejik hedef gruplarıyla güven ve anlayışa dayalı uzun vadeli ilişkiler oluşturduğu zaman, bir organizasyonun etkinliğini arttırdığı[50] görülmüştür.

Kusursuzluğun diğer öğeleri, güçlü kültürler, simetrik iletişim sistemleri, güçlü liderlik, strateji planlama sorumluluğunun dağıtılması ve sosyal sorumluluk olarak tanımlanabilir. Ayrıca, operasyonel araştırma düşüncesine göre halkla ilişkiler ve iletişim faaliyetlerinin amaçları ve nihai hedeflerinin bir yönetici için bazı özelliklere sahip olması gerekir[51]. Kurumsal iletişimini stratejik olarak uygulanması gerekliliği belirtilirken halkla ilişkileri uygulayan bir kuruluşun amaçlarını elde etmek için kuruluş otonomisini en üst düzeye çıkartır.

Halkla ilişkiler kuruluşun ilişkileri kurmasına yardım ettiğinde, yasal düzenlemelerden ve kötü ilişkilerden dolayı yaşanan gelir kayıplarını azaltarak kuruluşun tasarrufta bulunmasını sağlar. Bununla birlikte halkla ilişkiler; diğer gruplarla da ilişkileri geliştirerek kuruluşun para kazanmasına katkıda bulunur.

Okay; Mükemmel Halkla İlişkilerin, üst düzey yönetimin, iletişim politikasının merkezi önemini anlamasını, iki yönlü hareket tarzını desteklemesini ve ilgili departmanları stratejik planlama sürecine dahil etmesini şart koşacağını belirtir. Ayrıca, kurum kültürünün ve yapısının da halkla ilişkiler başarısı üzerine önemli bir etkisi olduğu da ortaya çıkmıştır.

[50] Okay ve Okay, a.g.e., s.208
[51] Yengin,a.g.e., s. 27

1.5.3. Durumsal Kuram

Mükemmel Halkla İlişkiler Kuramı sürecinde yapılan araştırmanın en önemli sonucu, Grunig ve Hunt'un dört halkla ilişkiler modelinin yerini alan durumsal kuramdır.

Halkla ilişkiler yaklaşımı, katılımcı aktörlerin iş birliği içerisinde olan tezatlar olarak davranan, iletişim süreçlerinde subjektif hedeflerini geçekleştirmek isteyen, fakat aynı zamanda da uzun vadeli sağlam ilişkilerin kurulmasıyla da ilgilenen, bir hareket tarzını tanımlamaktadır. Yani mükemmel halkla ilişkiler, simetrik bir yön çizgisinden çizgisinden hareket eder, ancak duruma göre tamamıyla farklı taktikler de kullanılabilir[52]. Ayrıca halkla ilişkiler, katılımcı unsurların iş birliği içerisinde interaktif çalıştığı, pro-aktif ve reaktif yapıya sahip, taktiksel planları içeren durumsal bir süreçtir.

Çevrede yeni ortaya çıkabilecek olan hedef kitle olasılığına da kuruluşun hazır olması gerekmektedir. Grunig ve Hunt, böyle bir grubun nasıl ve ne zaman beklenebileceğini açıklamak için, hedef kitlelerin durumsal teorisini ortaya koymuştur. Grunig'in geliştirdiği durumsal kuram insanların neden iletişim kurduklarını ve ne zaman iletişim kurma olasılıklarının en fazla olduğunu açıklamaktadır. Öte yandan bu kuram, iletişimin bilişsel tutuma dayalı ve davranışsal etkilerinin ortaya çıkma olasılıklarının ne zaman en fazla olduğunu ve bu etkilerin hangi toplumlarda sıklıkla görülebileceğine ışık tutmaktadır. Son olarak bu kuram, dağınık haldeki bireylerin, kanaatlerinin etkisini halkla ilişkiler uzmanlarını görev yaptığı kuruluşlara ulaştırılabilen örgütlenmiş ve etkinci gruplara ne zaman dönüşerek kamuyu oluşturduklarını da açıklamaktadır[53].

Grunig ve Hunt, aktif hedef kitlenin kuruluş hakkında bilgi öğrenmek istediğini veya kuruluşun çıkar konularını araştırdığını söylemektedir. Bir konu hakkında bireyle, bilgi arayacağı ve bir işlem yapacağı zaman bunları

[52] Okay ve Okay, a.g.e., s. 213-214
[53] Yengin, a.g.e., s. 29

tahmin eden iki bağımlı değişkeni ve üç bağımsız değişkeni tanımlamaktadırlar.

Bağımsız değişkenlerden ilki; problemi tanımaktır. Bir meseleyle karşılaşan insanlar ilk önce bunun fakında olmalı ve kendilerini etkileme potansiyelini bilmelidirler. Sınırları tanıma, bireyin engelleri nasıl algıladıklarını tanımlamaktadırlar. Meseleyi etkilemek için gerçek bir şansları olduğuna inanırlarsa, o mesele hakkında bilgi süreci ve araştırma eğiliminde olacaklardır. Üçüncü değişken ilgi düzeyidir[54]. Bu, bireylerin bir meseleye ne kadar dikkat ettiklerini anlatmaktadır. Çok dikkat eden kimselerin bir konu hakkında aktif iletişimci olmaları çok daha fazla muhtemeldir. Az dikkat eden kimseler ise, bilgi edinme sürecinde daha pasif olacaklardır.

Durumsal kuramda bağımlı değişkenler etken ve edilgen iletişim davranışı olarak tanımlanırken, yakın geçmişte yapılan araştırmalar, bağımlı değişken listesine; bilişsel, tutumsal ve davranışsal etkilerin ilave edilmesini sağlamıştır. Etken ve edilgen iletişim davranışı şeklindeki iki bağımlı değişken, bilgi arama ve işleme olarak da nitelendirilebilir[55].

Durumsallık yaklaşımının diğer bir özeliği de organizasyonu bir sistem olarak ele almasıdır. Durumsallık yaklaşımı bir yandan organizasyon içindeki alt sistemlerin kendi aralarındaki ilişkilerle bir yandan da bu alt sistemlerin dış çevredeki unsurlarla ilişkileri üzerinde durmaktadır.

Halkla ilişkiler uygulayıcıları bazı durumlarda hedef kitleleri, işletme yönetiminin istediği biçimde davranmaya ikna ederken bazen iletişim taktik ve yeteneklerini esnek kararlar aldırabilmek için kullanırlar[56].

Bugün halkla ilişkilerin nihai amacı, yaratacağı anlayış ve güven ortamında hedef kitleleri, örgüt yönetimini veya her ikisini de kabul edilebilir bir karşılıklı kazanç alanına yönlendirmektir.

[54] Okay ve Okay, a.g.e., s. 69
[55] Yengin, a.g.e., s. 29
[56] Peltekoğlu, a.g.e., s. 66

1.6. Grunig ve Hunt'un Dört Halkla İlişkiler Modeli

Halkla ilişkilerin gelişiminden bu yana çeşitli uygulanma biçimlerini, James Grunig ve Todd Hunt dört temel modelde toplamışlardır. Bunları, " Basın Ajansı Modeli", "Kamusal Enformasyon Modeli", "İki Yönlü Asimetrik Model" ve "İki Yönlü Simetrik Model" olarak sayabiliriz.

Grunig, bu modelleri kendi içerisinde "zanaatkar teknik halkla ilişkiler" ve profesyonel halkla ilişkiler" olmak üzere ikili bir ayrıma tabii tutmuşlardır.

Modeller birbirinden, iletişim yönü ve maksadı bakımından ayrılmaktadırlar. Basın ajansı/tanıtım modeli; kamunun ilgisini çekerek bir konunun tanıtımının yapılmasıdır.

1.6.1. Basın Ajansı Modeli

Grunig ve Hunt'ın halkla ilişkiler modellerinden ilki basın ajansı/tanıtım modelidir. Bugün "Medyada (gazete, dergi, televizyon veya radyoda) haber olarak belirtilmiş olan ve sözcüklerle bir fikir, yer, ürün veya bazı kimselerin tanıtılması için yapılan organize çalışmalar olarak tanımlanan tanıtım, bu modelde kamunun ilgisini çekerek bir konunun aktarılması şeklinde kullanılmaktadır.

Basın ajansı/tanıtım modeline göre "tanıtım (publicity), yayın araçları ile önceden saptanmış veya planlanmış reklamlarla, kişiler ve nesneler, görüşler ve olaylar hakkında kamunun ilgisini çekmektir. Diğer bir yönüyle tanıtım, ne pahasına olursa olsun, dikkati çekmektir. Tanıtım objektif olmayan faaliyetlere çağrışımları olan, abartılmış duygusallık, gürültü-patırtı, abartılmış gösteri efektleri ve ucuz esprilerle kamuoyunda kısa bir süre yer işgal etmeyi amaçlar[57] Dört halkla ilişkiler modelinden en basiti olan basın ajansı modeli, kısa, sorunu ortaya koymayan mesajlarla kamuda arzu edilen davranışı yaratmaya yönelik, tek yönlü bir süreçtir. Taraflı yarı gerçekler ve polemiklerle

[57] Okay ve Okay, a.g.e., s. 104

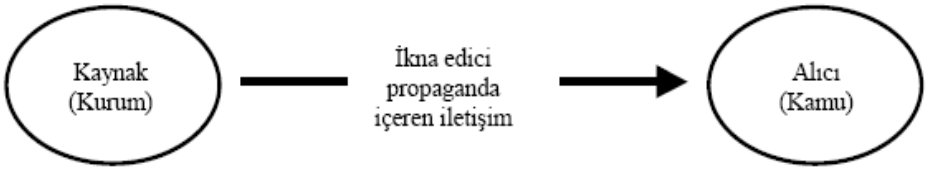
örülüdür.

Basın Ajansı Modeli'nde amaç propaganda olup, gerçek bilgi verme amaçlanmaktan çok, tek yönlü bir propaganda akışı söz konusudur. Günümüzdeki anlamı "medyada haber olarak belirtilmiş olan ve sözcüklerle çalışmaların ve örgütün tanıtılmasını sağlayan organize çalışmalardır.

Bu modelin en önemli temsilcisi P. T. Barnum halkla ilişkiler terimlerinin ve çağdaş yöntemlerinin bilinmediği bir ortamda insanların ilgisini çekecek olaylar yaratmaktaydı ve bunların basında yer almasını sağlıyordu.

Okay, basın tanıtım modelinde gereğin ne olduğu esas olmadığını ve iletişimin içeriğinin propaganda amaçlı, çevresel hakimiyeti ön planda tutan, araştırmaya önem vermeyen tek yönlü bir süreç olduğunu belirtmiştir.

Şekil 1: Basın Ajansı/ Tanıtım Modeli

Kaynak: Denis Mcquail, Sven Windahl, Kitle İletişim Modelleri**,** Çev. Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi, 1997, s.225

Bu model diğer halkla ilişkiler modelleri arasından en basit olanıdır. Göndericiden, alıcıya doğru tek yönlü bir iletişimdir. Bu model aracılığıyla amaçlanan en kısa zamanda seçim anlayışı anlamında olumlu bir tepki elde etmektir. Tek taraflılık ve yarı gerçekler yani aslında polemikler basın ajansı modelinde kullanılmaktadır[58].

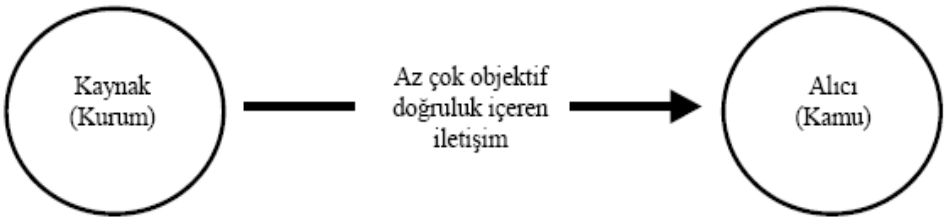
[58] Okay ve Okay, a.g.e., s. 105

1.6.2. Kamuyu Bilgilendirme Modeli

1900'lerin başında iş dünyasının yeni yasal düzenlemeler uygulamak zorunda kalması ve basının katı eleştirilerine muhatap olması 20. yüzyılın büyük kuruluşlarında halkla ilişkileri zorunlu kılmıştır. Bu modelin uygulayıcıları daha çok kuruluşun basın sözcülerini andırır biçimde faaliyet gösterirler. İletişim yine kuruluştan hedef kitleye farklı olarak dürüstlük her zaman iletişimin modelini oluşturur[59].

Grunig ve Hunt'ın ortaya koydukları bir kişi/kuruluşun kendisi ve faaliyetleri hakkında hedef kitlesine mümkün olduğunca gerçeğe uygun bilgi vermesi esaslı kamuoyu bilgilendirme modeli, 1900'lerden yaklaşık olarak 1920'li yıllarda ortaya çıkacak olan iki yönlü asimetrik modele dek yaygınca bir şekilde uygulanmıştır[60]. Bu modelin tanımını "bir kişi/kuruluşun kendisi ve faaliyetleri hakkında hedef kitlesine bilgi vermesi" şeklinde yapmak mümkündür.

Şekil 2: Kamuyu Bilgilendirme Modeli

Kaynak: Denis Mcquail, Sven Windahl, Kitle İletişim Modelleri**,** çev. Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi, 1997, s.225

Bu modelde basın ajansı modeli gibi iletişimin akışı gene tek yönlü olmasına rağmen, diğer modelden farkı gerçek bir bilginin yayılmasının amaçlanmasıdır.

Kurumların genellikle kendi enformasyon ofislerini oluşturdukları ve kitle iletişim araçları ile ilişkilerini geliştirdikleri bilgi yaymak amaçlı bu model,

[59] Füsun Kocabaş, Müge Elden ve İnci Sera Çelebi, **Marketing PR**, İstanbul:MediaCat Yayınları, 2000, s. 162
[60] Okay ve Okay,a.g.e., s. 124

çevresel adaptasyon ve işbirliğine yönelikken, tek yönlü, objektif bilginin iletildiği ve araştırmaya çok önem verilmeyen bir süreç içinde gerçekleşir.

Amerika'da 1900'lerin başında basının iş çevrelerine karşı başlattıkları saldırılar karşısında büyük ve özel kamu kuruluşları, kendilerini savunmaları için eski gazetecileri işe alarak, onları birer "basın ajanı" danışmanı veya müdürü olarak görevlendirmesiyle başlayan bu modelde strateji, firma politikasının olumsuz sonuçlarını "beyaz yıkamak" ve sadece olumlu etkiler hakkında ayrıntılı bilgiler vermekti. Dönemin en önemli temsilcisi, Ivy Lee'dir.

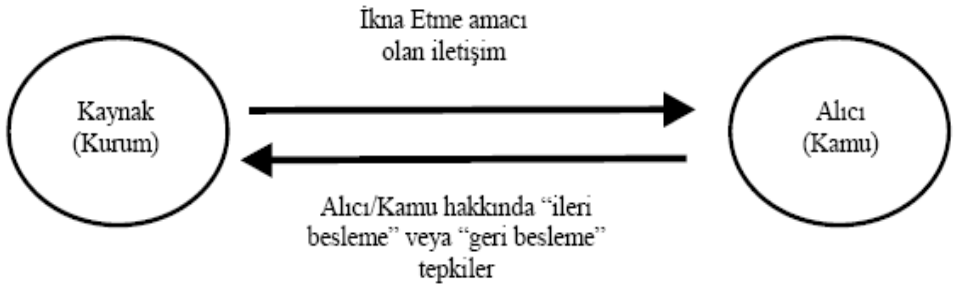
Gazetecilik kökenli kamuyu bilgilendirme modelinin amacı, ikna edici bir niyet olmaksızın, objektif bilginin yayılmasıdır. Basınla ilişkilerin önem taşıdığı bu modelde bilgilendirici faaliyetler kurumun yararınadır. Kuruluşun amacı, olumlu-olumsuz konularda basını bilgilendirerek insiyatifi elinde tutmaktır. İlk modelden farklı olarak doğru ve eksiksiz bilgi sunma, hedef kitlenin şüphelerini ortadan kaldırır ve kuruluş hakkında olumlu bir imajın yayılmasına neden olur. Modeli uygulayan kuruluşun amacı, kamuyu bilgilendirmek ve basından önemli ölçüde faydalanmaktır. Organlarına iletmektir. Tek yönlü ancak objektif bilgiye yer veren bir süreçtir. Bugün kamuyu bilgilendirme modeli ağırlıkla kamu yönetimi ve sivil toplum kuruluşları tarafından kullanılmaktadır[61].

[61] Aylin Pira ve diğerleri, "Halkla İlişkilerin Evrimi", **Yeni Düşünceler Dergisi**, Sayı:1, Haziran 2005, s.19.

1.6.3. İki Yönlü Asimetrik Model

1920'den sonra uygulanmaya başlanan iki yönlü asimetrik model temel olarak karşılıklı, ancak dengesiz bir iletişime dayanmaktadır.

Şekil 3: İki Yönlü Asimetrik Model

Kaynak: Denis Mcquail, Sven Windahl, Kitle İletişim Modelleri**,** çev. Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi, 1997, s.226

İki Yönlü Asimetrik Model'in amacı, bilimsel verilere dayanarak ikna gerçekleştirmektir. Bilimsel ikna olarak ifade edilmekle birlikte, uygulayıcıları daha çok tanıtım uzmanı görevi görürler. Bu modelde, bilimsel yöntemlerle bir ikna faaliyeti sürdürülür ve hedef kitlelerle iki yönlü bir iletişim alışverişi söz konusudur. Ayrıca, kamuoyuna kuruluşun bakış açısını benimsetebilmek, halkın desteğini kazanabilmek için davranışlar ile ilgili araştırmalar ve sosyal bilim teorileri büyük önem taşımaktadır. Fakat örgüt, hedef kitlelerden aldığı geri bildirim onların beklentileri yönünde kendini değiştirme ve taleplere uyarlanma istikametinde kullanmaz. Uygulanan iletişim iki yönlü olmakla birlikte, halkla ilişkiler uygulamalarının sonucuna göre kuruluşun politikasını değiştirmesi söz konusu olmadığından asimetriktir. Yani amaçlanan ikna yolu ile hedef kitlenin davranışlarında kuruluşu desteklemek yönünde değişiklik yaratabilmektedir[62].

1920'lerde uygulanmaya başlanan ve gerçek halkla ilişkiler çalışmalarının ilk temellerini atan iki yönü asimetrik model, kamuyu kurumun çıkış noktası ile uyumlu hale getirmeye ikna etmeye yöneliktir. Ayrıca

[62] Kocabaş, Elden ve Çelebi, a.g.e., s. 164

kamunun kuruma karşı tutumunun ne olduğu ve nasıl geliştirilebileceği de tespit edilmeye çalışılmaktadır. Amaç, sosyolojik teoriler ve araştırma sonuçları gibi bilimsel verilere dayanarak anlaşılır mesajlarla gerçekleştirilecek iknadır. Gruning ve Hunt'a göre asimetrik dünya görüşünün temelleri şunlardır:

Dahili oryantasyon (kurumun üyeleri kurumun bakış açısından gözlem yapar ve kurumu diğerlerinin gözünden değerlendiremez), sistem kapalıdır (bilgi genelde kurum dışına akar, içine kabul görmez), etkinlik (etkililik ve düşük maliyet, yeniliklerden daha önemlidir), seçkinlik (işletme yöntemi her konuda en iyiyi bilir), tutuculuk (değişime kapalıdır), gelenek (geleneğin bir kurumda sağlamlaştırıcı etkisi vardır, kültürü, kimliği sürdürmeye yardım eder) ve otoritenin merkezileştirilmesi (güç üst düzey yöneticilerin ellerindedir, hiyerarşi belirgindir)'dir.

1.6.4. İki Yönlü Simetrik Model

İki Yönlü Simetrik Model, hem örgütün hem de hedef kitlenin tutum ve davranışlarında gerekli değişiklikler için kullanılabilecek müzakere ve çatışma çözme stratejilerini içeren halkla ilişkiler programlarını içerir. Bu modelde ise, gene iki yönlü bir bilgi alışverişi söz konusu olup, bu kez geri bildirim, örgütün kendini toplumdan gelen istek ve taleplere uyarlaması yönünde bir değişim çabasına yol gösterir. Burada amaç, karşılıklı anlayış ve haklara saygıdır[63].

Hedef kitlenin görüşlerini değerlendirmesi ve kuruluşun sosyal sorumluluğunu uygulaması açısından, 21. yüzyılın çağdaş halkla ilişkiler anlayışını ortaya koyan iki yönlü simetrik modelin gelişmesinde halkla ilişkiler eğitimcilerinin önemli bir katkısı olmuştur.

[63] Mahmut Oktay, **Politikada Halkla İlişkiler**, İstanbul: Derin Yayınları, 2002, s.73

Şekil 4: İki Yönlü Simetrik Model

Kaynak: Denis Mcquail, Sven Windahl, Kitle İletişim Modelleri**,** çev. Konca Yumlu, Ankara: İmge Kitabevi, 1997, s.227

İki yönlü simetrik modelde halkla ilişkiler kaynak ve hedef kitle arasında dengeli, ortak bir zemin ve uyum yaratmayı amaçlayan, kararların isabet derecesini arttıran bir aracı konumundadır. Basın ajansı, kamuoyunu bilgilendirme, iki yönlü simetrik modellerinin amaçları sırasıyla propaganda, çevrenin hakimiyeti; gerçek bilgilerin yayılması, çevresel adaptasyon; bilimsel analiz üzerine ikna, çevrenin kontrolü iken, iki yönlü simetrik modelde karşılıklı anlayış ve kamuoyu ile uyum amaçlanmaktadır. İlk üç modelde halkla ilişkilerin rolü ve iletişim yapısı sırasıyla danışma, tek yönlü, gerçek ve araştırma önemsiz; bilgilerin yayılması, tek yönlü, gerçek önemli, araştırma önemsiz; danışma, çift yönlü dengesiz etki, pre-post tutum araştırmaları üzerine yoğunlaşırken, iki yönlü simetrik modelde halkla ilişkilerin rolü aracılıktır, iletişimin yapısı çift yönlü ve dengeli etkiye sahiptir, kamuoyu ile örgüt arasında interaktif işleyişe olanak sağlayacak esnek yönetim prensipleri söz konusudur[64]. Simetrik halkla ilişkiler modelinin özü her iki tarafın onaylayacağı sonuçlara ulaşmaktır.

İki yönlü simetrik model, hedef kitlenin görüşlerini değerlendirmesi ve kuruluşun sosyal sorumluluğunu uygulaması açısından, 21. yüzyılın çağdaş halkla ilişkiler anlayışını ortaya koymaktadır. Bu modelin uygulandığı örgütlerde halkla ilişkiler örgütle hedef kitle arasında bir köprü görevi üstlenmektedir.

Grunig, simetrik halkla ilişkiler için şu temel koşullardan bahsetmektedir: İletişim anlaşmaya götürür; iknadan çok karşılıklı anlaşmayı

[64] Okay ve Okay, a.g.e., s. 199

öngörür. Holizm; sistemler, alt sistemlerden oluşurken supra sistemlerin unsurlarıdır. Sinerjik ve interaktiftir. Karşılıklı bağımlılık; Sistemler karşılıklı ilişki ve bağımlılık içindedir. Sistemler açıktır; bilgileri başka sistemlerle paylaşırlar. Akış dengesi; sistemler diğer sistemlerle bir denge oluşturmaya çalışır. Eşitlik; Herkese eşit ve adil davranılacak ve sistem lehine katkı alınacaktır. Özerklik; insanlar özerk koşullarda daha verimli olurlar. Yenilenme; yeni fikirler ve esnek düşünce, gelenek ve etkililiğe nazaran daha önemlidir. Yönetimin merkezileşmemesi; yönetim, koordine edici ve kolektif olmalıdır. Sorumluluk; insanlar ve kurumlar davranışlarının başkaları üzerindeki sonuçlarına dikkat etmelidir. Çatışma çözüm; çatışmalar, manupülasyon veya zorla değil; müzakere ve iletişimle çözülmektedir. İlgi gruplarının liberalizmi; siyasi sistem, ilgili gruplar ve rekabet ile yönlendirilmektedir.

1.7. Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler Çalışmalarının Önemi

Modern devletin gelişmesinin temel çizgilerinden biri, kamu yönetiminin faaliyetlerinin gün geçtikçe önem kazanmasıdır. Bu gelişmenin sonucu olarak, bireyler ve gruplar sürekli bir şekilde yönetimin fonksiyonlarıyla ve hizmetleriyle karşılaşmaktadırlar. Önceleri hiç bilinmeyen birçok faaliyet, bugün devletin ilgilendiği veya yoğun olarak düzenlediği alanlar haline gelmiştir.

Devlet ve halk arasındaki ilişkide kamusallığın ve kamuoyunun konumunu ele aldığımızda, devlet, kamusallık ile ki aleniyet buradaki temel özelliklerdendir, kendisini halka açmaktadır. Halk da eleştirel ve aydınlanmış olma temel niteliklerine sahip bir kamuoyu aydınlanmış olma temel niteliklerine sahip bir kamuoyu aracılığıyla yanıt vermektedir.

Kar amacı gütmeyen kurumlarda halkla ilişkilerin bir başka anlamı, yönetimin bilme-tanıma eksikliğini gidermek, sorumluluğu halkla bölüşmek, yapılan işleri halka ya da tüketiciye anlatmaktır. Toplumun değişik kesimlerinin isteklerinin yönetimce öğrenilmesi ve bu isteklerin

değerlendirildikten sonra yönetsel eylem ve işleme dönüştürülmesi gibi bir süreci içermesi, halkla ilişkiler uygulamasını bir yönetim süreci haline getirmiştir. Amaç; karar verme yetkisi yönetimde kalmak koşuluyla halkın isteklerini öğrenip, bu istekleri yönetsel zorunluluklarla bağdaştırabilmektedir[65]. Halkla ilişkiler uygulamaları, kamu yönetimi kavramları ile ifade edilmektedir. Doğal olarak, bu tanımlamalar kamu yönetiminin bir parçası olan yerel yönetimler için de kullanışlıdırlar.

Yönetiminin genişlemesi, yapı ve işleyiş itibariyle karmaşık bir nitelik göstermesi, ayrıca günlük hayata artan orandaki müdahalesi, etkin bir kamuoyu denetimini de gerekli kılmaktadır. Böyle bir denetim ise, yönetimin kendisini dışa açmasını, kamuoyunun, yönetimin eylem ve işlemleri hakkında bilgi sahibi olmasını, kararların nasıl ve kimler tarafından alındığının bilinmesini gerektirir[66].

Halkla ilişkiler uygulamalarının ortaya çıkış nedenlerini saptamaya çalışırken vurgulanan en önemli nokta, yönetim biçimlerindeki değişimlere paralel olarak siyasi iktidarın kullanmakta olduğu iktidarı meşrulaştırmak amacıyla yönetilenlerin rızasını sağlamak zorunda oluşudur[67]. İşte böyle bir ortamda, halkla ilişkiler uygulaması, bireylerin kendi yönetsel sorunlarının çözümünü kolaylaştırıcı bilgilerle aydınlatmak gerekmektedir.

Halkın yönetimi desteklemesi için, yönetimin halk için yararlı ve olumlu çalışmalar yapması ilk koşuldur. Ama bu yetmez. Halkın yönetimin doğru yaptığına inanması gerekmektedir. Demek ki yönetimin gerçekten olumlu işler yapması, açık ve saydam olması ve bunu yanında çalışmalarını halka anlatması zorunludur. Yalnızca "icraat" yetmez, icraatın da anlatılması gerekir. Kuruluşlar halka, çevreye bir pencere açarak ve bu amaçla kitle iletişim araçlarını ya da yüz yüze ilişkileri kullanarak dışarıya seslenmelidir.

---

[65] Kazancı, a.g.e., s. 24
[66] Musa Eken, "Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı", **Amme İdaresi Dergisi**, cilt:17, sayı:2, 1994, s. 24
[67] Tuba Arsak Hasdemir, **Kamusal İletişimde Bilgi Edinme Hakkı**, Ankara: Dipnot Yayınları, 2007, S.57

Bu görevi kamunun halkla ilişkiler birimi ya da halkla ilişkiler sorumluları yerine getirir[68].

Kamusal alan kavramı birbiriyle ilişkili iki özelliği barındırmaktadır: Siyasal iktidarın yurttaşlarca denetlenmesi, etkilenmesi ve bu yolla siyasal hakimiyetin akılcılaştırılması, meşrulaştırılmasıdır. Diğer yandan da bu süreçte, katılımcıların, kendine özgü nitelikleri olan bir etkileşimi yaşamalarıdır. Tartışmanın herkese açık olması ve özel çıkarlardan bağımsız bir tartışmanın yürütülmesi, bu etkileşimin olmazsa olmaz koşullarındandır. Ancak bu koşulların sağlanması gerçekte mümkün olamamaktadır.

Çağımız Türkiye'sinde kamu yönetimi, tarihten miras kalmış bürokrasi-halk zıtlaşması yerine kamu yönetimi ve yönetim-halk bütünleşmesi, kaynaşması konusunu gündeminin öncelikli maddesi haline getirmelidir. Halkla ilişkilerin, kamu yönetimi ile çevresi arasında denge ve uyum sağlama çabası ancak böyle bir yaklaşımla gerçek anlam ve içeriğine kavuşabilir. Halkla ilişkilerin katkısı bu açıdan önem kazanmaktadır.

Kuşkusuz iletişim teknolojisi, iktidar ve egemenlik ilişkilerinin yansıtılması ve yeniden üretilmesinde önemli bir role sahip bulunmaktadır. İktidar ve egemenlik ilişkilerinin yansıması, medyanın haber üretim sürecinde de kendini göstermektedir. Medya, meydana gelen pek çok olayı seleksiyona tabi tutarak haberleştirmektedir. Medyanın haber seleksiyonu, büyük ölçüde habercilik değeri kapsamında belirlenen ve medyanın örgütsel yapısını, profesyonel ideolojisini, iktidar ve çıkar ilişkilerini yansıtan haber faktörlerine dayanmakta ve günlük olayları olduğu gibi kurumun temsilini ve tasarımını da etkilemektedir[69].

Kar amacı gütmeyen örgütler ekonomik kar elde etmek amacıyla değil, kamu yararı ya da çıkar gruplarının yararı için çalışmak üzere örgütlenmişlerdir. Toplum yaşamında oldukça etkileri görülen bu tür

[68] Kazancı, a.g.e., s. 29
[69] Füsun Alver, **Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı**, İstanbul: Der Yayınları, 2003, s. 205

kuruluşlar ekonomik kurallara göre hareket ederler, ancak çalışmalarının nihai amacı kar oluşturmak değil, toplumsal ya da grup gereksinimlerini genel kamu ya da çıkar grubu yararına uygun olarak gidermektir. Günümüzde, kar amacı gütmeyen örgütlerde de halka hesap verme zorunluluğu oluşmuştur. Hesap verme zorunluluğu da halkla ilişkilerin etkili biçimde kullanıma sokulmasını gerektirir[70]. Seçimle iş başına gelen bu örgütlerin görev alanlarının genişliği ve halka hesap verme zorunluluğu, bu tür yönetimleri halkın sorunlarıyla sık bir biçimde karşı karşıya bırakır ve halka hizmet vermelerini gerektiren yapılarından dolayı halkla ilişkiler çalışmaları önemli bir rol oynamaktadır.

[70] Yayınoğlu, a.g.e., s. 28

İKİNCİ BÖLÜM
YÖNETİMİN GENEL ÇERÇEVESİ VE TÜRKİYE'NİN YÖNETİM YAPISI

Kamu görevlerini yerine getiren organların bütünlüğü anlamına gelen "kamu yönetimi"nde yönetsel işlemlerin tek amacı vardır; o da kamu yararıdır. Yerel yönetimler de kamu yönetiminin bir parçasıdır. Yerel yönetim kuruluşları özellikle belediyeler, vatandaşa en yakın durumda olan en alt düzeydeki yönetim birimleridir. İnsan ihtiyaçlarının çok ve çeşitli olması, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak görevi ile yükümlü bu yönetim birimlerinin hizmetlerinin de çeşitli ve karmaşık olmasına neden olmaktadır. Ancak;siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı sağlanması açısından önemli temel yönetim kuruluşlarındandır.

2.1. Yönetim Kavramı

Yürütme organı içindeki kamu yararı gözetilerek kamuya sağlanan hizmetleri yerine getiren makamlara yönetim (idare) adı verilmektedir.

Yönetim sözcüğünün değişik anlamları vardır. Kimi zaman örgüt, kimi zaman yürütme organı içindeki kamu yararı gözetilerek yapılan hizmetleri kapsayan yönetim etkinlikleri kimi zaman da her ikisini birden dile getirmektedir.

Yönetim fonksiyonun konusunu oluşturan kamusal iş ve faaliyetlerin büyük bir kısmı özel kesim tarafından yürütülemez yada karlı olmaması sebebiyle yürütülmez. Bunların idare tarafından yürütülmesi tüm toplum için yaşamsal bir değer ve önem taşır. Zira bu gibi kamusal iş ve faaliyetlerin yürütülmesi ile toplumun günlük gereksinmeleri karşılanır ve günlük yaşamın sürdürülmesi sağlanır. Bu nedenledir ki, yönetim fonksiyonunun amacı kamu yararı gerçekleştirmek olup, yöneldiği bu amaç sebebiyle özel kesim

faaliyetlerinden ayrılır[71].

1982 tarihli T.C. Anayasa hükmüne göre;

"idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır" şeklinde Anayasanın 125. maddesinde öngörülen yönetim organik anlamda bir örgütü,

"illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır" şeklinde Anayasanın 126/2. maddesinde öngörülen yönetim, yönetimsel işlemleri,

"idare kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir" şeklindeki Anayasanın 123/1. maddesinde öngörülen yönetim ise hem örgüt, hem de yönetimsel eylem ve işlemleri anlamına gelmektedir[72].

Yönetim, devlet organları içinde bulunan yürütme organı işlevinden birisidir. Başka bir deyişle devlet de bir kamu yönetim birimidir. Bununla birlikte Anayasanın 127. maddesinde sözü edilen il, belediye ve köy de kamu yönetim birimleridir.

Kamu görevlerini yerine getiren organların bütünlüğü anlamına gelen ve kamu kesiminde yönetimi özel kesimdeki yönetimden ayırmak için "kamu yönetimi" ifadesi kullanılmaktadır.

Yönetsel işlemlerin tek amacı vardır; o da kamu yararıdır. Yönetim kendisine tanınan takdir yetkisini, kişisel ya da siyasal bir amaç için kullanamaz[73]. Takdir yetkisinin kamu yararı dışında başka bir amaç için kullanılması, yetkinin niteliğine aykırı düşer.

Yönetim yaklaşımlarındaki hedef kitleye verilen önemin artması, iç

[71] Metin Günday, **İdare Hukuku**, Ankara: İmaj Kitabevi, 2004, s. 16
[72] İsmet Giritli ve Tayfun Akgüner, **İdare Hukuku Dersleri**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1985, s. 1
[73] Şeref Gözübüyük, **Yönetsel Yargı**, Ankara: Turhan Kitabevi, 1993, s. 178

müşteri-dış müşteri unsurlarının önem kazanması, bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle iletişimin kolaylaşması yönetim ve halk arasında sürekli ve aktif bir iletişim döngüsünü sağlayacak bir köprü kurulmasını gerektirmiştir. Bu görevi ise yerine getirecek olan unsur ise modern yönetimin en önemli aracı haline gelen halkla ilişkilerdir.

2.2. Türkiye'deki Yönetsel Kuruluşlar

Yönetsel kuruluşlar, Anayasa kuralları uyarınca, yasa veya yasanın verdiği yetkiye dayanılarak yönetsel bir işlem ile kurulan ve yine yasa ya da yasanın verdiği yetkiye dayanılarak yönetsel bir kararla tüzel kişilik kazanan örgütlenmelerdir. Yönetsel kuruluşlar, yüklendikleri görevler itibariyle kamu gücünün işlerliğini sağladıkları için, kamu yönetiminin bel kemiğini oluşturmaktadır.

Genel Yönetim Kuruluşları: Merkez yönetimde denmektedir. Merkez örgütü ve taşra örgütü olarak ikiye ayrılmaktadır. Merkez örgütünü Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar Kurulu ve Bakanlıklar oluşturmaktadır. Taşra örgütü ise bölge ile il, ilçe ve belde yönetimidir.

Yerel Yönetim Kuruluşları: Halkın yönetime katılmasını sağlayan il özel yönetimi, belediyeler ve köylerdir. Bu yönetim kuruluşları, genel yönetimin dışında özerk kuruluşlardır.

Hizmet Yönetim Kuruluşları: Belli hizmet alanları ile uğraşmak üzere genel ve yerel yönetimin dışında örgütlenen, tüzel kişiliği olan, görevlerini kendi organları eliyle yürüten, özerk olan üniversiteler, TRT, Sosyal Sigortalar, Emekli Sandığı, Kamu İktisadi Teşebbüsleri gibi kuruluşlardır.

Meslek Kuruluşları: Zorunlu üyelik ilkesine dayalı olarak örgütlenmeleri öngören avukatlık, doktorluk, mühendislik gibi meslek kuruluşlarıdır. Anayasada " Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları" olarak yer alan bu kuruluşlar toplumsal yaşamda etkili olan ve özel denetim

altında tutulan kuruluşlardır.

Denetleme ve Danışma Kuruluşları: Genel yönetime yardımcı olan Devlet Planlama Teşkilatı, Sayıştay, Danıştay, Devlet Denetleme Kurulu, Milli Güvenlik Kurulu gibi kuruluşlardır.

Özel Hukuk Yapılı Kuruluşlar: Merkez Bankası gibi kimi kuruluşlar(kamu yönetimi ile ilgili olan) özel hukuk alanında uygulanan örgüt biçimlerinden yararlanılarak kurulmuşlardır[74].

Türk kamu yönetim sistemi "idari rejim" ya da "yönetsel düzen olarak nitelendirilmektedir. Bu sistem, kamu yönetim hukuku kuralları ve yönetsel yargı düzeni ile uygulamasını sürdürmektedir.

Demokratik olmanın, olabilmenin en vazgeçilmez unsuru yöneticilerin genel seçimlerle işbaşına gelmeleri, belli bir süre sonunda yeniden seçilmedikleri durumlarda görevlerinin son bulmasıdır. Devletin organları arasında yalnız siyasal nitelikli olan "yasama" meclisinin oluşturulmasında bu yol gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra yine yerel yönetimin karar organlarının oluşturulmasında da bu yöntem uygulanmaktadır.

2.3. Türkiye'nin Genel Yönetim Yapısı

Türkiye'nin yönetim yapısında ikili sistem uygulandığı görülmektedir. Merkezi yönetim ve yerinden yönetim sistemleri birleştirilerek oldukça ılımlı ya da hafifletilmiş bir merkezi yönetim yapılanmasına girildiği söylenebilir. Devlet yönetiminin topluma sunacağı hizmetleri başkent adı verilen devlet merkezinde ve tek elden yürütmenin olanaksızlığı nedeniyle, merkezdeki kamu yetkililerinin yanı sıra tüm ülkeye yayılmış bir taşra örgütlenmesine de gerek duyulmuştur[75].

---

[74] Şeref Gözübüyük ve Tekin Akıllıoğlu, **Yönetim Hukuku**, Ankara: Turhan Kitabevi, 1993, s. 17-18

[75] Yayınoğlu, a.g.e., s. 37

2.3.1. Merkezden Yönetim

Kamu hizmetlerinin, merkezi idare ya da merkeze bağlı makam ve görevliler tarafından görülmesine merkezden yönetim denmektedir[76]. Ülkenin idaresinin merkezi idare tarafından tek elden yürütülmesini anlatan bu sistemde idare teşkilatı tektir. Tüm kararlar devlet tüzel kişiliğince alınmakta, hizmetlerin gerektirdiği gelir ve giderler de devlet bütçesinde toplanmaktadır[77]. Merkezden yönetim esasının yararları olduğu kadar sakıncaları da bulunmaktadır.

Merkezden yönetim esasında iki kavramın üzerinde durulmalıdır. Bu kavramlardan biri yetki genişliğidir. Merkezin karar alma sürecinde yaşanan gecikmeler, yetki genişliğini yaratmıştır. Bir bölge veya hizmetin başında bulunan memura merkezin karar almak ve uygulamak gibi kamu kudretinden doğan yetkileri tanınmaktadır. Böylece merkeziyet sisteminin hafifletilmesi sağlanmış olmaktadır[78].

Üzerinde durulması gereken diğer kavram hiyerarşi kavramıdır. Kamu kudretinin bütün unsurları merkezde toplandığı ve karar ve hareket iktidarı sadece merkezde bulunduğu için, bütün memurların üst makamlara bağlanması ve üst makamların emir ve talimatlarını icra etmeleri gerekir ki, bu hiyerarşi ile sağlanır[79]. İdarenin bütünlüğü ilkesinin bir unsuru olan hiyerarşi yönetim fonksiyonunun sağlıklı işlerliğini sağlaması yanında denetim özelliği de gösterir.

---

[76] Turan Yıldırım, **Türkiye'nin Idari Teşkilatı**, İstanbul: Alkım Yayınevi, 1997, s. 11
[77] Şeref Gözübüyük ve Turgut Tan, **İdare Hukuku**, cilt: 1, Genel Esaslar, Ankara: Turhan Kitabevi, 1998, s.123
[78] Yıldırım, a.g.e., s. 12
[79] Sıddık Sami Onar, **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul: Hak Kitabevi, 1966, cilt:3, s. 598

2.3.2. Yerinden Yönetim

Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi bakımından icrai karar almak yetkisinin merkez teşkilatına ve hiyerarşisine dahil olmayan bağımsız idarelere verilmesine ademi merkeziyet veya yerinden yönetim denmektedir[80].

Yerinden yönetim idareleri Anayasa ve kanunla kurulurlar. Yerinden yönetimde yürütülen hizmetle ilgili kararların alınmasında ve uygulanmasında merkezin hiyerarşik denetimi söz konusudur. Siyasal iktidarlar, merkezi idare üzerindeki etkilerini, yerinden yönetim idareleri üzerinde de sürdürmek istedikleri için, merkezi idareden bağımsız karar almak ve uygulamak mümkün olmamaktadır.

Yerinden yönetim esasında idarenin bütünlüğü anlamında üzerinde durulması gereken kavram idari vesayettir. Merkezden yönetimin yumuşatılmasını sağlayan ve sakıncalarını gideren yetki genişliğine karşın yerinden yönetimin sakıncalarını gidermeye yönelik olarak da idari vesayet ortaya çıkmıştır. İdari vesayet, merkezin, yerinden yönetim idarelerinin icrai kararlarını ve idari fiil ve hareketlerini denetlemesi ve bu kararları gerektiğinde bozabilmesidir. Kanuna dayanan ve kanunla sınırlı bir yetkidir. Ancak bu yetki, yerinden yönetim kuruluşlarının yetkisini ortadan kaldıracak, etkisiz kılacak şekilde kullanılamaz.

Yerinden yönetim idareleri Anayasa veya kanundan doğar. Bu idarelerin yetkileri kanunda gösterilmek gerekir. Yerinden yönetim ilkelerine bağlı olacak topluluk ve hizmete tüzelkişilik tanınır. Böylece merkez teşkilatından ayrı bir tüzel kişilik ortaya çıkmıştır. O nedenle de merkez hiyerarşisine tabi olmaz. Yerinden yönetim, ülkenin çeşitli bölgelerine uygulanabileceği gibi özellik arzeden bazı hizmetlere de uygulanabilir. Bu açıdan da yerinden yönetimi, yer bakımından yerinden yönetim ve hizmet

[80] Yıldırım, a.g.e., s. 12

bakımından yerinden yönetim olarak ikiye ayırmak mümkündür[81]:

2.3.2.1. Hizmet Bakımından Yerinden Yönetim

Bazı kamu hizmetleri genel yönetimin dışında hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları olarak örgütlenmişlerdir. Bunlar kamu kurumu olarak da tanımlanırlar. Bu kuruluşlarla belli hizmetler tüzel kişiliğe kavuşturulur. Yönetsel, iktisadi, sosyal, bilimsel, kültürel alanlarda görev yaparlar. Kamu kurumu kavramı, klasik idari kuruluş ve ekonomik girişim niteliğinde statüleri içeren geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ancak devlet ve yerel idareler dışında kalan kamu tüzelkişileri olarak tanımlanabilirler.

Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının başta KİT'ler ve üniversiteler olmak üzere çok sayıda örneği bulunmaktadır. Ancak idare hukukunun genel sınıflandırma yapısı içinde bazı kuruluşlar ayrı bir kategori içinde değerlendirilmektedir[82]. Anayasal ve yasal dayanak bulunmamasına karşın uygulama ve öğretide bağımsız idari otorite olarak adlandırılan bu kuruluşlar konusunda bir görüş birliği henüz sağlanamamıştır.

Bazı kamu kurumları Anayasadan kaynaklanırken bazıları yasa ile veya yasanın verdiği yetkiye dayanılarak kurulurlar. İdari kararla kurulabilmeleri için ilgili yasanın kurumun konusuna, görev ve yetkileriyle örgütlenme ve işleyişine ilişkin esasları içermesi gerekir. Anayasa Mahkemesinin bir kararında belirtildiği üzere, " kamu tüzelkişilerinin nitelik ve özellikleriyle bağdaştığı ve statülerinin elverdiği ölçüde özel hukuk tüzelkişileri gibi genel hükümlere göre bazı yetkileri kullanmaları mümkün olmakla beraber, açık bir hüküm bulunmadıkça, bu hal onların hukuk rejimi olan idare hukuku ve kamu kanunlarına bağlılık ilkesini ortadan kaldırmaz[83]."

[81] Yıldırım, a.g.e., s. 24
[82] Gözübüyük ve Tan, a.g.e., s. 234
[83] Anayasa Mahkemesi, 28.11.1985, E. 985/7- K. 985/22, RG; 21.1.1986, sayı: 18995

2.3.2.2. Yer Bakımından Yerinden Yönetim

Anayasamızda " mahalli idareler" olarak isimlendirilen bu kuruluşlar 127. maddede düzenlenmektedir. Buna göre "mahalli idareler; il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir."

Anayasa'daki tanımdan anlaşılacağı üzere belirli yöre halkının yerel hizmetleri görmek için örgütlenmelerine yer bakımından yerinden yönetim denmektedir[84].

Anaya mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin "yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceğini" hükme bağlamaktadır.

Yer bakımından yerinden yönetim idareleri il özel idaresi, belediye ve köyler olmak üzere üç bölümde incelenir.

2.4. Kamu Yönetim Birimi Olan Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler, ulusal sınırlar içerisindeki değişik büyüklüklerdeki topluluklarda yaşayan insanların, ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan ve hukuk düzeni içerisinde oluşturulmuş olan anayasal kuruluşlardır. Yerel yönetimlere ilişkin evrensel nitelikler olarak belirtilen ve tanımlamada yer olan özellikler; Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartı, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği belgelerinde yer almaktadır. Tarihsel gelişim içerisinde ele alınması gereken yerel yönetim kavramı, geniş bir siyasal-ekonomik sistemin parçasını oluşturur ve oldukça karmaşık yapı içerisinde yer alırlar.

[84] Yıldırım, a.g.e., s. 24

2.4.1. Yerel Yönetim

Yerel Yönetim, Kamu Yönetiminin bir parçasıdır. Yerel yönetimler, "yer yönünden yerinden yönetim biçimi" olarak adlandırılır ve "hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları" ile birlikte "yönetsel yerinden yönetim" türü içersinde bulunurlar[85]. Yer bakımından yerinden yönetim idareleri il özel idaresi, belediye ve köyler olmak üzere üç bölümde incelenir. Yerel yönetim, yerel halkla olan ilişkilerini kapsar ve seçilmiş yerel organların, halkı temsil edebilme niteliğine sahip olan kişilerden oluşmasını içerir. Yerel yönetimdeki özerklikte asıl olan yerel birimlerin kendi işlerini, devletin karışması olmadan kendi olanakları ile görebilmektedir. Yerel yönetim uygulaması, bireylerin demokrasinin tanımına uygun yurttaş kimliği kazanmaları yolunda demokratik eğitim sağlayacaktır. Bu açıdan yerel yönetimlerin özü niteliğini taşıyan belediyeler de gerek sosyal yaşantı ve duyarlılık açısından, gerek ulusal düzeyde siyasal sisteme aktif veya pasif olarak katılma yönünde bir talimgah niteliği taşımaktadır.

Kamu yönetim sisteminin bir bölümü olan yerel yönetimler; topluluk halinde yaşayan insanlar arasında siyasi, hukuki ve idari ilişkilerin düzenlenmesinde kabul edilen merkeziyet, adem-i merkeziyet ve karma sistemlerin benimsenmiş olmasına göre farklı önem ve özellikler taşımaktadırlar. Tarihsel gelişim süreci içerisinde; ilk çağda ve yeni çağın başlarında merkeziyet, orta çağda adem-i merkeziyet sistemlerinin daha çok benimsenmiş olduğu, demokrasiye dayalı rejimlerin kuruluşundan sonraki dönemlerde ise adem-i merkeziyet ve karma sistemin çoğunlukla uygulama alanı bulduğu görülmektedir.

İnsanların bir arada yaşama ihtiyacı ve isteği, komşuluk ilişkilerinin gelişmesine ve bundan kaynaklanan yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Toplumun oluşum ve gelişim sürecine bağlı olarak, bir arada yaşamaktan doğan problem ve ihtiyaçlar da sürekli olarak büyüme

[85] Yayınoğlu, a.g.e., s. 40

göstermiştir. Ülke sınırlarının büyüklüğüne ve yerleşim bölgelerinin dağılımına göre farklı büyüklüklerde olmakla birlikte, her ülke açısından toplumsal ihtiyaçların giderilmesi devletin vazgeçilmez görevlerinden birisini oluşturmaktadır[86].

Topluma götürülecek hizmetlerin bir bölümü, tüm toplumu ilgilendirir ve genel nitelikte olmasına karşın diğer bir bölümü, bölgesel nitelik taşımaktadır. Özellikle yerel nitelikteki ihtiyaçların en etkin düzeyde karşılanması, bu ihtiyaçların yakından gözlemlenmesini ve gerekli hizmetlerin yaratılmasını zorunlu kılmaktadır. Yerel yönetim kuruluşlarının temel felsefesi, söz konusu kuruluşların yerel nitelikteki hizmetleri daha iyi belirleyebilecekleri ve daha başarılı bir şekilde hizmet görebilecekleri konusundaki inançtır. Kabul edilen idari ve siyasi yapının bir sonucu olarak değişik organizasyon şekilleri içerisinde karşılanmaya çalışılan ihtiyaçlar, yerel yönetim kuruluşlarının büyük bir fonksiyon görmesini zorunlu kılmaktadır.

Özellikle tüm toplumu ve ülkenin genelini ilgilendiren ihtiyaçların merkezi yönetim tarafından karşılanmasına çaba gösterilirken, yerel nitelikteki ihtiyaçların yerel yönetim kuruluşları tarafından gerçekleşmesi ve üretilmesi yoluna gidilmektedir. Yönetimde merkeziyet ve adem-i merkeziyet ilkelerinin benimsenmiş olmasına göre, gerek yetki ve gerekse görev alanlarının, merkezi ya da yerel yönetim kuruluşları üzerine yoğunlaşması söz konusu olabilmektedir. Bir ülke üzerinde çeşitli kamu hizmet ve faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde bu iki sistemin ya da ilkenin varlığı görülmektedir. Kamu hizmet ve faaliyetlerinin ve kamu kudretinin merkezde toplanması merkezden yönetim (merkeziyet) ilkesini, kamu hizmet ve faaliyetleri ile kamu kudretinin çeşitli kısımlar arasında dağılması da yerinden yönetim (adem-i merkeziyet) ilkesini oluşturmaktadır[87].

---

[86] Nihat Falay, **Yerel Yönetim Giderlerine İlişkin Determinatlar**, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayınları, sayı:1, 1982, s. 21

[87] Ayferi Göze, **Sosyal Devlet Sistemi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1976, s. 22

Söz konusu iki sistemin hiçbiri tek basma ve mutlak bir şekilde mevcut olmayıp, her iki sistem de bir arada ve aynı anda mevcut olmak ve yan yana işlemek durumundadır ve bu; ülkenin siyasi, hukuki, iktisadi, sosyal ve teknik özelliklerinin bir sonucudur. Ülkelerin siyasi ve idari bakımdan benimsemiş oldukları uygulama şeklinin bir sonucu olarak, idari birimler arasında görev ve yetki paylaşımında göz önünde tutulan başlıca kriter, ihtiyaçların en etkin düzeyde belirlenmesi ve en fazla tatmin sağlayacak şekilde karşılanmasıdır. Bu bakımdan, özellikle yerel nitelikteki ihtiyaçların giderilmesi, yerel yönetim kuruluşlarının günümüzdeki önemini artırmıştır.

Demokrasiye dayalı yönetim şekillerinde, seçmenlerin en yüksek düzeyde tatminin sağlanması, yerel ihtiyaçların en yüksek düzeyde karşılanması ve sorunların giderilmesi bakımından ortaya çıkan ağır yükün yerel ve merkezi yönetim birimleri arasında paylaşımının sağlanması bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Ekonomik ve sosyal yapıdaki değişim ve gelişme, yeni buluşlar ve yeni çalışma alanları, yaşam standardının yükseltilmesi amacıyla gösterilen çabalar, sanayileşme, şehirleşme ve kırsal alanlardan şehirlere olan nüfus akını günümüzde hem merkezi hem de yerel yönetim kuruluşlarının gittikçe artan bir şekilde yeni görevler yüklenmelerine ve hizmetler sunmalarına neden olmaktadır[88].

Toplumun; içinde yaşamım sürdürdüğü ve büyük ölçüde etkilendiği ve etkilediği; teknik, sosyal ve ekonomik yapı, yerel yönetim kuruluşlarının hizmet alanlarının büyümesinde etkili olmuştur. Şehirlere olan nüfus akımı, beraberinde pek çok sorunun kaynaklanmasına neden olmuş, şehir ve çevre planlaması fonksiyonunun gereğinin yerine getirilmesini zorunlu kılmıştır. Aşama aşama tüm yerel yönetim birimlerim ilgilendiren bu fonksiyon; mevcut ve gelecekteki durumun ve gelişmelerin belirlenmesi ve uygulanması açısından önem taşımaktadır. Park, bahçe, meydan, yol, köprü ve benzeri

[88] Metin Heper, "Ekonomik ve Sosyal Gelişme Sürecinde Bürokrasi", 1. baskı, **Amme İdaresi Dergisi**, cilt: 18, s. 2, 1980, s. 69

düzenlemeler yanında; ulaşımla ilgili trafik düzenlemesi, yolların bakım ve onarımı, ulaşıma açık tutulması, şehir içi ulaşım hizmetleri, bölgesel eğitim faaliyetleri, yaşlı ve kimsesizlere yardım, sosyal faaliyetler, yerleşim ve konut ile ilgili sorunlara çözüm sağlanması, yerel asayişin korunması, temizlik, su ve benzeri yerel yönetim kuruluşlarının hizmet alanlarının büyümesine neden olmuştur[89].

Toplumun oluşum ve gelişim sürecine bağlı olarak, bir arada yaşamaktan doğan problem ve ihtiyaçlar da sürekli olarak büyüme gelişmiştir. Ülke sınırlarının büyüklüğüne ve yerleşim bölgelerinin dağılımına göre farklı büyüklüklerde olmakla birlikte her ülke açısından toplumsal ihtiyaçların giderilmesi devleti vazgeçilmez görevlerinden birisini oluşturmaktadır.

Topluma götürülecek hizmetlerin bir bölümü, tüm toplumu ilgilendirir ve genel nitelikte olmasına karşın diğer bir bölümü, bölgesel nitelik taşımaktadır. Özellikle yerel nitelikteki ihtiyaçların en etkin düzeyde karşılanması, bu ihtiyaçların yakında gözlemlenmesini ve gerekli hizmetlerin yaratılmasını zorunlu kılmaktadır.

2.4.2. Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Gelişimi

Günümüzde Batılı anlamda yerel yönetimlerin üstlenmiş olduğu kent hizmetleri, Türk toplumunda tarih boyunca vakıflar ve esnaf örgütlerince yerine getirilmiş olduğundan yerel yönetim kavramı oldukça yenidir.

Osmanlı İmparatorluğu'ndan Tanzimat dönemine kadar İslami kanunlar ve kurumlar yürürlükteydi. Kentlerde kadı adı verilen görevliler hem hükümet, hem belediye, hem de yargı işlerini yürütüyordu. Osmanlı imparatorluğunda yerel yönetim statüsü Batı'ya tahsile giden ve Batı'dan

[89] Arif Nemli, **Kamu Maliyesine Giriş**, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Enstitüsü Yayınları, 1997, s.56

etkilenen aydınlarca hayata geçirilmiştir[90].

Türkiye'de yerel yönetimlerin oluşması Tanzimat'la birlikte olmuştur. O dönemdeki yerel yönetimlerin kuruluş amaçları içinde daha çok vergilerin düzenli ve dengeli toplanması, asayişin sağlanması, ekonomik gücün gelişmesi bulunmaktadır. Batıyla ilişkilerin yoğunlaşması, iletişimin artması ve çağdaş anlamda ve yerel demokrasiyi geliştirme gibi çabalar, amaçlar arasında yer almaya başlamıştır.

Tanzimat'ın ilanı sonrasında biraz da gayrimüslimlerin özel gayretleriyle ilk belediye 1855'de İstanbul'da kuruldu. Hükümetçe atanan ve Şehremini ismi verilen ilk belediye uygulamasında, 12 kişilik bir de Şehir Meclisi bulunmakta idi.

1858'de ise yine İstanbul 'da Beyoğlu ve Galata semtlerinin dahil olduğu Altıncı Daire-i Belediye kurulmuştur. Bu uygulama 1869'a gelindiğinde ise tüm İstanbul geneline yayılmış ve "Dersaadet İdare- Belediye Nizamnamesi" çıkartılmıştır.

1877 yılında çıkartılan yasa ile eski belediye örgütü yapı olarak aynıdır, sayısı ise 20'ye çıkmıştır.

2. Meşrutiyet'in ilanından sonra (1908), 1912 yılında çıkarılan yasa ile İstanbul'da bulunan Belediye Daireleri Kaldırılarak Belediye Şubeleri oluşturulmuştur. Şehir Meclisi'nin yerini Encümen almıştır. 9 Belediye Şubesi ve yerel örgütün başındaki şehremininin atanması devam etmiştir. Bu durum 1930 yılında 1580 Sayılı Belediye Yasası çıkıncaya kadar devam etmiştir[91].

İstanbul dışında da 1868 yılından itibaren belediye örgütü kurma girişimleri olmuştur. 1870'de çıkan nizamname il ve ilçelerde birer belediye

---

90 Ruşen Keleş, **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, İstanbul: Cem Yayınevi, 1998, s. 222

91 Serdar Yakar, **Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri**, Kahramanmaraş: Ukde Yayınları, 2003, s. 33

örgütü kurulmasını zorunlu kılmıştır.

1876 yılında çıkarılan İl Belediye Yasası, her kent ve kasabada Belediye Başaknı meclis üyeleri arasından yine hükümetçe atanan, meclis üyelerini halkın seçtiği bir örgütün kurulmasını öngörmüştür.

Belediyeler gibi yerel yönetim birimi olan İl Özel Yönetimleri 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra, diğer yerel yönetim birimi olan köy ise Tanzimat'tan sonra, 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile düzenlenmiştir.

"1864 ve 1870 tarihli tüzükler, 1913'te İdare-i Umumiye-i Vilayet adlı geçici yasa ile yürürlükten kaldırıldığından, Cumhuriyet döneminde köy yönetimleri 1924 tarih ve 422 sayılı Köy Yasası ile yeniden düzenleninceye değin, herhangi bir yasal dayanaktan yoksun kalmışlardır[92].

İllerin ve bucakların geniş bir özerklikten yararlanmasını öngören 1921 Anayasası dışındaki Anayasalarda yer alan ilkeler 1876 tarihli Kanun-i Esasi'deki ilkelerin az çok farklarla yürürlükte olan ilkelerdir. Bu ilkeler; belediye işlerinin İstanbul'da ve taşrada, seçimle oluşturulacak belediye meclisleri eliyle yönetilen, bu meclislerin üyelerinin nasıl seçileceği ve oluşum biçimlerinin özel yasalarla belirleneceğidir.

1961 Anayasa'sında ve 1982 Anayasa'sında yerel yönetimlerin tanımı, mahalli idareler, il belediye ve köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılamak üzere 1961 Anayasasında ise –genel karar organları halk tarafından seçilen- 1982 anayasasında ise – kuruluş esasları kanunla belirtilen seçmenler- tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak az bir değişiklikle yapılmıştır.

Yerel yönetimlerin düzenlenmesi konusunda 1982 Anayasasında 1961 anayasasından farklı olarak, seçimlerin dört yılda bir yerine beş yılda bir yapılması ilkesi, yasa ile yerel özerkliğin sınırlanmasına karşı güvence

[92] Keleş, a.g.e., s. 98

oluşturabilecek yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleriyle yetkilerinin, yasa ile, ancak "yerinden yönetim ilkesi"ne uygun olarak düzenlenmesi gerektiği ilkesi, büyük yerleşim özerkleri için yasa ile özel yönetim biçimlerinin getirilmesine olanak verilmesi ilkesi, özerk yönetimin yerel yönetimler üzerinde bir yönetsel denetim yetkisine sahip olduğu ilkesi, yerel yönetimlere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanmasını içeren ilkesi yer almıştır.

2.4.3. Yerel Yönetimlerin Özellikleri

Daha önce belirtildiği gibi anayasa, yerel yönetim kuruluşlarına, özel bir önem vermiş ve bazı düzenlemelere gitmiştir. Anayasanın getirdiği ilkeler de göz önünde tutularak, yerel yönetim kuruluşlarının özelliklerini 4 ana maddede özetleyebiliriz[93].

Yerel yönetim kuruluşları; yerel yönetimlerin görevleri yasa ile belirtilen tüzel kişiliğe sahip olan, yerinden yönetim ilkesine dayanan özerk kuruluşlarıdır. Türkiye'de yerel yönetimler; yerel halkın, il, belediye ve köy halkının yerel ihtiyaçlarını karşılayan, genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşlardır. Bu özellikleri nedeniyle yerel yönetimlerin merkezi yönetimden ayrı ve bağımsız birtakım hak ve yetkilere ve gelir kaynaklarına sahip olmaları gereği bulunmaktadır.

Diğer bir özellikleri; genel karar organları seçimle işbaşına gelen yerel yönetim kuruluşlarının seçilmiş organlarının organlık sıfatını kazanmaları veya organlarınca yapılması, İçişleri Bakanı geçici bir önlem olarak, görevlerinden dolayı kovuşturma ve soruşturma açılan yerel yönetim organlarını veya organlarını oluşturan üyeleri görevinden uzaklaştırabilir olmasıdır.

Görevleri ile orantılı olarak gelir kaynakları sağlanan yerel yönetim kuruluşları, Bakanlar Kurulu'nun izniyle aralarında birlikler kurabilme, büyük yerleşim merkezleri için yasa ile özel yönetim biçimleri getirebilme yetkisine

[93] Keleş, a.g.e., s. 24

sahiptirler.

Son olarak; yerel yönetimler üzerinde, yönetimin bütünlüğünü sağlama, toplumun yararının korunması amacı ile genel yönetimin denetleme yetkisi vardır. Devlet böylece yerinden yönetim kuruluşlarının çalışmalarında gerekli yasalar ve kurallara uyulmasını sağlamaktadır.

2.4.4. Yerel Yönetimin İlkeleri

Yerel yönetimler vatandaşa en yakın durumda olan en alt düzeydeki yönetim birimleridir. İnsan ihtiyaçlarının çok ve çeşitli olması, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak görevi ile yükümlü bu yönetim birimlerinin hizmetlerinin de çeşitli ve karmaşık olmasına neden olmaktadır.

Sınırlı olanaklara ve yetkilere sahip yerel yönetimler, hizmetlerini yürütürken birtakım temel ilkeleri gözeterek çalışmalarını bu ilkeler ışığında yürütmek zorundadırlar. Aşağıda ele alınan ilkelere uyulması; yerel yönetimlerin hizmetteki başarılarının, yerel halk karşısındaki meşruiyetlerinin, güvenilirlik düzeylerinin ve halkın desteğinin kazanılmasının temel ön koşulu olarak kabul edilebilir.

2.4.4.1. Yeterli, Verimli ve Etkili Hizmet İlkesi

Yerel yönetimlerin önemi, genel olarak hizmetlerdeki başarıları ile anlam kazanmaktadır. Hizmetlerdeki başarı da daha çok yerel halkın ortak ihtiyaçlarının en etkili ve verimli bir şekilde giderilip giderilmediği ile yakından ilgilidir. Bu nedenle yerel yönetimler çalışmalarında modern yöntemlerden yararlanmak zorundadırlar.

Etkin belediyecilik anlayışı, bir bakıma kentte yaşayan tüm insanların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde bir hizmet ağı kurmayı düşünmekten geçmektedir. Belediyeler, şehrin suyunu, kanalını, kaldırımını, yolunu, yeşil alanını, parkını, trafik akışını, havasının temizliğini, insanların kültürel ve sanatsal ihtiyaçlarını, kısacası sosyal bir insanın tüm ihtiyaçlarını gidermekle

yükümlüdürler. Ancak bu düşünce doğrultusunda hareket eden yerel yönetim etkin bir belediyecilik yapabilir[94].

Yerel yönetimlerin hangi hizmetlerine kimlerin gereksinim duyduğunu, bunların nasıl yapılması gerektiğini, zamanının ve miktarını ekonomik olarak planlamada bilgi-alışverişini sağlayarak etkililiği, verimliliği ve yeterliliği sağlamada bir yoldur. Halkla ilişkilerin bu rolü "sınırlar arası köprü" görevi olarak adlandırılır[95]. Halkla ilişkiler, örgütlerin bu ilkeleri yerine getirmek üzere faaliyet göstermelerine yardım eder, doğru bir stratejiyle bu iletişim etkinliklerini uygulanmasına olanak sağlar.

2.4.4.2. Açıklık (Saydamlık-Şeffaflık) İlkesi

Açıklık kavramı aslında katılım ve halk denetimi kavramları ile içiçe bulunmaktadır. Örneğin yönetimin karar verme ve uygulama süreçlerinde ne kadar açıklık sağlanırsa, kuşkusuz halkın denetimi de aynı oranda daha etkili nitelikler kazanacaktır. Ya da katılımla ilgili bütün yol ve yöntemler, açıklığı da beraberinde getirecektir. Halkın belediyeyi daha yakından ve titizlikle denetleme istekleri, sonunda açıklığı ve katılımı zorlayacak ve belediyeleri bu yönde girişimleri gerçekleştirmeye itecektir[96]. Açıklık, katılım ve denetim araçlarından en yüksek oranda yararlanmanın ön koşulu, belediyede nelerin olup bittiği konusunda kentlilerin sistemli bir biçimde bilgi sahibi kılınmalarıdır.

Halkın bilgilendirilmesi için, belediyeden yerel halka doğru işleyecek olan bilgi akımında iki yol özel önem taşımaktadır. Bunlardan ilki, kentlinin belediyeden bilgi isteme hakkına dayalı olarak sağlanacak bilgi akımıdır. Belediye çalışmalarına açıklık getirecek, yapılan eylem ve işlemleri gün ışığına çıkaracak bilgi akımı, yerel halkın belediyelerin karar süreçlerine ve uygulamalarına etkili katılımları ve onları bilinçli bir şekilde

[94] Mehmet Ali Bozkına, "Taban Demokrasisi", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c. 1, sayı: 6, 1992, s. 57
[95] Yayınoğlu, a.g.e., s. 98
[96] Selçuk Yalçındağ, "Saydam ve Dürüst Belediyecilik", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c. 4, sayı: 1, 1995, s. 26

sorgulayabilmelerinin en önemli ön koşullarından biridir.

Belediyeler, kendi girişimleri ile halkla ilişkiler tekniklerinden de yararlanarak kentlilere "tanıtım" başlığı altında toplanabilecek bilgileri ulaştırmalarıdırlar. Halkla ilişkiler görevlileri geliştireceği iletişim programlarıyla yapılan başarılı ya da başarısız icraatları tüm açıklığıyla kentlilerle paylaşmalıdır. Bu tür bilgilerin kentlilere ulaştırılması birçok ülkede kimi durumlarda yasalarla zorunlu kılınmıştır. Belediyelerin halka yakınlaştırılması, belediye çalışmalarında açıklık sağlanması, halkın etkin katılımı ve böylece kentlilerin belediyelerini daha bilinçli bir şekilde denetlenmesi açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

2.4.4.3. Tarafsızlık (Yansızlık) İlkesi

Yerel yönetimler ve yöneticileri, bulundukları bölgedeki tüm vatandaşlara eşit hizmet götürmek zorundadırlar. Seçilmiş temsilciler, her ne kadar belli bir siyasal partinin eğiliminde olan seçmenler tarafından saptanmış olsalar da, hizmetlerini bir siyasal tercih yapmaksızın yerel halkın tamamına eşit bir biçimde sunmak durumundadırlar. Böyle bir davranış içinde bulunmak, uzun dönemde kendi yararlarına olacaktır. Tarafsızlık ilkesi gözetilerek yapılan personel seçimi de yine yönetimdeki başarıyı sağlayacak bir etkendir. Bir yerel yönetim biriminde, partizanca hareketlerde bulunmak, siyasal eğilimlere göre ayırıcı işlemler yapmak, söz konusu kuruluşun itibarını olumsuz yönde etkileyecektir. Bu tür davranışların yansız durumdaki halk tarafından da uygun görülmesi mümkün değildir[97].

Belediye başkanlarının yerel halk tarafından doğrudan seçilmesi sistemi, etkili bir yönetimi olanaklı kılmaktadır. Bu uygulama belediye başkanlarını çoğu kez sadece kendi siyasal partileri ile değil, diğer siyasal partilerle de yakın ilişkiler kurmaya zorlamaktadır. Çünkü belediye başkanları, başka siyasal partilerin seçmenlerinden de oy alabilme olanağına sahiptirler. Belediyelerin birçoğunda, belediye başkanlarının siyasal partileri ile belediye

[97] Nuri Tortop, "Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.1, s. 3, 1992, s. 3

meclislerine seçilen üye sayısı arasında bir paralellik bulunmamaktadır. Diğer bir ifade ile belediye başkanlarının mensup olduğu siyasal partilerin belediye meclisi içindeki üye sayısı kendilerine yeterli bir çoğunluk sağlamamakta, bu da belediye başkanlarının diğer siyasal partilerin desteğine ihtiyaç duymalarına neden olmaktadır. Bu durum belediye başkanlarını ılımlı ve tarafsız bir yönetim uygulamaya zorlamaktadır.

Belediye yönetimlerinde tarafsızlık ilkesinin egemen kılınması; yaşanılan siyasal istikrarsızlıkların ve bunun sonucu olarak doğan anarşik ortamın sona ermesi, özlemi duyulan barış ve güvenliğin sağlanması ve karşılıklı olarak görüş ve fikirlere saygının artması yönünden son derece yararlı olacaktır. Yerel kuruluşlar, siyasal olgunluğun gelişmesi, demokratik anlayışın benimsenmesi ve ülke barışına katkı sağlanması açısından önemli temel yönetim kuruluşlarındandır. Bu yönetimlerde gösterilecek başarı, demokratik anlayışın gelişmesinde başarıya ulaşılmasına ve ülke düzeyinde bir yumuşamaya yardımcı olacaktır[98]. Belediye başkanlarının hizmetlerini yürütürken ilke edinecekleri tarafsızlık, ülke çıkarlarının sağlanması ve son dönemlerde sıkça gündeme gelen ve bu çalışmanın ileriki bölümlerinde etraflıca ele alınacak olan "siyasal yozlaşma"nın belli alanlarda önlenmesi bakımından son derece sağlıklı bir yol olarak gözükmektedir.

2.4.4.4. Katılım İlkesi

Yerel yönetimler ile demokrasi arasındaki ilişki siyaset bilimcilerin sürekli ilgisini çeken konulardan biri olmuştur. Bu ilişkinin temel dayanağı “kendi kendini yönetme ilkesi”dir. Kendi kendini yönetme ilkesi katılmayı da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla demokrasinin işlerlik kazanması ve sürdürülmesi daha çok, halk katılımının artırılması ile mümkün olabilmektedir[99].

Yerel yönetimlere, yerel halkın demokrasi bilincinin geliştirilmesi ve

[98] Tortop, Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri, s. 4
[99] Kemal Görmez, **Mahalli İdareler ve Demokrasi**, Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, c. 3, s. 1-2, 1987, s. 134

onların yönetime katılımlarının sağlanması açısından büyük görevler düşmektedir. Vatandaşın demokratik ilkelere ve davranışlara olan alışkanlıkları, daha çok yerel yönetimler aracılığıyla kazanılmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlere demokratik terbiye kuruluşları denilmektedir. Yerel sorunları, olgun insan davranışları çerçevesinde tartışmak ve birbirlerinin görüşlerine karşı hoşgörülü davranmak, tartışmalar sonucunda ulaşılan kararlara saygı göstermek, daha çok buralarda öğrenilmektedir. Demokrasi alanında, yerel düzeyde başarılı olunduğu takdirde ülke düzeyinde de başarı beklenebilir. Yine yerel düzeyde kavgasız ve gürültüsüz bir şekilde yönetici adayları arasında en iyisini seçmeyi öğrenen vatandaşlar, ulusal düzeydeki temsilcilerini de aynı duyarlılıkla seçme olanağını bulabilirler.

Yerel demokrasinin geliştirilmesinde en önemli ölçüt, yerel halkın yerel nitelikteki kararların oluşumuna yaptığı katkının derecesidir. Bu katkı ne kadar fazla ise, yerel demokrasinin o oranda gelişmiş olduğu söylenebilir.

2.5. Yerel Yönetim Birimi Olan Belediyeler

Türkiye'de kent yönetimi, belediye adı verilen kamu idarelerine tanınmış bir yetkidir. Kent yönetimi olarak belediye, "belde ve belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi"dir. Belediyeler sorumluluk alanlındaki hizmetleri yaparken, "Kamu Yönetimi Temel Kanunu" hükümlerine uygun davranmakla yükümlüdür.

2.5.1. Belediye

Dilimizde belediye, hem yerleşim yerinin yönetimi hem de yerleşim merkezi olarak kullanılmaktadır.

Belediye kelimesi bu konuda en temel eserlerden biri olan Osman Nuri Ergin'in Mecelle-i Umur-u Belediyye kitabında "menafi'i müştereke ve

ihtiyacatı mütekabile ilcasıyla bir beldede temekkün eden ahalinin, beldelerine ve dolayısıyla kendilerine aid hususatı hukümetin kanunla tayin ve irae etmiş olduğu hudud ve selahiyet dairesinde bil ictima intihab ettikleri vekilleri vasıtasıyla ru'yet ifa etmelerine "belediyye" denilir." şeklinde tanımlanmıştır.

Belediye kanununda ise belediyenin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: "Belediye, beldenin ve belde sakinlerinin mahalli mahiyette müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmi bir şahsiyettir."

Belediyeler demokrasinin okullarıdır, belediyeler kanalı ile demokrasi tabana yayılmakta, yaygınlaşmakta ve gelişmektedir. Demokrasi sayesinde düşünce, hak arama özgürlüğü, seçme ve seçilme özgürlüğü gelişmektedir. Modern dünyaya uyum sağlama, birlikte yönetim, denetleme hakkını kullanma, eleştiri ve öneriler sunma gibi haklar demokrasinin yansımalarıdır.

21.11.1988 tarihinde kabul edilip imzalanan ve Türkiye'nin de 3723 sayılı Kanunla kabul ettiği “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı” da bu genel tanımlara benzer, ancak özerk bir yerel yönetim öngörmektedir. Buna göre; özerk yerel yönetim kavramı “Yerel makamların kanunlarla belirlenen sınırlar içerisinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hak ve imkanı” anlamını taşır.

Belediye çalışmaları yasalarla belirtilen süre ile sınırlı olan (5 yıl) Belediye Başkanı, Belediye meclis üyeleri ile işçiler ve memurlar çalışmaktadır.

Belediye Meclisi gibi bir organda Belediye Başkanıdır. Belediye Başkanı, Belediye Meclisinin ve kendisinin aldığı kararları belediye çalışanları aracılığıyla uygulattırır. Yasalara göre karar alma aşamasında Belediye Meclisi üyelerinin yanında deneyimlerinden yararlanılmak üzere

belediye memurlarının ve üstelerinin de bulunması yararlı ve gerekli gören bir organ daha belirtilmiştir. Bu üçüncü organ da Belediye Encümenidir. Belediye Encümeni, Başkanın ya da görevlendireceği bir başkasının başkanlığında bazı daire üstleri ile az sayıda belediye meclis üyesinden oluşur[100].

2.5.2. Belediyelerin Görevleri

Belediye idarelerinin yönetimi, görev ve sorumlulukları 3.07.2005 tarihinde çıkan 5393 sayılı Belediye Kanunuyla, Büyükşehir Belediyesi ve sınırları içerisinde kalan belediyelerin hukuki statüsü, görev ve hizmet kapsamları ise 10.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile düzenlenmektedir. Ancak; 22.03.2008 tarih ve 26824 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 06.03.2008 Tarih ve "5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde ilçe kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkında kanun" ile iki farklı alanda değişikliğe gidilmiştir. Bunlardan birincisi "Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan değişiklikler", diğeri de "Büyükşehir belediyesi sınırları dışında belde belediyelerinde yapılan değişiklikler"'dir.

5747 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasına göre, mahalleye veya köye dönüşen belediyeler ile il ya da ilçe belediyesine katılan belediyelerin tüzel kişiliği, organları, hakları, yetkileri ve görevleri ilk genel mahalli idareler seçimine kadar devam edecektir. Bu çerçevede, Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki mevcut belediye sınırları içinde her türlü belediye hizmetleri bu belediyeler tarafından yürütülecektir[101].

Belediyeler, belde ve belde halkının sağlık selamet ve refahını sağlamak, düzenini ihlalden korumak amacı ile çeşitli faaliyet ve hizmetleri

---

[100] Belediyelerimize Rehber, **Türk Belediyecilik Derneği-Konrad Adeunauer Vakfı Ortak Eğitim Projesi Yayını**, Ankara: 1992, s. 15

[101] Yerel Yönetim Mevzuatı, "5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu", http://:www.yerelnet.org.tr/yy_mevzuati/tuze_detay.php+belediye.tr, (17.04.2008)

yapmakla görevlidirler. 5393 sayılı Belediye Kanununun madde gerekçelerinde genel yetki ile ilgili açıklama şu şekildedir: “Maddede, belediyelerin görev ve yetkileri tek tek sayılmak yerine hizmet alanları sayılmış ve kanunlarla açıkça başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen “mahallî müşterek” nitelikteki her türlü görev ve hizmetin belediyelerce yapılması esası benimsenmiştir.”

Yasadaki zorunlu ve isteğe bağlı görev sınıflandırması ayırımına gitmeden belediyelerin yasada sayılan görevleri on ana grupta toplamak mümkündür.

Kent altyapısı ile ilgili görevler;

Su temini, şebeke yapımı ve dağıtımını sağlamak, kanalizasyon şebekesi kurmak, şehir içi yollar ve meydanları yapmak, parklar ve mezarlıklar yapmak, havagazı üretimi ve doğalgaz dağıtımını yapmaktır.

Şehircilik hizmetleri ilgili görevler**;**

Çöp toplamak, yolları temizlemek, itfaiye hizmetlerini yerine getirmek, zabıta hizmetlerini yapmak, çöpleri toplamak, cadde ve sokakların temizliği sağlamak ve halk sağlığını koruyucu tedbirleri almak olarak kısaca açıklayabiliriz.

İmarla ilgili hizmetler*;*

Master plan hazırlamak, ayrıntılı imar planları hazırlamak, imar planlarında gerekli değişiklikleri yapmak, yapı ruhsatı vermek, inşaatların kontrolünü yapmaktır.

Ekonomik görevler;

Fiyat ve ücretleri tespit edip denetlemek, hal yerleri açmak, mezbaha kurmak, pazar yerleri kurmak, işportacılığı düzenlemek, küçük sanayi bölgesi çarşısı kurmak, otel, dükkan vb. yapıp kiralamak, ticaret odaları ve benzeri

yerleri organize etmek, fuar, sergi, panayır, festivaller düzenlemek, belde dahilinde ilan ve reklam faaliyetlerini düzenlemek, turistik tesisler kurmak, turistik faaliyette bulunmak olarak özetlenebilir.

Eğitim ile ilgili görevler;

İlköğretim görevleri, mesleki eğitim kursları düzenlemek, kütüphane ve okuma salonları açmak, öğrenci okutulmasıdır.

Sosyal nitelikli görevler;

Sağlık hizmetleri, dini görevler, nikah işlemleri, fakirler için yurtlar kurmak, yetim evleri açmak, muhtaç asker ailelerine yardım etmek, ucuz konutlar yapmaktır.

Ulaştırma ile ilgili görevleri;

Belediye sınırlarında yük ve yolcu taşıt aracı sağlamak ve işletmek, taşıt araçlarının işletilmesine tekel niteliğinde olmamak üzere izin vermek, belediye sınırlarında kişilerce ve belediyece yapılan yolcu taşıma ücret tarifesini düzenlemek ve uyulmasını sağlamak, imar planlarında trafik güvenliği için gerekli bölgeleri ayırmak ve uygulamaları izlemek, belediye sınırlarındaki deniz, göl ve nehirlerde gerektiğinde ulaşımı sağlamak**,** bu araçların sağlamlık, temizlik koşullarını, yolcu ve yük sınırlamalarını, ücret tarifelerini düzenlemek ve kontrol etmektir.

Sportif ve kültürel konularla ilgili görevleri;

Eski eserleri korumak, kütüphane, kültür merkezi açmak spor alanları yapmak, tiyatro, müze, sinema salonları açmaktır.

Tarım ve veterinerlik hizmetleri görevleri;

İnsan ve hayvan sağlığını koruyucu veterinerlik hizmetlerini sağlamak ve denetimini yapmak, gıda kontrol laboratuarları kurmak ve yönetmek, park, bahçe, hayvanat ve bitki bahçesi, fidanlık, koru kurmak, yeşil alanları

düzenlemek, korumak; orman, bahçe, mera, vb araziyi hasardan korumak, müşterek su yollarının yapım, bakım ve onarımını yapmak, su birikintilerini kurutmak olarak sıralanabilir.

Mali ve Hukuki görevleri;

Yerel vergiler (vergi, rüsum, harç vb), ile, belediye cezalarını toplamak, kamulaştırma işlemlerini yapmaktır.

Belediyeler bu işleri yaparken, "Kamu Yönetimi Temel Kanunu" hükümlerine uygun davranmakla ve hizmetlerde öncelik sırasını "belediyenin mali durumu ve hizmetin aciliyeti" ölçütlerine göre belirlemekle yükümlüdür.

Belediyeler, altyapı ve üstyapı hizmetlerinin yanında, hemşehrilerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını da karşılayan, sanayi ile çevre değerlerini barıştıran, kentsel gelişimde insiyatifi eline alan, günlük rutin işlerinin yanında belirlediği vizyonu gerçekleştirmek için didinip projeler uygulayan, ve en önemlisi de hemşehrilerine sunduğu hizmetleri kaliteli, hızlı ve verimli şekilde sunan kurumlar olmak zorundadırlar.

Aslında, belediyelerin yerel ölçekli görevlerde genel yetkili gibi algılanmasını sağlayacak olan bu ifade ülkemiz için yeniş bir durum değildir. Bu ifadenin benzeri, yürürlükten kalkan 1580 sayılı yasada da bulunmaktaydı. Söz konusu yasanın 19. maddesinin birinci fıkrasında sınırlı olarak da olsa bu yetki mevcuttu. Söz konusu fıkraya göre; “Belediye idareleri, kanunun kendilerine tahmil ettiği vazife ve hizmetleri ifa ettikten sonra belde sakinlerinin müşterek ve medeni ihtiyaçlarını tasfiye edecek her türlü teşebbüsatı icra ederler.” 1580 sayılı yasanın 19 maddesindeki bu düzenlemenin 5393 sayılı yasanın 14. maddesindeki genel yetkiden tek farkı, bu yetkinin ancak Belediye Kanununun kendilerine verdiği görev ve yetkileri yapmaları durumunda söz konusu olmasıydı.

Kanunun son bendinde ayrıca, “Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini, belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler” ifadesi yer almaktadır.

2.6. Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim Ve Planlama

Örgüt ve onun dış çevresi arasındaki uyumu sağlayacak bir kavram olarak strateji, işletme bilimlerinde ilk defa yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

Yerel yönetim kuruluşları özellikle belediyelerin son gelişme ve değişme paralelinde yeniden yapılanmaya gitmeleri gerekmektedir. Bu çerçevede belediyelerin örgütlerinin yanı sıra bu örgütleri sevk ve idare eden yöneticilerinin belediyede yeni bir strateji belirlemenin gerekliği düzenli ve zorunlu olarak ortaya çıkmaktadır.

Katlanarak artan bir hızla ve sürekli olarak değişen çevrenin, örgütlerle olan karşılıklı bağımlılığı, söz konusu örgütleri de bu değişikliğe uymaya zorlamaktadır. Örgütler hayatta kalabilmeleri için, hem çevre değişikliklerini önceden tahmin etmek hem de güçlü bir rekabet ortamında üstünlük sağlamak durumundadır[102]. İşte stratejik yönetim, bu değişikliklere uyum sağlama ve rekabet avantajları sağlama amacına yönelik hususi bir yönetim sürecidir.

Stratejik yönetim, stratejik planlama ve denetimi de kapsayacak şekilde, kuruluşun bulunduğu nokta ile ulaşmayı arzu ettiği durum arasındaki yolu ifade eder. Kuruluşun amaçlarını, hedeflerini ve bunlara ulaşmayı mümkün kılacak yöntemlerin belirlemesini gerektirir. Uzun vadeli ve geleceğe dönük bir bakış açısı taşır. Kuruluş bütçesinin uzun dönemli amaç ve hedefleri ve öncelikleri ifade edecek şekilde hazırlanmasını, kaynak tahsisinin bu önceliklere göre yapılmasını ve sonunda hesap verme sorumluluğunu içerir[103].

Çeşitli tanımların ortak yönleri bir araya getirildiğinde stratejik yönetimin, tepe yöneticilerinin özel bir uğraş alanı olduğunu, iç ve dış çevre

[102] Bilal Eryılmaz ve M. Lütfi Şen, "2002li Yıllara Doğru Türkiye'de Yerel Yönetimler", **Müsiad Araştırma Raporları: 5**, İstanbul: Müsiad Yayınları, 1994, s. 2

[103] Devlet Planlama Teşkilatı, **Kamu Kurumları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu**, DPT: Ankara, 2003, s.7.

analizinin yapıldığını ve bu değerlendirmelere göre örgütsel yönün uzun vadeli bir bakış açısıyla belirlendiğini, belirlenen amaçlara ulaşmak için yapılması gereken işlerle, kullanılması gereken yöntemlerin formüle edildiğini, stratejiler denilen bu proje, tutum ve davranışların uygulanmasının ve ne ölçüde gerçekleştirildiğinin ölçüldüğü bir yönetim faaliyeti olduğu anlaşılmaktadır.

Stratejik yönetim geleceğe yönelik çabalardır. Geleceğe nasıl bakıldığı vizyonla ifade edilir ve geleceğe dönük çabalar misyonla somutlaştırılır. Örgütün dış çevresinden gelecek fırsat ve tehditleri bilmesinin yanında kendi gücünün veya zayıf yönlerinin farkında olmasını da gerektirir[104]. Bunun için de en çok kullanılan yöntem *SWOT* (güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar, tehditler) analizi yöntemidir. Örgütün şu anda nerede olduğu belirlendikten sonra, nereye ulaşmak istediğinin belirlenmesi aşamasına ulaşılır. Bu aşamada örgütün vizyonu, misyonu ve ilkeleri ortaya konur; stratejik amaçlar ve hedefler belirlenir. Örgütler, görev alanlarında nerede olduklarını, rakiplerine göre durumlarının ne olduğunu, örgüt yapılarının, bütçe olanaklarının, personel ve teknolojik yapılarının kapasitesini kısaca, içsel ve dışsal güçlü ve zayıf yönlerini belirledikten sonra; gösterdikleri vizyon ve misyon çerçevesinde nereye varmak istediklerini ortaya koyarlar. Örgütlerin belirledikleri amaçlara ve hedeflere ulaşabilmeleri için yapmaları gereken işler, kullanmaları gereken yöntemler konusunda aldıkları kararlar, örgütün stratejilerini oluşturur[105].

Bu süreçte hedef kitle ve ilgili paydaşlar kavramlarının örgüt kültürüne yerleşmesi önemlidir. Hedef kitle: Bir kurumun, ürettiği hizmetleri kullanan ve yararlanan kişi ve gruplardır. İlgili taraflar (Paydaş): Bir kurumdan, doğrudan veya dolaylı, maddi veya manevi, olumlu veya olumsuz yönde etkilenen kişi veya gruplardır.

Stratejik yönetim, stratejik bir bakış açısının kazanılmasını gerektirir. Bu bakış açısı ise, yaşanan günü iyi görebilen, geçmişi iyi değerlendirebilen

[104] Coşkun Can Aktan, "Yeni Yönetim Tekniklerinin Kamu Sektöründe Uygulanmasına Yönelik Öneriler", **Türk İdare Dergisi**, Yıl.71, 1999, Sayı: 425, s.3.
[105] DTP, a.g.e., s. 18-23

ve geleceğe yönelik sağlıklı tahminlerde bulunabilen yöneticiler ile sağlanabilir. Stratejik yönetim anlayışı üstten başlayıp aşağı doğru yayılmaktadır. Belediye yönetimleri genel olarak finansal sorumluluk içinde vatandaşların taleplerini karşılama, oluşturacağı kurum kimliği ile özel sektör firmalarına öncülük etmek, vatandaşı müşteri olarak görebilme, ahlak, dürüstlük ve sadakat ile iş görme, demokratik bir çerçevede özel işletme benzeri bir anlayışla iş yapma sorumluluklarını getirmektedirler.

Yerel yönetimler, belli alanlarda yaşayan vatandaşlara hizmet vermek amacıyla kurulan, karar organları seçimle iş başına gelen, kendine ait gelirleri ve devletten ayrı bütçesi ve personeli olan özerk tüzel kişilikler olarak tanımlanmaktadır. Bulunduğumuz yüzyılda yerel yönetimlerden önemli görevler beklenmekte ve ülke kalkınmasında yerel yönetimlerin önemli payları olacağına inanılmaktadır. Yönetimde etkinliğin sağlanması için çevresel yönetime ayak uydurabilecek esnek bir örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaca karşılık gelen yönetim yaklaşımlarından biri olarak da stratejik yönetim görülmektedir.

Stratejik yönetim sürecinin ilk aşamasını oluşturan stratejik planlama; imkanlar ile fırsatların değerlendirilmesi yoluyla önceliklerin uzun vadeli planlanmasıdır. En sadesinden en karmaşığına kadar tüm kamu kurumlarında, hizmetlerin yürütülmesi, yatırımların gerçekleşmesi, kaynakların saptanması ve etkin kullanılması için planlamaya ihtiyaç vardır.

Belediyelere ait planlama çalışmalarına 1930 yılında yürürlüğe giren Belediye Kanunu'nda rastlanılmaktadır. Planlama konusundaki adımlar, gerek belediye yönetimlerinin bilgisizliğinden gerekse yasanın yetersizliğinden dolayı bazı alanlarda başarılı olamamıştır. Belediyelerde planlama çalışmaları dendiğinde imar planları akla gelmiştir. Oysa tüm hizmetler planlama kapsamında yer almaktadır. Bir dönem uygulanmasına çalışılan İl Mahalli İdare Planlaması (İLMİP) stratejik planlama açısından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu girişim örgütlenme ve personel yetersizliği, ön çalışmaların yetersizliği, kanunun önceden ayrıntılı şekilde planlanmaması, bütün illeri kapsayacak modelin geliştirilememesi,

yerel yönetimlerin karar ve icra organlarının katılımının sağlanamaması, yerel yönetimlerin kaynaklarının yetersizliği, ilgili tüm tarafların görüşünün alınmaması gibi nedenlerle başarısızlığa uğramıştır.

Bütün zorluklara rağmen, değişen ve çeşitlenen kamu beklentileri karşısında belediye yönetimlerinin stratejik yönetim anlayışına uygun bir yapılanma ve zihniyet değişikliğine olan ihtiyaçları ortadadır. Dolayısıyla, belediye yönetimleri, mevcut durumu değerlendirme, kaynakları etkin kullanma, geleceğe yönelik değişim ve gelişmeleri takip etme ve uygun stratejiler geliştirme zorunluluğu içindedir. Belediye yönetimlerinin temel amacı, hizmet kullananların tatminini sağlamaktır.

Yerel yönetimlerin belli bir hizmet dönemi içindeki hizmet önceliklerini ve ihtiyaçlarını belirlemesi, bunları gerçekleştirecek kaynakları öngörmesi ve en etkin kullanımını sağlaması gibi özellikleri içermesi nedeniyle stratejik planlama yerel yönetimler için faydalı bir yönetim yaklaşımı olmaktadır.

2.7. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi Ve Türkiye

Kentler, küreselleşme süreçlerinin yoğun olarak yaşandığı yeni dünya düzeninde ulus devletlerin modern dönemlere ait anlamlarını ve fonksiyonlarını yitirmeleriyle birlikte ekonomik açıdan ana birimler olarak ön plana çıkmaya başlamışlardır. Şekillenmeye başlayan sistem içinde yerel birimler ve kentlerin ön plana çıkmasıyla birlikte yerel haklar önem kazanmaya başlamıştır. Yerel topluluk üyelerinin temel hakları ve ödevleri anlamında yerel haklar, yurttaşları yerel yönetimin demokratik süreçlerine katmanın ve yerel hizmetlerde etkinlik sağlamanın önemli bir aracıdır. Yerel topluluk üyelerinin temel hak ve ödevleri yani yerel haklar doğal olarak, tüm insanların sahip olduğu temel, evrensel, dokunulmaz ve eşit hak ve özgürlükler temeli üzerinde biçimlenmektedir. Yerel haklar içinde özellikle kentsel haklar oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü özellikle 20. yüzyılın başından itibaren dünya hızlı bir biçimde kentleşmekte ve dünya nüfusunun önemli bir bölümü kentlerde yaşamaya başlamaktadır.

Küreselleşme olgusu ile birlikte yeniden şekillenen yapı içersinde yerel yönetimler önceki dönemlerden farklı bir biçimde anlamlandırılmaya başlanmıştır. "Küreselleşen sorunlar ve uluslararası ilişkiler sisteminde yerel yönetimlerin önemini azaltmak yerine aksine giderek arttırmaktadır. Günümüzde yerel yönetimlerin önem kazanmasında iki temel öğenin etkin olduğu söylenebilir. Bunlardan birincisi, yerel yönetimlerin demokratik yapının etkili bir aktörü ve vazgeçilmez koşulu olduğu yönündeki düşüncedir. İkincisi ise, yerel yönetimlerin halka doğrudan ve ucuz hizmetleri sunabilen ve halk katılımına imkan veren yönetsel birimler olarak görülmelerdir[106].

Yerel yönetimleri halka en yakın kuruluşlar olarak geliştirmek ve daha özerk hale getirmek, sanayileşmiş batı ülkelerinin ortaklaşa paylaştıkları ve titizlikle sahip çıkmaya çalıştıkları demokratik ve çağdaş değerlerin başında yer almaktadır. Yerinden yönetim ve dayandığı ilkeler, Avrupa halkının günlük yaşamına ve kamu bilincine mal olmuş durumdadır. Yerel özgürlükler Avrupa'da yurttaşların hak ve özgürlüklerinin mantıksal ve zorunlu bir öğesini oluşturmaktadır. Bu anlayış çerçevesinde, özerk yerel yönetim kavramı, insan haklarının ve demokrasi ilkelerinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Özerk yerel yönetim ilkesinin korunması ve sürekli bir şekilde geliştirilmesinde bir zorunluluk olduğu savunulmaktadır.

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Bu politikalar 1980-1982 yılları arasında Konseyce düzenlenen 'Kentsel Rönesans için Avrupa Kampanyası' kapsamında geliştirilmiştir. Dört temel konuya ağırlık verilmiştir: Fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi, mevcut konut stokunun iyileştirilmesi, yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması, toplumsal kalkınma ve halk katılımının özendirilmesi[107]"

Avrupa Konseyi, 1967'de yukarıda belirtilen nedenlere dayanarak

[106] Bekir Parlak, **Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri, Türkiye'de Yerel Yönetimler**, Bursa: Alfa Kitabevi, 2002,s. 41

[107] Elif Karakurt, "Avrupa Birliğinde Kentsel Haklar",İş, Güç,Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları E-Dergisi, cilt:6, sayı:2, www.tumbelsen.org/kentli_haklar.html, (15.06.2008)

benimsediği 67 sayılı kararla "Yerel Özerklik Bildirgesi"ni Avrupa kamuoyuna sunmuştur. Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı'nın (CPLRE) bu kararı ile Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nden bir girişimde bulunması istenerek, karar Parlamenterler Meclisi'nin 615 sayılı önerisi ile desteklenmiştir[108].

CPLRE, 1981 yılında da, genel nitelikte ve bağlayıcı olmayan bir "İlkeler Bildirgesi"ni benimsemiştir. Avrupa ülkelerinin tarihsel gelişmelerinin ve yönetim yapılarından kaynaklanan farklılıkların hesaba katılması gereği olarak, daha esnek kurallar içeren bir Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı taslağı 1982 yılında 126 sayılı kararla Bakanlar Komitesi'ne sunulmuştur.

İleriki dönemlerde daha da geliştirilen metin, Bakanlar Komitesi'nin Haziran 1985 toplantısında benimsenerek 15 Ekim 1985 tarihinde imzaya açılmıştır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile, yerel yönetimlerin siyasal, yönetsel ve mali özerkliklerinin korunması ve haklarının kabul edilmesi yönünde Avrupa ölçüsünde ortak temel hükümler getirilmektedir. Ancak bunların uygulanması genelde, Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin kendi iç mevzuatına bırakılmıştır[109].

Demokrasinin gelişmesinde, yönetimde etkinlik ve verimliliğin sağlanmasında temel bir konuma sahip bulunan yerel yönetimler için bu Şart, haklarının korunabilmesi açısından önemli bir güvence oluşturmaktadır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı 3 ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde özerk yerel yönetim kurumunun dayandığı temel ilkeler yer almakta, özerk yerel yönetimin anayasal ve yasal bir temele oturtulması gereği önemle vurgulanmaktadır. Bu bölümde özerk yerel yönetim kavramının tanımı şöyle yapılmaktadır: "Özerk yerel yönetim kavramı, yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu

[108] Ruşen Keleş; "Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 4, S. 6, Kasım 1995, s. 3-4
[109] Ali Pıtırlı, "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı", **Türk İdare Dergisi**, C. 61, S. 383, Haziran 1989, s. 61-62.

işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını taşır[110]." (md. 3, prg.1.) Yerel yönetimler üzerindeki devlet denetiminin azaltılması ve kendilerine görevlerinin önemiyle orantılı mali kaynak sağlanması gereği de yine birinci bölümde ifade edilmektedir.

İkinci bölümde, bu Şart'ı onaylayan devletlerin yükümlülükleri ve sorumlulukları ile ilgili kurallar yer almaktadır. Şart'ın son bölümü ise uygulama ve yürürlük koşullarına ait kuralları içermektedir.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın en önemli eksikliği Avrupa Konseyi üyesi ülkelerde uygulanıp uygulanmadığının gözetimi konusunda bir hüküm getirmemiş olmasıdır. CPLRE, önceleri Şart'a ek bir protokol getirerek devamlı komite oluşturulması düzenlenmesini düşündüyse de daha sonra uygulanma zorluğu nedeniyle bundan vazgeçilmiştir. Bilahare "ex-offico" denilen resmi nitelik taşımayan (informel) bir denetim yöntemi uygulamaya konulmuştur. Günümüzde halen böyle bir izleme komitesi, Şart'ı imzalayan ülkelerdeki uygulamaları izlemekte ve hazırladığı raporları Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi'ne sunmaktadır[111].

Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamıştır. Daha sonra da bu Şart 3723 sayılı yasa ile Parlamento tarafından ve 06 Ağustos 1992 tarihli kararla[112] Bakanlar Kurulu tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir**.**

1982 Anayasası'nın 127. maddesinde yer alan yerel yönetimlere ilişkin ilkelerin birçoğu bu Şart'ta da bulunmaktadır[113]. Bununla birlikte Türkiye, nedense Anayasa'da yer alan bu ilkelerden bir bölümünü onaylamakta duraksamış ve onlara çekince koymayı yeğlemiştir. Şart'a ait olarak Türkiye'nin çekince koyduğu maddelerden 4. maddenin 6. paragrafı, yerel

[110] TC Resmi Gazete; 03 Ekim 1992, Sayı No: 21364
[111] Enis Yeter, "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Türkiye: Anayasa ile İlgili Yasalarda Durum", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.5, s.1, 1996, s. 7
[112] T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1991, Sayı No: 20877
[113] Ruşen Keleş, "Belediyeciliğimizde Son Gelişmeler ve Yerel Özerklik", **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.1, s. 2, Mart 1992, s.14

yönetimlere kendilerini doğrudan doğruya ilgilendiren konularla ilgili planlama ve karar alma süreçleri içinde, olanaklar ölçüsünde, uygun bir zamanda ve biçimde danışılması ile ilgilidir.

Madde 6'nın 1. paragrafı; yerel yönetimlerin yönetsel örgüt yapılarının kendileri tarafından kararlaştırılabilmesini öngörmektedir.

Madde 7'nin 3. paragrafı; yerel olarak seçilmiş kişilerin görevleri ile bağdaşmayacak işlev ve faaliyetlerin kanunla veya temel hukuksal ilkelere göre belirlenmesini sağlamaktadır.

Yerel denetime, ancak yönetsel denetimle korunmak istenen yararlarla orantılı olması durumunda izin verilmesi hususu da 8. maddenin 3. paragrafında belirtilmiştir.

Bildirgenin 9. maddesinde ise; Yerel yönetimlere kaynak sağlanmasında, hizmet maliyetlerindeki artışların mümkün olduğunca hesaba katılması, yeniden dağıtılan kaynakların yerel makamlara tahsisinin nasıl yapılacağı konusunda kendilerine uygun bir biçimde danışılması ve yapılacak mali yardımların, yerel yönetimlerin kendi politikalarını uygulama konusundaki temel özgürlüklerini ortadan kaldırmaması vurgulanmıştır.

Yerel yönetimlere ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel makamlar birliklerine katılma hakkının tanınması ve yerel yönetimlerin, kanunla muhtemelen öngörülen koşullar içinde başka devletlerin yerel yönetimleri ile işbirliği yapabilmesi koşulu 10. maddede yerini almıştır.

Son olarak madde 11'de; Yerel yönetimlerin kendilerine anayasa veya yasalar tarafından tanınmış olan yetkileri ve özerk yönetim ilkelerini koruyabilmeleri için, yargı yollarına başvurma hakkının tanınması öngörülmüştür.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın birçok ilkesini benimsemiş olmasına karşın Türkiye'nin bu önemli konulara çekinceler koyması, yerel

demokrasinin gelişmesi yönünden bir eksiklik olarak kabul edilmektedir.

Şart'ın temel ilkelerinden bir bölümünün Anayasa ve yasalarla zaten benimsenmiş olduğu söylenebilir. Ancak ülkemiz ve demokrasinin gelişmesi açısından önemli olan, uygulamada, benimsenmiş Anayasa ya da yasalarda yer verilen evrensel ilkelere titizlikle bağlı kalınmasıdır.

Ülke bütünlüğünü zedeleyici nitelikte olmayan ya da ülke yönetiminden ayrılmış bir yerel yönetim amacını taşımayan yönetsel ve mali özerkliğin neden endişe verici bulunduğunu anlamak pek mümkün görünmemektedir[114]. Bu konuda halkın yerel yönetimlere sahip çıkmakta göstereceği duyarlılık da son derece önemlidir. Avrupa Birliği'ne sadece yasal anlamda değil, gerçekte de saygı duyulan bir devlet olarak katılmak isteniyorsa, yerel özerklik ilkesinin yerel yönetimlerimizde egemen kılınması zorunluluğu bulunmaktadır.

[114] Zerrin Toprak Kahraman, "Türkiye'de Siyasetin Kent Yönetimine Etkisi", **Yeni Türkiye Dergisi**, s. 4, Haziran 1995, s. 545

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL YÖNETİM BİRİMİ OLAN BELEDİYELERDE HALKLA İLİŞKİLER ÇALIŞMALARI

Belediyeler, karar ve yürütme organlarının yerel halkın seçimi ile oluşturulması, yerel halka en yakın yönetsel birimler olmaları nedeniyle tümüyle halkla ilişkileri gerektirmektedir. Bu açıdan özellikle belediyeler hizmetlerin etkin, yerinde ve verimli sunulması noktasında diğer yerel yönetim birimlerine göre öncelikli konumda bulunmaktadırlar. Bu çerçevede yerele ilişkin sorunların etkin biçimde çözümlenebilmesi noktasında halkla ilişkiler konusu belediye yönetimleri için önem taşımaktadır.

3.1. Belediyeler ve Halkla İlişkiler

Belediyeler yerel gereksinimlerin daha iyi daha çabuk ve daha verimli bir biçimde karşılanabilmesi için yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuş yönetim birimleridir. Toplum yaşamında bu denli önemli yeri olan bu yönetimin halkın desteğini sağlaması halkın desteğini sağlaması hayati önem taşımaktadır. Toplumsal destek, belediyelerin başarısının ilk koşuludur. Çünkü halk üzerinde olumlu izlenim yaratacak bir örgütsel yapı, işleyiş ve çaba içinde olmak, belediyeler için, aynı zamanda bir görevdir.

"Kişilikleriyle belediye örgütünü temsil eden, özellikle halkın reyi ile işbaşına gelerek yine halkın oyu ile iş başından uzaklaşan belediye başkanları halkın kendilerini desteklediği oranda başarı kazanmış sayılır. Bu başarının anahtarı ise halkla ilişkilerdir. Halkla ilişkiler, kısaca söylemek gerekirse, bir örgütün ilişkide bulunduğu kimselerin anlayış sempati ve desteğini sağlamanın yollarını gösterir[115]. Bu desteğin sağlanması amacıyla yapılan faaliyetler bütünü olarak algılayabileceğimiz halkla ilişkiler çalışmaları

[115] Tolga Hakan, **Belediyeler ve Halk Desteği**, İ.B.D., S. 355, 1975, s. 429

artık günümüzde yönetimlerin ana unsurlarından biri olmuştur.

Halkla ilişkilerin, yönetsel etkinliğin gerçekleştirilmesi açısından rolü ve önemi bu bağlamda söz konusu olmaktadır. Çünkü yönetimler etkili ve sistemli hakla ilişkiler programları aracılığı ile hizmet ilişkisi içinde oldukları toplum kesimlerinin katılımını, desteğini ve işbirliğini sağlayabilmektedirler[116].

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için halkla ilişkiler programlarından iki yönlü olarak yararlanılması gerekmektedir. Bir yönüyle bu programlar, yönetimlere hizmet politikalarını saptarken ve uygulama kararlarını alırken bunların halkın beklenti ve gereksinimleriyle tutarlı olmalarına yardımcı olmalı, öte yandan gene halkla ilişkiler programları aracılığıyla bu politikaların ve uygulama kararlarının halka benimsetilmesi ve halkın desteğinin sağlanmasına çaba harcanmalıdır.

Yerel yönetimlerde halkla ilişkilerin hedef kitlesi yerel halktır. Yerel Yönetimler ellerindeki yönetme erkini yerel halkla sağladıkları iyi bir iletişim içerisinde olumlu kullanabilirler. Halkın anlayış, destek ve sempatisini sağlamanın temel koşulu halkın yararına halkın gereksinimlerini karşılamak için çalışıldığı halka bildirmek, halkın tepki ve düşüncelerini öğrenerek bunlara göre çalışmalara yön vermektir. Bilgi edinme hakkı ile vatandaşın eline verilen anahtarı kullanarak hem yerel yönetimlerde hem de merkezi yönetimde şeffaf, hesap verebilir bir yönetim anlayışının yerleşmesi sağlanabilir.

Belediye yönetiminde, açıklık ve şeffaflığı hakim kılmak, yaptıklarını yapamadıklarını yerel halka açıklamak, duyurmak, yerel halkta oluşan olumlu ve olumsuz izlenimleri belirlemek açısından halkla ilişkiler etkinlikleri önem taşımaktadır. Belediye yönetimlerinin demokratik niteliğini geliştirmek ve aynı zamanda yerel halkın belediye yönetimine katılımını sağlamak ve katılımın etkinliğinin, uygulanabilirliğinin gerçekleştirilmesi açısından halkla ilişkiler konusu önem taşımaktadır.

[116] Nuri Tortop, **Kamu Kuruluşlarında Halkla İlişkiler**, Ankara: TODAİE, 1975, s. 4

Vatandaşı mutlu eden iş ve işlemler, yaratacağı güven ortamıyla uzlaşının gereği olarak daha iyi ve kaliteli ayrıca çok çeşitli hizmetlerin üretilebilmesini, belediye gelirlerinin artmasını, çağdaş yeniliklere kısa sürede adaptasyonu, personelin mesleki gelişim ile inisiyatiflerinin güçlenmesini sağlayacaktır.

Kamu kuruluşları, özellikle belediyeler halk yararına çalışmak, halka hizmet etmek amacıyla kurulmuşlardır. Varlıklarını gerekçesi budur. Varlıklarını gerekçesi halka hizmet götürmek olan belediyenin başarısı halkın yardımını ve katkısını sağlayabildiği alanda ve oranda artacaktır. Bu yardım ve katkının sağlanabilmesi için de bölge halkının bilgi edinme hakkını ve gereksinimini karşılamada iletişim tekniklerini kullanılarak sağlıklı iletişim kurulması, halkın aydınlatılması, çalışmaların benimsetilmesi, yönetime karşı olumlu davranışlar yaratılması, başvurunun kolaylaştırılması, halka gerektiğinde bilgi verilmesi, kararların yerindeliğini ve yararlılığını artırmak için halktan bilgi alınması, onların istek gereksinim yakınma ve tepkilerinin öğrenilmesi gerekmektedir. Bu da halkla ilişkiler çalışması ile mümkündür.

Halkla ilişkiler programlarının yukarıdaki amaçlara dönük birinci yönü, halktan yönetime bilgi akımı sağlamakla ilgili olan ya da kısaca halkı tanıma diyebileceğimiz yol ve yöntemler, ikinci yönüyle ilgili çalışmalar ise, tanıtma başlığı altında toplayabileceğimiz programlardır[117].

Hedef kitle yani yerel halk, yaşadığı çevreye karşı duyarlı, soran ve takip eden, yönetim fonksiyonuna katılmaya istekli bir özelliğe sahip hale getirilmelidir. Yapılan çalışmalara halkın katkısını sağlamak açısından çok önemli olan bölge halkının doğru olarak bilgi edinme hakkı ve gereksinimi dikkate alınarak yanlış yargılara varmasını önlemek gerekmektedir. Yapılan çalışmaların uygun ve zamanında organizasyonlarla nasıl ve hangi amaçla gerçekleştirileceği, daha önce programda olup da gerçekleştirilemeyenlerin

[117] Tortop, Kamu Kuruluşlarında Halkla İlişkiler, s. 4

ise gerçekleştirilememe nedenleri açıkça anlatılmalıdır[118]. Belediye çalışmalarına karşı olumlu kamuoyu oluşturmak çalışmalara ilgi çekmek için belediyenin halk ile sağlıklı iletişim içinde olması gerekir.

Halkla ilişkiler çalışmasının temeli olan iletişim yoluyla sağlanan haberleşme ve etkileşim görevlerini yürütebilmesi için belediye yönetimi içinde halkla ilişkiler mesleğini ve kitle iletişimini iyi bilen bu konuda öğrenim görmüş elemanlar ve bu elemanlardan oluşan, doğrudan doğruya belediye başkanına bağlı bir birim kurulmasında yarar vardır.

Halkla ilişkiler görevlisinin yapacağı çalışmanın planını hazırlayabilmesi için çalıştığı belediyenin olanaklarını kapasitesini çok iyi bilmesi gereklidir. Belediyenin tüm birimlerinin yaptığı görevler ve bu görevleri gerçekleştiren görevli elemanların işleri ile ilgili bilgi sahibi olması, bu birimlerde çalışan elemanlarla konuşması, yapılan işlerin geçirdiği aşamaların yerinde görülmesi, işlerin yapılma şekli hakkında talimat, el kitabı, yönetmelik gibi dokümanların incelenmesi, belediyeyi tanıması ve geçmiş yıllarda yapılan çalışmalara bu çalışmalarda görülen ilerlemeler, gerilemeler ve nedenlerini öğrenmesi, bilmesi kaçınılmazdır.

3.2. Belediyeler Açısından Halkla İlişkiler Amaçları

Ülkemizde belediyeler, halkın yerel ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli işlevler yüklenmiştir. Belediyelere ilişkin olarak gerçekleştirilen son yasal düzenlemeler bu kurumun işlevlerini arttırırken, yeni bazı görevler de belediyelere devredilmiştir[119]. Belediyelerin işlevlerinin artarak görev alanlarının genişlemesi, aynı zamanda belediyelerin halkla daha fazla ilişki kurması ve halka daha yakın olması anlamına da gelmektedir.

Belediyelerde halkla ilişkilerin temel amacını; "bir yandan halkın

[118] Bernard Gournay, **Yönetim Bilimine Giriş**, çev. İhsan Kuntbay, Ankara: TODAİE, 1971, s. 91
[119] Tacettin Karaer, "Belediyelerde Halkla ilişkiler", **İller ve Belediyeler Dergisi**, sayı: 499, Ankara, 1987, s. 43

istediği belediyeyi yani halkın belediyesini oluşturmak" ve "belediyeden yana olan, belediye yönetimini destekleyen kent kamuoyunu oluşturmak" şeklinde belirlemek mümkündür.

Halkın güvenini kazanmak, belde halkı ile belediye arasında anlayış birliğini iyi niyeti sağlamak, belde halkını çalışma politikası hakkında bilgilendirmek, onları çalışmalar konusunda aydınlatmak ve çalışmaları benimsetmek halkın belediye yönetimine karşı olumlu davranışlar içinde olmasını sağlamak için sağlıklı bir halkla ilişkiler düzeni kurulmasına bağlıdır.

Türk Kamu Yönetiminde halkla ilişkiler açısından bir devrim niteliğine sahip 4982 sayılı Bilgi Hakkı Kanunu 24 Nisan 2004 tarihinde, 27 Nisan 2004 tarihinde de Uygulama Yönetmeliği yürürlüğe girerek, bilgi edinme mevzuatı ile yüzyıllardır varlığını ve egemenliğini sürdüren Türk Kamu Yönetimi saydam, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim yapısına kavuşmuştur. Katılma, demokratikleşmenin bir gereği ve yönetim-yönetilen etkileşimidir. Diğer yandan, halkla ilişkiler de, mevcut kamuoyunu anlamak ve oluşturmakta yönetime yardımcı olmak ve kamuoyunu etkilemede haberleşmeyi kullanmak işlevlerini üstlenmiş durumdadır[120]. Bu işlevleri nedeniyle halkla ilişkiler, demokratik yönetimin bütünleyici bir parçası olma niteliği taşımaktadır.

Belediyeler demokrasi anlayışının oluşup gelişmesi, uygulamada ise deneyim sağlaması açısından çok önemli örgütlenmelerdir. Organları seçimle işbaşına gelen belediye örgütlerinin seçme, seçilme, yerel hizmetleri yerine getirme ve denetleme gibi konuların öğrenilmesine katkıda bulunacağı kabul edilmektedir. Ancak, bunun olabilmesi için, belediye organlarının görevlerini yürütürken, belde sakinlerine hizmet temelinden hareket etmesi ve halkı ön planda tutması gerekmektedir.

Halkın çeşitli konularda düşüncelerini anlamak hem onun gereksinme

[120] Seyün Börtücene (çev), "Avrupa'da Bölgesel İdare (Reginnal Goverment) ve Bölgesel Planlama", **İller ve Belediyeler Dergisi**, Sayı: 281, Ankara , 1974, s. 26

ve önerilerini bilmemize hem de ona ulaşacak mesajın daha iyi düzenlenmesine olanak verir. Oy vermenin dışında belde halkı ile işbirliği gönül birliği sağlayarak hizmetlerin daha çabuk ve kolay yerine getirilmesi için halkın katılımını sağlanmasıyla sağlanabilir.

Belediye başkanının ve yetkili karar organlarının aldığı kararlarda ve uygulamalarda çalışmaların denetlenmesinde halkın çeşitli konularda düşüncelerini anlaması, hem onun gereksinme ve önerilerini bilmemize hem de ona ulaşacak mesajın daha iyi düzenlenmesine olanak verir. Tanıma evresi yönetsel belleğin genişlemesi yanında tanıtma çalışmalarında olduğu gibi etkileşim gerçekleştirmektedir. Bu etkileşimde gelecekteki çalışmalara yön vermektedir.

Yerel düzeyde sağlıklı işleyen bir yönetim (belediye)-yönetilen (yerel halk) iletişim ve etkileşiminin işler kılınması ve söz konusu hedeflerin gerçekleşmesi için; halkın kendisini görevli ve sorumlu hissetmesinin sağlaması, belediye başkanı belediye meclisi ve encümen üyelerinin aldığı kararların yerindeliği için belde halkından bilgi alması, o bölgede yaşayan insanlara görüşlerini belirtme olanağı vermesi ve belediye yetkili organlarının aldığı kararlara uyulmasını sağlamak için bu kararlar hakkında halka bilgi vermesi kaçınılmazdır. Bu halkla ilişkiler birimi ile kurumun diğer birimleri arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanmasıyla mümkün olabilir.

Belediyelerin yerel halkın günlük yaşamını etkileyen hizmetleri ve beklentilerine yönelik bilgileri yerel halka sunması da önemli bir halkla ilişkiler uygulamasıdır. Toplum kalkınması amacıyla belirli konularda halk eğitim çalışmaları, çevre bilinci, aile planlaması, çağdaş ve sağlıklı toplum oluşturabilme vb konularda konferanslar, açık oturumlar ve paneller düzenleme ve düzenlemelere destek olmak; sosyal belediye yönetiminin etkinleşmesine önemli katkılar sağlamaktadır.

Halkla İlişkiler birimlerinin örgüt içindeki önemi, yerele ilişkin sorunların etkin biçimde çözümlenebilmesi noktasında artmaktadır. Halkla ilişkiler

görevlisinin araştırmaları sonucunda belediyeyi yeterince tanıdıktan sonra yapacağı iş; halkın bilmek istediği ya da halka ulaştırılması gereken haberleri hazırlamak olmalıdır. Halkın istek dilek öneri ve yakınlarından oluşan tepkilerini objektif olarak analiz edip hazırlanan plan program ve diğer düzenlemelerde bunlardan yaralanmak aksaklıkları giderilmesi için gerekli kabul edip tüm etkinliklerde bunları değerlendirmesi belediye yönetimleri için büyük önem taşımaktadır. Bilgilerin hazırlanması aşamasında halkla ilişkiler görevlisinin dilini iyi kullanması gerekmektedir. Hizmet götürülen tüm bireylerin doğru algılayabileceği biçimde açık, sade ve öz olmasına dikkat edilmelidir

Belediye yönetiminin yerel halkın yönetime katılımını sağlamaya dönük uygulamaları ve yaklaşımlarını içeren halkla ilişkiler etkinlikleri demokratik belediye, sorumlu ve duyarlı yerel halk, yönetsel açıklığın işler kılındığı belediye yönetimi, toplumsal barış, sorumluluk alanlarının belirlendiği bir belediye yönetiminin yerleşmesine ve işler kılınmasına önemli katkılar sağlayacaktır[121].

3.3. Belediyelerde Halkla İlişkiler Uygulamalarının Temel Evreleri

Halkla ilişkilerin belediye ve yerel halk açısından sağlaması muhtemel söz konusu amaçlara ulaşılması için bazı yöntemlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yöntemlerin uygulanması ile yerel halk ile belediye arasında karşılıklı iletişim ve etkileşimin sağlanmasının yanı sıra yerel katılıma yönelik kazanımların da elde edilmesi mümkün görünmektedir.

Her ne kadar halkla ilişkiler halkın sempati, anlayış ve desteğini sağlamanın yollarını gösterirse de halkın arzuları yönünde ve halk için çalışmadığı sürece halkla ilişkilerin yapabileceği hiçbir şey yoktur[122].

---

[121] Selçuk Yalçındağ, Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, **Halkla ilişkiler Sempozyumu**, Ankara: AÜBYYO-TODAİE Yayını, 1988, s. 57
[122] Hakan, a.g.e., s. 431

3.3.1. Tanıma

Tanıma, çevreyi öğrenmek, halkın istek ve şikayetlerini öğrenmek, yönetimin karar almada bilgi eksikliğini gidermek ve değişen koşullarla ilişkili olarak halkın değişen ihtiyaç ve isteklerini öğrenmek olarak açıklanabilir.

Halkla ilişkilerin bilgiye dayalı bir disiplin olması sebebiyle ilk iş, hedef kitlenin/kitlelerin tanınması olmalıdır. Tanıma faaliyetinde sözü edilen hedef kitleler, örgüt dışı kişileri kapsadığı gibi örgüt içi personeli de kapsamalıdır.

Tanıma çalışmaları ile yönetsel belleği genişletme imkanı doğar. Yönetim, alacağı karaların ne yönde olacağı konusunda ön bilgi elde eder. Ülke gerçeklerine uygun, sosyal realiteye uygun karar alabilmek için önce bu gerçekleri bilmek gerekir. Kararın yerindeliği ile çevre koşullarını bilmek arasında çok yakın bir bağlantı bulunur. Yönetimin kararlara temel olan bilgileri ne kadar bol ve çok yönlü olursa kararlarda isabet o denli fazla olur. Tanıma çalışmaları ile yönetim böyle bir olanağı yakalar[123].

Tanıma evresi, yönetsel belleğin genişlemesi yanında tanıtma çalışmalarında olduğu gibi etkileşim gerçekleştirmektedir. Bu etkileşim de gelecekteki çalışmalara yön vermektedir. Halkla ilişkilerdeki besleyici yankı, eğer iyi değerlendirilebilirse, yönetim-halk uyumunu sağlayabilecek en önemli araçtır.

Halkla ilişkiler uygulamasında tanıma evresinde halkla gönderilen iletilerde başka yukarıda da söz ettiğimiz yönetimin halkın istek yakınma ve gereksinimlerini öğrenmek amacıyla giriştiği tanıma amaçlı kendine özgü denilebilecek yollarla elde ettiği bilgiler olmalıdır. Halkla ilişkilere gerekli olan bilgiler; anket, toplantı, basını izleme, danışma ve halkla yüz yüze ilişkiler gibi yöntem ve teknikler sayesinde toplanabilir. Yönetmek, önce tanımak yani sormak öğrenmek demektir.

[123] Kazancı, a.g.e., s. 121

Halkla ilişkiler etkinliği, büyük ölçüde tanıma görevinin iyi yapılmasına bağlıdır. Halkla ilişkilerin tanıma görevi, çevredeki değişimleri ve istekleri belirleyerek, isabetli kararlar almanın ön koşuludur. Hedef kitleyi tanımak amacı ile kullanılacak yöntem ve teknikler örgütte sadece halkla ilişkilere özgü değildir. Ayrıca halkla ilişkiler örgütün diğer birimleri tarafından gerçekleştirilmiş amaçların bulgularından da yararlanabilir[124]. Yönetimin, halkla ilişkiler kapsamı içerisindeki halkı tanımayı sağlayan yöntemleri sınırlı olarak ele alalım.

3.3.1.1. Danışma

Halkla ilişkiler uygulamasında yönetimin tanıma amaçlı halkın istek, yakınma ve gereksinimlerini öğrenmek amacıyla giriştiği kendine özgü denilebilecek yollarla elde ettiği bilgiler olmalarıdır.

Danışma, halkla ilişkilerle bağlantılı olarak, bir yanda yönetim, öte yanda halkın bulunduğu bir ortamda karar hazırlamak için yönetimin halktan bilgi alması olarak tanımlayabiliriz. Amaç; yapılacak bir çalışma ya da alınacak bir karar için halkın ne düşündüğünü öğrenmektir.

Halkla ilişkiler uygulamasının konusu olan danışma türünde amaç, yönetim ile yönetilen arasında uyum sağlayabilmektir. Danışma, yönetimin yanlış yapmasını engelleyebileceği gibi, kararın uygulanmasından sonra ortaya eğer tepki çıkacaksa bunu karşılamanın da yollarını gösterir[125].

Yönetimin tanıma amaçlı danışma yöntemlerini 2 bölümde inceleyebiliriz.

[124] Budak ve Budak, a.g.e., s. 138
[125] Kazancı, a.g.e., s. 127-128

3.3.1.1.1. Kamuoyu Araştırmaları

Kamuoyu araştırmaları, aksaklıkların anlaşılmasında bunların giderilmesinde önemli bir yeri olan her bireye diğer bireylerin seçmenlerin oy ve tutumlarının ne olduğu konusunda bilgi vermek için bir araç olan yönetimin çözmesi gereken sorunların gerçek niteliklerini ortaya koyarak halk gerektiği konusunda ön bilgi verici bir araç olan araştırmalarıdır. Kamusal soruşturulara anketler de denmektedir.

Alan araştırmalarında en çok başvurulan veri toplama tekniklerinden biri ankettir. Çevreyi tanımada kullanılan yöntemlerden birisi olan kamusal anketler; yönetimin çözmesi gereken sorunların gerçek niteliklerini ortaya koymakta, halkın gözünde sorunun nasıl anlaşıldığı ve neler yapılması gerektiği konusunda önbilgi verici bir araç olmaktadır. Anket tekniği, ülkenin siyasal ve toplumsal liderlerini örgütün üyeleriyle ilişkide tutabilmek için ve yurttaşların oy ve tutumlarını tespit etmek için de kullanılmaktadır.

Kamusal ankette söz konusu olan, sorunların çözümünde yönetilenin eğiliminin ve önerilerinin saptanmasıdır ve denekler yani yönetilenler kümesi sorumlu değil yalnızca ilgilidir. Yönetimin ortaya koyduğu sorunla az çok ilgisi olan ya da olduğu sanılan bireyler kamusal ankette denek olabilirler. Halk oylamasından ayrı bir anlam ve içeriği olan kamusal anket daha çok yönetsel düzeyde sonuçlar ortaya koyar[126].

Ayrıca kamusal araştırmalarda anket tekniğindeki gibi doğrudan veri elde etmenin dışında dolaylı veri kaynaklarından da yararlanılabilir. Kamusal araştırmalarda kitaplar, belgeler, mektuplar, raporlar ve istatistikler de veri kaynağını oluşturabilir.

[126] Kazancı, a.g.e., s. 130

3.3.1.1.2. Temsilcilere Danışma

Yönetim değişik halk kümelerinin kendi içlerinden seçerek ya da atama yoluyla görevlendirdiği kişilerle karşı karşıya gelir. Bu ilişki sürekli ya da geçici olarak oluşturulan kurallar içinde olabilir. Danışmanın genel niteliğine uygun olarak karara değil, kararın hazırlanmasına katılma söz konusudur.[127]

Demokratik ve katılımcı yönetim anlayışının kurumsallaşması noktasında belediye yönetimlerinin yerel düzeyde toplumsal kesimleri ve bu kesimlerin örgütlenmiş unsurlarını dikkate alması, işbirliği ve karşılıklı etkileşim içinde olması gereklidir. Kanaatlerin oluşmasında rol oynayan çevresel unsurların arasında toplumsal örgütlenmeler yer almaktadır. Bireyler bir anlamda bu gruplar aracılığı ile toplumla bütünleşir kanaatlerini oluşturur ve onlara yön verir[128]. Toplumsal örgütlenmeler maddi ve manevi nedenler çerçevesinde kurulmakla birlikte, yapısal olarak büyümeleri beraberinde onların toplumun diğer kesimlerinde ve daha önemlisi yönetsel birimler tarafından dikkate alınmaları sonucunu doğurur.

Yerel toplumsal kesimlerle gerçekleştirilecek sağlıklı iletişim bu kesimlerin yönetimin diğer süreçlerine katılımın sağlanmasına ve yerel demokrasinin kurumsallaşmasına katkı sağlayacaktır. Bazı yerel unsurlarla belediye arasında gerçekleşecek kurumsal eklemlenme ve belki bütünleşme yerel düzeyde halkla ilişkiler ve yerel katılım açısından doğru sonuçlara ve yerel katılımdan beklenen amaçlara ulaşılmasını engelleyecektir.

Örgütlerin toplumsal ve ekonomik yapıları da etkinliğini arttırmaktadır. Ayrıca örgütlerin yönetimi bilinçli olarak etkilemeleri, karar ve karar gerekçelerine karşı çıkma gücüne sahip olabilmeleri önemli bir unsurdur. Meslek kuruluşları, dernekler, sendikalar önemli yerel danışma temsilcileridir.

---

[127] Kazancı, a.g.e., s. 131
[128] Bektaş, a.g.e., s. 90

Bunun dışında belediyenin kendi yapısı içinde de karar ve gerekçelerini etkileyen ve yakın ilişkiler içinde olduğu baskı kümeleri de bulunmaktadır. Belediye meclis üyeleri, mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri etkin danışma temsilcilerinden birisidir. Meclis üyelerinin, muhtarların ve ihtiyar heyeti üyelerinin desteği ve katılımıyla yürütülen yerel yönetim çalışmaları, sınırlı ölçüde de olsa ters yönde tepkileri azaltma imkanını yöneticilere vermektedir. Ayrıca; mahalle sakinlerinin uygulamasına doğrudan katılabilecekleri ve sorumluluk üstlenebilecekleri projeler geliştirilmesine, kendi yönetimlerine doğrudan katılabilecekleri yapılar ve süreçler geliştirilmesine ve bunlara bağlı olarak, demokratik ve etkin bir yerel yönetimin oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

3.3.1.2. Basını İzleme

Halkla ilişkiler tanıtma görevini yaparken basın aracılığından yararlandığı gibi tanıma aracı olarak da basında çıkan haberleri izler[129]. Yerel örgüt yetkilileri halkın istek ve yakınmalarını anında basın aracılığıyla öğrenme fırsatı yakalamaktadır. Örgütle ilgili tüm haberlerin dikkatle izlenmesi, örgütün alacağı kararların isabet derecesini yükseltecektir.

Yönetim halk ile arasındaki ilişkilerde basın aracılığıyla kendine özgü sonuçlar elde eder. Asıl amacın kamuoyunu anlamak, değerlendirmek, yorumlamak, etkilemek ve onay yaratmak oluşu, halkla ilişkilerin gerek bilgi verme, etkileme, gerek bilgi alma, politika yönelimi ve işleyiş kararlarını değerlendirebilmesi bakımından çeşitli yöntemleri kullanmasını gerektirmektedir. Basını izleme, kamuoyunu anlama, değerlendirme ve yorumlama yöntemlerinden biri olarak halkla ilişkilerin kullanabileceği önemli bir araç niteliği taşımaktadır.

Belediye yönetimi, yerel halkın belediye hizmetleri konusundaki yaklaşımlarının belirlenmesi konusunda ulusal yayınların yanı sıra yerel basın yayın kuruluşlarını izleyerek kamuoyunun eğilimlerini saptamaya

[129] Budak ve Budak, a.g.e., s. 141

çalışır. Hedef kitlenin yerel halk olarak belirlendiği yerel medya kuruluşları, o kentte yaşayan değişik insan kümelerinin sözcülüğünü yaparak halkı düşündüklerini açıklama misyonu yüklenmektedir ve yerel halkın isteklerini yönetime iletmeye çalışmaktadır. Bu noktada ulusal ve yaygın basından daha etkili konumdadırlar.

3.3.1.3. Halkla Yüzyüze İlişkiler

Halkla ilişkiler uygulamasının en yaygın olanı, yönetici ile halkın bireysel, yüz yüze ilişkileri ile başlayanıdır. Yüz yüze ilişki de sorun çözmek amaçtır. Gerek karar öncesi gerek sonrası yönetilenlerin düşündüklerini öğrenme imkanı vermesi nedeniyle, yüz yüze görüşme önemli bir yöntemdir[130].

Halkla ilişkilerin bir amacı, hizmet götürülen halk ile yönetim arasında anlayış birliği ve iyi niyeti sağlayarak halkın güvenini kazanmaktır. Halkla yüz yüze ilişkilerde doğrudan ilişki kurarak kazandığımız bu kişilerden birer tanıtım ajanı olarak yararlanma imkanı elde edebiliriz. Ayrıca bu yöntemle yönetimin aksayan yanlarını ve sorun yaratan noktaları yakalamak mümkün olmaktadır. Bu yolla halktan bilgi alma olanağı da bulunmaktadır.

Kişisel başvuru, yerel toplumun belediye örgütü ve yerel hizmetlere yönelik düşünceleriyle vatandaşın şikayet ve isteklerinin belirlenmesinde etkin bir araçtır. Kişisel başvuru, yönetim mekanizmasının işleyişine hakim olan bir unsur olmakla birlikte, yönetime gerekli bilgileri sağlayan (feed-back) bir yapıda oluşturulması bu amacı sağlamaya yönelik örgütsel önlemlerin alınması gerekmektedir[131].

Vatandaşların kişisel başvuruları, yönetimin varlığını sürdürebilmesi için halkın güvenini, sevgisini, desteğini sağlaması gerektiğinden vatandaşların kişisel başvurmalarında belediyelerde -tüm kamu özel

[130] Kazancı, a.g.e., s. 138
[131] Yalçındağ, **Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler**, s. 57

kuruluşlar için geçerlidir- saygılı ve ilgili bir tutumla karşılaşacaklarını ve başvuruların gereğinin yapılacağından emin olabilecekleri inancına ulaşabilmeleri için personelin gerekli eğitimden geçmiş olması gereklidir. Bunun için personelin yeterli donanıma sahip, ayrım gözetmeyen bir davranış biçimi içinde olması gerekmektedir. Bu davranış biçimi Belediye Başkanından en alt personele kadar geçerlidir.

Kişisel başvuruların işlevsel kılınması ve katılıma yönelik bir uygulamaya dönüşebilmesi için gerekli olan birincil şart, belediye yönetiminin işleyişindeki yönetsel açıklıktır. Yönetsel açıklığın olmadığı, bir bakıma belediye yönetiminden yerel halka doğru sağlıklı bilgi akışının gerçekleşmediği durumda kişisel başvurunun anlamı ve uygulamadan beklenen yararlar, hedeflenen amaçlar olumsuz etkilenecektir.

Belediye başkanı tarafından düzenlenen halk günleri de bu konuda etkili olan yöntemlerden birisidir. Belediye başkanı kentte yaşayan halkla doğrudan iletişim kurma fırsatı bulmasını sağlayan halk günleri, kentin ve kentin en önemli unsuru insanların, tüm sorunlarını öğrenme fırsatı yakalamaktadır.

Yeterli yetkiye sahip olan personelin görgü kurallarına uyan başvuruda bulunan bireysel sabırla dinleyen her bireye eşit davranan tartışmadan kaçınan verdiği sözü tutan tahmini değil kesin bilgi veren yerel adet ve gelenekleri dikkate alan bireylere karşı ev sahipliği görevlerini yerine getiren dil ırk cinsiyet siyasal düşünce felsefi inanç din mezhep ayrılığı gözetmeyen görevini yerine getiren davranış biçim içinde olması gerekmektedir bu davranış biçimi belediye başkanından başlayarak en alt düzeydeki çalışana kadar geçerli olmalıdır.

3.3.2. Tanıtma

Tanıtma, hedef kitlenin genel olarak aydınlatılması, kararların açıklanması, bilgi eksiklerinin giderilmesi için sorunlu noktalarda hedef kitleyi bilgilendirme çalışması olarak tanımlanabilir.

Başarılı bir halkla ilişkiler uygulaması için kitle iletişim araçlarından yararlanmanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Yönetimin kendini halka karşı savunmasında yada kararlarının açıklanmasında bu araçlardan yararlanması önemli yararlar sağlar.

Yönetimin halkın tanıma bilme eksikliğini gidermek daha doğru bir deyişler gereksinimleri karşılayabilmesi için halkla ilişkiler birimi aracılığıyla kitle iletişim araçları (yazılı basın, gazeteler, dergiler, radyo, televizyon, sinema) ve halkla ilişkiler uygulamasında kullanılan diğer yazılı araçlar, broşür, bülten, yıllık, el kitabı, afişler, pankartlar ile kitle iletişim araçlarının yanında birer halkla ilişkiler tekniği olarak kabul edilen festivaller, yarışmalar, toplantılar, seminer, konferans, karşılıklı tartışma, açık oturumlar şeklinde yoluyla çalışması başarısı için gereklidir. Halka duyurulmak istenen bilgiler ayrıca basın bildirileri ya da basın toplantıları gazete ve dergilerde yayınlanması sonucu da iletilebilir.

Tanıtma ve olumlu imaj yaratma ile ilgili en ileri teknikler de kullanılsa, yönetimin halktan yana, halk yararına bir hizmet politikası yoksa, etkili ve verimli hizmet verilmiyorsa, halkla ilişkiler tekniklerinden çarpıcı şekilde yararlanmak bile başarılı hizmet verilmemesinin eksikliğini gideremez. Çünkü, halkla ilişkiler işlevi demokratik toplumlarda söz konusu olabildiğine göre, böyle bir sosyal ve siyasi yapıda halktan gerçekler uzun süre gizlenemeyecektir. Halkla ilişkilerde tanıtma söz konusu olduğunda ilk kural, halka sadece gerçekleri söylemektir.

Başka bir deyişle, demokratik bir toplum ve bu toplumda sağlıklı bir halkla ilişkiler söz konusu edildiğinde, yönetim için izlenecek yol, oluşturulan

ve yürütülen hizmet politikalarının halka tanıtmaya layık olmasıdır.

Tanıtma işlevi ile yönetim halkın kendisinden beklediği bilgileri aktarırken halkın kendisi ile aynı görüşte olmasını sağlamanın yollarını arayacaktır. Ancak, kamuoyu tüm yönetilenlerin aynı görüşü paylaşmaları biçiminde oluşmaz. Ancak halk çoğunluğunun oluru gereklidir ve demokratik sistemin ölçütü budur. Tanıtma çalışması, bu çoğunluğu yaratmaya yöneliktir[132].

Burada yanlış anlaşılmaması gereken halkla ilişkilerin yönetimin eylem ve işlemlerinin halkın tümüne onaylatma çabası olmadığıdır. Amaç, eylem ve işlemlerin halkla etkileşerek gerçekleştirme ve böylece kendiliğinden oluşan bir onay elde etmektedir. Halkla ilişkiler temelinde iletişim yattığı bir etkileşim olayıdır. Tüm tanımlarda ortak olan özellik; halkla ilişkiler olayının temelinde iletişim bulunduğudur[133].

Belediyelerin hizmet çevresi önce o belde halkıdır. Halkın hakemliği ve onayı için hizmetlerin nasıl yapıldığından çok niçin yapıldığı açıklanmalıdır. Yönetim, çalışmaların ve kararlarının gerekçelerini kendinde saklamaktan kaçınmalı, bunları olabildiğince net ve anlaşılır biçimde halka aktarmalıdır.

Halkla ilişkiler araçları, halkla ilişkiler mesajlarını hedef kitleye taşırlar. O yüzden mesajlar, hedef kitleye uygun, açık, net ve amaca uygun veriler taşıması gerekmektedir. Hedef kitlenin dikkatini çekecek bazı taktiklerden yararlanılabilir.

Kamuoyunun belediye yönetimi üzerindeki etkisinin gittikçe arttığı dünyamızda yerel yönetim kuruluşlarından belediye yönetimlerinin varlığını sürdürmesi büyük ölçüde halkın desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Halkla iç içe çalışan bu yerel yönetim kuruluşları, halkı aydınlatma görevini genellikle

[132] Kazancı, a.g.e., s. 67
[133] Metin Kazancı, **Halkla İlişkiler Kuramsal ve Uygulama ilişkin Sorunlar**, Ankara: Savaş Yayınları, 1982, s. 38

yüzyüze yapmaktadırlar. Bazı hizmetleri etkin bir biçimde yürütmek de ancak halkın işbirliğini sağlamakla mümkündür.

3.3.2.1. Basılı Araçlar

Başarılı bir halkla ilişkiler uygulaması için yazılı ya da basılı araçlardan yararlanmanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Kitle haberleşme araçları yolu ile, halk üzerinde onaylatılmak istenen hizmetler ya da görüşler kamuoyuna sunulmaktadır. Halkla ilişkiler açısından vazgeçilmez bir nitelik taşıyan yazılı araçları iki başlık altında toplayabiliriz: Kitle iletişim araçları ve örgüt yayınları'dır.

3.3.2.1.1. Yazılı Kitle İletişim Araçları

Ülkemizdeki ve kentteki gelişmeleri en hızlı ve en doğru bir biçimde topluma aktarmak kitle iletişim araçlarının ana görevleridir. Yazılı kitle iletişim araçları gazeteler, dergiler gibi periyodik olarak halka haber aktaran, yazılı basın ismini alan araçlardır[134]. Kitle hareketlerinin başlatılıp geliştirilmesinde büyük rol oynarlar. Halka iyi ilişkiler kurmanın gerekli olduğu belediye yönetimleri de basınla iyi ilişkiler kurmanın zorunluluğunun farkındadırlar. Kitle iletişim araçları, yapılan hizmetlerle ilgili olarak halkın aydınlatılmasında önemli bir role sahiptir.

Halkı ilgilendiren konularda, değişik siyasal ve bilimsel görüşlerin serbestçe ortaya atılıp tartışılması, demokratik yönetimde önemli bir etken olan kamuoyu oluşturulmasına yol açar. Toplumun büyük bir bölümünü etkileyen gelişmeler karşısında kamuoyu baskısı yaratmak veya ileride olumsuz sonuçlar doğuracak konularda kamuoyunun aydınlatılması, halk oto-kontrolünü sağlar.

Yerel yönetimler, faaliyet, hizmet ve açıklamalarının basında yer alması için kitle iletişim araçlarında gazeteciler tarafından hazırlanan

[134] Budak ve Budak, a.g.e., s. 155

haberlerin yanı sıra kendi birimleri tarafından hazırlanan basın bildirileri, basın bültenleri ve basın toplantılarından da yararlanmaktadırlar.

Basın bildirileri, kamuoyunu ilgilendiren bir konuda, kutlama, festival, faaliyet, tören vb. gerekçelerle düzenlenir ve periyodik olarak çıkartılan bir tür değildir. Yerel örgütler çalışmaları konusunda basını bilgilendirmek için basın bildirilerinden de yararlanmaktadırlar. Bildirinin amacına ulaşması için açık, kısa ve kolay anlaşılır olması gerekmektedir. Halkla ilişkiler görevlisi basın bildirilerini gazetelerin basılma saatinden önce gazetelere vermelidir. Bildiriyle birlikte varsa fotoğraf ve başka tamamlayıcı malzemelerde verilmelidir.

Basın bültenleri, yerel yönetimlerin faaliyetlerini duyurmak için kullandığı en yaygın türdür. Bültenler, yapılan hizmetlerin, törenlerin ve açıklamaların daha kolay izlenmesini sağlar.

Basın toplantıları; bir bakıma olağanüstü durumlardır. Önemli bir konuda kamuoyunu bilgilendirmek, kamunun dikkatini çekmek istedikleri konularda basın toplantısı düzenlenir. Önemli bir haber verilmek istendiğinde de basın toplantısı yapılmalıdır. Ancak bu toplantılar düzenlenirken üzerinde titizlikle durulması gereken noktalar vardır. Gelecek toplantıların başarısızlıkla sonuçlanmaması için haber verilmek istenen konunun çok önemli olması gerekmektedir. Ayrıca toplantı basın mensupların için uygun olan bir zamanda yapılmalıdır. Toplantı yapılacak yerin katılanları alacak ölçüde büyük ve rahat bir mekan olmasına dikkat edilmelidir. Belediye başkanlarının imzası ile yayınlanacak sadeleştirilmiş raporlarda bir sene önce yapılan çalışmaların özeti ile o sene yapılan çalışmaların rakamlarla karşılaştırılması yapılarak ilerlemeler somut olarak gösterilebilir. Halkın belediyelerin yaptığı işleri görebileceği yapılan işlerin fotoğraf ve afişler ile gösterilmelidir.

3.3.2.1.2. Yönetimin Basılı Kaynakları

Yönetimin kararlarını ve çalışmalarını tanıtmada kullanabileceği araçlardan biri de, kendi girişimleriyle ve kendi sorumluluğu altında yayımladığı basılı araçlardır. Halkın ve yöneticilerin belirli konuları öğrenmeleri amacıyla yayınladığı gibi hukuki zorunlulukları yerine getirmek için de yayınlanırlar[135]. Örgütün etkinliği, denetimi, yönetimi, geliştirilmesi vb. ile ilgili olarak üretilen, alınan, kullanılan ve bu nedenle özel bir nitelik kazanan her türlü malumat, fikir ve olgular bu kaynakların içinde yer almaktadır.

Kitaplar**;** halkla ilişkilerin basılı araçları arasında önemli bir yer tutar. Belediye örgütlerinde kuruluşun tarihçesi, misyonu, vizyonu ve faaliyetlerinin anlatıldığı faaliyet raporları senelik olarak kitap haline getirilerek yayınlandığı gibi belediye ile ilgili yeni yasaların ve faaliyet çizelgelerinin yer aldığı yazılı kaynaklar da oluşturuluyor.

Dergiler; haftalık, on beş günlük, aylık gibi belirli aralıklarla çıkarılan dergiler yerel yönetim örgütlerinde önemli bir halkla ilişkiler aracıdır.[136] Yönetim yerel halka hizmet ve faaliyetlerini, oluşturduğu bu dergiler vasıtasıyla sunmaktadır ve belediye başkanı ve yetkililerinin mesajlarını daha kolay biçimlendirebildiği ve kitleleri daha kolay etkileyebileceği bir materyal olarak değerlendirilmektedir. Resimli olması nedeniyle yayınlanan kitaplara oranla daha görsel bir nitelik taşımaktadırlar.

Diğer Basılı Araçlar; tanıtım broşürleri, deplianlar, davetiyeler, bilboardlar, duvar gazeteleri, diğer basılı araçların içinde dağıtılan faaliyet gazeteleri vb. birçok basılı materyal, yerel yönetimlerin kullandığı halkla ilişkiler araçlarıdır. Diğer yayımlara oranla oluşturulan mesajlar, resim içerikleri, tasarıları daha etkindir ve dikkat çekicidir.

---

[135] Kazancı, Kamuda ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler, s. 86-87
[136] Budak ve Budak, a.g.e., s. 161

3.3.2.2. Yayın Araçları

Teknolojinin kitle iletişim araçları alanında devrimsel nitelikli yenilikleri özellikle son yıllarda yoğunlaşmıştır. Bu yenilikler sayesinde insanlar görüntülü ve işitsel (tv ve radyo) araçlara daha kolay ulaşılır hale gelmiştir. Bu sayede bu araçların tanıtımda kullanılma yoğunluğu artmıştır. [137]

Ülke siyasetinin oluşmasında temel alanlar yerel kamuoylarıdır. Belediyeleri belirleyen ise yerel toplumun seçimidir ve belediye yönetimleri kendilerini seçen toplum için çalışmak zorundadırlar. Yerel gündemi belirleyen yerel kuruluşlarının yayınları belediye yönetimleri için büyük önem arz etmektedir. Yerel yönetimler demokrasinin ilk basamağıdır. Halk, kendini yönetenlerin hatalarını, başarılarını, başarısızlıklarını yerel yayınlar vasıtasıyla doğrudan doğruya daha yakından öğrenme hakkına sahiptir. Yerel yayınlar, bölgenin ve bölgede yaşayanların yerel yönetimle arasında köprü işlevi gören, halkın gözü kulağı olduğu kadar yerel *yönetimin dili* de olabilen bir işleyişle yerel yönetimler için önemli tanıtım araçlarıdırlar.

Bunun dışında belediye yönetimlerinin kendi hazırladıkları kısa tanıtım filmleri, şekilli ve müzikli slaytlar, data showlar da verileri aktarma da kullanılan yayın araçlarına örnek teşkil edebilir.

3.3.2.3. Diğer Araçlar

Yerel yönetimler; halkın sempatisini kazanmak amacıyla sosyal, kültürel, sportif ve bilimsel bir çok etkinlik düzenlenmektedir. Sosyal devlet anlayışı içinde düzenlenen bu faaliyetler de kullanılan halkla ilişkiler araçlarına örnek gösterilebilir. Belediye yönetimleri yasalarda kendilerine verilen yetkiyle kendi bünyesinde oluşturdukları "Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü" vasıtasıyla vatandaşların boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlamak, beden ve ruh yapılarının gelişmesine, kültür ve sanat yönlerinin zenginleştirilmesine katkı sağlamak amacıyla birçok

[137] Budak ve Budak, a.g.e., s. 163

faaliyet düzenlemektedir. Bu faaliyetler; festivaller, sergiler, yarışmalar, seminerler, konferanslar olarak sıralanabilir. Bu faaliyetleri, kendi başına düzenleyebildikleri gibi diğer sivil toplum kuruluşları, ticaret odaları, üniversiteler işbirliği ile de gerçekleştirmektedirler.

İnternet; günümüzde artık kurum ve kuruluşların halkla ilişkiler çalışmaları bilgisayarla ve internet üzerinden yapılmaktadır. Halkla ilişkiler çalışmalarının en önemli amacı; hedef kitlenin bizim istediğimiz yönde karar vermesinin sağlanmasıdır. Kurum imajını geliştirme, kurum kimliğini güçlendirme ve kuruma statü sağlama, hedef kitle hakkında bilgi toplama, çalışanlarla iletişimi geliştirme, yönetime katılma araçlarını kolaylaştırma, uzak yerlerdeki hedef kitleye kolay ulaşım ve son olarak da internette sörf yapan herhangi potansiyel hedef kitleye ulaşmak amaçlarıyla hazırlanan internet sitelerinin büyük çoğunluğu halkla ilişkiler çalışmaları amacıyla hazırlanmaktadır. Belediyeler, teknoloji çağına uygun olarak kendileri ait web sitesine sahip olmaktadır ve güncellenebilir olması nedeniyle bu web siteleri aracılığıyla yerel halkla etkileşimli iletişim sağlamaktadır. Farklı zaman ve mekânlarda bulunan hedef kitleye aynı anda ulaşmak internet sayfalarıyla oldukça hızlı ve ekonomik bir şekilde mümkün olabilmektedir.

3.4. Belediyelerin Halkla İşbirliği Yapma Gereği

Yerel yönetimlerin varlık sebeplerinden birisi de demokratik kültürün gelişmesidir ve misyonları itibariyle yerel yönetimler demokrasinin okulu olarak görülmektedirler. Yerel yönetim kuruluşlarına demokratik nitelik kazandıran en önemli öğe, bu kuruluşlara halkın katılımının açık olması ve katılım sürecine işlerlik kazandırılmasıdır[138].

Bir toplumda insanların fiziksel, ekonomik, sosyal, kültürel ihtiyaçlarının karşılanması yeterli değildir. İnsanlar, kendilerine değer verilmesini, kendi görüş ve önerilerini gündeme getirebilmeyi, bu görüşlerin

[138] Turgay Uzun, Bekir Parlak, Hüseyin Özgür, **AB'ye Giriş sürecinde Yerel Yönetimler ve Sorunları,** İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2002, s. 83

mücadelesini verebilmeyi, kendisini de ilgilendirecek konularda alınacak kararlarda, kendisinin de görüşünün alınması isterler.

Yerel halkın, yerel yönetimler aracılığıyla yönetime katılması, kırsal alanda yaşayanların devlet işlerine alakasız kalmalarını, kötümserliği ve pasifliği önler ve kent hukuku, kentlilik bilinci, kentli hakları,sivil insiyatiflerin geliştirilmesini sağlar.

Vatandaşın, kendisini ilgilendiren konularda yerel yönetimler aracılığıyla söz sahibi olması ve kendi temsilcilerini kontrol edebilmesi, siyasi entrika ve kötü yönetimi ıslah etmede oldukça etkili olabilir.

Yerel yönetimlerin, yerel topluluğu oluşturan bireylere, kendi gereksinimlerini ve sorunlarını daha iyi tanıyıp, kavrama ve karar verme, sorunları çözme gibi alışkanlıklar kazandırmaktadır[139].

Belediyeler mahalli halkın oluşturduğu bir mahalli yönetimdir. Mahalli halk, bir yerleşim yerinde doğup büyüyen, orada çalışan, yerleşen kimseler topluluğudur. Mahalli yönetim yerel halk için vardır, onların kararları ve katkıları ile onlar için hizmet götürür. Bununla birlikte, insanlar, katılımda bulundukları organizasyonlara karşı kendilerini daha yakın hissederler. Bu yüzden yerel halkın katılımının sağlanması hem halkın şehrine sahip çıkmasını sağlayacağı gibi hem de kentli olma bilincinin yerleşmesi için ilk koşuldur. Ayrıca, halkın belediye yönetimine katılma hakkı anayasa da açıkça belirtilmiştir. Toplumsal olanaklardan en iyi ve hakça kullanım ile etkin hizmet üretimi konusu insan haklarıyla ilgili belgelerde de yer almaktadır. Kamu hizmetlerinden yararlanma ve bunun yönetime katılma hakkı ile ilişkili olarak açıkça yer verilmektedir.

Halk ile belediyelerin işbirliğini gerektiren aşamalar hazırlık, etüd ve araştırma, karar, planlama aşamaları ile kararların, planların ve programların uygulanması, hizmetlerin görülmesi aşamasıdır.

[139] Kemal Görmez, **Yerel Demokrasi ve Türkiye**, Ankara: Vadi Yayınları, 1997, s. 50

Halkın yönetime katılımının gönüllülük gerektirmesi, demokratik ikna yöntemi ile inandırıcılık sağlaması, yönetime karşı güvenin yaratılması halkla ilişkiler çalışmasının amaç, ilke ve yöntemleri ile sağlanabilme özelliği taşımaktadır[140]. Böylece belediyelerde halkla ilişkiler uzmanı ve biriminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Halkın eş yönlü etkileri ile yönetimsel çalışmalarındaki etkinlik artmaktadır. Halktan gelen özel ya da genel düzeyde kamusal yönetimin işleyişini düzeltmeye yarayan yakınmalar, yerel yönetimlerin çalışmalarını bazı ortak çıkarlar yönünde değiştirmek amacıyla yapılan çalışmalar, yönetimsel çalışmaların düzeltilmesi amacıyla yapılan öneriler ve yönetimdeki görevlilerin davranışlarına karşı halkın gösterdiği tepkiler değişik yönlü etki kategorisinde yer alınmaktadır[141].

Yönetimin işleyişi üzerinde yönetilenlerin eş yönlü ya da değişik yönlü etkisini oluşturan kategorileri 2 bölümde inceleyebiliriz. Bunlar; "eş yönlü kategoriler" ve "değişik yönlü kategoriler"dir.

Eş yönlü kategoriler de kendi içinde 4'e ayrılır.

Danışma; Yönetimin kendi kararlarını hazırlamak amacıyla yönetilenlerden fikir almasıdır.

İşbirliği; Yönetimdeki organlar ile yönetilenlerce oluşturulan toplulukların ortak bir çalışmayla bazı kamu hizmetlerini karşılamak için çabalarını birleştirmeleridir.

Birleşme; Yönetilen bir gurubun temsilcisi olarak ya da birey olarak yönetim ya da yürütüm organlarına katılmasıdır.

---

[140] Cevat Geray, **Mahalli Kalkınmaya Halkın Katılması ve Derneklerin Rolü**, İ.B.D.S.239, 1965, s. 409

[141] Mümtaz Sosyal, **Halkın Yönetime Etkisi**, Ankara: TODAİE, 1968, s. 86

Katılma; Yönetilenlerin yürütüm organları ya da yönetim ile kaynaşmadan, hizmetlerin yerine getirilmesinde rol almalarıdır.

Değişik Yönlü Kategoriler ise kendi içinde 2'ye ayrılır;

Kamu yararını ayrı ve değişik biçimdeki yorumundan doğan tepki (vatandaşlık bilincine uygun nitelikte) ve özel çıkar tepkisi niteliğinde olan özel çıkara dokunulmuş olmasından doğan tepkidir.

Sözünü ettiğimiz demokrasinin gereği olarak halkın yönetime katılımının gerçekleşebilmesi için bireylerin de yeterli bilinç düzeyinde olmaları gerekmektedir.

Belediye yönetimlerinde "Beyaz Masa", "Çözüm Masası" gibi vb çeşitli isimlerle başlatılan uygulama, vatandaşların dilek, şikayet ve değerlendirmelerinin daha kolay ve etkin olarak belediyeye gelmesini sağlamakla kalmayarak, bunların belediye içinde takipçisi olan birimler önemli bir fonksiyon üstlenmiş durumdadırlar. Yine belediyeler tarafından uygulanan Halka Meclisleri, Kent Meclisleri gibi uygulamalar vatandaşın beklenti ve şikayetlerini tespit etmek için yine önemli bir fonksiyon ifşa ederler ve vatandaşa söz hakkı verilen bu toplantılar sayesinde halk yönetime katılma ve ulaşma olanağı elde etmektedirler. Toplantılar, sadece mahalle çapında değil kent çapında yapılan değerlendirme toplantılarıdır ve tanıtım-tanıma açısından önemli bir araçtır. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile birlikte yapılan bu çalışmalarda daha geniş değerlendirilmeler yapılmaktadır. Halk oylaması, kent konseyleri, halk toplantıları ve meclis toplantılarına katılımın sağlanması yurttaşların karar alma sürecinde söz sahibi olma hakkını elde etmesine ve sistemin yarattığı boşlukların giderilmesine yardımcı olmaktadırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE FAALİYETLERİNİN YEREL BASINA YANSIMASI

Bugün ileri düzeyde sanayi ve endüstri kenti olan Kocaeli; gerek sanayi sektöründeki üretim ve katma değer, gerekse bu sektörde çalışan insan açısından sadece Türkiye için değil, dünya için de ilginç bir örnektir. 1994 yılında kurulan ve 35 km.'lik küçük bir alana sahip olan İzmit Büyükşehir Belediyesi 2004 yılında Kocaeli il sınırlarına genişlemiş ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi adını almıştır.

4.1. Kocaeli İlinin İlk Adı ve Merkez Kenti Olan İzmit'in Kuruluşu

Dünya'nın önemli yollarının kavşak noktası durumunda olan İzmit ve civarında tarih öncesi çağlardan yaklaşık olarak M.O. 3000'den itibaren insanların yaşamakta olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır.

Günümüze kadar devamlı iskan edilmiş olan İzmit'e ait ilk deliller M.Ö. 12 yy.la dayanmaktadır. Bu tarihlerde Frigler bölgeyi ellerinde tutmuş, ardından Yunanistan'ın Megara şehrinden kendilerine yeni bir yer aramak için yola çıkan göçmen bir grup, ASTAKOZ adını verdikleri şehri kurmuşlardır.

Trakia kralı Lysimakhos'un ASTAKOZ'u tahrip ettirmesiyle bugünkü İzmit'in de üzerinde bulunduğu yamaçlara NİKOMEDİA adında yeni bir şehir kurulur. M.Ö. 91 - 94 yıllarında Romalılara bağışlanır. M.S. 284 yılında İmparator Diokletionus, Nikomedia'yı yeniden başkent yapar. Onun zamanında Nikomedia; Roma, Antakya, İskenderiye'den sonra dünyanın 4'ncü büyük şehridir. 11. yy'ın son çeyreğinde Nikomedia, Selçuklular tarafından zapt edilir. 1. Haçlı seferinde geri alınan Nikomedia, bir süre Latinlerin işgalinde kaldıktan sonra tekrar Selçuklulara geçer. Orhan Gazi

zamanında, Adapazarı ve Hendek yörelerinin Valisi Akçakoca bey, kenti alınca şehir Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girer. Başlangıçta İznik'in yan komşusu anlamında İznikmid olan şehrin adı, zamanla İzmit'e dönüşmüştür.

1888 yılına kadar İstanbul'a bağlı kalan İzmit bu tarihten sonra ayrı bir kent olur. İstiklal harbi öncesi İngiliz ve Yunan kuvvetlerinin işgalinde kalan şehir 28 Haziran 1921'de kurtarılmış, Cumhuriyetin ilanından sonra da Kocaeli vilayetinin merkezi olmuştur[142].Cumhuriyet döneminde bölgeye yapılan sanayi yatırımları ile sanayi altyapısı tamamıyla şekillenir, hem devlet, hem özel girişimler artar.

4.2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Yapısı ve Birimleri

1994 yılında kurulan ve 35 km.'lik küçük bir alana sahip olan İzmit Büyükşehir Belediyesi 2004 yılında Kocaeli il sınırlarına genişlemiş ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi adını almıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı, İbrahim Karaosmanoğlu'dur

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmet birimlerini vatandaşa doğrudan hizmet götüren "Ana Hizmet Birimleri" ve vatandaşa doğrudan hizmet götürmeyen fakat, ana hizmet birimlerine destek veren birimleri "Destek Hizmet Birimleri" şeklinde ikiye ayrılır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, politikalarını ve hedeflerini oluşturduğu stratejik planlar doğrultusunda oluştururken Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda öngörülen ilkeler dikkate alınarak sağlamayı hedeflemiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2005 yılında başlatılan ve Kocaeli Üniversitesi işbirliği içerisinde yürütülen "Kurumsal Gelişim Projesi" kapsamında yeniden bir yapılanmaya girmiştir ve belediyenin hem daire

[142] Kocaeli Büyükşehir Belediyesi resmi internet sitesi, www.kocaeli.bel.tr, (15.06.2008)

başkanlığı sayısını hem de şube müdürlükleri sayısını azaltmıştır. Yeni yapılanma şemasında 16 daire başkanlığı kurulmuştur. Yapılan çalışmalarda belediye bünyesinde yürütülen temel fonksiyonlar esas alınmıştır ve bir işin tek bir dairede yapılması, dairelerin ve şube müdürlüklerin işin yapılışı sırasındaki yatay ilişkileri, dairenin destek birimi veya ana hizmet birimi olma özeliği dikkate alınmıştır. Bu daire başkanlıkları;

Basın Yayın ve Halkla ilişkiler Dairesi Başkanlığı; belediye tarafından düzenlenen tören ve organizasyonlarının düzenlenmesi, davetiye, tebrik kartları dağıtımı, tv, radyo, gazete ve dergilere ilan, duyuru hazırlanması, reklam kampanyaları, görsel slaytların hazırlanması, belediye ile ilgili haberlerin gazetelerde yer alınmasının sağlanması, belediye ile ilgili haberlerin taranması ve haber arşivi oluşturulması, belediye bünyesinde hazırlanan dergi ve gazetelerin hazırlanması, başkanın konuşma ve ilgili metinlerinin hazırlanması, gerekli birimlere internet sitelerinin hazırlanması, çözüm masasına gelen vatandaşın karşılanması, her türlü afiş, broşür ve bilboardların grafik tasarımlarının hazırlanması, fuarlar ve tanıtım ile ilgili her türlü faaliyetin yürütülmesi görevini üstlenmiştir.

Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı; çevre ve deniz kirliliği şikayetlerinin değerlendirilmesi, gerekli denetimlerin yapılması, çevre kirliliğine neden olan firmaların iyileştirme çalışmalarının yapılması, çevresel gürültünün değerlendirme çalışmalarının yapılması, ısınmadan kaynaklı hava kirliliğinin önlenmesine ilişkin çalışmalar, katı atık bertarafının sağlanması, gemi ve deniz araçlarından kaynaklı atıkların toplanması ve bertarafı, sıhhı işyerleri, eğlence yerleri ve gayri sıhhi müesseselerin(GSM) ruhsatlandırılması, mezarlıkların temizlik çalışmaları (cenaze nakil araçlarının temini de dahil), her türlü park, bahçe, kavşak ve çevre düzenlemeleriyle görevlendirilmiştir.

Emlak İstimlak Dairesi Başkanlığı; kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan kültür merkezi, spor, engelliler merkezi, terminal, mezbaha ve konut alanlarının devir ve tahsis işlemleri, dükkan satışları, konut, spor alanı,

terminal alanları, gelişim alanları vb. kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması, kamulaştırılma işlemi tamamlanan binaların yıkımı, kentsel dönüşümün sağlanması, belediyeye ait işyerlerinin kira ve kontrat bedellerinin yenilenmesini sağlamaktadır.

Fen İşleri Dairesi Başkanlığı; yol açma, hafriyat kaldırma, asfalt ve yol çalışmaları, karla mücadele, çevre ve üst yapı işleri, Seka Parkının alt ve üst yapı çalışmaları, spor ve reaksiyon alanlarının yapılması, sosyal tesis binalarının yapılması, hizmet binalarının, galerilerin, okul ek binaları, kültür merkezleri,köprü, kavşak, üstgeçit inşası, saat kulesi restorasyonu, il yolları dışında kalan köylere yol ve asfalt çalışmaları, tarım sulama tesisleri yaptırmak, iş makinelerinin bakım ve onarımının sağlanması, altyapı ve koordinasyon ile ilgili yapılan kurum ve vatandaş müracaatlarının değerlendirilmesi ve çözüme kavuşturulmasıyla ilgili tüm hizmetleri yapmaktadır.

Hesap İşleri Dairesi Başkanlığı; Encümen kararıyla görüşülen bütçe kitaplarının basılması ve başkan tarafından onaylanmasının sağlanması, bütçe kontrolleri, ilan reklam vergilerinin tahsili, vergi ve ücret tahsilatları, ücret takipleri, peşin para yad taksitle satılan taşınmaz gayrimenkullerin ücret tahsilatı, hizmet bedellerinin tahsili, idari para cezası tahsilatları, personel maaşlarının ödenmesi, taşınmaz mal satın alınması, araç ve demirbaş satın alımlarının yapılması ile yükümlüdür.

İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı; tüm birimlerin ihale işleri(mal, hizmet, vb tüm alımlar), satın alma işlemlerinin yapılması, birimlerin ihtiyacı olan malzemelerin temini ve tedariği, tören ve organizasyonların davetiye dağıtım, süsleme ve tören ekiplerinin kurulması, dergi ve gazete dağıtımlarının gerçekleştirmek, telefon bakım, arıza, abone açma-kapama, elektrik işleri, danışma ve temizlik işleri, boya ve tamirat işleri, iç hizmetlerle görevlendirilmiştir.

İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı; ile ve ilçe haritalarının

oluşturulması, ortofoto üretimi, arazi ve büro kontrolleri, imar uygulamaları, ifraz ve tevhid işlemleri, arazi çalışmaları, ruhsata esas evrakların hazırlanması, numarataj çalışmaları, tabela montajı, adres veri tabanı çalışmaları, jeolojik, jeoteknik ve jeofizik harita oluşumları, il düzeyinde zemin sınıflandırılması ve sismik tehlike değerlendirme projesinin oluşturulması, iyileştirme ve önlemelerin alınması, tüm belediyelerde teknik personelin eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, depreme dayanıklı yapı tasarımlarının sağlanmasıyla ilgili bilgilerin sağlanması, okullarda deprem eğitiminin verilmesi, uydu takip sistemi kurulması, ruhsatsız yapıların denetimi, üst ölçekli planların tamamlanmasını sağlamaktadır.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı; tüm memur ve işçi personel işlemlerinin sağlanması, tahakkuk işlemleri ve personel eğitim programlarının düzenlenmesi ile yükümlüdür.

İtfaiye Dairesi Başkanlığı; meskenlerin daire ve kalorifer bacalarının temizlenmesi, yangın müdahale, periyodik denetimlerin yapılması, dolum, akaryakıt, LPG vb istasyonların güvenli hale getirilmesi, yol yıkama, sel baskınlarıyla ilgili çalışmalar, sivil savunma hizmetlerinin yürütülmesi, afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesi, Karadeniz sahilleri hayat kurtarma faaliyetleri, gönüllü itfaiyecilik çalışmaları, otomobil yarış organizasyonlarında yürütülen görevleri yerine getirmektedir.

Kaynak Geliştirme ve İştirakler Dairesi Başkanlığı; evrak girişlerinin yapılması, kurum içi ve dışı yazışmaların koordinasyonu plan onayları, başvuruların gerekli dairelere iletilmesi ve çözümü, personel ile ilgili işlemlerin yerine getirilmesini sağlamak için devlet kurumlarıyla yazışmaların tamamlanması, demirbaş sayımları, hallerle ilgili kontrol ve denetimler, yer temini, terminal bakım ve onarımları vb. birçok hizmeti gerçekleştirmektedir.

Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı; şehir tiyatrolarıyla ilgili faaliyetler, spor ve sosyal etkinliklerinin gerçekleştirilmesi, kültür sanat ve konservatuarlarıyla ilgili kültürel faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, yaygın

eğitimini sağlanması, Komek projesinin yürütülmesi, panel, seminerler, yerel ve genel sergiler ve kursların sağlanması, üniversite burslarının incelenmesi ve dağıtılmasını sağlamaktadır.

Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı; hasta nakil işlemlerinin gerçekleştirilmesi, ilk yardım hizmeti, sağlık merkezi ve istasyonlarının faaliyetleri, okul sağlığı seminerleri, işçi sağlığı ve laboratuar hizmetleri, evde bakım hizmeti, sağlık taramaları, gıda kontrolleri, barınma ve sosyal yardım merkezinin faaliyetleri, özürlü vatandaşla destek çalışmaları, veterinerlik hizmetleri, et ve et ürünlerinin kontrollerinin yapılmasını sağlamaktadır.

Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı; stratejik planların yürütülmesi, Kurumsal Dönüşüm, Kentsel Dönüşüm, Toplumsal Dönüşüm ve Ekonomik Dönüşüm projelerinin yol haritalarının oluşturulması, performans programları oluşturma, performans bilgi sistemlerinin oluşturulması, iş analizlerinin ve hizmet süreçlerinin hazırlanması, yapılanmanın sağlanması, coğrafi bilgi sistemlerinin toplanması, maliyetlendirme programının kurulması, araştırma geliştirme hizmetleri, bilgi işlem hizmetleri, çözüm masasının online hizmetleri, kent kamera görüntüleri ve rehberi çalışmaları, online takip sistemlerini gerçekleştirmektedir.

Ulaşım Dairesi Başkanlığı; tüm toplu taşıma hizmetleri, sürücü denetim ve eğitim hizmetleri, deniz ulaşım hizmetleri, trafik ve ulaşım planlama hizmetleri vb tüm ulaşım hizmetleri ve koordinasyonunu sağlamaktadır.

Yazı İşleri ve Kararlar Dairesi Başkanlığı; dairelerden ilgili kurumlara gönderilen yazışmalar, meclis ve encümen kararlarının sekretaryasını ve kararların arşivini, meclis, encümen ve personel ile ilgili arşivin tasnifini sağlamaktadır.

Zabıta Dairesi Başkanlığı; devriye hizmetleri, etkinliklerde gerekli önlemlerin alınması, mühürlü, ruhsatsız işyeri kontrol hizmetleri, denetim

zabıta hizmetleri, terminal ile ilgili düzenin ve güvenliğin sağlanması, araç trafiğinin düzenlenmesi, hal hizmetlerinin denetimi, açık park vb yerlerin güvenliğinin sağlanmasında görevlendirme yapmaktadır.

ISU; içme suyu , atık su arıtmaları, yağmursuyu ve kanalizasyon alt yapı yatımlarını gerçekleştirir.

İştirakler olarak;

İzgaz; doğalgaz altyapı hizmetlerinin sağlanması, abone hizmetleri, dağıtımı, kontrolü ve güvenliğini sağlamaktadır.

İzaydaş; evsel ve endüstriyel depolama ve bertarafının sağlanmasını gerçekleştirir.

Belde AŞ; yurt hizmetleri, özürlü vatandaşlara iş imkanı sağlanmasını, diyaliz hizmeti, diğer birimlere iş kıyafeti dikimi, kimsesizlere giyim hizmeti vb hizmetler sunmaktadır.

Kentkonut, Kentsel Dönüşüm kapsamında tüm konut inşası, projelerin oluşturulması ve konut satışlarını gerçekleştirmektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi belediyecilik hizmetlerinin, basın yayın ve halkla ilişkiler sistemi ve yönetim amaçlı bilgi sisteminin elektronik ortama taşınmasını sağlayan bu hizmetlerle vatandaş memnuniyetini 2011 yılına kadar arttırmayı hedeflemiştir.

4.3. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nde Halkla İlişkiler Biriminin Örgüt Şeması ve Çalışmaları

Bir kurumda halkla ilişkiler biriminin teşkilat şeması içinde nerede bulunduğu, hem bu birim ve hizmetlerine atfedilen önem, hem de halkla ilişkiler birimi ile kurumun diğer birimleri arasında işbirliği ve koordinasyon

sağlanması bakımından önemlidir. Bu açıdan, halkla ilişkiler biriminin kurumun örgüt yapısı içindeki yeri değerlendirildiğinde; belediye başkanına direkt bağlı Basın Danışmanı, Genel Sekreter Yardımcısına bağlı Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanı ve bu birime bağlı; Basın Yayın Şube Müdürü, Halkla İlişkiler Şube Müdürü ve AB ve Dış İlişkiler Şube Müdürü görev yapmaktadır.

Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü; vatandaşın istek ve şikayetlerinin dinlenmesi ve ilgili birimlere iletilmesi, şikayetlerin sonuçlandırılması, köy, mahalle, belde, semt ziyaretleri gerçekleştirme, sivil toplum örgütleriyle iletişimin sağlanması, okul ziyaretlerinde bulunma görevlerini üstlenmiştir.

AB ve Dış İlişkiler Şube Müdürlüğü; yurt dışı kent ve belediye tanıtımının yapılması, AB kamu kurumları ile koordinasyon çalışmaları düzenlemek, kentte uluslararası kongre ve konferansların düzenlenmesi, kardeş şehirler kültür, sanat, eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, basın yayın ve halkla ilişkiler yönetim hizmeti, ekonomik ve sosyal platformun kurulması ve işletilmesi gibi faaliyetleri yürütmektedir.

Basın Yayın Şube Müdürlüğü; belediye ile ilgili haberlerin taranması, haber arşivinin oluşturulması, ulusal ve yerel medyada belediyenin ve kentin tanıtılması, belediye faaliyetlerini haberleştirme ve kitle iletişim araçlarına haber ulaştırma, uluslar arası televizyon kanallarında gösterilmek üzere kent reklam filminin hazırlanması, basın bültenlerinin oluşturulması, basın toplantılarının düzenlenmesi, diğer yazılı araçlar, broşür, bülten, yıllık, el kitabı, afişler, bilboard çalışmaları gibi çalışmalar hazırlanmaktadır. Ayrıca Belediye çalışmalarını tanıtıcı belediye bünyesinde hazırlanan dergi, kitap ve gazetelerin hazırlanmasını sağlamaktadır.

4 Mevsim Kocaeli Fotoğraf Yarışması Albümü, İzmit Tarihi ve eski Eserler Albümü, İzmit Şehri'nin Muhtasar Tarihi, İzmit'in Fetih Simgesi Orhan Camii, Uluslar arası Kocaeli ve Çevresi Kültür Sempozyumu Bildirileri ve Kocaeli Meclis-i Umumi Zabıtnamesi yayınlanan kültür eserleridir.

Ayrıca bazı dönemlerde gazetelerin içinde insert olarak yayınlanan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin tanıtımını yapan gazete ekleri çıkartılmıştır ve Büyükşehir Dergisi, Kırkbir gazetesi faaliyetlerini tanıtan yayınlardır.

Bunun dışında belediye tarafından düzenlenen tören ve organizasyonlarının düzenlenmesi, davetiye,tebrik kartları dağıtımı, tv,radyo, gazete ve dergilere ilan, duyuru hazırlanması, reklam kampanyaları, görsel slaytların hazırlanması, başkanın konuşma ve ilgili metinlerinin hazırlanması, gerekli birimlere internet sitelerinin hazırlanması, çözüm masasına gelen vatandaşın karşılanması, her türlü afiş, broşür ve bilboardların grafik tasarımlarının hazırlanması, fuarlar ve tanıtım ile ilgili her türlü faaliyetin yürütülmesi görevini üstlenmiştir.

Günümüzde artık kurum ve kuruluşların halkla ilişkiler çalışmaları bilgisayarla ve internet üzerinden yapılmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin de kendine ait bir internet sitesi bulunmaktadır ve e-belediye kapsamında interaktif belediyeciliği başlatmıştır. Belediye işlemlerini internet üzerinden (Beyan,Tahakkuk,Tahsilat ve Borç) bilgi sorgulanabilmektedir.

Ayrıca "Çözüm Masası" uygulamasını başlatılan belediyenin çeşitli birimlerine yapılan vatandaşlardan gelen istek ve şikâyet başvurularını bu büroda bilgisayara geçirilmekte olup aynı gün ilgili birime iletilmektedir.

4.4. Kocaeli Yerel Basınında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Faaliyetlerinin Analizi

Belediyeler, anayasada kendilerine verilmiş olan "yerel ve ortak nitelikteki kamu hizmetlerini sunma" görevlerini yerine getirirken hizmet süreçlerini ve hizmet sunum yöntemlerini köklü bir şekilde değişime zorlayan çeşitli faktörlerle karşı karşıya bulunmaktadırlar. Bu faktörlerle beraber, vatandaşların ihtiyaçları ve belediyelerden beklentileri de hızla değişmektedir. Yerel yönetimler bulundukları bölgede yaşayan insanların

gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulduklarından halkla ilişkileri yoğun ve zorunlu olan kuruluşlardır. Yerel yönetimlerin başarıları, halkla ilişkilerde gösterdikleri çaba ile ilgilidir. Bu bölümde; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin ve çalışmalarının yapılan analizler yardımıyla yerel basına yansımasının pozitif ve negatif değerleri ortaya çıkartılacaktır.

4.4.1. Araştırmanın Amacı

Belediyeler, belde ve belde halkının sağlık selamet ve refahını sağlamak, düzenini ihlalden korumak amacı ile çeşitli faaliyet ve hizmetleri yapmakla görevlidirler.

Belediyelerde halkla ilişkilerin temel amacını; "bir yandan halkın istediği belediyeyi yani halkın belediyesini oluşturmak" ve "belediyeden yana olan, belediye yönetimini destekleyen kent kamuoyunu oluşturmak" şeklinde belirlemek mümkündür. Ayrıca, belediye yönetiminde, açıklık ve şeffaflığı hakim kılmak, yaptıklarını yapamadıklarını yerel halka açıklamak, duyurmak, yerel halkta oluşan olumlu ve olumsuz izlenimleri belirlemek açısından halkla ilişkiler etkinlikleri önem taşımaktadır.

Kocaeli ilinde 28 Mart 2004 yerel seçimlerinde Ak Parti adayı olarak seçimlere giren İbrahim Karaosmanoğlu, %50.04 oy oranı ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanı olmuştur. Kocaeli ilinde yönetimi devraldıktan sonra çalışmalarına başlayan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi 2005 yılında başlatılan ve Kocaeli Üniversitesi ile işbirliği içerisinde yürütülen "Kurumsal Gelişim Projesi" kapsamında yeniden bir yapılanmaya girmiştir ve hizmet yönetimini arttırmayı hedeflemiştir. Ayrıca belediyecilik hizmetlerinin, basın yayın halkla ilişkiler sistemi ve yönetim amaçlı bilgi sisteminin elektronik ortama taşınmasını sağlayan bu hizmetlerle vatandaş memnuniyetini arttırmayı hedeflediğini belirtmiştir.

Araştırmaya; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından hangi alanlardaki hizmetlerinin gazetelerde ağırlıklı olarak yer aldığı, halkla ilişkiler

çalışmalarına gereken önemin verilip verilmediğinin belirlenmesi, eksiklerinin belirlenmesi ve yerel basın organlarının belediye icraatlarını yorumlama farklılıklarını göz önüne sermek amacıyla girişilmiştir.

Halkla ilişkilerin belediye ve yerel halk açısından sağlaması muhtemel söz konusu amaçlara ulaşılması için bazı yöntemlere de ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yöntemlerin uygulanması ile yerel halk ile belediye arasında karşılıklı iletişim ve etkileşimin sağlanmasının yanı sıra yerel katılıma yönelik kazanımların da elde edilmesini de sağlamaktadır. Kamuda yapılan halkla ilişkilerin temel evreleri; tanıma ve tanıtma çalışmalarıdır

Araştırmada belediye tarafından yapılan hizmetlere ilişkin yerel basında yer alan haberler aracılığıyla tanıma ve tanıtma çalışmalarının başarıya ulaşıp ulaşmadığı, başarılı ve başarısız olduğu konular belirlenmeye çalışılmış ve yerel gazetelerde yer alan çalışmalarla ilgili olumlu ve olumsuz bakış açısının hangi bağlamlarda ayrıldığını tespit etmek istenmiştir.

Belediye çalışmalarında gündemi belirleyen konular, olaylar ve yapılan halkla ilişkiler çalışmalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

4.4.2. Araştırmanın Objesi ve Yöntemi

Araştırmanın objesi olarak Kocaeli ilinde yerel çapta günlük yayınlanan, farklı yayın kimliği ve yayın politikalarına sahip olan Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Kocaeli Demokrat; Bizim Kocaeli ve Barış adlı gazeteler seçilmiştir. Kocaeli gazetesi 1975 yılından kurulmuştur ve Kocaeli Gazetecilik Yayıncılık ve A.Ş. tarafından yayınlanmaktadır. Özgür Kocaeli gazetesi; 1991 yılında kurulmuştur ve Koga Kocaeli Gazetecilik Matbaacılık Tic A.Ş. tarafından yayınlanmaktadır. Bizim Kocaeli gazetesi ise 2001 yılında kurulmuştur ve Etik Gazetecilik A.Ş. tarafından yayınlanmaktadır. Kocaeli Demokrat gazetesi; 2005 yılında kurulmuştur ve İlkent Gazetecilik Basın Yayın Hizmetleri Limited Şirketi tarafından yayınlanmaktadır. Barış gazetesi ise; 1972 yılında kurulmuştur ve Barış Ofset Gazetecilik Matbaacılık Ticaret

ve Sanayi Anonim Şirketi tarafından yayınlanmaktadır. Gazete tirajları; Özgür Kocaeli: 8.546, Bizim Kocaeli: 2.593, Kocaeli: 1.680, Demokrat: 1.524, Barış: 800 olarak belirtilmiştir.

Araştırma objelerinin seçiminde gazetelerin her gün ve yerel çapta yayınlanmaları, farklı yayın kimliklerine sahip olmaları, olayları yorumlama farklılıkları, tirajları ve kent çapında etkili olmaları belirleyici olmuştur. Çalışmada 1 Kasım 2006 ve 30 Kasım 2006 tarihleri arasında ilgili gazetelerde Kocaeli Büyükşehir Belediyesiyle ilgili olarak yer alan toplam 1671 yazı türü (haber, köşe yazısı) analiz edilmiştir. Gazete yazı türlerinin 224'ü Barış gazetesi'nde, 405'i Özgür Kocaeli gazetesinde, 322'si Kocaeli Demokrat gazetesinde, 334'ü Kocaeli gazetesinde, 386'sı ise Bizim Kocaeli gazetesinde yayınlanmıştır. Çalışmanın bu zaman dilimini kapsamasının nedeni kent gündemini meşgul eden olayların çeşitliliği, yapılan icraatların halkla ilişkiler çalışmalarıyla değerlendirilebilir nitelikte olması, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin "Açılış Bayramı"nın gerçekleşmesi ve belediyenin halkla ilişkiler çalışmalarına pozitif ve negatif yönleriyle değerlendirebileceğimiz geniş kapsamlı bir örnek teşkil etmesidir.

Analiz kapsamında yalnızca haber ve köşe yazıları alınmıştır. Yazı türleri içerisinden seçilen haber, kısa ve anlaşılır şekilde formüle edilen ve yeni meydana gelen ya da güncelliğini koruyan olayları ileten metindir. Köşe yazısı ise, konuyu aktaran kişinin yorumlarına dayanan ve olayların içeriğini daha geniş açıdan değerlendirmesini yapan metinlerdir.

Analiz edilen haber ve köşe yazılarında "Kocaeli Büyükşehir Belediyesi" ve "Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı"nın adının geçmesi analiz edilecek metnin seçiminde bir kriter olarak kabul edilmiştir.

Araştırma objesi olarak seçilen gazeteler, Alman bilim adamı Klaus Merten tarafından geliştirilen içerik analizi yöntemine göre analiz edilmiştir. İletişim biliminde içerik analizi öncelikle aktörlerin iletilerinin ve medya içeriklerinin incelenmesinde ve iletişim araştırmalarının gerçekleştirilmesinde

kullanılmaktadır. İçerik analizi yönteminden yararlanırken analizin objektif ve sistematik olmasına dikkat edilmelidir. Çalışma sorununun belirlenmesi, araştırma amacının saptanması, araştırma materyalinin seçilmesi, araştırma zamanının belirlenmesi ve nedenselleştirilmesi, varsayımların oluşturulması, değişkenlerin somutlaştırılması, içerik analizi yönteminin belirlenmesi, kategorilerin oluşturulması, örneklemin tanımlanması, ön kodlama, kodlama ve sonuçların içerik analizi yönteminin aşamalarını göstermektedir[143].

Araştırma kapsamında, incelenen yazı türlerinin biçimsel (kantitatif) ve içeriksel (kalitatif) karakteristiklerinin ortaya konulmasını amaçlayan iki kodlama çizelgesi oluşturulmuştur. Kantitatif çizelgede, gazete yazı türünün başlık özellikleri, resim özellikleri gibi biçimsel özellikleri, kalitatif çizelgede ise gazete yazı türlerinde yer alan iletilerin içeriğini, çalışmaların değerlendirilme biçimleri gibi ileti içeriklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırma sonucunun gerçeğe uygun olması için araştırmadaki %80 oranındaki yazı türü farklı kodlayıcı bulamamamdan dolayı farklı zamanlarda birden fazla incelenmiştir.

4.4.3. Elde Edilen Bulgular

Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Kocaeli Demokrat; Bizim Kocaeli ve Barış adlı gazetelerde yer alan yazı türleri(haber ve köşe yazısı) kantitatif (niceliksel) ve kalitatif (niteliksel) analize tabi tutulmuştur.

[143] Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 241

4.4.3.1. Gazete Yazı Türlerinin Kantitatif (Niceliksel) Analizi

Tablo 1: Gazete Yazı Türlerinin Kasım Ayı Süresince Sayı ve Oranları

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli		Genel Toplam	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Toplam	224	13.41	405	24.24	322	19.27	334	19.99	386	23.10	1671	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 245

Kocaeli ilinde 2006 yılının Kasım ayı içerisinde yayınlanan Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Barış adlı gazetelerde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmetleriyle ilgili olarak yer alan yazı türlerinin kantitatif özellikleri benzerlik göstermektedir. Barış Gazetesi içerisinde Kasım ayına ait olarak 224 yazı türü yayınlanmıştır ve incelenen ay içerisinde diğer gazete oranlarına dikkat edildiğinde en az belediye hizmetlerine yer veren gazete olarak göze çarpmaktadır. Özgür Kocaeli Gazetesi ise, 405 adet yazı türüyle diğer gazetelere oranla en fazla çalışmaları yayınlayan gazete olarak göze çarpmaktadır. Kocaeli gazetesinde 334 yazı türü, Kocaeli Demokrat gazetesinde toplam 322 yazı türü ve Bizim Kocaeli Gazetesinde 386 adet yazı türü yayınlanmıştır ve yayınlanan yazı türü sayıları benzerlik göstermektedir.

Tablo 2: Gazete yazı Türlerinin Yayınlanan Sayı ve Oranları

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli		Genel Toplam	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Haber	212	94.64	258	63.70	256	79.50	232	69.46	228	59.07	1186	70.98
Köşe Yazısı	12	5.36	147	36.30	66	20.50	102	30.54	158	40.93	485	29.02
Toplam	224	100	405	100	322	100	334	100	386	100	1671	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 246

Gazete yazı türleri incelendiğinde; toplam olarak 1671 yazı türünün yer aldığı gazetelerde çalışmaların yazı türleri içerisinde en çok haber şekliyle değerlendirildiği görülmektedir. Bununla birlikte; Özgür Kocaeli gazetesinin hizmetlerle ilgili toplam daha fazla yazı türü yayınlamasına rağmen Kocaeli Demokrat gazetesinin haber türünde daha fazla metin yayınladığı görülmektedir. Bunun sebebi; Özgür Kocaeli gazetesinin haber ve köşe yazısının birbirine oranlarının Kocaeli Demokrat gazetesine göre daha yakın oluşudur. Bizim Kocaeli gazetesi diğer gazetelere oranla en fazla sayıda köşe yazısı yayınlamıştır. Ayrıca, Barış gazetesi çalışmalarla ilgili hem haber türünde hem de köşe yazısı türünde en az sayıda yazı türü yayınlamıştır. Barış gazetesi yayınladığı yazı türleri içerisinde de köşe yazısını pek tercih etmediği görülmektedir. Kocaeli gazetesi ise ortalama sayıda yazı ve köşe yazısı yayınlamıştır ve Özgür Kocaeli ile Bizim Kocaeli'nin aşağısında yazı türü içerirken, Kocaeli Demokrat ve Barış gazetelerinden fazla yazı türü yayınlamıştır.

Tablo 3: Gazete Yazı Türünün yer Aldığı Sayfa

Gazete Yazı Türünün Yer Aldığı Sayfa	GAZETELER									
	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
1. sayfa	61	27.23	86	21.23	67	20.81	88	26.35	54	13.99
İç sayfa	163	72.77	319	78.77	255	79.19	246	73.65	332	86.01
Toplam	224	100	405	100	322	100	334	100	386	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 247

Gazete yazı türlerini yer aldığı sayfalara dikkat edildiğinde ise, birinci sayfada yer alan metin oranının iç sayfadaki metin oranına göre daha az olduğu görülmektedir. Özgür Kocaeli Gazetesinin Barış Gazetesine göre çalışmalara daha fazla yer vermesine karşın Barış Gazetesi çalışmalara %27'lik bir oranla ilk sayfada daha fazla yer vermektedir. Barış gazetesi, hizmetlerle ilgili konu ve sorunlara ilk sayfada yer vererek, belediye ile ilgili kentte gündem oluşturduğunu göstermektedir. Kocaeli Gazetesi de Barış Gazetesi'ne yakın bir oranla çalışmalara ilk sayfada ve daha vurgulu olarak yer vermiştir. Bizim Kocaeli Gazetesi ise belediye hizmetlerini diğer gazetelere oranla daha vurgusuz olarak iç sayfalarda yayınlamayı tercih etmiştir.

Tablo 4: Haberin Yapılış Nedeni

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Toplantı Ziyaret	58	27.36	68	26.36	79	30.86	77	33.19	66	28.95
Basın Toplantısı Açıklaması	46	21.70	48	18.60	42	16.41	29	12.5	29	12.72
Vatandaş Bildirimi	4	1.89	10	3.88	9	3.52	8	3.45	19	8.33
Org. ve Etkinlik	54	25.47	42	16.28	48	18.75	67	28.88	27	11.84
Araştırma ve İnceleme	50	23.59	90	34.88	78	30.47	51	21.98	87	38.16
Toplam:	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 249

Analiz kapsamında haberlerin yapılış nedenleri; " toplantı ve ziyaret", "basın toplantısı ve açıklaması", "vatandaş bildirimi", "organizasyon ve etkinlik" ve "araştırma ve inceleme" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen verilere göre, haberlerin yapılış nedenleri benzerlikler göstermektedir. Haberlerin en fazla üretim nedenleri arasında toplantı-ziyaretler, organizasyon-etkinlik ve araştırma türleri olduğu göze çarpmaktadır. Araştırma metinleri daha çok hizmetlerin yapımını, boyutunu ve maliyetini gözler önüne sermek için yapıldığı görülmüştür. Proje çalışmaları, ihale ve çalışma maliyetleri, fen işleri ile ilgili çalışmalar ve buna benzer türde yapılan hizmetlerin takibini içeren fotoğraflı yazı türleridir. Toplantı ve ziyaret haberleri ise; mahalle gezileri, ihale toplantıları, belediye birimlerinin toplantıları, konferans ve eğitim toplantılarını içermektedir. Özellikle Orhan Mahallesi ziyaretleri Kasım ayı içerisinde en çok ziyareti yapılan toplantı çeşididir. Kocaeli Demokrat, Kocaeli ve Barış gazetelerinin toplantı haberlerine en geniş yer veren gazeteler olduğu gözlenmiştir. Özgür Kocaeli ve Bizim Kocaeli ise; daha çok araştırma yazılarına yer verdiği belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinin vatandaş bildirimin diğer gazetelerden fazla yer

verdiği dikkati çekmektedir. Basın açıklamalarına ve toplantılarına en fazla yer veren gazetenin de Özgür Kocaeli olduğu göze çarpmaktadır. Organizasyon ve etkinlik haberleri; çalışmalarının açılışı, sergiler, yarışmalar, spor etkinlikleri gibi haberleri içermektedir. Bu haber türünde 19 Kasım Açılış Bayramı'nın gerçekleşmesi nedeniyle bir artış gösterdiği görülmüştür. Bunun dışındaki günlerde ise daha çok spor etkinliklerini içermektedir.

Tablo 5: Köşe Yazısının Yapılış Nedeni

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Toplantı Ziyaret	2	16.67	13	8.84	4	6.06	9	8.82	11	6.96
Basın Toplantısı Açıklaması	3	25	23	15.65	14	21.21	19	18.63	24	15.19
Vatandaş Bildirimi	2	16.67	24	16.33	15	22.73	12	11.76	42	26.58
Org. ve Etkinlik	2	16.67	16	10.88	12	18.18	25	24.51	27	17.09
Araştırma ve İnceleme	3	25	71	48.30	21	31.82	37	36.27	54	34.18
Toplam:	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 249

Analiz kapsamında köşe yazılarının yapılış nedenleri; haber türünde olduğu gibi " toplantı ve ziyaret", "basın toplantısı ve açıklaması", "vatandaş bildirimi", "organizasyon ve etkinlik" ve "araştırma ve inceleme" değişkenlerine göre incelenmiştir. Köşe yazıların yapılış nedenleri tüm gazetelerde en fazla oranda araştırma türüne dayanmaktadır. Haber türünde de en çok araştırma yazıları incelenmiş olmasına karşın bu yazı türünde belediye çalışanları, çalışmaları, politikaları gibi birçok konuda köşe yazarının yorumlarını da içeren köşe yazıları, kenti meşgul eden çalışmaları ve sorunları değerlendirilmiştir. Ayrıca vatandaşların istek ve şikayetleri köşe yazılarında fazlasıyla yer bulmuştur. Haber türünde bu oran daha düşükken köşe yazılarında dikkat çekici biçimde artmıştır. Organizasyon ve etkinlik

kapsamında ise; yapım çalışması tamamlanan açılışlar, konserler, törenler yer almaktadır ve 19 Kasım "Açılış Bayramı" nedeniyle organizasyon yorumları bu ay içerisinde büyük yer bulmuştur. Açılış Bayramı ile ilgili yorumlar, açılış gerçekleşmeden hazırlık aşaması ve açılış sonrası yorumlar olarak yer bulmuştur. Değerlendirmelerde; Bizim Kocaeli Gazetesi köşe yazısı türüne diğer gazetelere göre daha fazla sayıda yer verdiği ve bu yazı türü içerisinde vatandaş bildiriminin en fazla oranda yer aldığı gazete olduğu belirlenmiştir. Kocaeli gazetesi, araştırma metinlerinden sonra en çok organizasyon yazılarına yer verdiği görülmüştür. Barış gazetesi az sayıda köşe yazısıyla dikkati çekmektedir. Bunun dışında; köşe yazısı türünde tüm gazetelerde en az yer alan üretim nedeni ise toplantı ve ziyaretlerdir.

Tablo 6: Haberin Güncelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Haber Günceldir	148	69.81	184	71.32	170	66.41	167	71.98	168	73.68
Haber Güncel Değildir	26	12.26	15	5.81	30	11.72	22	9.48	14	6.14
Haber Daha Önce Gündeme Gelmiş Fakat Günceldir	37	17.45	58	22.48	54	21.09	42	18.10	45	19.74
Belirsizdir	1	0.47	1	0.39	2	0.78	1	0.43	1	0.44
Toplam:	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 250

Haberlerin güncelliği incelenirken, "haber günceldir", "haber güncel değildir" , "haber daha önce meydana gelmiştir fakat günceldir" ve "belirsizdir" değişkenleri konumlandırılmıştır. Yerel gazeteler, haberleri ulusal gazetelerden farklı olarak öznel ifadelerle biçimlendirmektedir. 5N+1K kuralı çoğu zaman kullanılmaz ve kent gündemi oluşturulan haberler tarafından

belirlenmektedir. Bu yüzden ulusal gazetelerde 2nci günde dahi haber güncelliğini yitirirken yerel gazetelerde haberler 7nci gün dahi farklı olayların habere dahil edilmesiyle güncelliğini korumaktadır. "Orhan Mahallesi" ve "Yuvacık Barajı" Kasım ayının dikkat çeken konu içerikleridir. Bu iki haberde de konu aynı olmasına karşın farklı siyasi kişiler, ziyaretler ve beyanatlar ile bu konu haberleri güncelliğin korumaktadır. Gazetelerden elde edilen veriler incelendiğinde, haberlerin büyük çoğunluğu güncel haberlerden oluşmuştur ve haber konularının daha önce oluşmasına karşın yeni meydana gelen olayların eklenmesiyle güncelliğini korumuş olan haberlerin de dikkati çektiği gözlemlenmiştir. Güncelliğini yitiren haberlere en fazla yönelimin Barış gazetesinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7: Köşe Yazısının Güncelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Köşe Yazısı Günceldir	7	58.33	91	61.90	31	46.97	59	57.84	94	59.49
Köşe Yazısı Güncel Değildir			8	5.44	7	10.61	6	5.88	11	6.96
Köşe Yazısı Daha Önce Gündeme Gelmiş Fakat Günceldir	5	41.67	41	27.89	28	42.42	35	34.31	49	31.01
Belirsizdir			7	4.76			2	1.96	4	2.53
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 250

Köşe yazısının güncelliği incelenirken, "Köşe yazısı günceldir", "köşe yazısı güncel değildir" , "köşe yazısı daha önce meydana gelmiştir fakat günceldir" ve "belirsizdir" değişkenleri konumlandırılmıştır. Köşe yazıları tüm gazetelerde güncelliğin izlenmesi en fazla oranı içerdiği belirlenmiştir. Özgür Kocaeli diğer gazetelere oranla en fazla sayıda güncelliğini koruyan haberlere yer verdiği gözlenmiştir. Daha önce gündeme gelmiş fakat

güncelliği koruyan köşe yazıları, güncelliğini koruyan haberlerden sonra en yüksek orana sahip olduğu görülmüştür. Gazeteler arasından güncelliğini yitirmiş en fazla oranda köşe yazısına yer veren gazetenin Kocaeli Demokrat olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte Kocaeli Demokrat gazetesinde güncel haberlerle, daha önceden gündeme gelmiş fakat güncelliği koruyan haberler arasında sadece % 4. 55 oranında bir fark olduğu belirlenmiştir. Diğer gazetelere göre kıyaslama yapıldığında bun oranın çok düşük bir oran olduğu göze çarpmaktadır. Bu gazetenin güncelliğini koruyan haberler yanında kent gündemini meşgul eden, güncelliğini koruyan haberlere de aynı düzeyde önem verdiğini göstermektedir. Bunun dışında Özgür Kocaeli gazetesi güncelliği belirsiz olan haberlere en fazla yer veren gazete olarak saptanmıştır.

Tablo 8: Haberde Ana Başlığın Özellikleri

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Yalnız Ana Başlık	98	46.23	146	56.59	133	51.95	140	60.34	70	30.70
Bir ana ve Alt Başlığa sahip	96	45.28	110	42.64	107	41.80	76	32.76	128	56.14
Bir ana ve Üst Başlığa sahip	4	1.89	2	0.77	1	0.39	9	3.88	7	3.07
Bir ana, Alt ve Üst Başlığa sahip	14	6.60	0		15	5.86	7	3.02	23	10.09
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 251

Analiz edilen gazete yazı türlerinden haberde ana başlığın özellikleri "yalnızca bir ana başlığa sahip", "bir ana ve alt başlığa sahip", "bir ana ve üst başlığa sahip" ve "bir ana, alt ve üst başlığa sahip" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen verilere göre; Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinin "yalnız bir ana başlığa sahip" haberlere en fazla oranda yer verdiği belirlenmiştir. Barış gazetesinde "yalnızca bir ana başlığa sahip"

haberleri yakın bir oranda “bir ana ve alt başlığa sahip” haberler izlemiştir. “Bir ana, alt ve üst başlığa sahip” haberlerin % 7’lik bir yer kapladığı Barış gazetesinde, en az oranda “bir ana alt ve üst başlığa sahip” haberlere yer verildiği belirlenmiştir. Özgür Kocaeli gazetesinde ise, “yalnızca ana başlığa sahip” haberleri yakın bir oranda “bir ana ve alt başlığa sahip” haberler izlemektedir. “Bir ana ve üst başlığa sahip” haberlere ise çok az oranda yer verilmişken “bir ana, alt ve üst başlığa sahip” olan haberlere hiç rastlanmamıştır. Kocaeli Demokrat gazetesinde de Özgür Kocaeli gazetesindeki gibi yalnızca bir ana başlığa sahip haberleri, “bir ana ve alt başlığa sahip” haberler izlemiştir ve “bir ana ve alt başlığa sahip” olan haberler çok az sayıdadır. Fakat; bu gazetede “bir ana, alt ve üst başlığa sahip” haberler Bizim Kocaeli gazetesinden sonra en yüksek orandadır. Kocaeli gazetesinde ise Yalnızca bir ana başlığa sahip haberleri “bir ana ve alt başlığa sahip” ve “ bir ana ve bir üst başlığa sahip” haberler izlemektedir. “Bir ana, alt ve üst başlığa sahip” haberlerin diğer gazetelerin sahip olduğu oranlar arasında en az orana sahip olduğu dikkati çekmektedir. Bizim Kocaeli gazetesi ise diğer gazetelerin aksine “ bir ana ve bir alt başlığa sahip” haberlere en fazla sayıda yer verdiği bu oranı “yalnızca bir ana başlığa sahip” haberlerin izlediği belirlenmiştir. Ayrıca; Bizim Kocaeli gazetesi en yüksek oranda “bir ana, alt ve üst başlığa sahip” habere yer verdiği gözlemlenmiştir. “Bir ana ve üst başlığa sahip” haberlere ise diğer gazetelerle aynı oranda yer verildiği göze çarpmaktadır.

Tablo 9: Köşe Yazısında Ana Başlığın Özellikleri

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Yalnız Ana Başlık	4	33.33	135	91.84	59	89.39	74	72.55	132	83.54
Bir ana ve Alt Başlığa sahip	8	66.67	12	8.16	6	9.09	28	27.45	24	15.19
Bir ana ve Üst Başlığa sahip									2	1.27
Bir ana, Alt ve Üst Başlığa sahip					1	1.52				
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 251

Analiz edilen belediye hizmetleriyle ilgili gazete yazı türlerinden köşe yazısında ana başlığın özellikleri “yalnızca bir ana başlığa sahip”, “bir ana ve alt başlığa sahip”, “bir ana ve üst başlığa sahip” ve “bir ana, alt ve üst başlığa sahip” değişkenlerine göre incelenmiştir. İnceleme sonuçlara göre; Özgür Kocaeli gazetesinin diğer gazetelere oranla en fazla sayıda “yalnızca bir ana başlığa sahip” köşe yazılarına yer verdiği ve Kocaeli Demokrat gazetesinde ise, en az sayıda “bir ana ve alt başlığa sahip” köşe yazılarının yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca tüm gazetelerde “yalnızca bir ana başlığa sahip” köşe yazılarını “ bir ana ve alt başlığa sahip” köşe yazıları daha az bir oranla izlediği görülmüştür. Sadece Kocaeli demokrat gazetesinde “bir ana, alt ve üst başlığa sahip” köşe yazıları küçük bir oranla yer aldığı göze çarpmaktadır. Bunun dışında; sadece Bizim Kocaeli gazetesinde de küçük bir oranla “bir ana ve üst başlığa sahip” köşe yazılarına yer verildiği gözlemlenmiştir.

Tablo 10: Haberde Ana Başlığın Metinle İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Uyumlu	163	76.89	192	74.42	187	73.05	149	64.22	165	72.37
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Uyumsuz	7	3.30	3	1.16	7	2.73	11	4.74	6	2.63
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Bir Ölçüde Uyumlu	42	19.81	63	24.42	62	24.22	72	31.03	57	25
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 252

Haberde ana başlığın metinle ilişkisi “ana başlık metnin içeriğiyle uyumlu”, “ana başlık metnin içeriğiyle uyumsuz” ve “ana başlık metnin içeriğiyle bir ölçüde uyumlu” değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; tüm gazetelerde ana başlığın en fazla sayıda metin içeriğiyle uyumlu haberler olduğu ve bu oranı yine yakın oranlarda “ana başlığın bir ölçüde uyumlu” haberlerin izlediği gözlemlenmiştir. “ana başlıkla metin içeriğinin en fazla oranda olduğu gazete Barış gazetesidir ve bu oranı sırasıyla Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat, Bizim Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinin izlediği görülmüştür. Sonuç olarak Kocaeli gazetesinin “ana başlığın metin içeriğiyle uyumlu” olan haberlere diğer gazetelere oranla en az sayıda yer verdiği belirlenmiştir. Yine, Kocaeli gazetesinde “ana başlığın metin içeriğiyle bir ölçüde uyumlu” ve “ana başlığın metin içeriğiyle uyumsuz” olduğu haberler en fazla bu gazetede yer almıştır.

Tablo 11: Köşe Yazısında Ana Başlığın Metinle İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Uyumlu	6	50	101	68.71	41	62.12	72	70.58	98	62.03
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Uyumsuz	2	16.67	11	23.40	7	10.61	6	5.88	14	8.86
Ana Başlık Metin İçeriğiyle Bir Ölçüde Uyumlu	4	33.33	35	23.81	18	27.27	24	23.53	46	29.11
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 252

Köşe yazısında ana başlığın metinle ilişkisi "ana başlık metnin içeriğiyle uyumlu", "ana başlık metnin içeriğiyle uyumsuz" ve "ana başlık metnin içeriğiyle bir ölçüde uyumlu" değişkenlerine göre incelenmiştir. Analiz sonucunda; tüm gazetelerde haber türünde olduğu gibi yine köşe yazılarında ana başlığın en fazla oranda metin içeriğiyle uyumlu yazılar olduğu ve "ana başlığın metin içeriğiyle bir ölçüde uyumlu" olduğu köşe yazılarının takip ettiği belirlenmiştir. Köşe yazıları başlıklarında haberlerin aksine Kocaeli gazetesinin köşe yazılarının ana başlıklarının metin içeriğiyle uyumu diğer gazetelere oranla daha yüksek oranda olduğu göze çarpmaktadır. Ana başlığın metin içeriğiyle uyumsuz olduğu köşe yazılarının en fazla oranda Özgür Kocaeli gazetesinde olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca; "ana başlığın metin içeriğiyle uyumsuz" olduğu köşe yazılarına an fazla oranda Barış gazetesinde, "ana başlığın metin içeriğiyle bir ölçüde uyumlu" olduğu köşe yazılarına ise Bizim Kocaeli gazetesinde rastlanmıştır.

Tablo 12: Haberde Ana Başlığın İçeriksel Özelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Nesnel	139	65.57	191	74.03	161	62.89	149	64.22	133	58.33
Nesnel Değil	73	34.43	67	25.97	95	37.11	83	35.78	95	41.67
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 253

Haberde ana başlığın içeriksel özellikleri "nesnel" ve "nesnel değil" değişkenlerine göre incelenmiştir. Belediye hizmetleriyle ilgili haberlerin ana başlıkların içeriksel özellikleri incelendiğinde; Özgür Kocaeli gazetesinin haberdeki ana başlıklarının diğer gazetelere göre daha yüksek oranda nesnel olduğu gözlemlenmiştir. Barış gazetesinin ise, Özgür Kocaeli'den sonra en yüksek oranda haberde nesnel başlıklar kullanan gazete olduğu belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesi, haberde nesnel olmayan başlıkları en fazla kullanan gazetedir. Bizim Kocaeli Gazetesini, Kocaeli Demokrat gazetesi %37.11'lik bir oranla takip etmiştir.

Tablo 13: Köşe Yazısında Ana Başlığın İçeriksel Özelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Nesnel	5	41.67	84	57.14	37	56.06	57	55.88	71	44.94
Nesnel Değil	7	58.33	63	42.86	29	43.94	43	42.17	87	55.06
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 253

Belediye hizmetleriyle ilgili köşe yazılarında ana başlığın içeriksel özellikleri "nesnel" ve "nesnel değil" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde

edilen bulgulara göre; Özgür Kocaeli gazetesi haberde olduğu gibi köşe yazılarının da ana başlıklarının diğer gazetelere göre daha yüksek oranda nesnel olduğu belirlenmiştir. Kocaeli Demokrat ve Kocaeli gazetelerinin nesnel köşe yazıları başlıkları da nesnel olmayan başlıklara göre daha fazladır. Barış ve Bizim Kocaeli gazeteleri ise köşe yazılarında daha büyük oranda nesnel olmayan başlıklar kullandığı gözlemlenmiştir. İki gazetenin de eleştirisel yorumlara daha geniş yer vermesi nedeniyle başlıkları da daha öznel kullanılmıştır.

Tablo 14: Haberde Fotoğraf Kullanımı

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Resimli	165	77.83	192	74.42	193	75.99	182	78.45	184	80.70
Resimsiz	47	22.17	66	25.58	63	24.81	50	21.55	44	19.30
Toplam	212	100	258	100	254	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 255

Belediye hizmetleriyle ilgili haber metinleri incelendiğinde şu bulgular elde edilmiştir: Resim kullanılan metin oranları Barış gazetesinde % 77.83, Özgür Kocaeli gazetesinde % 74.42, Kocaeli Demokrat gazetesinde %75.99, Kocaeli gazetesinde %78.45 ve Bizim Kocaeli gazetesinde % 80.70 düzeyinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Genel olarak bütün gazetelerde resimli metinler daha fazla orandadır. En fazla resimli metin oranının Bizim Kocaeli olduğu gözlemlenmiştir. Diğer gazetelerin metinlerde resim kullanma oranları da Bizim Kocaeli gazetesine ve birbirlerine yakın oranlardadır.

Tablo 15: Köşe Yazısında Fotoğraf Kullanımı

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Resimli	0		24	16.33	13	19.70	7	6.86	28	17.72
Resimsiz	12	100	123	83.67	53	80.30	95	93.14	130	82.28
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 255

Belediye hizmetleriyle ilgili köşe yazıları incelendiğinde şu bulgular elde edilmiştir: Bütün gazetelerde resim kullanılan köşe yazısı oranı daha az, resimsiz köşe yazısı oranı daha fazladır. Barış gazetesinin köşe yazırlarında ise hiçbir resimli metne rastlanmamıştır. En fazla resimli köşe yazısı %19.70 oranıyla Kocaeli Demokrat gazetesinde belirlenmiştir. En az sayıda resimli köşe yazısı ise %6.86 oranıyla Kocaeli gazetesinde kullanılmıştır. Bizim Kocaeli gazetesinde %17.72 oranında resimli köşe yazısı kullanılmışken, Özgür Kocaeli gazetesinde ise %16.33 oranında resimli köşe yazısına yer verilmiştir.

Tablo 16: Haberde Fotoğraf Kullanım Sayısı

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Bir	107	64.85	110	57.29	144	73.85	98	53.84	85	46.19
İki	33	20	46	23.96	29	14.87	42	23.08	57	30.98
Üç veya daha fazla	25	15.15	36	18.75	22	11.28	42	23.08	42	22.83
Toplam	165	100	192	100	195	100	182	100	184	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 259

Haberde fotoğraf kullanım sayısını tespit etmek yapılan analiz kapsamında; belediye hizmetleriyle ilgili haber metinlerinde yer alan fotoğraf sayısı da incelenmiştir. Analiz verilerine göre; Barış gazetesinde toplam 165 fotoğrafa yer verilmiştir. Belediye hizmetleriyle ilgili konulardaki metinlere ait yayınlanan fotoğraf sayısı %64.85 oranında tekdir. Bunun yanında aynı

metne ait iki ayrı resim kullanım oranı, aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranından biraz fazladır. Özgür Kocaeli gazetesinde toplam 192 fotoğrafa yer verilmiştir ve bir metne ait fotoğraf kullanım oranının %57.29 oranında olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranı, aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranından biraz daha yüksektir. Kocaeli Demokrat gazetesinde de toplam 195 fotoğrafa yer verilmiştir ve bir metne ait tek fotoğraf kullanım oranının %73.85 olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranı, aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranından yaklaşık %3.5 oranında fazladır. Kocaeli gazetesinde ise; hizmetlerle ilgili konulardaki metinlere ait yayınlanan fotoğraf sayısı %53.84 oranında tekdir. Ayrıca, aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranıyla aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranı eşittir. Son olarak Bizim Kocaeli gazetesinde de toplam 184 fotoğraflı metin yer almıştır ve aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranı, aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranından biraz daha fazladır.

Tablo 17: Köşe Yazısında Fotoğraf Kullanım Sayısı

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Bir			23	95.83	7	53.85	6	95.71	27	96.43
İki			1	4.17	5	38.46	1	14.29	1	3.57
Üç ve üzeri					1	7.69				
Toplam	0		24	100	13	100	7	100	28	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 259

Köşe yazısı fotoğraf kullanım sayısını tespit etmek yapılan analiz kapsamında; belediye hizmetleriyle ilgili köşe yazılarında yer alan fotoğraf sayısı da incelenmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde; Barış gazetesinde hiçbir fotoğraflı metine rastlanmamıştır. Özgür Kocaeli gazetesinde toplam 24 fotoğrafa yer verilmiştir. Belediye hizmetleriyle ilgili konulardaki köşe yazılarına ait yayınlanan fotoğraf sayısı %95.83 oranında tekdir. Bununla birlikte aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranı ise sadece %4.17'dir ve

aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğrafa rastlanmamıştır. Kocaeli Demokrat gazetesinde de toplam 13 fotoğrafa yer verilmiştir ve bir metne ait tek fotoğraf kullanım oranının %53.85 olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte aynı metne ait iki ayrı resim kullanım oranı, aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğraf oranından yaklaşık %31 oranında fazladır. Kocaeli gazetesinde de hizmetlerle ilgili konulardaki köşe yazılarına ait yayınlanan fotoğraf sayısı toplam 13 olarak belirlenmiştir ve %95.71 oranında tekdir. Aynı metne ait iki fotoğraf kullanımı ise; %14.29 oranında olduğu saptanmıştır ve aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğrafa rastlanamamıştır. Bizim Kocaeli gazetesinde ise; toplam 28 fotoğraf yer almıştır ve bir metne ait tek fotoğraf kullanım oranının %96.43 olduğu gözlemlenmiştir ve aynı metne ait iki fotoğraf kullanımı ise; %3.57 oranında olduğu tespit edilmiş ve aynı metne ait üç veya daha fazla fotoğrafa rastlanamamıştır.

Tablo 18: Haberde Fotoğraf Metin Uyumu

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Fotoğraf Metinle Uyumlu	228	87.02	330	86.84	229	82.67	337	85.32	327	88.14
Fotoğraf Metinle Uyumsuz	2	0.76	11	2.90	6	2.17	17	4.30	9	2.43
Fotoğraf Metinle Bir Ölçüde Uyumlu	32	12.21	39	10.26	42	15.16	41	10.38	35	9.43
Toplam	262	100	380	100	277	100	395	100	371	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 262

Analiz kapsamında haberde kullanılan fotoğrafların metinle ilişkisi "fotoğraf metinle uyumlu", "fotoğraf metinle uyumsuz" ve "fotoğraf metinle bir ölçüde uyumlu" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre; tüm gazetelerde fotoğrafın metinle uyumu büyük ölçüde uyumludur. Karşılaştırma yapıldığında ise, fotoğrafın metinle en çok uyumlu olduğu gazete Bizim Kocaeli gazetesidir. Bizim Kocaeli gazetesini sırasıyla; Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli ve Kocaeli Demokrat İzlemektedir. Kocaeli Demokrat

gazetesinde yer alan fotoğraflar diğer gazetelere oranla en az oranda metinle uyumludur. Fotoğrafın metinle en uyumsuz seçildiği gazete ise; Kocaeli gazetesidir. Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Bizim Kocaeli ortalama %2 oranıyla Kocaeli gazetesini izlemektedir. Barış gazetesi ise, %0.76 oranıyla fotoğrafın metinle uyumsuz olmamasına en fazla dikkat eden gazete olduğu gözlemlenmiştir. Kocaeli Demokrat gazetesinde de diğer gazetelere kıyasla en fazla oranda metinlerle bir ölçüde uyumlu olan fotoğrafın kullanılması dikkati çekmektedir. Bizim Kocaeli gazetesi ise, bu değişkene göre incelendiğinde en az orana sahiptir.

Tablo 19: Köşe Yazısında Fotoğraf Metin Uyumu

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Uyumlu			22	88	12	60	6	75	25	86.21
Uyumsuz									1	3.45
Bir Ölçüde Uyumlu			3	12	8	40	2	25	3	10.34
Toplam	0		25	100	20	100	8	100	29	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 262

Analiz kapsamında köşe yazısında kullanılan fotoğrafların metinle ilişkisi "fotoğraf metinle uyumlu", "fotoğraf metinle uyumsuz" ve "fotoğraf metinle bir ölçüde uyumlu" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen verilere göre; Barış gazetesinde köşe yazısında hiçbir fotoğraf bulgusuna rastlanmamıştır. Bizim Kocaeli gazetesinde köşe yazısında kullanılan fotoğraf en fazla oranda olmasına rağmen Özgür Kocaeli gazetesinde yer alan fotoğrafların daha fazla oranda metinle uyumlu olduğu görülmektedir. Bizim Kocaeli gazetesinde %86.21 oranıyla Özgür Kocaeli gazetesinden sonra en fazla sayıda fotoğrafın metinle uyumu sağlanmıştır. Kocaeli gazetesi; % 75 oranında köşe yazılarında fotoğraf metin uyumunu yakalamıştır ve son olarak Kocaeli Demokrat %60'lık bir oranla en düşük düzeyde fotoğraf metin uyumunu sağlayabilmiştir. Kocaeli Demokrat gazetesi haberde olduğu gibi

köşe yazılarında da yer alan fotoğrafların daha fazla oranda metinle bir ölçüde uyumlu olması göze çarpmaktadır. Ayrıca diğer gazetelerde yer alan fotoğraflardan hiçbirinin metinle uyumsuz olmamasına dikkat edilirken Bizim Kocaeli gazetesinde %3. 45 oranında metinle uyumsuz fotoğraflar kullanıldığı saptanmıştır.

Tablo 20: Haberde Fotoğrafın Alt Yazı İçeriği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Nesnel	78	29.77	232	61.05	111	40.07	242	61.27	183	49.33
Nesnel Değil	71	27.10	119	31.32	42	15.16	115	29.11	134	36.12
Altyazısız	113	43.13	29	7.63	124	44.77	38	9.62	54	11.55
Toplam	262	100	380	100	277	100	395	100	371	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 263

Analiz kapsamında fotoğraf alt yazısının içeriği de izlenmiştir. Buna göre; Barış gazetesinde yer alan toplam 262 fotoğrafın büyük çoğunluğunun altyazısız olduğu görülmüştür. Özgür Kocaeli gazetesinin fotoğraf alt yazılarına baktığımızda ise, kullanılan 380 toplam fotoğrafın altyazıları büyük oranda nesneldir. Kocaeli Demokrat gazetesinde de kullanılan 277 fotoğrafın Barış gazetesi gibi daha fazla oranda altyazısız olarak verildiği belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde kullanılan 371 fotoğrafın altyazılarının %49.33 oranında nesnel olduğu görülmüştür. Kıyaslama yaptığımızda; Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli ve Kocaeli gazeteleri nesnel altyazılı fotoğraflara yer verirken Kocaeli Demokrat ve Barış gazeteleri daha çok altyazısız fotoğraflara vermektedir. Nesnel olmayan altyazılara ise Bizim Kocaeli gazetesi diğer gazetelere oranla daha fazla yer vermiş olduğu da göze çarpmaktadır.

Tablo 21: Köşe Yazısında Fotoğrafın Alt Yazı İçeriği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Nesnel			13	52					4	13.79
Nesnel Değil			4	16	2	10	1	12.5	2	6.90
Altyazısız			8	32	18	90	7	87.5	23	79.31
Toplam	0		25	100	20	100	8	100	29	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 263

İncelenen fotoğraf altyazı analizi kapsamında; Kocaeli Demokrat, Kocaeli ve Bizim Kocaeli gazetelerindeki köşe yazılarında kullanılan fotoğrafların büyük çoğunluğunun alt yazısız olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Kocaeli Demokrat gazetesinde kullanılan fotoğrafların %10'u ise nesnel olmayan altyazılar içerdiği görülmüştür. Kocaeli gazetesinde ise kullanılan diğer fotoğrafların %12.5 oranında nesnel olmayan altyazılar içerdiği belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde ise; kullanılan diğer fotoğrafların %13.79 oranında nesnel, %6.90 oranında da nesnel olmayan altyazılarla verildiği görülmüştür. Özgür Kocaeli gazetesinde ise kullanılan fotoğrafların alt yazılarının ise büyük çoğunlukla nesnel olduğu gözlemlenmiştir. Özgür Kocaeli gazetesinde kullanılan diğer fotoğrafların %32'sinin altyazısız, % 4'nün de nesnel olmayan altyazılar içerdiğin saptanmıştır. Genel olarak bir kıyaslama yapıldığında; Özgür Kocaeli'nin diğer gazetelere oranla en fazla oranda nesnel ve nesnel olmayan altyazılı fotoğrafların her ikisine de en fazla oranda yer verdiği görülmüştür. Kocaeli gazetesi ise, en fazla oranda altyazısız fotoğraflar kullanmıştır.

Tablo 22: Haberde Fotoğrafın İçerik Özelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Toplantı Ziyaret	66	25.19	111	29.21	74	26.71	110	27.85	104	28.03
Çalışma	48	18.32	99	26.05	63	22.74	73	18.48	53	14.28
Belge ve kroki	2	0.76	3	0.79	2	0.72	1	0.25	6	1.62
Başbakan	8	3.05	13	3.42	7	2.53	4	1.01	5	1.35
Belediye Başkanı ve Yetkilileri	17	6.49	28	7.37	27	9.75	34	8.61	31	8.36
Diğer Siyasi Kişiler	6	2.29	15	3.95	14	5.05	17	4.30	22	5.93
Vatandaş	3	1.15	16	4.21	17	6.15	10	2.53	29	7.82
Organizasyon	40	15.27	36	9.47	22	7.94	55	13.93	42	11.32
Spor Müsabakası	61	23.28	43	11.31	34	12.27	67	16.96	52	14.02
Genel ve Diğer	11	4.20	16	4.21	17	6.14	24	6.08	27	7.27
Toplam:	262	100	380	100	277	100	395	100	371	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 260

Analiz kapsamında haberde yer alan fotoğrafın içerik özellikleri incelendiğinde; tüm gazetelerde haber metinlerinin de en fazla toplantı ve/veya ziyaret içerikli olması sebebiyle fotoğrafların da en fazla oranda Toplantı ve/veya ziyaret içerikli fotoğraflar olduğu gözlemlenmiştir. Özgür Kocaeli gazetesi en fazla oranda toplantı ziyaret fotoğraflarına yer vermiştir ve çalışma fotoğrafları % 26.05 oranıyla bu fotoğrafları takip etmiştir. Bunu sırasıyla spor müsabakaları, organizasyon ve belediye başkan ve yetkililerinin fotoğrafları takip etmiştir. Vatandaş ve genel fotoğraf içerikleri aynı oranlardadır. Bu fotoğrafları da diğer siyasi kişiler, başbakan ve belge ve krokiler izlemiştir. Kocaeli demokrat gazetesinde, toplantı ve ziyaret fotoğraflarını % 22.74 oranıyla çalışma fotoğrafları izlemiştir. Bunu sırasıyla spor müsabakaları, belediye başkanı ve yetkilileri, organizasyon, vatandaş, genel fotoğraflar, diğer siyasi kişiler, başbakan ve belge-krokiler izlemektedir. Kocaeli gazetesinde de toplantı fotoğraflarını çalışma ve spor müsabakaları birbirine yakın oranlarla takip etmiştir. Daha sonra sırasıyla; organizasyon,

belediye başkan ve yetkilileri, genel fotoğraflar, vatandaş, başbakan ve kroki ve belge fotoğrafları verilmiştir. Barış gazetesinde ise; toplantı ve/veya ziyaret fotoğraflarını spor müsabakaları ve çalışma fotoğrafları izlemiştir. Bunu sırasıyla belediye başkan ve yetkilileri, genel fotoğraflar, başbakan, diğer siyasi kişiler, vatandaş fotoğrafları ve kroki- belge görüntüleri takip etmiştir. Son olarak da Bizim Kocaeli gazetesinde; toplantı ve /veya ziyaret fotoğraflarını çalışma ve spor müsabaka fotoğraflarını aynı oranda izlemiştir. Bunu ise sırasıyla organizasyon, belediye başkanı ve yetkilileri, vatandaş, genel fotoğraflar, diğer siyasi kişiler. belge- krokiler ve başbakan fotoğrafları izlemiştir. Sonuç olarak; Kocaeli gazetesinin diğer gazetelere oranla belediye tanıtım çalışmalarına daha çok yer verdiği tespit edilmiştir. Bun karşın vatandaş bildirimine haber metinlerine daha çok yer veren Bizim Kocaeli gazetesinde de diğer gazetelere oranla vatandaş fotoğrafları daha çok yer almıştır. Kocaeli ve Özgür Kocaeli gazetesi de belediye başkan ve yetkililerinin fotoğraflarını diğer gazetelere oranla daha fazla kullanmıştır.

Tablo 23: Köşe Yazısında Fotoğrafın İçerik Özelliği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Toplantı Ziyaret										
Çalışma			11	44	9	45	1	12.5	12	41.38
Kroki ve Belge					1	5				
Başbakan										
Belediye Başkanı ve Yetkilileri			3	12	4	20	2	25	3	10.34
Diğer Siyasi Kişiler							3	37.5	2	6.90
Vatandaş			9	36	3	15	1	12.5	9	31.04
Genel ve Diğer			2	8	3	15	1	12.5	3	10.34
Toplam:	0		25	100	20	100	8	100	29	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 263

Analiz kapsamında köşe yazılarında yer alan fotoğrafın içerik özellikleri incelendiğinde; Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Bizim Kocaeli

gazetesinde en fazla oranda yer alan fotoğrafın çalışma fotoğrafları olduğu tespit edilmiştir. Özgür Kocaeli gazetesinde bu oranı sırasıyla vatandaş, belediye başkan ve yetkilileri ve genel fotoğraflar izlemektedir. Vatandaş fotoğraflarının Özgür Kocaeli gazetesinde fazla oranda olma sebebi; Ahmet Serimer'in vatandaş dilek ve şikayetlerini içeren köşesinde yer alan metinlerinde genellikle vatandaş fotoğraflarının kullanılmasıdır. Kocaeli Demokrat gazetesinde çalışma fotoğraflarını belediye başkan ve yetkililerinin fotoğrafları kullanılmış, bunu ise vatandaş fotoğrafları ve genel fotoğraflar aynı oranla izlemiştir. Köşe yazısı metninde belge ve krokiye yer veren tek gazetenin Kocaeli Demokrat olduğu belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde de Özgür Kocaeli gazetesinde olduğu gibi çalışma fotoğraflarını aynı oranda vatandaş fotoğrafları izlemiştir. Belediye başkan ve yetkililerinin fotoğraflarına genel fotoğraflarla aynı oranda yer verdiği görülen Bizim Kocaeli'nin diğer siyasi kişi fotoğraflarına da %7 oranında yer verdiği görülmüştür. Bizim Kocaeli gazetesinin metinlerinde olduğu gibi köşe yazısı fotoğraflarında da vatandaşa büyük oranda yer verdiği dikkat çekmektedir. Kocaeli gazetesinde ise; en fazla oranda fotoğrafın diğer siyasi kişilere verilmiş olduğu ve bu oranı belediye başkan ve yetkililerinin fotoğraflarının izlediği görülmüştür. Vatandaş, çalışma ve genel fotoğrafların aynı oranda kullanıldığı da belirlenmiştir.

4.4.3.2. Gazete Yazı Türlerinin Kalitatif (Niteliksel) Analizi

Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Barış, Kocaeli Demokrat ve Kocaeli gazetelerinde yer alan yazı türlerinin kantitatif (niceliksel) analizinin yanında kalitatif (niteliksel) analizi de gerçekleştirilmiştir.

Tablo 24: Gazetede Yer Alan Haberin Konu İçeriği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Kültür ve Sosyal haberleri	71	33.49	55	21.32	70	27.34	80	34.48	62	27.19
Sağlık ve Sosyal haberleri	9	4.25	10	3.88	11	4.30	7	3.02	9	3.95
Basın ve Halkla ilişkiler	25	11.79	27	10.46	19	7.42	28	12.07	32	14.03
İştirak haberleri			1	0.39	1	0.39			2	0.88
Ulaşım haberleri	9	4.25	12	4.65	8	3.12	10	4.31	9	3.95
Strateji Geliştirme Haberleri	1	0.47	2	0.78	4	1.56	1	0.43	1	0.44
Hesap İşleri Haberleri	1	0.47	3	1.16	5	1.95	3	1.29	1	0.44
İnsan Kaynakları haberleri	2	0.94	1	0.39	3	1.17	1	0.43	2	0.88
Yazı İşleri Haberleri	3	1.42	2	0.78	3	1.17	2	0.86	3	1.31
İdari ve Mali haberleri	14	6.60	23	8.91	19	7.42	17	7.33	21	9.21
İtfaiye haberleri	2	0.94	4	1.55	3	1.17	4	1.72	1	0.44
Zabıta haberleri	1	0.47	1	0.39	2	0.78	2	0.86	2	0.88
Fen İşleri haberleri	24	11.32	41	15.89	39	15.23	16	6.91	18	7.89
Çevre koruma haberleri	3	1.42	6	2.32	9	3.52	3	1.29	8	3.51
Emlak İstimlak haberleri	16	7.55	23	8.91	25	9.77	19	8.19	21	9.21
İmar ve Şehir. haberleri	8	3.77	12	4.65	6	2.34	12	5.17	11	4.81
İSU haberleri	16	7.55	27	10.46	16	6.26	18	7.76	16	7.02
İzaydaş haberleri	1	0.47	2	0.78	2	0.78	1	0.43	2	0.88
Kent Konut haberleri	2	0.94	4	1.55	2	0.78	2	0.86	2	0.88
İzgaz haberleri	4	1.89	2	0.78	9	3.53	6	2.59	5	2.19
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 264

Tablo (25) de görüldüğü gibi tüm gazetelerde en fazla sayıda kültür

sanat haberlerine yer verilmiştir.

Bunun dışında Barış gazetesinde, haber içerikleri arasında kültür sanat haberlerinden sonra en fazla oranda sırasıyla fen işleri ve basın halkla ilişkiler haberleri yer almıştır. Sonrasında ise; öncelikli olarak aynı oranlarda Emlak istimlak ve ISU haberleri, daha sonra da aynı oranlarda olan ulaşım ve sağlık haberleri izlemiştir. Bunu takiben sırasıyla; imar-şehircilik, İzgaz haberlerine yer verildiği saptanmıştır. Çevre koruma ve yazı işleri haberlerinin de aynı oranda bu gazetede yayınlanmış olduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte %0.94 oranıyla Kent Konut, İtfaiye ve İnsan Kaynakları haberleri yer almaktadır ve %0.47 oranıyla İzaydaş, zabıta, strateji geliştirme ve hesap işleri ile ilgili haberler yer almıştır.

Özgür Kocaeli gazetesinde kültür sanat haberlerinden sonra fen işleri haberleri, bunu takiben aynı oranda ISU ve basın halkla ilişkiler haberleri yer almıştır. Sonrasında emlak istimlak ve idari mali haberlerine yine oranda yer verildiği ve sırasıyla ulaşım imar şehircilik, sağlık ve çevre koruma haberlerinin bu haberleri izlediği görülmüştür. Aynı oranda yer verilen Kent konut ve itfaiye haberlerinin de bu haberleri takip ettiği belirlenmiştir. Bunu takiben hesap işleri haberleri, sonrasında ise %0.78 oranıyla İzaydaş, İzgaz, strateji geliştirme ve yazı işleri haberleri yer almıştır. İnsan kaynakları ve iştirak haberleri %0.39 oranıyla en az oranda yer alan haberler olduğu görülmüştür.

Kocaeli Demokrat gazetesinde de kültür sanat haberlerini fen işleri haberleri izlemiştir ve sonrasında sırasıyla emlak istimlak, %7.42 oranıyla basın halkla ilişkiler ve idari mali haberler izlemiştir. Bu haberleri ise ISU ve sağlık haberleri izlemiştir, sonrasında da % 3.53 oranıyla İzgaz, çevre koruma haberlerine yer verilmiştir. Ulaşım, imar şehircilik, hesap işleri ve strateji geliştirme haberleri de bu haberleri sırasıyla izlemiştir. Sonrasında insan kaynakları, yazı işleri, itfaiye haberleri %1.17 oranıyla yer alırken, zabıta, İzaydaş ve Kant Konut haberleri de %0.78 oranıyla yer aldığı saptanmıştır. Son olarak da % 0.39 oranıyla iştirak haberleriyle belediye

hizmetleri değerlendirilmiştir.

Kocaeli gazetesinde ise; kültür sanat haberlerini sırasıyla basın halkla ilişkiler, emlak istimlak, ISU, idari mali, fen işleri, imar şehircilik, ulaşım, sağlık, İzgaz ve itfaiye ile ilgili haberler izlemiştir. Sonrasında çevre koruma ve hesap işleri haberleri aynı oranda yer almıştır. Bunu %0.86 oranıyla zabıta, yazı işleri ve Kent Konut haberleri takip ederken, İzaydaş, insan kaynakları ve strateji geliştirme haberleri de %0.43 oranıyla Kocaeli gazetesinde yer bulduğu gözlemlenmiştir.

Bizim Kocaeli gazetesinde kültür sanat haberlerini sırasıyla basın halkla ilişkiler, aynı oranlarda olan emlak istimlak ve idari mali haberler, sonrasında fen işleri, İSU, imar şehircilik, yine aynı oranlarda olan sağlık ve ulaşım, takiben çevre koruma, İzgaz ve yazı işleri ile ilgili haberlerin yer aldığı görülmüştür. Sonrasında da %0.88 oranında iştirak, insan kaynakları, İzaydaş, Kent Konut ve zabıta haberlerinin izlediği belirlenmiştir. Hesap işleri, strateji geliştirme ve itfaiye haberlerinin %0.44 oranıyla gazetede en az düzeyde yer aldığı belirlenmiştir.

Gazete yazı türünün konu içeriği ve ele alınma sıklığı basının o konuyu önemsediği yada önemsemesini istediği anlamına geldiği için önemlidir ve kent halkının belediye hizmetlerine olan bakış açısının şekillenmesinde etkilidir. Bu sebeple genel bir kıyaslama ve değerlendirme yaparsak; kültür sanat haberlerinin en fazla sayıda gazetelerde yer almasının sebebi; spor müsabakaları, öğretmenler günü etkinlikleri, belediyenin düzenlediği "Dört Mevsim Kocaeli" fotoğraf yarışması, Komek kurs haberleri ve tiyatrolardaki yeni sahnelenen oyunlarıdır. Tüm gazeteler kent halkının takip ettiği bu olayları güncel olarak gazetelerinde sayfalarında vermiştir. Bununla birlikte tüm gazetelerde en fazla oranda fen işleri ve basın halkla ilişkiler haberlerinin yer aldığı saptanmıştır. Kocaeli Büyükşehir belediyesi tarafından 19 Kasım'da düzenlenen "Açılış Bayramı" adıyla nitelendirilen hizmetlerin toplu açılışının yapıldığı ve açılışın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapıldığı bu açılışa halkın ve basının ilgisi büyük olmuştur. Kent gündemini

uzun süre meşgul eden bu açılış nedeniyle açılış öncesi hazırlıklar ve sonrasında da açılış yorumları olarak basın halkla ilişkiler alanında yapılan bu haberler tüm gazete sayfalarında en fazla haberi yapılan konu içeriklerinden biri olmuştur. Belediyenin açılış nedeniyle Seka Park alanında yaptığı çalışmalarda fen işleri alanında değerlendirilen çalışmaların oranını artırmıştır. Kent gündemini meşgul eden açılışın gazete manşetlerine yansımaları gazetelere göre değişiklik göstermektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen 19 Kasım "Açılış Bayramı"nın gazete manşetlerine yansımaları aşağıdaki gibidir;

Başbakan'ın Yeni Tarihi: 19 Kasım (1 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Işık: Başbakan 82 Açılış Yapacak (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan'ın Yapacağı 99 Açılış –yorum (12 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan Hazırlığı (13 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Sekapark'ta Tören Teftişi (16 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Açılış Sayısı 128'e Çıktı (17 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan'ın İzmit Rotası –yorum- (17 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan'ı Karşılama Körfez Turnikelerinde (18 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Açılış Bayramı Hayırlı Olsun (19 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan Bu Bayramı Sevdi (20 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başbakan İçin De Büyük Moral Oldu –yorum (21 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Büyükşehir Yorgun Ama Mutlu (21 Kasım, 2006)

Başbakan İçin Yeni Tarih, 19 Kasım (1 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Başbakan İçin İki Ayrı Tören (8 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Başbakan'a 99 Proje (9 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Başbakanla Birlikte Üç Sanatçı Geliyor (13 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Başbakan Erdoğan'ın Programı Kesinleşti (17 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Büyükşehir Tanıtımda Sınır Tanımıyor (18 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Derince Tüneli ve Seka Park'taki Açılışları Gövde Gösterisine Dönüştüren AKP Havasını Attı (20 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Erenkaya: Sekayı Daha Güzel Yapardım (23 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Karaosmanoğlu, Reklam Harcamalarını Savundu (24 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

"Bu Kadar İsraf Olmaz" (25 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Sirmen: Seka Park, AKP'yi Rezil Etti (26 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Başbakan'a Hazırlık Sürüyor (13 Kasım 2006, Barış)

Pazar Günkü Törenlere Bütün Kabine Davetli (15 Kasım 2006, Barış)

Açılışa Hazır Hale Gelen Seka, 30.8 Trilyon Yuttu (18 Kasım 2006, Barış)

Barış: Seka Projesinde Sınıfta Kaldılar (18 Kasım 2006, Barış)

Başbakanla Açılış Bayramı (19 Kasım 2006, Barış)

İlimizdeki Törenlere Katılan Erdoğan, Muhalefete Göndermeler Yaparak, Gövde Gösterisinde Bulundu (20 Kasım 2006, Barış)

99 Proje Hayırlı Olsun (20 Kasım 2006, Barış)

Başbakan'ın Programı Belli Oldu (13 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Başbakan'ın Programı Kesinleşti (17 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Başbakan'a Mesajlar (19 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Açılış Bayramında Erdoğan Şovu (20 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kentte Yaşam Felç Oldu (20 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sirmen'den Seka Kent Park Eleştirisi: " Yazıktır, Günahtır" (27 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Başbakan, 96 Açılış Yapacak (8 Kasım 2006 Kocaeli)

Büyükşehir'in Açılış Bayramı (13 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakanlı Hafta (yorum) (13 Kasım 2006 Kocaeli)

Törenlere Bütün Kabine Davetli (15 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan Erdoğan'a Çayeli Fasülyesi (15 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan Seferberliği (17 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan İçin Ağaç Katliamı (18 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan Bunu Görmesin (18 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakanlı Açılış Bayramı (19 Kasım 2006 Kocaeli)

Seka Park'ta İlk Spor, Başkandan (19 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan Rüzgar Estirdi(Yorum) (20 Kasım 2006 Kocaeli)

Erdoğan Rüzgarı (20 Kasım 2006 Kocaeli)

Başbakan Çok Tedirgin Olmuş (21 Kasım 2006 Kocaeli)

Rüzgar Gibi Geçti (21 Kasım 2006 Kocaeli)

“Seka Park’la Rezil Oldular” (26 Kasım 2006 Kocaeli)

Seka Park Paranoyası (30 Kasım 2006 Kocaeli)

Açılış Bayramı Hayırlı Olsun (19 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Başbakan Bu Bayramı Sevdi (20 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Başbakan İçin De Büyük Moral Oldu –yorum (21 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Büyükşehir Yorgun Ama Mutlu (21 Kasım, 2006)

Başbakan Rüzgar Estirdi(Yorum) (20 Kasım 2006 Kocaeli)

Erdoğan Rüzgarı (20 Kasım 2006 Kocaeli)

Görüldüğü gibi 19 Kasım öncesi açılış hazırlıkları ve sonrasında tören değerlendirmeleri olarak Kasım ayı boyunca belediye tarafından düzenlenen organizasyon basında geniş bir yer bulmuştur. belediyenin tanıtım faaliyetlerine güzel bir örnek teşkil eden açılışla ilgili en fazla haber yapan gazeteler Kocaeli ve Özgür Kocaeli gazeteleri olmuştur. Ayrıca yapılan bu haberler diğer gazetelere göre daha olumlu haberlerdir. Özellikle Bizim Kocaeli gazetesi Açılışın reklam harcamaları ve yetişmeyen projelerle ilgili haber manşetlerine daha fazla değinmiştir. Barış gazetesi Seka projesinin ihale haberini de olumlu haberlerin yanı sıra gündeme taşırken, Kocaeli Demokrat gazetesi de çoğunlukla tarafsız başlıklar kullandığı görülmüştür. Açılışla ilgili haberler yerel basın olduğu kadar ulusal basının da gündemini işgal etmiştir.

Tablo 25: Gazetede Yer Alan Köşe Yazısının Konu İçeriği

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Kültür ve Sosyal haberleri			15	10.20	4	6.06	13	12.75	11	6.96
Sağlık ve Sosyal haberleri			2	1.36			1	0.98	4	2.53
Basın ve Halkla ilişkiler haberleri	5	41.67	24	16.33	15	22.73	27	26.47	33	20.89
İştirak haberleri							1	0.98		
Ulaşım haberleri			16	10.88	4	6.06	10	9.80	9	5.70
Strateji Gelişt. haberleri			1	0.68						
Hesap İşleri Haberleri					4	6.06	2	1.96	2	1.27
İnsan Kaynakları haberleri			2	1.36					3	1.89
İdari ve Mali haberleri	5	41.67	16	10.88	7	10.61	8	7.84	20	12.66
İtfaiye haberleri							2	1.97	2	1.27
Zabıta haberleri			3	2.04					1	0.63
Fen İşleri haberleri			22	14.97	7	10.61	7	6.86	22	13.92
Çevre koruma haberleri									7	4.43
Emlak İstimlak haberleri			18	12.25	11	16.67	20	19.61	20	12.66
İmar ve Şehir. haberleri			5	3.40	3	4.54	6	5.88	8	5.06
İSU haberleri	1	8.33	13	8.85	5	7.57	4	3.92	11	6.96
İzaydaş haberleri			1	0.68	2	3.03	1	0.98	2	1.27
Kent Konut haberleri	1	8.33			2	3.03			2	1.27
İzgaz haberleri			9	6.12	2	3.03			1	0.63
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 264

Yapılan analiz kapsamında; Barış gazetesinde basın halkla ilişkiler ve idari mali haberlerin aynı oranda ve en fazla oranda yer aldığını görülmüştür. Bunu %8.33 oranıyla ISU ve Kent Konut haberleri izlemiştir.

Özgür Kocaeli gazetesinde, en fazla oranda haber metinlerinde olduğu gibi fen işleri ile ilgili köşe yazıları yer almıştır. Bunu sırasıyla; emlak istimlak, %10.88 oranıyla idari mali ve ulaşım haberleri, sonrasında, kültür sosyal, İSU, İzgaz, İmar şehircilik, zabıta, % 1.36 oranıyla insan kaynakları ve sağlık haberleri izlemiştir. En son olarak da %0.68 oranıyla Strateji Geliştirme ve İzaydaş haberlerine yer verilmiştir.

Kocaeli Demokrat gazetesinde de belediye hizmetlerinin en fazla değerlendirildiği alanların başında basın halkla ilişkiler ve sonrasında da emlak istimlak gelmiştir. Bunu takiben sırasıyla; %10.61 oranıyla idari mali ve fen işleri, sonrasında ise yine aynı oranlara sahip ulaşım, kültür sanat ve hesap işleri ile ilgili haberleri yer aldığı gözlemlemiştir. İmar şehircilik haberleri %4.54 oranıyla, İzgaz, İzaydaş ve Kent Konut haberlerinin ise bunu takiben %3.03 oranıyla bu gazetede yer aldığı saptanmıştır.

Kocaeli gazetesinde ise; en fazla oranda basın halkla ilişkiler haberleri yer alırken bunu sırasıyla; emlak istimlak, kültür sanat, ulaşım, idari mali haberler, fen işleri, imar şehircilik, aynı oranlara sahip olan itfaiye ve hesap işleri izlemiştir. Son olarak da; %0.98 oranıyla iştirak ve İzaydaş haberlerine yer verilmiş olduğu belirlenmiştir.

Son olarak da Bizim Kocaeli gazetesinde; Basın halkla ilişkiler haberlerinin en fazla oranda yer aldığı bunu fen işleri haberlerinin takip ettiği gözlemlenmiştir. Aynı oranlara sahip emlak istimlak ve idari mali haberler ise bu haberleri izlemiştir. Yine sırasıyla aynı oranlara sahip İSU ve kültür sanat haberlerini, ulaşım, imar şehircilik, çevre koruma, sağlık ve insan kaynakları haberleri takip etmiştir. Sonrasında %1.27 oranıyla hesap işleri, itfaiye, İzaydaş, Kent Konut haberlerinin olduğu gözlemlenirken %0.63'lük bir oranla

İzgaz ve zabıta haberlerinin yer aldığı görülmüştür.

Tablo 26:Haberde Ana Başlığın Çalışmalarla İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Hizmetlerinden Pozitif Söz Ediliyor	51	24.06	83	32.17	62	24.22	79	34.05	59	25.88
Belediye Hizmetlerinden Negatif Söz Ediliyor	48	22.64	39	15.12	57	22.27	33	14.22	76	33.33
Belediye Hizmetlerinden Tarafsız Söz Ediliyor	88	41.51	112	43.41	103	40.23	77	33.19	64	28.07
Belediye Hizmetleriyle İlgili Değil	25	11.79	19	7.36	34	13.28	43	18.53	29	12.72
Pozitif ve Negatif Öğeler Birlikte Kullanılıyor			5	1.94						
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 271

Haberde ana başlığın çalışmalarla ilişkisi "belediye hizmetlerinden pozitif söz ediliyor", "belediye hizmetlerinden negatif söz ediliyor", "Belediye hizmetlerinden tarafsız söz ediyor", "belediye hizmetleriyle ilgili değil" ve "pozitif ve negatif öğeler birlikte kullanılıyor" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen verilere göre; gazetelerin tümü haberde ana başlığı en fazla oranda tarafsız şekilde vermiştir. Bununla birlikte; Kocaeli gazetesinin belediye hizmetleriyle ilgili haber ana başlıkları % 34.05'lik bir oranla en fazla pozitif başlığa sahip olduğu görülmüştür. Özgür Kocaeli gazetesinde de Kocaeli gazetesine yakın bir oranla başlıklar çalışmalarla ilgili pozitif özellikler taşıdığı belirlenmiştir. Kocaeli Demokrat ve Barış gazetelerinde hizmetlerle ilgili başlıkların negatif ve pozitif oranları birbirlerine çok yakın olmasına karşın %2 değerinde bir oran farkıyla her iki gazetede çalışmalardan haber başlıklarında pozitif söz ettiği görülmüştür. Bizim Kocaeli

gazetesinde hizmetlerle ilgili olarak incelenen haber ana başlıkları %33.33 oranında negatiftir ve diğer gazetelere kıyasla çalışmalardan en fazla oranda negatif bahsedilmiştir. Haber ana başlıklarında pozitif ve negatif öğeleri birlikte kullanan tek gazetenin Özgür Kocaeli gazetesi olduğu dikkati çekmektedir. Yapılan haberlerle ilgili başlıkları incelemeye tabi tuttuğumuzda gazetelerin çalışmaları değerlendirme konuları ve biçimlerinin aynı konuda dahi farklılıklar içerdiği gözlemlenmiştir.

Belediye hizmetleriyle ilgili manşetten verilen pozitif haber başlıkları;

Yukarı Hereke'ye Büyük Yatırım (4 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Büyükşehir'de 2 Önemli Yatırım (4 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
7'den 77'ye İlgi (5 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kandıra'ya Gaz 2009'da (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Amiral Sağlam'a Tam 6 Bin Çiçek (8 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kocaeli Planlanıyor (9 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Ata'yı Müzik ve Şiirle Yüreğimizde Hissetik (15 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Seka'da Hummalı Çalışma (15 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Akçaova Yolunda Törenli Açılış Yapıldı (18 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
İzaydaş'ta Meyve Kokusu (20 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Büyükşehir, Son Model 10 Otobüs Satın Alıyor (21 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Balık Adası'na Marina Da Yapılıyor (22 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Karaosmanoğlu'ndan Öğretmenlere Yemek (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Büyükşehir'in 24 Kasım Hediyesi (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Başkan Japonya'da Monorail Bakacak (24 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Binlerce Ailenin Konut Heyecanı (25 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kent Konut Evlerine İlgi Büyük (28 kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Büyükşehir Burs Paralarını Yatırdı (28 kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Karamürsel'e 1200 Konut (3 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Kocaeli'yi En iyi Asude Anlattı (7 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Başbakan'a 99 Proje (9 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Şehir İçine Zam Yok (16 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Yılbaşından Sonra Sayılıyoruz (24 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

"Dört Mevsim Kocaeli"ne İlgi (2 Kasım 2006, Barış)

Yıldırım'dan Büyükşehir'e Teşekkür (3 Kasım 2006, Barış)

Yollarımız Açık (5 Kasım 2006, Barış)

Sokaktan Kimsesizler Toplandı (5 Kasım 2006, Barış)

İnsanlık Operasyonu (6 Kasım 2006, Barış)

Kocaeli'nin Her Köşesi Planlanıyor (8 Kasım 2006, Barış)

Büyükşehir ATM Kartlarını Dağıtıyor (9 Kasım 2006, Barış)

Saygı ve Şükranla Anıyoruz (10 Kasım 2006, Barış)

Dünya Şampiyonu Halkın Gücüne Yenildi (10 Kasım 2006, Barış)

Deniz Yıldızlarını Bayan Sezer Açtı (10 Kasım 2006, Barış)

Ulu Önder'i Andık (11 Kasım 2006, Barış)

Atatürk Anısına Dinleti (12 Kasım 2006, Barış)

Şehir Tiyatrolarından Öğretmenlere Armağan (21 Kasım 2006, Barış)

Çocuklar, Gününü Kutladı (21 Kasım 2006, Barış)

İzaydaş Hoş Kokacak (21 Kasım 2006, Barış)

Kartepe'ye Doğalgaz (25 Kasım 2006, Barış)

Umuttepe'ye Öğrenci Hattı (26 Kasım 2006, Barış)

Eğitimsiz Sürücülere Toplu Taşıma Eğitimi (28 Kasım 2006, Barış)

Marina-Umuttepe Otobüs Hattı Başladı (28 Kasım 2006, Barış)

Gençlik Caddesi Yenileniyor (2 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Körfez'e Kişisel Gelişim Desteği (2 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Büyükşehir, Sokakta Kalanları Topladı (5 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kandıraya Doğalgaz Müjdesi (6 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kocaeli'nin Güzelliği Kazandı (7 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kocaeli 6 Kamerayla Gözetleniyor (7 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Boksör Nagehan Dünya Şampiyonasında (16 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

İzaydaş Kötü Kokuya Önlem Aldı (21 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Öğretmenlere Çiçek (25 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Seka Park Ulusal Basında (26 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Şehir Tiyatroları'ndan Bir Yeni Oyun Daha (30 Kasım 2006, Kocaeli

Demokrat)

Amatör Sporlara Malzemeler Yarın Dağıtılacak (2 Kasım 2006, Kocaeli)

Minibüsçülere Nazik Ağırlama (3 Kasım 2006, Kocaeli)

Yarışmada 1014 Eser Yarışacak (4 Kasım 2006, Kocaeli)

Yarışmanın Ünü Sınırları Aştı (5 Kasım 2006, Kocaeli)

Amatörün Spor Bayramı (5 Kasım 2006 Kocaeli)

Sekapark'ın Logosu Belirlendi (7 Kasım 2006, Kocaeli)

Belsa Plaza'da Altı İşyerine 672 Bin YTL (8 Kasım 2006 Kocaeli)

Başkan Şampiyonları Ağırladı (9 Kasım 2006, Kocaeli Taraftar)

Başkan Karaosmanoğlu, Güzel Sözlerle Kocaelispor'a Moral Verdi: " Bu Takımda Hayat Var" (9 Kasım 2006, Kocaeli Taraftar)

"Bursu, Adamı Olan Değil, Hak Eden Alır" (9 Kasım 2006, Kocaeli)

Büyükşehir Depremi Çok Ciddiye Alıyor (10 Kasım 2006, Kocaeli)

Duygu Yüklü Anma (11 Kasım 2006, Kocaeli)

Yabancı Öğretmenlere Kocaeli Tanıtıldı (12 Kasım 2006, Kocaeli)

Yağmura Rağmen (12 Kasım 2006, Kocaeli)

Başkan: Yol Medeniyettir (18 Kasım 2006, Kocaeli)

Elektronik Kent Müzesi Açıldı (18 Kasım 2006, Kocaeli)

Burak Öztürk, Hakkı Yeşillik Ve Ali Fuat Altun; Onlar, İlimizi En İyi Şekilde Anlatan Üç Onjektifin Sahibi (19 Kasım 2006, Kocaeli)

İzaydaş Artık Meyve Kokacak (21 Kasım 2006, Kocaeli)

Seka Park Sporla Güzel (23 Kasım 2006, Kocaeli)

Kağıtsporlu Kızlar Başaracak (25 Kasım 2006, Kocaeli Taraftar)

Türkiye'nin Gözü Seka Park'ta (25 Kasım 2006, Kocaeli)

Umuttepe'ye 'Deniz' Hattı (26 Kasım 2006, Kocaeli)

Üniversitelinin Burs Mutluluğu (28 Kasım 2006, Kocaeli)

Hizmetleri tarafsız değerlendiren manşet haberlerinin başlıkları şöyledir:

Aras: Taşlar Çok Pahalı (2 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

İSU: Yağmursuyu Hattını Bitirmeliyiz (2 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Saat Kulesinde Restorasyon Başladı (2 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Büyükşehir'den Atakent'te Daire (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Bacanızı Temizlettirin (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Belsa Dükkanları İçin Teklif Günü (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Sokakta Kalanları Alo 153'e Bildirin (6 kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Sekapark'ın Yeni Logosu (7 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Büyükşehir Burs Kartları 13 Kasım'da Dağıtılacak (9 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Yenice: " Yıllar Sonra Köse Gibi Beni De Anacaklar" (10 kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Büyükşehir Meclisi'nde Salı Günü seçim Var (12 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Burs Kartları Dağıtılıyor (13 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Ulaşım Zamları Açıklandı (18 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Ergün Ve 2 Başka Japonya'ya Gidiyor (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Seka Santrali Tekrar Satışta (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Alt Gelir Grubu 138 Konut İçin Satış Şartları Da Açıklandı (23 Kasım, 2006)

Yuvacık Barajı'nda 15 Günlük Su Rezervi Kaldı Susuzluk Kapıda (30 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Büyükşehir Meclisi'nde Bugün seçim Yapılıyor (14 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Akıllanmıyoruz (17 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Deprem Uzmanları İzmit'e Geliyorlar (21 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

İlk Kar, İlk Sıkıntı (5 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Birinci Burak Göktürk (7 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Belediye Başkanları: " Bu Para İle Olmaz (15 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Hata Yapan Minübüsü Büyükşehir Bağlıyor (24 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Başkan Tokyo'dan Dubai'ye Geçecek (25 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Umuttepe-İskele Hattında Otobüs (26 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Yukarı Hereke'de Su Kesintisi Yapılıyor (28 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Sekapark'a Logo yapıldı (6 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Burs Kazananlara Bankamatik Kartı (12 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Büyükşehir Meclisi'nde Bugün Seçimler Var (14 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Ukome, Toplu Taşıma Zammını Görüşecek (14 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Büyükşehir Meclisi'nde Seçimler Olaysız Geçti (15 Kasım 2006, Bizim

Kocaeli)

Karaosmanoğlu, Ankara'ya Gitti (15 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Zamlı Tarife Belli Oldu (18 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Yuvacık Tartışması Alevlendi (22 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Balıkçılar Yeniköy'e (25 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Büyükşehir Belediye Başkan Vekili İlyas Şeker; 15 Günlük Suyumuz Kaldı (30 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

ISU Genel Kurulu Bugün Toplanıyor (30 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Times Water'dan Yılmaz'a Yanıt (2 Kasım 2006, Barış)

"Bilgi ve Teknoloji Üretemeyen Toplumlar Küme Düşecektir" (4 Kasım 2006, Barış)

Belsa Dükkanları İçin İhale Günü (7 Kasım 2006, Barış)

Sekapark'ın Logosu Belirlendi (7 Kasım 2006, Barış)

Fotoğraf Yarışması Sonuçlandı (7 Kasım 2006, Barış)

Büyükşehir 6 Dükkan Sattı (9 Kasım 2006, Barış)

Başkan'dan ISU'ya Teşekkür (9 Kasım 2006, Barış)

Turan Güneş Trafiğe Kapalı (12 Kasım 2006, Barış)

Büyükşehir Meclisi Bugün (14 Kasım 2006, Barış)

Dere ıslahında Hedef Yıl Sonu (16 Kasım 2006, Barış)

Büyükşehir'e Kontak Kapatma Tehdidi (18 Kasım 2006, Barış)

Geçici İşçilere Kadro Hazırlığı (20 Kasım 2006, Barış)

Deprem Paneli Yarın (21 Kasım 2006, Barış)

Körfez'e Denetim (24 Kasım 2006, Barış)

3. İzmit Sanayi Fuarı Açıldı (25 Kasım 2006, Barış)

Hereke'de Su Kesintisi (28 Kasım 2006, Barış)

Minibüsçülere Monoray Sinyali (3 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Uluslar arası Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi Başladı (4 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Bağdat ve Turan Güneş'te Trafik Tek Yönlü Kapanacak (5 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Fotoğraf Yarışmasının Sonuçları Bugün Açıklanıyor (6 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Karaosmanoğlu'ndan Halka Çağrı (6 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Büyükşehir'den 43 Dükkan İçin İhale (7 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

LA Casa'nın Yerine ISU Tahsilat Bürosu (7 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Büyükşehir Burs Paralarını 20 Kasım'da Yatırıyor. (9 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Karaosmanoğlu: Umutlar Yeşerdi (10 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Carrefour Köprüsü'nün Ankara Yönü Yıkıldı (14 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Çetin'den Seka Soruları (17 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Büyükşehir'e Borç Kolaylığı (19 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kentsel Dönüşüm Projesi (20 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Büyükşehir'in Deprem Paneli Yarın Yapılacak (21 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

İl Genel Meclisi'nde Yuvacık Tartışması (23 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Toplu Taşıma Araçlarına Ceza (24 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Uzlaşmaya Doğru (24 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Tiyatro Okulu Öğrencileri Belli (2 Kasım 2006, Kocaeli)

Depremi Konuşacaklar (4 Kasım 2006, Kocaeli)

Belsa Dükkanları İçin İhale Günü (7 Kasım 2006, Kocaeli)

Büyükşehir Meclisi'nin Gündeminde Seçim Var (14 Kasım 2006, Kocaeli)

Eski LA Casa'nın Yerine, ISU Veznesi (14 Kasım 2006, Kocaeli)

10 Yılda, 16 Bin 700 Arıza (16 Kasım 2006, Kocaeli)

Büyükşehir'in Deprem Paneli Yarın Yapılacak (21 Kasım 2006, Kocaeli)

Meclis'te 44 Belediyenin Bütçesi Görüşülecek (23 kasım 2006 Kocaeli)

ISU'nun Genel Kurulu 30 Kasım'da (23 Kasım 2006 Kocaeli)

Seka Park'a DMO Engeli (23 Kasım 2006 Kocaeli)

Kartepe'ye Doğalgaz (25 Kasım 2006 Kocaeli)

"Başkan Ve Vali Aynı Konumda" (26 Kasım 2006 Kocaeli)

Hereke'de Su Kesintisi (28 Kasım 2006, Kocaeli)

Yenidoğan'da Sular Kesilecek (28 Kasım 2006, Kocaeli)

Arslanbey'deki Konut İçin Son Gün Yarın (28 Kasım 2006, Kocaeli)

Belediye hizmetleriyle ilgili manşetten verilen negatif başlıklar;

Tünel'in Derdi Bitmiyor (1 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Gıda Denetimi Çok Yetersiz (2 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Tarihi Köprü Çöküyor (5 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Zaten Yolumuz Yok, Olanı Daraltıyoruz (10 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Doğalgaz Kutusundan Suyu Boşaltıyorlar (15 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Erenkaya'dan Sert Muhalefet (18 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Seka'da Daha Çok İş Var (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Yenidoğan 5 Saat Susuz (28 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin Pakistan'daki Üniversiteden Kötü Kokular Geliyor (1 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Komek Birilerini Zengin Etti (3 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Kare İnşaat'ın Çekleri Dönüyor (4 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Vali Sultan Köprüsü Yıkılıyor (5 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Bekirpaşa'da İki Cadde Kapatılıyor (5 kasım 2006, Bizim Kocaeli)
İşte Sefa Sirmen'in İddia Ettiği Prefabrike (7 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Sırat Köprüsü Gibi! (9 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Seka Park ihalesini yüksek teklif vermesine rağmen kazanan; Kare İnşaat'a ne oldu? (17 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Böylesini Hiç Görmedik! (19 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
İşte Seka Park! (21 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Seka Park'a Ulaşım Sorunu (22 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Ramazan Paketleri Depolarda Bekliyor (26 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)
Kocaeli'nde Sağanak Yağışla Dereler Taştı (2 Kasım 2006, Barış)
Büyükşehir, AKP Belediyesi'ne Döndü (3 Kasım 2006, Barış)
Kent Konut'ta Rüşvet Şaibesi (7 Kasım 2006, Barış)
MHP'den Uzuntarla Eleştirisi (9 Kasım 2006, Barış)
Seka'da 27 Trilyonluk Kıyak (15 Kasım 2006, Barış)
"Seka Kıyağı" TBMM'de (16 Kasım 2006, Barış)
Açılış Denetiminde Gergin Yüzler (17 Kasım 2006, Barış)
Sırrıpaşa da Unutuldu (3 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
Doğalgazda Saadet Zinciri (5 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
Dilovası Ağır Metal Soluyor (8 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Rapor, Mecliste (8 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Doğalgaz Cazibesini Yitiriyor (9 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Tarihimiz Kaçırıldı (15 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sirmen'den Şok İddialar (17 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Bir Cumhuriyet Kurumu Seka (19 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Bekirpaşa'da Kriz Kapıda (24 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Seka Santraline Gene Alıcı Yok (25 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Olacağı Buydu! (26Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Gösteri Bitti Yapı Paydos (28 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Derince'de Yap-Boz (10 Kasım 2006 Kocaeli)

Ulaşıma Zam (18 Kasım 2006 Kocaeli)

Arzu Sokak Halkı İsyanda (21 Kasım 2006 Kocaeli)

Haber başlığı çalışmalarla ilgili olmayan fakat içerik olarak belediye hizmetlerini değerlendiren haberlerin başlıkları ise şöyledir:

Sirmen GKD'nin Konuğu Oldu (8 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Sirmen'den Sorular (17 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Prof Ercan:"7.4'ten Büyük Deprem De Olur." (23 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Işık'tan Sirmen'e Yanıt (24 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

2007 'de Kurşunsuz Yakıt Zorunlu Olacak (3 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Sirmen Rengini Belli Etsin (3 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

İstanbul Depremi Kocaeli'yi Vuracak (23 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Başkan Bot Beğendi (24 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Minibüsçülere Yakıt Uyarısı (3 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Erzurum Değil Kartepe (5 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sefa Sirmen'den Başkanlığa Yeşil Işık (8 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sirmen'den İnciler (8 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sirmen'e İki Dava Birden (10 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

İki Kritik Uyarı (13 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)

Depremin Ayak Sesleri 2007'de Duyulacak (23 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kurallara Uymayanlara Ceza (24 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Sefa Sirmen-AKP Tartışması Büyüyor (24 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Belediye Borçlarında 4.7 Milyar Ytl.Lik Kolaylık (19 Kasım 2006, Barış)

Sirmen'den Erdoğan'a Soru Önergesi (24 kasım 2006 Barış)

Vali ve Başkan Umudunu Koruyor (2 Kasım 2006 Kocaeli)

Karaosmanoğlu, Dubai'ye Gitti (3 Kasım 2006 Kocaeli)

Kocaeli Minübüsçüler ve Otobüsçüler Odası Başkanı Yüksel Kılıç: Trafiği Özel Araçlar Tıkıyor (6 Kasım 2006 Kocaeli)

En Güzel Fotoğraf Burak Göktürk (7 Kasım 2006, Kocaeli)

Voleybol 3. Ligi Derbiyle Açılıyor (12 Kasım 2006 Kocaeli Taraftar)

Kat Artırma Yetkisi Bayındırlık'a Verildi (18 Kasım 2006 Kocaeli)

"Kontak Kapatırız" (18 Kasım 2006 Kocaeli)

7.3 Büyük Deprem Bekliyoruz Diyen Ahmet Ercan "Dağlara Yerleşin" (23 Kasım 2006 Kocaeli)

Sanayi Fuarı'na 150 Firma Katıldı (24 Kasım 2006 Kocaeli)

Şoförlere Ceza Yağdı (24 Kasım 2006 Kocaeli)

Dev Panoya Suikast (26 Kasım 2006 Kocaeli)

Hizmetlerle ilgili Pozitif ve negatif öğeleri birlikte içeren başlıklar da böyle verilmiştir:

Sonunda Oluyor (13 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Nihayet! Saat Kulesinde Onarım Başladı (2 Kasım 2006, Barış)

Tablo 27:Köşe Yazısında Ana Başlığın Çalışmalarla İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Çalışmalarından Pozitif Söz Ediliyor	1	8.33	22	14.97	8	12.12	17	16.67	22	13.92
Belediye Çalışmalarından Negatif Söz Ediliyor	6	50	45	30.61	27	40.91	28	27.45	61	38.61
Belediye Çalışmalarından Tarafsız Söz Ediliyor	2	16.67	61	41.50	25	37.88	43	42.16	49	31.01
Belediye Çalışmalarıyla İlgili Değil	3	25	16	10.88	5	7.58	12	11.76	21	13.29
Pozitif ve Negatif Öğeler Birlikte Kullanılıyor			3	2.04	1	1.52	2	1.96	5	3.16
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 271

Köşe yazısında ana başlığın çalışmalarla ilişkisi "belediye hizmetlerinden pozitif söz ediliyor", "belediye hizmetlerinden negatif söz ediliyor", "Belediye hizmetlerinden tarafsız söz ediyor", "belediye hizmetleriyle ilgili değil" ve "pozitif ve negatif öğeler birlikte kullanılıyor" değişkenlerine göre incelenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde, belediye hizmetleriyle ilgili olarak incelenen köşe yazı ana başlıklarının büyük bir kısmı negatiftir. Bunun yanı sıra tarafsız ve pozitif köşe yazısı ana başlıklarının da yakın bir oranda birbirini izlediği görülmüştür. Köşe yazısı başlıklarının %3'ünde de pozitif ve negatif öğeler birlikte kullanılıyor. Kocaeli ve Özgür Kocaeli gazetelerinde ise köşe yazısında negatif başlıklar daha fazla orandadır, pozitif başlıklar ise ortalama yarısı kadardır. Ayrıca her iki gazetede köşe yazısında tarafsız özellik taşıyan başlıklar, pozitif ve negatif öğelerin birlikte kullanım oranı ve çalışmalarla ilgili olmayan başlık oranları da birbirine yakın değerler taşıdığı belirlenmiştir. Barış gazetesinde ise %50'lik bir oranla negatif özellikler

taşıyan başlıklar bulunurken, hizmetlerden pozitif bahseden köşe yazısı başlığı oranı ise sadece % 8 civarındadır. Kocaeli Demokrat gazetesinde de negatif özellik taşıyan köşe yazısı ana başlıkların oranı, çalışmalardan tarafsız bahseden köşe yazısı ana başlıklarından fazla olduğu göze çarpmaktadır. Genel olarak bakıldığında çalışmalardan haberlere göre daha negatif özellikler taşıyan başlıklarla bahsedilmektedir. Ayrıca; tüm gazetelerde pozitif özellik taşıyan köşe yazısı başlıkları negatif başlıklara oranla yaklaşık yarısı kadardır. Köşe yazısı manşet başlıkları aşağıdaki gibi örneklendirilmiştir.

Altyapının Önemi (2 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Gebze'ye de Yazık, İzmit'e De Yazık (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Bugünleri de Mumla Ararız (8 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kayseri Örneği (10 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Neden Daraltıyorsunuz (11 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Kent Siyasetinde Seviyeyi Korumak Gerekiyor (14 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
ISU Zammı Geri Aldı (16 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Para Gelirken Kıymetini Bilmek Gerekiyor (16 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Ben Hala Aynı Yerdeyim (19 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Biraz Ödül, Biraz Takdir (22 Kasım 2006)
Bizim Kentimizin Havaalanı Olmayacak Mı?(26 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Erenkaya'nın Değerlendirmeleri (27 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Altunay:" Ekmek Zammı Kaçınılmaz (30 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Üzerine Turuncu Branda Geçirilmiş Kent (30 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Bir Gören Olmasın (2 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
99 (21 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
Ayıp (22 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
Hakemlerden Büyükşehir'e Sitem (9 Kasım 2006, Kocaeli)
Büyükşehir ve Kalite (11 Kasım 2006, Kocaeli)
Başkandaki Değişim (23 Kasım 2006, Kocaeli)
Süt Annesine Süt Vermek (28 Kasım 2006, Kocaeli)
Kent Konut'ta Rüşvet Şaibesi (7 Kasım 2006 Barış)

Seka Kıyağı (15 Kasım 2006, Barış)

Kocaeli'nin Sorunu İletişimsizlik (16 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Yuvacık Barajı Artık Kabak Tadı Verdi (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Kare İnşaata Ne oldu? (21 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Toptancı Başbakan Erdoğan'ın Hedefindekiler (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Bu park İçinmi Bi Tarihi Yok Ettiniz? (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

99 Kere Teesüf Ederim! (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Açılış Bayramı Ne Şov Ama! (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Seka Kent Park Hayırlı Olsun Ama…(21 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Amerikanvari Tören (21 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Tablo 28:Haber Metininin Çalışmalarla İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Hizmetlerinden Pozitif Söz Ediliyor	54	25.47	112	43.41	89	34.77	107	46.12	73	32.02
Belediye Hizmetlerinden Negatif Söz Ediliyor	52	24.53	47	18.22	58	22.65	42	18.10	87	38.16
Belediye Hizmetlerinden Tarafsız Söz Ediliyor	80	37.74	69	26.75	81	31.64	61	26.29	48	21.05
Belediye Hizmetleriyle İlgili Değil	17	8.02	11	4.26	16	6.25	15	6.47	9	3.95
Pozitif ve Negatif Öğeler Birlikte Kullanılıyor	9	4.24	19	7.36	12	4.69	7	3.02	11	4.82
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 271

Haber metininin çalışmalarla ilişkisi "belediye hizmetlerinden pozitif söz ediliyor", "belediye hizmetlerinden negatif söz ediliyor", "Belediye

hizmetlerinden tarafsız söz ediyor", "belediye hizmetleriyle ilgili değil" ve "pozitif ve negatif öğeler birlikte kullanılıyor" değişkenlerine göre incelenmiştir. Belediye çalışmalarıyla ilgili incelenen metinlerde Bizim Kocaeli ve Barış gazetesi hariç diğer gazeteler büyük çoğunlukla pozitif söz ediyor. Bizim Kocaeli gazetesinde çalışmalarla ilgili haber metinleri ise en fazla oranda negatiftir. Barış gazetesinde ise çalışmalar büyük oranda tarafsız şekilde verilmiştir. Kocaeli Demokrat gazetesinde pozitif ve tarafsız metinlere sahip haber oranı çok yakın değerlere sahiptir. Ayrıca haber metinleri arasından en az negatif değerlere sahip gazete ise Özgür Kocaeli gazetesidir. Bunun la birlikte Özgür Kocaeli, pozitif ve negatif öğelerin birlikte değerlendirildiği haber metnine en fazla sahip olan gazetedir. Tüm gazetelerin tarafsız metin oranlarına baktığımızda ortalama %25 civarındadır.

Tablo 29:Köşe Yazısı Metininin Çalışmalarla İlişkisi

	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Çalışmalarından Pozitif Söz Ediliyor	2	16.67	38	25.86	8	12.12	26	25.49	19	12.02
Belediye Çalışmalarından Negatif Söz Ediliyor	8	66.67	66	44.90	35	53.03	39	38.24	98	62.03
Belediye Çalışmalarından Tarafsız Söz Ediliyor			18	12.24	9	13.64	11	10.78	16	10.13
Belediye Çalışmalarıyla İlgili Değil			9	6.12			7	6.86	9	5.69
Pozitif ve Negatif Öğeler Birlikte Kullanılıyor	2	16.67	16	10.88	14	21.21	19	18.63	16	10.13
Toplam	12	100	147	100	66	100	102	100	158	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 271

Köşe yazısında metininin çalışmalarla ilişkisi "belediye hizmetlerinden pozitif söz ediliyor", "belediye hizmetlerinden negatif söz ediliyor", "Belediye

hizmetlerinden tarafsız söz ediyor", "belediye hizmetleriyle ilgili değil" ve "pozitif ve negatif öğeler birlikte kullanılıyor" değişkenlerine göre incelenmiştir. Elde edilen verilere göre tüm gazetelerde köşe yazılarının büyük çoğunluğu negatiftir. Ancak Barış ve Bizim Kocaeli gazetelerinde belediye ile ilgili pozitif metinlerle negatif metinler arasındaki oran %50 iken, Kocaeli Demokrat gazetesinde bu oran biraz daha düşmüştür. Özgür Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinde ise bu oran en az seviyelerdedir. Bizim Kocaeli ve Barış gazetelerinin belediye hizmetlerini daha eleştirisel bakış açısıyla incelerken, Özgür Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinin çalışmalara daha az eleştirisel yaklaştığını, Kocaeli Demokrat gazetesinin ise daha ortalama bir yaklaşım sergilemesi ve pozitif ve negatif öğelerin birlikte kullanıldığı köşe yazısı metinlerinin en fazla Kocaeli Demokrat gazetesinde kullanılması da dikkati çeken bir başka unsurdur. Genel olarak baktığımızda ise; belediye çalışmalarıyla ilgili haberler köşe yazılarına kıyasla daha pozitif nitelikler taşıdığı saptanmıştır.

Tablo 30: Haber Türünde Kaynak Temsili

Haber Kaynakları	Barış		Özgür Kocaeli		Kocaeli Demokrat		Kocaeli		Bizim Kocaeli	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Belediye Başkanı ve Yetkilileri	53	25	94	36.43	72	28.13	96	41.38	41	17.99
Vatandaş	18	8.49	26	10.08	35	13.67	20	8.62	65	28.51
Bürokrat	19	8.96	27	10.46	4	1.56	2		6	2.63
AK Parti	17	8.02	20	7.75	14	5.47	14	6.90	4	1.75
Muhalefet	26	12.26	32	11.63	27	10.55	24	10.34	38	16.67
Diğer Partiler	22	10.38	25	9.69	24	9.38	21	9.05	26	11.40
Diğer	57	26.89	34	13.18	80	31.25	55	23.71	48	21.05
Toplam	212	100	258	100	256	100	232	100	228	100

Kaynak: Füsun Alver, Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, İstanbul: Der Yayınları, 2003 , s. 285

Haber türünde kaynak temsilleri incelendiğinde; Özgür Kocaeli, Kocaeli gazetelerinin en fazla oranda belediye başkan ve yetkililerini kaynak olarak temsil ettiği görülmüştür. Her iki gazetede de bu oranı diğer kaynakların ve muhalefetin temsili izlemiştir. Özgür Kocaeli gazetesinde bu oranı sırasıyla; bürokrat, vatandaş, diğer partiler ve Ak Parti izlerken, Kocaeli gazetesinde bu oranı sırasıyla; diğer partiler, vatandaş, Ak Parti ve bürokrat temsili takip etmiştir. Barış gazetesinde; en fazla oranda diğer kayakların temsili olduğu dikkati çekmektedir. Bu oranı sırasıyla; belediye başkanı ve yetkilileri, muhalefet, diğer partiler, bürokrat, vatandaş ve Ak Partinin takip ettiği belirlenmiştir. Kocaeli Demokrat gazetesinde de Barış gazetesi gibi en fazla oranda diğer kaynakların temsil edildiği saptanmıştır. Bu oranı ise sırasıyla; belediye başkanı ve yetkilileri, vatandaş, muhalefet, diğer partiler, Ak Parti ve bürokrat temsili izlemiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde ise; en fazla temsil edilen kaynağın vatandaş olduğu göze çarpmaktadır. Bu oranı ise sırasıyla; diğer, belediye başkanı ve yetkilileri, muhalefet, diğer partiler, bürokrat ve Ak Parti temsili izlemiştir.

Orhan mahallesinin kamulaştırılması olayının kaynak temsilleri aşağıdaki gibi farklılıklar göstermektedir. Tüm gazeteler çeşitli kaynak temsilcilerine yer vermiş olmalarına karşın, haberi oluşturma biçimleri ve kaynak temsilcilerinden yararlanma oranları değişiklikler göstermektedir.

Belediye Çağırdı, Mahalle Gelmedi (1 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Sirmen: “Şimdi de Defineci Oldular” (4 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
“Mecliste Orhan Kavgası” (4 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Sirmen: “Herkes Şikayetçi” (6 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Orhan Sakinlerine Vali Umut Vermedi (7 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Orhan’dan CHP Geçti (9 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Yenice’den CHP’ye “Orhan” Brifingi (9 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Orhan’da Yine Karmaşa (12 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Karaosmanoğlu: “Orhan’dan Vazgeçtim” (18 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Orhan Bayram Yaptı (19 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Sirmen: Orhan İçin Doğru Karar Alındı (19 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Sirmen: Bunların Gözü İzmit'in Yaylalarında (27 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)

Orhan'da Kafalar Karışık (2 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Sirmen: "Büyükşehir Halkla İhanet Ediyor" (4 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Orhan Mahallesine Siyaset Giremedi (6 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Orhan Sakinleri Validen Umduğunu Bulamadı (7 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Orhandaki Tiyatro İçin Başvuru Yapılmamış (8 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

CHP Kocaeli Milletvekili Sefa Sirmen: Anfi Tiyatro Olsaydı Biz Görmez miydik? (8 Kasım 2006)

Sirmen, Orhan Mahallesinde İddialı Konuştu: Takunyalarını Alıp GİDECEKLER (27 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Başkan Karaosmanoğlu Son Noktayı Koydu: Orhan Mahallesi Kamulaştırılacak (1 Kasım 2006, Barış)

Sirmen: Büyükşehir Defineci (4 Kasım 2006, Barış)

Orhan Sakinlerine Vali Umut Vermedi (7 Kasım 2006, Barış)

Vali Sözer Orhan Mahallesinin sit alanı olduğun vurgulayan tartışmalara son noktayı koydu: Tiyatro Şart Değil (8 Kasım 2006, Barış)

Orhan Mahallesinde 2000 Yıllık Tarih Gün Yüzüne Çıkıyor (1 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

"Orhan Mahallesi Kanıt İstiyor" (6 Kasım 2006)

Antik Tiyatro İle Bakanlık İlgilensin (4 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

"Tiyatro Varsa, Evimiz Feda Olsun" (9 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Başkan Karaosmanoğlu'nun Orhan Mahallesi Konusuna Açıklık Getirdi: Vazgeçmedik (21 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)

Kimse Mağdur Olmayacak (1 Kasım 2006, Kocaeli)

Büyükşehir'e Öfke (2Kasım 2006, Kocaeli)

"Büyükşehir, Define Avına Başladı" (4 Kasım 2006, Kocaeli)

"Evime Dinamit Koyarım" (9 Kasım 2006, Kocaeli)

Sirmen: Tepelere Kafayı Taktılar (11 Kasım 2006, Kocaeli)

Orhan'a Tapu Şoku (21 kasım 2006 Kocaeli)

"Orhan'ı Erteledik" (24 Kasım 2006, Kocaeli)

CHP Kocaeli Milletvekili Sefa Sirmen: Takunyalarını Alıp Gidecekler (27 Kasım 2006, Kocaeli)

4.4.4. Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli, Barış, Kocaeli Demokrat ve Kocaeli gazetelerinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmetlerinin basına yansımasıyla ilgili haber ve köşe yazısı metinlerinin analiz edilmesinden sonra elde edilen bulgular, analiz öncesinde oluşturulan varsayımların büyük ölçüde doğru olduğunu göstermiştir.

Birinci varsayım Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yazılı kitle araçları vasıtasıyla yaptığı tanıtım çalışmalarının, yerel çapta yayınlanan gazetelerde haber türünde büyük ölçüde başarılı olmasına karşın, köşe yazı türünde başarısız olduğudur. Ayrıca; gazete yayın kimliklerine ve politikalarına sahip olan Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Bizim Kocaeli gazetelerinde yapılan çalışmaların da değerlendirmeleri de farklılıklar göstermektedir. Başarılı bir halkla ilişkiler uygulaması için kitle iletişim araçlarından yararlanmanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Ancak; tanıtma ve olumlu imaj yaratma ile ilgili en ileri teknikler de kullanılsa da, yönetimin yapılan çalışmalarla ilgili halkın tanıma bilme eksikliğini gidermesi ve yapılan çalışmaların halkla layık olması en önemli koşuldur. Yapılan bu çalışmaların halkla ilişkiler birimi aracılığıyla kitle iletişim araçları yoluyla iletmesi başarısı için gereklidir. Halkla ilişkilerin basın boyutunda faaliyet sonrası yayınlanan haberler, hangi sayfalarda yer aldığı, kaç olumlu, kaç olumsuz haber yayınlandı, hangi yayınlarda baş sayfada verildiği, hangi konuları içerdiği tespit edilir. Basında yer alan haberlerin incelemesinin yapılması yapılan hizmetlerin ve belediye yönetiminin başarılı olup olmadığını saptayabilir. Varsayımların sınanması amacıyla oluşturulan kodlama çizelgelerinden elde edilen bulgulara göre; Kocaeli ilinde 2006 yılının Kasım ayı içerisinde yayınlanan gazetelerde Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin hizmetleriyle ilgili olarak Özgür Kocaeli Gazetesi, 405 adet yazı türüyle diğer gazetelere oranla en fazla çalışmaları yayınlayan gazete olarak göze çarpmaktadır. Kocaeli gazetesinde 334 yazı türü, Kocaeli Demokrat gazetesinde toplam 322 yazı türü ve Bizim Kocaeli Gazetesinde 386 adet yazı türü yayınlanmıştır ve yayınlanan yazı türü sayıları benzerlik göstermektedir. Barış Gazetesi

içerisinde ise; Kasım ayına ait olarak 224 yazı türü yayınlanmıştır.

Belediye hizmetleri; gazete yazı türleri içerisinde en fazla oranda haber olarak verilmiştir. Yerel gazetelerde yapılan haberlerin ana başlıklarının Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat gazetelerinde haber türünde daha çok tarafsız ve nesnel başlıklar kullanıldığı ve bu oranı pozitif başlıkların izlediği tespit edilmiştir. Özgür Kocaeli gazetesinde tarafsız başlıkların fazla olması; en fazla oranda nesnel başlık kullanan gazete olduğunun saptanması olarak belirlenmiştir. Kocaeli gazetesinde ise pozitif başlıkların en fazla oranda kullanıldığı ve bu oranı tarafsız başlıkların izlediği görülmüştür. Bizim Kocaeli gazetesinde ise diğer gazetelerin aksine daha fazla oranda negatif haber başlıklarının kullanıldığı saptanmıştır. Haber metinlerinde de Kocaeli, Özgür Kocaeli ve Kocaeli Demokrat gazetelerinin büyük ölçüde pozitif metinlere yer verdiği görülmüştür. Barış gazetesinde en fazla oranda tarafsız metinlere yer verilmiştir ve bu oranı pozitif metinler takip etmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde kullanılan haber başlıklarında olduğu gibi metinlerin de daha büyük oranda negatif içerikli olduğu belirlenmiştir. Haber kaynaklarının temsilleri incelendiğinde; Kocaeli ve Özgür Kocaeli gazetelerinin en fazla oranda belediye başkanı ve yetkililerinin temsiline yer verdiğini; Barış ve Kocaeli Demokrat gazetelerinin diğer kaynak temsillerine en fazla oranda yer verdiği, Bizim Kocaeli gazetesinin ise en fazla oranda vatandaş temsiline yer verdiği belirlenmiştir. Köşe yazısı türünde ise Barış, Kocaeli Demokrat ve Bizim Kocaeli gazetelerinde daha fazla oranda negatif başlıklar kullanıldığı saptanmıştır. Kocaeli ve Özgür gazetelerinde yer alan köşe yazısı başlıklarının ise daha fazla oranda tarafsız olduğu ve bu oranı negatif başlıklı köşe yazılarının takip ettiği belirlenmiştir. Gazete yazı türleri en fazla oranda iç sayfada verilmesine karşın; 356 yazı türünün baş sayfada verildiği görülmektedir. Bir ay boyunca belediye çalışmalarının %20 civarında yazı türünün ilk sayfada yer verdiliği görülmüştür. Tüm gazetelerde belediye hizmetleriyle ilgili yapılan haberlerin ve köşe yazılarının büyük oranda güncel konuları içerdiği görülmüştür. Bu oranı ise daha önce meydana gelmiş ama güncelliğini koruyan haberler içermektedir. Ayrıca; Barış, Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat ve Kocaeli gazetelerinin "yalnız bir ana başlığa sahip" haberlere en fazla oranda yer verdiği belirlenmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinin

ise diğer gazetelere oranla “bir ana ve bir alt başlığa sahip” haberlere en fazla sayıda yer verdiği görülmüştür. Bizim Kocaeli içerik yönünde olduğu gibi biçim yönden de gazetelerden farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Köşe yazılarının da büyük oranla “bir ana başlığa sahip” metinler olduğu ve bu oranı “bir ana ve alt başlığa sahip” metinlerin izlediği belirlenmiştir. Ana başlığın tüm gazete haberlerinde ve köşe yazılarında metin içeriğiyle büyük ölçüde uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Genel olarak bütün gazetelerde resimli metinler daha fazla orandadır. Tüm gazeteler en fazla oranda toplantı ziyaret, çalışma ve spor müsabakaları fotoğraflarına yer vermiştir. Haber türünde gazete konu içerikleri incelendiğinde; kültür sanat, fen işleri, basın halkla ilişkiler ve emlak istimlak haberlerinin en fazla oranda yer aldığı tespit edilmiştir. Kasım ayı içerisinde öne çıkan konular; “Dört Mevsim Fotoğraf Yarışması”, “Orhan Mahallesinin Kamulaştırılması ve Antik Tiyatro”, “Yuvacık Barajı”, “Seka Park İhalesi ve Çalışmaları” ve “19 Kasım Açılış Bayramı” ‘dır. Bu konularla ilgili yapılan çalışmaların gazetelere göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Seka’da Hummalı Çalışma (15 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Seka Park Sporla Güzel (23 Kasım 2006, Kocaeli)
Seka Parktan Kötü Kokular Geliyor (18 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Seka Kıyağı (15 Kasım 2006, Barış)
Seka Park Ulusal Basında (26 Kasım 2006, Kocaeli Demokrat)
Türkiye’nin Gözü Seka Park’ta (25 Kasım 2006, Kocaeli)
Seka Park ihalesini yüksek teklif vermesine rağmen kazanan; Kare İnşaat’a ne oldu? (17 Kasım 2006, Bizim Kocaeli)

Yukarıda Seka Kent Park ile ilgili yapılan çalışmaların büyük farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Özgür Kocaeli çalışmaların sürdüğünü ve açılışa tamamlanmaya çalışıldığı belirtilmiştir. Kocaeli gazetesi bu parkın Tüm Türkiye’nin merakla beklediği ve spor aktiviteleriyle renklenecek bir doğa parkı olduğunu ifade etmiştir. Kocaeli Demokrat; parkla ilgili yapılan çalışmaların ulusal basında çıktığını ifade etmiş, ama tarafsız bir yaklaşım sergilemiştir. Barış gazetesi de Seka Parkın yapılan ihale yönüne dikkat

çekmiştir. Bizim Kocaeli gazetesi ise; ihalenin usulsüz olduğunu ve buna rağmen çalışmaların aksadığını belirtmiştir. Görüldüğü gibi; Seka Park konusunda gazete türlerinin kaynak temsili ve bakış açılarından kaynaklanan farklılıkları göze çarpmaktadır.

İkinci Varsayım; belediye çalışmalarının köşe yazılarında büyük oranda negatif başlıklarla ve metinlerle değerlendirilmesinin en büyük nedeni; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin işlevsel kılınmış halkla ilişkiler etkinliğinin bulunmamasıdır. Halkla ilişkilerin işlevsel kılınması ile belediyenin kendini yerel halka tanıtması hizmetleri hakkında doğrudan ve sağlıklı bilgiler aktarmasını sağlar. Halkın belediye hizmetleri konusundaki fikir ve düşüncelerini anlama, onların ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik halkla ilişkiler etkinlikleri belediye yönetimi tarafından yerel halka aktarılacak mesajların daha sağlıklı olmasına imkan tanır. Belediyenin görevlerini yerine getirirken bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel alanlardaki tüm yönetim örgütleri ile uyumlu olması, faaliyetlerinin izlenmesinde hesap verilebilirliğin ön planda olması, etkin ve verimli bir yönetişim anlayışının esasını yerine getirmiş olmasını sağlayacaktır. Bu zorunluluktan kaynaklanan düşünce anlayışıyla belediye yönetimleri, açıklık, şeffaflık, sorumluluk inancı, hesap verilebilirlik, güvenirlilik ve tutarlılık ilke ve değerlerle yönetilmelidir. Bu varsayımı sınamak amacıyla oluşturulan tablolarda; köşe yazıların yapılış nedenleri tüm gazetelerde en fazla oranda araştırma türüne dayandığı görülmüştür. Haber türünde de en çok araştırma yazıları incelenmiş olmasına karşın bu yazı türünde belediye çalışanları, çalışmaları, ihaleleri, etkinlikleri, politikaları gibi birçok konuda köşe yazarının yorumlarını da içeren köşe yazıları, kenti meşgul eden çalışmaları ve sorunları değerlendirilmiştir. Ayrıca vatandaşların istek ve şikayetleri köşe yazılarında fazlasıyla yer bulmuştur. Haber türünde bu oran daha düşükken köşe yazılarında dikkat çekici biçimde artmıştır. Köşe yazıları başlıkları Özgür Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinde köşe yazılarının başlıkları en fazla oranda tarafsız verilirken bu oranı negatif başlıklar izlemektedir. Haberlerde değerlendirmelerin büyük oranda pozitif yapıldığı bu iki gazetede köşe yazısı başlıklarının en az oranda pozitif değerlendirilmesi dikkat çekicidir. Bununla birlikte; Barış, Bizim Kocaeli

ve Kocaeli Demokrat gazetelerinde ise köşe yazısı başlıkları en fazla oranda negatif verilmiştir. Köşe yazısı metinleri ise tüm gazetelerde negatif olarak yer almıştır. Yapılan analiz kapsamında; Barış gazetesinde basın halkla ilişkiler ve idari mali haberlerin aynı oranda ve en fazla oranda yer aldığını görülmüştür. Özgür Kocaeli gazetesinde, en fazla oranda haber metinlerinde olduğu gibi fen işleri ile ilgili köşe yazıları yer almıştır. Bunu sırasıyla; emlak istimlak, idari mali ve ulaşım yazıları izlemiştir. Kocaeli Demokrat gazetesinde de belediye hizmetlerinin en fazla değerlendirildiği alanların başında basın halkla ilişkiler ve sonrasında da emlak istimlak gelmiştir. Kocaeli gazetesinde ise; en fazla oranda basın halkla ilişkiler haberleri yer alırken bunu sırasıyla; emlak istimlak ve kültür sanat haberleri takip etmiştir. Son olarak da Bizim Kocaeli gazetesinde; Basın halkla ilişkiler haberlerinin en fazla oranda yer aldığı bunu fen işleri haberlerinin takip ettiği gözlemlenmiştir. Aynı oranlara sahip emlak istimlak ve idari mali haberler ise bu haberleri izlemiştir. Ayrıca; Barış ve Bizim Kocaeli gazetelerinin köşe yazılarında büyük oranda nesnel olmayan başlıklara yer verildiği görülmüştür. Köşe yazısı fotoğraflarında en Özgür Kocaeli, Bizim Kocaeli ve Kocaeli demokrat gazetelerinde köşe yazıları en fazla oranda çalışma fotoğraflarıyla birlikte verilirken, Kocaeli gazetesinde en fazla oranda diğer siyasi kişi fotoğrafları kullanılmıştır.

Özgür Kocaeli, köşe yazılarında da haberlerde olduğu gibi uzayan İnönü Caddesi çalışmalarını, daraltılan yolları, projelerdeki yanlışlıkları ve eksiklikleri eleştirmiştir.

Bir haftadır Böyle Duruyor (1 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
Bugünleri de Mumla Ararız (8 Kasım 2006, Özgür Kocaeli)
Neden Daraltıyorsunuz) (11 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
Kaldırım Kenarındaki Parlak Taşlar (12 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
İnönü Caddesi Hala Çok Kötü (15 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
Neresi Olduğunu Siz Anladınız (20 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
Orhan'da Tartışma Bitmez (5 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)
Orhan İçin Doğru Karar Alındı (24 Kasım 2006 Özgür Kocaeli)

Yukarıda da köşe yazısı başlıklarından da görüldüğü gibi Özgür Kocaeli fen işleri ile ilgili yapılan çalışmaları büyük oranda negatif olarak değerlendirmiştir. Metinlerde "esnafın tepkisi", "sıkıntı", "uzayan çalışmalar", "daralan yollar" "yavaş ilerleme", "vatandaşın isteği" kelimelerinin ortak olarak tüm metinlerde olduğu tespit edilmiştir ve yapılan çalışmaların kentte yaşayan insanların tepkisine neden olması ve bu tepkilerin nedenlerini açıklamaktadır. Ayrıca Orhan mahallesindeki kamulaştırma çalışmalarında ise vatandaşın tepkilerine rağmen yapılan çalışmaların yanlışlığı öne çıkartılmıştır. Proje, kent için yararlı bir çalışma olsa da vatandaşların istek ve tepkileri göz önüne alınmasının gerekliliği savunulmuştur.

Büyükşehir Belediyesi Yetkilileri Ne Yapmak İstiyor? (16 Kasım 2006 Barış)
Neden cesaret gerekiyor? (17 Kasım 2006, Barış)
Sahi Başbakan Nereli? (17 Kasım 2006, Barış)
Ne Bayramı? (20 Kasım 2006, Barış)
Barış Gazetesinin Habercilik Anlayışı…(20 Kasım 2006, Barış)

Öne çıkan başlıklarda ortak olan "ihale bedelinin yüksekliği" "kamuoyu", "yolsuzluk" , "habercilik" ve "kent halkı" öne çıkan kelimelerdir. İhalenin usulsüzlüğü ve kamuoyunun tepkisi dile getirilmiş, halka yapılan yatırımların açılış hizmetlerinin değerlendirilmesi, belediyenin temel görevi olan hizmetlerin yapılmaması ve aksamasına rağmen açılışın yapılması vurgulanmıştır.

Bizim İçin Lütfen! (2 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)
Neymiş Efendim? (13 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)
Plan Nedir? Bizi Ne İlgilendirir? (16 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)
Kamusal Sorumluluk ve Bayram 99 (17 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)
Gösteri Zamanı (19 Kasım 2006 Kocaeli Demokrat)

"Kentsel dönüşüm", "99 proje", "vatandaş", "sıkıntı", "Seka", "kamulaştırma" gibi kavramlar köşe yazılarında öne çıkmıştır. Vatandaşların projeler hakkında yeterince bilgilendirilmemesi, bilgi edinme hakkı bulunan

vatandaşların projeler hakkında gerekçelerin detaylı şekilde açıklanmaması eleştirilen noktalar olmuştur.

Esnafın isyanına Cevap Veren Yok (2 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Başbakan İnönü Turu Atmak İsterse! (3 Kasım Bizim Kocaeli)
99'un Sırrı Ne Ola Ki! (13 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Toptancı Başbakan Erdoğan'ın Hedefindekiler (20 kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Seka Park'ta Rezalet Sürüyor (27 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Açılış Bayramı Ne Şov Ama! (20 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Seka Kent Park Hayırlı Olsun Ama…(21 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)
Amerikanvari Tören (21 Kasım 2006 Bizim Kocaeli)

Belediye çalışmalarıyla ilgili yazılan köşe yazılarında "açılış", "kent halkı", "19 Kasım", "tören", "esnaf tepkisi", "vatandaş" gibi kelimeler en fazla oranda kullanılmıştır ve yapılan haberlerle ilgili belediye tarafından bir açıklama gelmemesine rağmen açılışla ilgili yapılan harcamaların üst düzeyde olduğu vurgulanmıştır.

Zor Olanı Seçiyorlar (2 Kasım 2006 Kocaeli)
Büyükşehir'in Sessizliği (23 Kasım 2006 Kocaeli)
Orhan Mahallesi'ndeki Antik Kent Meselesi Siyasilerin Oyuncağı Oldu! (21 kasım 2006 Kocaeli)
Orhan Mahallesi'nde Kafalar İyice Karıştı (21 Kasım 2006 Kocaeli)

Köşe yazıları başlıklarından da anlaşılacağı gibi; çalışmaların halk için olumlu projeler olduğunu destekleyen Kocaeli gazetesinde çıkan yazılarla ilgili hiçbir açıklama yada düzeltmenin yapılmaması halkın negatif düşünceler edinmesine ve farklı siyasi partilerin bu konu ile rant elde ettiği vurgulanıyor.

Tüm gazetelerin köşe yazıları incelendiğinde; ortak eleştirilen noktanın yönetimin halkın şikayet ve isteklerini dikkate almaması ve faaliyetlerinin izlenmesinde şeffaflığın sağlanmamış olması olarak vurgulanmıştır. Tanıma evresi, yönetsel belleğin genişlemesi yanında tanıtma çalışmalarında olduğu

gibi etkileşim gerçekleştirmektedir. Halkla ilişkilerdeki besleyici yankı, eğer iyi değerlendirilebilirse, yönetim-halk uyumunu sağlayabilecek en önemli araçtır.

Belediye yönetimi, açıklık, şeffaflık, sorumluluk inancı, hesap verilebilirlik, güvenirlilik ve tutarlılık ilke ve değerlerle yönetilirse halkın onayını ve katılımını sağlayabilir. Ayrıca; yapılan çalışmalarla ilgili olumsuz sonuçlar doğuracak konularda kamuoyunun aydınlatılması yönetim açısından halk oto kontrolünü sağlar. Halkla ilişkilere gerekli olan bilgiler; anket, toplantı, basını izleme, danışma ve halkla yüz yüze ilişkiler gibi yöntem ve teknikler sayesinde etkin hale getirilebilir.

Üçüncü varsayım; "19 Kasım" Açılış Bayramı belediye yönetim faaliyetlerinin tanıtılması ve belediye hizmetlerinin etkinlikler vasıtasıyla tanıtılması açısından önemli bir organizasyondur ve yerel basında haber türünde genel anlamda pozitif olarak yansımıştır. Ancak; gazetelerin farklı kimlikleri nedeniyle değerlendirmelerde farklılıklar bulunmaktadır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 19 Kasım 2006 tarihinde hizmetlerinin açılışını ve tanıtımını yapmak amacıyla "Açılış Bayramı" adını verdiği bir organizasyon düzenlemiştir ve bu organizasyon ulusa ve yerel basında geniş bir yer bulmuştur. Yapımı gerçekleştirilecek olan projeler arasında spor sahaları, çevre düzenlemeleri, belediyelerin hizmet binaları, kültür merkezleri, köprüler, doğalgaz yatırımları, altyapılar, caddeler, köylere oyun grupları, yollar bulunmaktadır. Açılışın en büyük iki projesi D-100 Derince Tünel Geçişi ve Seka Park 1. Etap olarak belirlenmiştir. Tamamlanan 99 projenin açılışı; Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Kocaeli milletvekilleri tarafından yapılmıştır. Yapılan ilk tören Derince Tüneli'nde, ikinci tören ise Seka Park alanında gerçekleştirildi. Açılış töreninde Uğur Işılak, Funda Arar ve Kıraç sahne aldı. Kent gündemini uzun süre meşgul eden bu açılış nedeniyle açılış öncesi hazırlıklar ve sonrasında da açılış yorumları olarak yapılan bu haberler tüm gazete sayfalarında en fazla haberi yapılan konu içeriklerinden biri olmuştur. Organizasyonla ilgili olarak haber yapılış nedenleri; en fazla oranda Kocaeli gazetesinde bulunduğu saptanmıştır. Daha sonra sırasıyla; Barış, Kocaeli Demokrat, Özgür Kocaeli ve Bizim Kocaeli gazetesi takip

etmiştir. Haber konu içeriklerine baktığımızda ise; basın halkla ilişkiler haberleri; en fazla oranda Barış gazetesinde görülmüştür. Sonrasında da sırasıyla; Özgür Kocaeli, Kocaeli Demokrat, Kocaeli ve Bizim Kocaeli gazetesi takip etmiştir ve halkla ilişkiler alanında yapılan haberlerin oranı yapılan diğer konu içerikleri içerisinde en fazla haberi yapılan alanlardan biridir. Özgür Kocaeli ve Kocaeli gazetelerinin açılış haberlerini pozitif olarak verdiği saptanmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen 19 Kasım "Açılış Bayramı"nın gazete manşetlerine yansımaları Kocaeli gazetesinde " Başbakanlı Açılış Bayramı", Özgür Kocaeli gazetesi'nde " Açılış Bayramı Hayırlı Olsun", Kocaeli Demokrat " Açılış Bayramında Erdoğan Şovu", Barış " 99 Proje Hayırlı Olsun", 20 Kasım 2006 tarihinde Özgür Kocaeli "Başbakan Bu Bayramı Sevdi" , 21 Kasım 2006 tarihinde Özgür Kocaeli "Büyükşehir Yorgun Ama Mutlu", Kocaeli gazetesinde "Rüzgar Gibi Geçti" gibi haber manşetleriyle bu organizasyonla ilgili yapılan metinlerin pozitif izlenim bıraktığı dikkati çekmiştir. Barış gazetesi ise pozitif ve negatif konuları birlikte gündeme taşımıştır. 18 Kasım 2006 tarihinde "Açılışa Hazır Hale Gelen Seka, 30.8 Trilyon Yuttu", 19 Kasım 2006 tarihinde "Başbakanla Açılış Bayramı", 20 Kasım 2006 tarihinde "İlimizdeki Törenlere Katılan Erdoğan, Muhalefete Göndermeler Yaparak, Gövde Gösterisinde Bulundu" ve "99 Proje Hayırlı Olsun" haber başlıkları ile manşetten duyurulan haberlerde açılış yapan projenin negatif, açılış organizasyonunun ise pozitif değerlendirmesi yapılmıştır. Kocaeli demokrat gazetesinde de tarafsız olarak verilen haberlerin manşetlere yansıması; 13 Kasım 2006 tarihinde "Başbakan'ın Programı Belli Oldu", 17 Kasım 2006 tarihinde "Başbakan'ın Programı Kesinleşti", 20 Kasım 2006 tarihinde "Açılış Bayramında Erdoğan Şovu" olarak yansımıştır. Bizim Kocaeli gazetesinde ise; 9 Kasım 2006 tarihinde "Başbakan'a 99 Proje", 17 Kasım 2006 tarihinde "Başbakan Erdoğan'ın Programı Kesinleşti",18 Kasım 2006 tarihinde "Büyükşehir tanıtımda Sınır Tanımıyor", 20 Kasım 2006 tarihinde Bizim Kocaeli "Derince Tüneli ve Seka Park'taki Açılışları Gövde Gösterisine Dönüştüren AKP Havasını Attı", 21 kasım 2006 tarihinde "İşte Seka Park!"gibi manşet ve haber metinleriyle organizasyonu tarafsız yada negatif başlıklarla değerlendirmiştir. Açılışla ilgili negatif değerlendirilen konular; yapılan

harcamaların fazlalığı, tamamlanamayan Sek Park'ın durumu gibi konulardır. Ancak genel anlamda yerel basında yapılan bu organizasyonun görsel bir şölen olduğu yönünde birleşmiştir. Tanıtım çalışmaları, bastırılan kitapçıklar, oluşturulan sloganlar, basının konuyla ilgili bilgilendirilmesi bu organizasyonun başarısını arttırmıştır ve genel anlamda olumsuz bir söylem izlenmemiştir. Yapılan hizmetlerin halka tanıtımı için etkili bir yol olduğu söylenebilir. Yönetim; iletişim sürecinin kolaylaştırılması için lokomotif projeler ve büyük organizasyonlara ev sahipliği yapmak gibi pazarlama stratejileri ile daha hızlı ve etkili iletişim kurabilmektedirler. Bu düşünceden hareketle elde varolan mevcut durum rekabet edilebilirlik düzeyi açısından benzer şehirlerle karşılaştırılarak hedef kitlenin ihtiyaç ve beklentileri ışığında ürünlerin, hizmetlerin, organizasyonların, yaşam alanlarının, reklam araçlarının ve medyasının, halkla ilişkiler faaliyetlerinin, tümü amaca hizmet edecek şekilde uygulanabilir. Yönetimin kendini halka karşı savunmasında yada kararlarının açıklanmasında bu yöntemlerden yararlanması önemli yararlar sağlar.

Genel sonuç olarak; Kocaeli Büyükşehir belediyesi'nin hizmetlerini tanıtmak açısından başarılı bir strateji izlemesine rağmen; halkı tanıma ve halkın yapılan çalışmalarla ilgili aydınlatılması, bilgilendirilmesi ve "şeffaf yönetim" unsurlarına dikkat etmediği tespit edilmiştir. Başarılı bir halkla ilişkiler uygulaması için kitle iletişim araçlarından yararlanmanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Yönetimin kendini halka karşı savunmasında yada kararlarının açıklanmasında bu araçlardan yararlanması önemli yararlar sağlar.

Belediyeler, karar ve yürütme organlarının yerel halkın seçimi ile oluşturulması, yerel halka en yakın yönetsel birimler olmaları nedeniyle tümüyle halkla ilişkileri gerektirmektedir. Bu açıdan özellikle belediyeler hizmetlerin etkin, yerinde ve verimli sunulması noktasında diğer yerel yönetim birimlerine göre öncelikli konumda bulunmaktadırlar. Bu çerçevede yerele ilişkin sorunların etkin biçimde çözümlenebilmesi noktasında halkla ilişkiler konusu belediye yönetimleri için önem taşımaktadır.

Belediye yönetiminin yerel halkın yönetime katılımını sağlamaya dönük uygulamaları ve yaklaşımlarını içeren halkla ilişkiler etkinlikleri demokratik belediye, sorumlu ve duyarlı yerel halk, yönetsel açıklığın işler kılındığı belediye yönetimi, toplumsal barış, sorumluluk alanlarının belirlendiği bir belediye yönetiminin yerleşmesine ve işler kılınmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

SONUÇ

Yönetim, devlet organları içinde bulunan yürütme organı işlevinde birisidir. Bununla birlikte il, belediye ve köy de kamu yönetim birimleridir.

Mahalli idareler; il, belediye ve köy halkının müşterek ihtiyaçlarının karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunla gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir şeklinde tanımlanmıştır.

Merkezi yönetimin üzerinde, kamu görevlerinde biriliğin sağlanması, toplum yararının korunması, yerel gereksinimin gerektiği biçimde karşılanması, bu yerel çalışmaların yönetimin bütünlüğü ilkesine uygun olarak yürütülmesi amacıyla belirtilen yasalar çerçevesinde denetim yetkisine sahip olduğu yerel yönetimlerin birlik kurmaları, görevleri, yetkileri ve bütçeleri Bakanlar Kurulunun izniyle düzenlenir ve görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.

Tarihsel gelişim içinde suçluların yakalanıp cezalandırılması, askeri örgütlenme amaçları için oluşturulan yerel yönetimler son halini 20. yüzyılda toplumsal, ekonomik ve teknolojik nedenlerle görev alanlarının gelişmesi, 19. yüzyıldaki nüfus artışı sonucunda yerel birimlerin hızla kentleşmesi, yerel yönetimlerin verimliliğini ve etkinliğin arttırmak için inançların, sistem ve kuramların bir yana bırakılıp, yerel sorunlara pragmatik bir biçimde yaklaşılmasıyla almıştır.

Ülkelerin siyasi ve idari bakımdan benimsemiş oldukları uygulama şeklinin bir sonucu olarak, idari birimler arasında görev ve yetki paylaşımında göz önünde tutulan başlıca kıstas, ihtiyaçların en etkin düzeyde belirlenmesi ve en fazla tatmin sağlayacak şekilde karşılanmasıdır. Bu bakımdan, özellikle yerel nitelikteki ihtiyaçların giderilmesi, yerel yönetim kuruluşlarının günümüzdeki önemini artırmıştır.

Yerel yönetim birimi olan belediyelerde çalışmaları yasalarla belirtilen süre ile sınırlı olan Belediye Başkanı, Belediye Meclis üyeleri, Belediye Encümeninin oluşturduğu karar organları ile memur ve işçiler görev yapmaktadır.

Bir belediye yönetimi, o bölgede yaşayan halkın kendisi tarafından seçtiği kişilerle yönetilen, halkın günlük yaşantılarında büyük önem ve öncelik taşıyan ortak gereksinimlerini karşılamak için gereken her türlü çalışmayı yapan, yönetimdeki yerleşim yerinin gelecekteki yıllara, güzel, sağlıklı ve düzgün bir yapılanma içinde olmasını sağlar.

Yerel yönetimlere ilişkin evrensel nitelikler olarak belirtilen ve tanımlamada yer olan özellikler; Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik şartı, Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği belgelerinde yer almaktadır. Tarihsel gelişim içerisinde ele alınması gereken yerel yönetim kavramı, geniş bir siyasal-ekonomik sistemin parçasını oluşturur ve oldukça karmaşık yapı içerisinde yer alırlar.

Sınırlı olanaklara ve yetkilere sahip yerel yönetimler, hizmetlerini yürütürken birtakım temel ilkeleri gözeterek çalışmalarını bu ilkeler ışığında yürütmek zorundadırlar. Yerel yönetimlerin önemi, genel olarak hizmetlerdeki başarıları ile anlam kazanmaktadır. Hizmetlerdeki başarı da daha çok yerel halkın ortak ihtiyaçlarının en etkili ve verimli bir şekilde giderilip giderilmediği ile yakından ilgilidir. Bununla birlikte; etkin hizmet sunmak yeterli değildir. Bu hizmetlerle ilgili halkın da bilgilendirilmesi bir gerekliliktir.

Belediyelerin halka yakınlaştırılması, belediye çalışmalarında açıklık sağlanması, halkın etkin katılımı ve böylece kentlilerin belediyelerini daha bilinçli bir şekilde denetlenmesi açısından büyük yararlar sağlayacaktır. Halkın yönetime katılması ve verilecek kararlarda söz sahibi olması, ihtiyaçlarının belirlenmesi de belediye yönetiminin Yerel demokrasinin geliştirilmesinde en önemli ölçüt, yerel halkın yerel nitelikteki kararların oluşumuna yaptığı katkının derecesidir.

Belediye hizmetleri yerine getirilirken dikkat edilmesi gereken bir diğer husussa, “tarafsızlık ve eşitli hizmet” ilkesidir. Belediye yönetimlerinde tarafsızlık ilkesinin egemen kılınması; yaşanılan siyasal istikrarsızlıkların ve bunun sonucu olarak doğan anarşik ortamın sona ermesi, özlemi duyulan barış ve güvenliğin sağlanması ve karşılıklı olarak görüş ve fikirlere saygının artması yönünden son derece önemlidir.

Yerinden yönetim ve dayandığı ilkeler, Avrupa halkının günlük yaşamına ve kamu bilincine mal olmuş durumdadır. Yerel özgürlükler Avrupa'da yurttaşların hak ve özgürlüklerinin mantıksal ve zorunlu bir öğesini oluşturmaktadır. Bu anlayış çerçevesinde, özerk yerel yönetim kavramı, insan haklarının ve demokrasi ilkelerinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Özerk yerel yönetim ilkesinin korunması ve sürekli bir şekilde geliştirilmesinde bir zorunluluk olduğu savunulmaktadır.

Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi'nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuştur. Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamıştır. Demokrasinin gelişmesinde, yönetimde etkinlik ve verimliliğin sağlanmasında temel bir konuma sahip bulunan yerel yönetimler için bu Şart, haklarının korunabilmesi açısından önemli bir güvence oluşturmaktadır.

Ülkemizde belediyeler, halkın yerel ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli işlevler yüklenmiştir. Belediyelere ilişkin olarak gerçekleştirilen son yasal düzenlemeler bu kurumun işlevlerini arttırırken, yeni bazı görevler de belediyelere devredilmiştir.

Yerel yönetimlerde halkla ilişkilerin hedef kitlesi yerel halktır. Yerel Yönetimler ellerindeki yönetme erkini yerel halkla sağladıkları iyi bir iletişim içerisinde olumlu kullanabilirler. Halkın anlayış, destek ve sempatisini sağlamanın temel koşulu halkın yararına halkın gereksinimlerini karşılamak için çalışıldığı halka bildirmek, halkın tepki ve düşüncelerini öğrenerek bunlara göre çalışmalara yön vermektir. Bilgi edinme hakkı ile vatandaşın

eline verilen anahtarı kullanarak hem yerel yönetimlerde hem de merkezi yönetimde şeffaf, hesap verebilir bir yönetim anlayışının yerleşmesi sağlanabilir.

Halkın çeşitli konularda düşüncelerini anlamak hem onun gereksinme ve önerilerini bilmemize hem de ona ulaşacak mesajın daha iyi düzenlenmesine olanak verir. Oy vermenin dışında belde halkı ile işbirliği gönül birliği sağlayarak hizmetlerin daha çabuk ve kolay yerine getirilmesi için halkın katılımını sağlanmasıyla sağlanabilir.

Toplumun desteğini ve güvenini sağlamak, kamu kuruluşları için hayati önem taşımaktadır. Toplumsal destek, kamu kuruluşlarının başarısının ilk koşuludur. Çünkü toplum üzerinde olumlu izlenim yaratacak bir örgütsel yapı, işleyiş ve çaba içinde olmak, kamu kuruluşları için, aynı zamanda bir görevdir. Bu desteğin sağlanması amacıyla yapılan faaliyetler bütünü olarak algılayabileceğimiz halkla ilişkiler çalışmaları artık günümüzde yönetimlerin ana unsurlarından biri olmuştur.

Halkla İlişkiler birimlerinin örgüt içindeki önemi, yerele ilişkin sorunların etkin biçimde çözümlenebilmesi noktasında artmaktadır. Halkla ilişkiler çalışmasının temeli olan iletişim yoluyla sağlanan haberleşme ve etkileşim görevlerini yürütebilmesi için belediye yönetimi içinde halkla ilişkiler mesleğini ve kitle iletişimini iyi bilen bu konuda öğrenim görmüş elemanlar ve bu elemanlardan oluşan, doğrudan doğruya belediye başkanına bağlı bir birim kurulmasında yarar vardır.

Belediyelerde halkla ilişkilerin temel amacını; "bir yandan halkın istediği belediyeyi yani halkın belediyesini oluşturmak" ve "belediyeden yana olan, belediye yönetimini destekleyen kent kamuoyunu oluşturmak" şeklinde belirlemek mümkündür. Ancak, halkla ilişkilerin belediye ve yerel halk açısından sağlaması muhtemel söz konusu amaçlara ulaşılması için bazı yöntemlere de ihtiyaç bulunmaktadır.

Yönetimin halkın tanıma bilme eksikliğini gidermek daha doğru bir deyişler gereksinimleri karşılayabilmesi için halkla ilişkiler birimi aracılığıyla kitle iletişim araçları ve halkla ilişkiler uygulamasında kullanılan diğer yazılı araçlar, broşür, bülten, yıllık, el kitabı, afişler, pankartlar ile kitle iletişim araçlarının yanında birer halkla ilişkiler tekniği olarak kabul edilen festivaller, yarışmalar, toplantılar, seminer, konferans, karşılıklı tartışma, açık oturumlar şeklinde yoluyla çalışması başarısı için gereklidir.

Demokratik bir toplum ve ve bu toplumda sağlıklı bir halkla ilişkiler söz konusu edildiğinde, yönetim için izlenecek yol, oluşturulan ve yürütülen hizmet politikalarının halka tanıtmaya layık olmasıdır.

Tanıtmaya layık hizmetleri sağlamanın en geçerli yolu ise tanımadır. Kararın yerindeliği ile çevre koşullarını bilmek arasında çok yakın bir bağlantı bulunur. Yönetimin kararlara temel olan bilgileri ne kadar bol ve çok yönlü olursa kararlarda isabet o denli fazla olur. Halkla ilişkiler etkinliği, büyük ölçüde tanıma görevinin iyi yapılmasına bağlıdır. Tanıma eylemini gerçekleştirmek için bir çok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Kamuoyu anketi, temsilcilerle görüşme ve basını izleme bunlardan en çok tercih edilen ve yaygın kullanılan yöntemdir.

Tanıma evresi, yönetsel belleğin genişlemesi yanında tanıtma çalışmalarında olduğu gibi etkileşim gerçekleştirmektedir. Bu etkileşim de gelecekteki çalışmalara yön vermektedir. Halkla ilişkilerdeki besleyici yankı, eğer iyi değerlendirilebilirse, yönetim-halk uyumunu sağlayabilecek en önemli araçtır.

Halkla ilişkiler tanıtma görevini yaparken basın aracılığından yararlandığı gibi tanıma aracı olarak da basında çıkan haberleri izler. Yönetim halk ile arasındaki ilişkilerde basın aracılığıyla kendine özgü sonuçlar elde eder.

Sonuç olarak; yerel yönetimlerin varlık sebeplerinden birisi de

demokratik kültürün gelişmesidir ve misyonları itibariyle yerel yönetimler demokrasinin okulu olarak görülmektedirler..

Araştırmada örnek olay olarak seçilen Kocaeli Büyükşehir belediyesi'nin hizmetlerini tanıtmak açısından başarılı bir strateji izlemesine rağmen; halkı tanıma ve halkın yapılan çalışmalarla ilgili aydınlatılması, bilgilendirilmesi ve "şeffaf yönetim" unsurlarına dikkat etmediği tespit edilmiştir. Başarılı bir halkla ilişkiler uygulaması için kitle iletişim araçlarından yararlanmanın zorunlu olduğu bilinmektedir. Yönetimin kendini halka karşı savunmasında yada kararlarının açıklanmasında bu araçlardan yararlanması önemli yararlar sağlar.

Oluşturulan kodlama çizelgelerinden elde edilen bulgulara göre, Bizim Kocaeli, haber başlıklarında ve haber metinlerinde daha çok negatif içerikli olaylarla gündeme getirmiştir. Kocaeli gazetesinde hizmetlerle ilgili haber başlıklarında ve haber metinlerinde pozitif öğelere daha yüksek oranda yer verildiği belirlenmiştir. İncelenen gazetelerde haberde ana başlıklar ve konu içerikleri dikkate alındığında; Özgür Kocaeli gazetesinde ve Kocaeli gazetesinde en fazla fen işleri ve basın halkla ilişkiler haberleri yer almıştır. Kocaeli gazetesinde ise basın halkla ilişkiler haberleri ve İSU haberleri pozitif söylemli haberlerin başında gelmiştir. Bizim Kocaeli gazetesinde de basın halkla ilişkiler haberleri ve emlak istimlak haberleri negatif söylemli haberlerin başında gelmiştir.

İncelenen tüm gazetelerde köşe yazısı başlıklarının ve metinlerinin büyük çoğunlukla negatif söylemler içerdiği gözlemlenmiştir. Köşe yazısı konu içeriklerinde fen işleri, emlak istimlak, basın halkla ilişkiler ve ISU en çok işlenen konular olduğu görülmüştür. Özgür Kocaeli gazetesinde, en fazla oranda fen işleri, emlak istimlak, ISU ile ilgili yazılar yer almıştır. Barış gazetesinde basın halkla ilişkiler ve idari mali haberlerin aynı oranda ve en fazla oranda yer aldığını görülmüştür. Kocaeli Demokrat gazetesinde de belediye hizmetlerinin en fazla değerlendirildiği alanların başında basın halkla ilişkiler ve sonrasında da emlak istimlak gelmiştir. Bizim Kocaeli

gazetesinde; Basın halkla ilişkiler haberlerinin en fazla oranda yer aldığı bunu fen işleri haberlerinin takip ettiği gözlemlenmiştir.

Yapılan Açılış Bayramı il düzeyinde büyük ses getirirken ulusal basında da yer aldı. Yapılan icraatların tanıtımına olanak sağlanan bu çalışmada görsel bir şölen yaşandı ve birçok kişi bu açılışta yer aldı. Sekapark ve Derince Tüneli olmak üzere iki ayrı noktada tören düzenlenirken bu organizasyonda birçok halkla ilişkiler aracı başarıyla kullanılmıştır. Çalışmaların ve harcamaların fazla olmasının iddia edilmesi nedeniyle yapılan eleştiriler dışında genel anlamda olumsuz söylemler yer almamıştır. Haber metinlerinde sağlanan pozitif söylemin köşe yazılarında sağlanamamış olduğu görülmüştür. Köşe yazılarının yapılış nedeni olarak araştırma inceleme yazıları ve vatandaş bildirimi en yüksek oranları oluşturmaktadır. Tüm gazetelerde köşe yazarlarının kentte belediye çalışmalarının maliyetini, yapımını ve son durumunu araştırarak eleştirisel olarak çalışmaları değerlendirmiştir. Vatandaş bildirimi de köşe yazılarının yapılış nedenlerinden büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Özellikle Bizim Kocaeli gazetesi köşe yazıları metinlerinde belediye çalışmalarını negatif söylemle en değerlendiren gazetedir ve vatandaş söylemleri metinlerin yapılışında önemli bir orana sahiptir. Kocaeli ve Özgür Kocaeli gazetelerinde de negatif söylemlerin yoğunlukta olduğu köşe yazılarında da araştırma-incelemeden sonra vatandaş bildirimleri önemli bir orana sahiptir. Belediye yönetiminde, açıklık ve şeffaflığı hakim kılmak, yaptıklarını yapamadıklarını yerel halka açıklamak, duyurmak, yerel halkta oluşan olumlu ve olumsuz izlenimleri belirlemek açısından halkla ilişkiler etkinlikleri önem taşımaktadır. Bu sebeple; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin halkla ilişkiler faaliyetlerinden yeterince yararlanmadığını belirlenmiştir.

Ülkemizde yerel düzeyde yöneten-yönetilen iletişiminin ve etkileşim sağlanması, geliştirilmesi noktasında ele aldığımız halkla ilişkiler modellerinin yasal düzenlemelerle güvence altına alınması bu çerçevede demokratik katılımcı yönetim anlayışının kurumsallaşmasına yönelik adımların atılması gereklidir. Yerel düzeyde kurumsallaşmış halkla ilişkiler etkinlikleri ve

demokratik-katılımcı yönetim modelleri yönetimin yerel halk nezdindeki kabul edilirliğini sağlaması yanında hizmetlerde, karar ve uygulamalarda etkinlik, verimlilik sağlayacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Alver, Füsun, **Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı**, İstanbul: Der Yayınları, 2003

Aktan, Coşkun Can, Yeni Yönetim Tekniklerinin Kamu Sektöründe Uygulanmasına Yönelik Öneriler, **Türk İdare Dergisi**, Yıl.71, 1999

Asna, M. Alaadin, **Public Relations Temel Bilgiler**, İstanbul: Der Yayınları, 1993

Asna, M. Alaaddin, **Public Relations**, İstanbul: Osmanlı Matbaası, 1983

Asna, M. Alaaddin, **Endüstride Halkla İlişkiler**, Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları: 75, 1970

Asna, M. Alaaddin, Yönetim Halk İlişkileri, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt:1, Sayı: 3-4, 1968

Bengsir, Türksel Kaya, Halkla İlişkilerde Etkileşimli İletişim, **Amme İdaresi Dergisi**, ç. 33, Ankara: TODAİE, 2000

Bektaş, Arsev, Kamuoyu, **İletişim ve Demokrasi**, 2. basım, İstanbul: Bağlam Yayınları, 2000

Bozkına, Mehmet Ali, Taban Demokrasisi, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c. 1, sayı: 6, 1992

Börtücene, Seyün (çev), Avrupa'da Bölgesel İdare (Reginnal Goverment) ve Bölgesel Planlama, **İller ve Belediyeler Dergisi**; Yıl: 26, Sayı: 281, Ankara, 1974

Budak, Gönül ve Gülay, **Halkla İlişkiler; Davranışsal Bir Yaklaşım**, 3. Baskı, İzmir: Barış Yayınları Fakülteler Kitabevi, 2000

Eken, Musa, Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı, **Amme İdaresi Dergisi**, cilt:17, sayı:2, 1994

Erdoğan, İrfan, Alemdar, Korkmaz, **İletişim ve Toplum**, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1990

Ertekin, Yücel, Halkla İlişkiler, Ankara: TODAİE, 1986

Eryılmaz, Bilal, Şen, M. Lütfi, 2002li Yıllara Doğru Türkiye'de Yerel Yönetimler, **Müsiad Araştırma Raporları: 5**, İstanbul: Müsiad Yayınları, 1994

Falay, Nihat, **Yerel Yönetim Giderlerine İlişkin Determinatlar**, İstanbul: İ.Ü.

İktisat Fakültesi Yayınları, sayı:1, 1982

Geray, Cevat, **Mahalli Kalkınmaya Halkın Katılması ve Derneklerin Rolü**, İ.B.D.,S.239, 1965

Giritli, İsmet, Akgüner, Tayfun, **İdare Hukuku Dersleri**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1985

Gournay, Bernard, **Yönetim Bilimine Giriş**, (çev) İhsan Kuntbay, Ankara: TODAİE, 1971

Göksel, Ahmet Bülent, **Halkla ilişkiler**, İzmir: Bilgehan Basımevi, 1988

Görmez, Kemal, **Yerel Demokrasi ve Türkiye**, Ankara: Vadi Yayınları, 1997

Görmez, Kemal, Mahalli İdareler ve Demokrasi, **Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi**, c. 3, s. 1-2, 1987

Göze, Ayferi, **Sosyal Devlet Sistemi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1976

Gözübüyük, Şeref, Tan, Turgut, **İdare Hukuku**, cilt: 1, Genel Esaslar,Ankara: Turhan Kitabevi, 1998

Gözübüyük, Şeref, **Yönetsel Yargı**, Ankara: Turhan Kitabevi, 1993

Gözbüyük, Şeref, Akıllıoğlu, Tekin, **Yönetim Hukuku**, Ankara: Turhan Kitabevi, 1993

Günday, Metin, **İdare Hukuku**, Ankara: İmaj Kitabevi, 2004

Hakan, Tolga, **Belediyeler ve Halk Desteği**, İ.B.D., S. 355, 1975

Hasdemir, Tuba Arsak, **Kamusal İletişimde Bilgi Edinme Hakkı**, Ankara: Dipnot Yayınları, 2007

Heper, Metin, Ekonomik ve Sosyal Gelişme Sürecinde Bürokrasi, 1. baskı, **Amme İdaresi Dergisi**, cilt: 18, s. 2, 1980

Işıkyakar, A. Fikret, **Halkla İlişkiler İPRA Raporu**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 251, 1987

Kahraman, Zerrin Toprak, **Türkiye'de Siyasetin Kent Yönetimine Etkisi**, Yeni Türkiye Dergisi, s. 4, Haziran 1995

Karaer, Tacettin, Belediyelerde Halkla ilişkiler, **İller ve Belediyeler Dergisi**, sayı: 499, Ankara, 1987

Kazancı, Metin, **Kamuda Ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler**, Ankara: Turhan Kitabevi,1995

Kazancı, Metin **Halkla İlişkiler Kuramsal ve Uygulama ilişkin Sorunlar**,

Ankara: Savaş Yayınları, 1982

Kaya, A. Raşit, **Kitle İletişim Sistemleri**, Ankara: Teori Yayınları, 1985

Keleş, Ruşen,**Yerinden Yönetim ve Siyaset**, İstanbul: Cem Yayınevi, 1998

Keleş, Ruşen; Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, C. 4, S. 6, Kasım 1995

Keleş, Ruşen, Belediyeciliğimizde Son Gelişmeler ve Yerel Özerklik, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.1, s. 2, Mart 1992

Küçükkurt, Mehmet, Halkla ilişkilerde Araştırma Yöntemleri ve Değerlendirme, **Halkla İlişkiler Sempozyumu-87**, Ankara: TODAİE- A.Ü. BYYO, 1988

Merkezi Hükümet Teşkilatı, **Araştırma Projesi Yönetim Kurulu Raporu**, 1966

Metin , Hatice, Altunok, Mustafa, Karşılaştırmalı Bir Yaklaşımla Kamu Yönetimi ve Özel Sektörde Halkla İlişkiler, **Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 3**, İzmit, 2002/1

Mıhçıoğlu, Cemal, **Halkla İlişkiler Nedir?**, Halkla İlişkiler Semineri, Ankara: MPM Yayınları, 1971

Mıhçıoğlu, Cemal, Fermani Maviş (der), **Halkla İlişkiler Nedir**, Eskişehir: Detay Yayınları, 1986

Nemli, Arif, Kamu Maliyesine Giriş, İstanbul: İ.Ü. İktisat Fakültesi Maliye Enstitüsü Yayınları, 1997

Okay, Ayla, Okay, Aydemir, **Halkla İlişkiler, Strateji ve Uygulamaları**, İstanbul: Der Yayınları, 2002

Oktay, Mahmut, **Politikada Halkla İlişkiler**, İstanbul: Derin Yayınları, 2002

Onal, Güngör, **Halkla İlişkiler**, İstanbul: Türkmen Kitabevi, 1977

Onar, Sıddık Sami, **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul: Hak Kitabevi, 1966, cilt:3

Örnek, Acar, **Kamu Yönetimi**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1988

Parlak, Bekir, **Avrupa Birliği Perspektifinden Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri**, **Türkiye'de Yerel Yönetimler**, Ed. B.Parlak-H.Özgür, Bursa: Alfa Kitabevi, 2002

Peltekoğlu-Balta, Filiz, **Halkla İlişkiler Nedir**, 2. b., İstanbul: Beta Basım

Yayın, 2001

Pıtırlı, Ali, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, **Türk İdare Dergisi**, C. 61, S. 383, Haziran 1989

Sosyal, Mümtaz, **Halkın Yönetime Etkisi**, Ankara: TODAİE, 1968

Tortop, Nuri,Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.1, s. 3, 1992

Tortop, Nuri, **Halkla İlişkiler**, Ankara: Yargı Yayınları, 1990

Tortop, Nuri, **Kamu Kuruluşlarında Halkla ilişkiler**, Ankara: TODAİE, 1975

Türk Belediyecilik Derneği-Konrad Adeunauer Vakfı Ortak Eğitim Projesi Yayını, Belediyelerimize Rehber, Ankara: 1992

Uzun, Turgay, Parlak, Bekir ve Özgür, Hüseyin, **AB'ye Giriş sürecinde Yerel Yönetimler ve Sorunları**, İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2002

Varol, Muharrem, **Siyaset ve Halkla İlişkiler**, Bişkek: Kırgızistan -Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları:16, 2002

Yakar, Serdar, **Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri**, Kahramanmaraş: Ukde Yayınları, 2003

Yalçındağ, Selçuk, Saydam ve Dürüst Belediyecilik, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c. 4, sayı: 1, 1995

Yalçındağ, Selçuk Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, **Halkla ilişkiler Sempozyumu**, Ankara: AÜBYYO-TODAİE Yayını, 1988

Yalçındağ, Selçuk, **Kamu Sektöründe Halkla İlişkiler Uygulamaları Sempozyumu**, Ankara: TODAİE, 1987

Yalçındağ, Selçuk, Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler, **Amme İdaresi Dergisi**, cilt: 19, sayı:1, 1986

Yayınoğlu Eraslan, Pınar, **Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler**, İstanbul: Birsen Yayınevi, 2005

Yengin, Hülya, **Halkla İlişkilere Başlarken**, İstanbul: Gaye Yayıncılık, 2004

Yeter, Enis, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Türkiye: Anayasa ile İlgili Yasalarda Durum, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, c.5, s.1, 1996

Yıldırım, Turan, **Türkiye'nin İdari Teşkilatı**, İstanbul: Alkım Yayınevi, 1997

Anayasa Mahkemesi, 28.11.1985, E. 985/7- K. 985/22, RG; 21.1.1986, sayı: 18995

TC Resmi Gazete; 03 Ekim 1992, Sayı No: 21364

T.C. Resmi Gazete, 21 Mayıs 1991, Sayı No: 20877

Özgür Kocaeli 1 Kasım – 30 Kasım 2006

Kocaeli 1 Kasım – 30 Kasım 2006

Bizim Kocaeli 1 Kasım – 30 Kasım 2006

Barış 1 Kasım – 30 Kasım 2006

Kocaeli Demokrat 1 Kasım – 30 Kasım 2006

http://www.bpi.somee.com/hi7.htm

http://www.ekitapyayin.com/id/051/halklailiskiler1.htm

http://64.233.183.104/:www.ilet.gazi.edu.tr/iletisim_dergi/18/CETIN.pdf+%C3%B6rg%C3%BCt+kuramlar.tr

http://:www.yerelnet.org.tr/yy_mevzuati/tuzel_detay.php+kanunabelediye+gorevleri.tr

www.tumbelsen.org/kentli_haklar.html

ÖZGEÇMİŞ

Bireysel Bilgiler

Ad Soyad: Aslı Kuş
Doğum tarihi ve yeri: 11.09.1981 İzmit
Uyruğu: T.C.
Medeni durumu : Bekar
İletişim Adresi: M. Sinan Mah. M. Akif Ersoy Cad. No.149/9 Kat.1 Körfez
İletişim Telefonları: 0262 528 27 82 / 0532 420 22 82
Mail Adresi: aslikus@gmail.com

Eğitim Durumu

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı Hakla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı Yüksek Lisans (2005-2008)

Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik (2000-2004)

Yarımca Lisesi - Süper Lise (1995-1999)

Yabancı Dil

İngilizce Orta Düzeyde

Mesleki Deneyim

Can Ufkum Özel Eğitim Kurumları, H. İlişkiler Sorumlusu (01.2005/01.2006)
TRT(Harbiye Binası), Resmi Staj, (08.2003/10.2003)
MONAD, Halkla İlişkiler Sorumlusu, (12.2003/06.2003)
(Reklam, Yayın, Halkla ilişkiler),
Ajansın çıkarttığı dergiler; Hotel, Hizmet, İstab, Tabldot, Restoran, Housekeepıng